

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Filozofická fakulta

Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou

Diplomová práce

Daniela Franková

**Mohylová kultura střední doby bronzové
v severozápadních Čechách**

The Middle Bronze Age Tumulus Culture in North-Western Bohemia

Vedoucí práce: PhDr. Zuzana Bláhová, Ph. D.

Praha 2011

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s využitím uvedené literatury a pramenů a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Mostě dne 27. 7. 2011

Daniela Franková

Abstrakt

Cílem diplomové práce Mohylová kultura střední doby bronzové v severozápadních Čechách je především přispět k hlubšímu poznání období střední doby bronzové a celkově tak rozšířit naše poznatky o tomto úseku pravěkých dějin severozápadočeského regionu. Práce je rozčleněna do tří základních částí. První z nich se zabývá analýzou sídliště mohylové kultury v Dobroměřicích. Analýza je zaměřena zejména na movité nálezy z jednotlivých objektů, podle kterých je sídliště chronologicky zařazeno. Ve druhé části jsme zaměřili pozornost na hroby střední doby bronzové. Byl vytvořen soupis 51 v současnosti známých hrobových souborů. Zdaleka největší prostor byl věnován typologicko-chronologické analýze nálezového fondu, a to jak bronzových a keramických artefaktů tak i nálezů z ostatních materiálů. Na základě této analýzy se podařilo jednotlivé hrobové celky chronologicky zařadit. Tématem závěrečné kapitoly je vyhodnocení lokalit provedené na základě nashromáždění všech dosud známých nalezišť střední doby bronzové na studovaném území. Díky provedené sídelně geografické analýze můžeme uvažovat o celkové podobě středobronzového osídlení regionu.

The aim of the thesis The Middle Bronze Age Tumulus Culture in North-Western Bohemia is to contribute to a deeper understanding of the Middle Bronze Age, and generally to expand our knowledge of this field of prehistory of the north-western region. The work is divided into three main parts. The first one deals with the analysis of a settlement of the tumulus culture in Dobroměřice. The analysis focuses mainly on the findings of the various movable objects, according to which the settlement is situated chronologically. Second, we focused attention on the Middle Bronze Age tombs. We created a list of 51 currently known tomb files. By far the largest space was devoted to typological-chronological analysis of the findings, both bronze and ceramic artefacts and the findings of other materials. Based on this analysis we succeeded in classifying individual grave units chronologically. The theme of the final chapter is the evaluation of sites by the accumulation of all known sites of the Middle Bronze Age in the studied area. Thanks to the geographical analysis of the settlement can be considered on a overall Middle Bronze settlement of the region.

Obsah

1. Úvod.....	6
2. Vymezení studované oblasti	8
2. 1 Chronologické vymezení	10
3. Historie výzkumu střední doby bronzové v severozápadních Čechách	11
4. Dobroměřice	13
4. 1 Lokalita Dobroměřice	13
4. 1. 1 Úvod	13
4. 1. 2 Poloha lokality	13
4. 1. 3 Přírodní poměry.....	14
4. 1. 4 Historie výzkumu a vývoj osídlení lokality	15
4. 1. 5 Metoda výzkumu.....	17
4. 2 Popis objektů.....	18
4. 3 Popis movitých nálezů	23
4. 4 Vyhodnocení objektů	40
4. 4. 2 Hrob (obj. 32/70).....	43
4. 4. 3 Sloupové jámy.....	43
4. 5 Vyhodnocení movitých nálezů.....	46
4. 5. 1 Keramický materiál.....	46
4. 5. 2 Úprava povrchu	48
4. 5. 3 Výzdoba	50
4. 5. 4 Typy zlomků	51
4. 5. 5 Typy nádob.....	52
4. 5. 6 Rozbor výbavy hrobu 32/70.....	63
4. 6 Rovinná sídliště na sledovaném území	65
4. 7 Diskuse.....	66
5. Hroby	70
5. 1 Kritika pramenné základny	70
5. 2 Soupis hrobů střední doby bronzové v severozápadních Čechách	72
5. 3 Popis hrobových inventářů.....	79
5. 3. 1 Skupina 1	79
5. 3. 2 Skupina 2.....	81
5. 3. 3 Skupina 3.....	87
5. 3. 4 Skupina 4.....	93
5. 4 Analýza nálezového fondu.....	94
5. 4. 1 Bronzové předměty	94
5. 4. 1. 1 Šperky a součásti oděvu	94
5. 4. 1. 1. 1 Jehlice	94
5. 4. 1. 1. 2 Náramky a nápažníky	97
5. 4. 1. 1. 3 Prsteny	101
5. 4. 1. 1. 4 Závěšky.....	102
5. 4. 1. 2 Zbraně.....	103
5. 4. 1. 2. 1 Meče	103
5. 4. 1. 2. 2 Sekeromlaty s kotoučovitým týlem	105
5. 4. 1. 2. 3 Dýky	105
5. 4. 1. 2. 4 Šípky	106
5. 4. 1. 3 Nářadí	106
5. 4. 1. 3. 1 Sekery	106
5. 4. 1. 3. 2 Nože.....	108

5. 4. 1. 3. 3	Dláta.....	109
5. 4. 1. 3. 4	Šídla.....	109
5. 4. 1. 4	Ostatní bronzové předměty	109
5. 4. 1. 4. 1	Nýty	109
5. 4. 1. 4. 2	Kroužky	110
5. 4. 1. 4. 3	Spirálky a tyčinky	110
5. 4. 2	Keramické nádoby.....	111
5. 4. 2. 1	Amfory	111
5. 4. 2. 2	Mísy.....	112
5. 4. 2. 3	Džbánky.....	113
5. 4. 2. 4	Koflíky.....	114
5. 4. 2. 5	Okřínky.....	115
5. 4. 2. 6	Hrnce	115
5. 4. 2. 7	Zásobnicové nádoby.....	116
5. 4. 2. 8	Cedníky	116
5. 4. 2. 9	Miniaturní nádobka	116
5. 4. 3	Předměty z jiných materiálů.....	116
5. 4. 3. 1	Předměty ze zlata.....	116
5. 4. 3. 2	Předmět z kaolinické hmoty	117
5. 5	Chronologické zařazení.....	117
5. 5. 1	Starší stupeň mohylové kultury (B B1).....	117
5. 5. 2	Střední stupeň mohylové kultury (B B2-C1)	119
5. 5. 3	Starší a střední stupeň mohylové kultury (B B1–C1)	119
5. 5. 4	Střední až mladší stupeň mohylové kultury (B B2–C)	120
5. 5. 5	Mladší stupeň mohylové kultury (B C).....	122
5. 5. 6	Pozdní stupeň mohylové kultury (B C2/D1).....	123
5. 5. 7	Střední až pozdní stupeň mohylové kultury (B B2-C2/D1).....	124
5. 6	Vyhodnocení hrobů.....	125
6.	Vyhodnocení lokalit.....	133
6. 1	Hroby	136
6. 2	Rovinná sídliště.....	136
6. 3	Výšinná sídliště.....	138
6. 4	Depoty.....	139
6. 5	Ojedinéle nálezy.....	142
6. 6	Neurčené aktivity	143
7.	Závěr.....	145
8.	Seznam použitých zkratk	149
9.	Seznam použité literatury a pramenů.....	150
10.	Seznam příloh	165

1. Úvod

Střední doba bronzová v severozápadních Čechách se netěší přílišné pozornosti badatelů a řadí se k málo poznaným, opomíjeným a doposud nedostatečně zpracovaným obdobím. Od zatím poslední souhrnné práce Evžena Plesla o střední době bronzové v severozápadních Čechách, ve které autor shromáždil a vyhodnotil do té doby známé nálezy a navrhl periodizaci mohylové kultury (*Plesl 1965*), uplynulo více než 45 let. Během tohoto období došlo k nárůstu nálezového fondu a proto je nyní třeba starší poznatky doplnit, tehdejší závěry revidovat a na základě současných zjištění učinit nové. Diplomová práce *Mohylová kultura střední doby bronzové v severozápadních Čechách* by tak mohla přispět k širšímu poznání tohoto úseku pravěkých dějin.

V úvodních kapitolách předkládané práce je studovaná oblast geograficky vymezena, chronologicky zařazeno období mohylové kultury a je zde stručně shrnuta historie výzkumu střední doby bronzové v severozápadních Čechách. Dále je práce rozčleněna do tří základních částí. První z nich je zaměřena na analýzu sídliště mohylové kultury v Dobroměřicích (okr. Louny). Toto sídliště nebylo pro zpracování vybráno náhodou, i přes jeho nevelký rozsah jde o největší dosud zjištěné sídliště mohylové kultury v severozápadočeské oblasti. Analýza je zaměřena zejména na movité nálezy z jednotlivých objektů, podle kterých je sídliště chronologicky zařazeno. Převážnou většinu nálezů tvoří keramika – jde o první středobronzový sídlištní keramický soubor v severozápadních Čechách, který byl takto analyzován.

Druhá část práce se zabývá hrobovými soubory mohylové kultury. Všechny dosud známé hroby ze sledované oblasti byly shromážděny a movité nálezy podrobeny pramenné kritice. Pokud bylo možné si nálezy tvořící hrobový inventář z muzejních sbírek zapůjčit, byla provedena jejich pečlivá dokumentace, včetně kresebné. Pokud byly nálezy momentálně nedostupné, byly zdokumentovány pomocí již publikovaných popisů a vyobrazení. U nedostupných a zároveň nepublikovaných nálezů dokumentace provedena nebyla. Hrobové nálezy byly zapůjčeny ze sbírek Oblastního muzea v Chomutově, Oblastního muzea v Lounech, Regionálního muzea v Teplicích, Oblastního muzea v Mostě, Regionálního muzea K. A. Polánka v Žatci a Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech v Mostě. Sbírkový Národního muzea v Praze a Oblastního muzea v Litoměřicích jsou v současné době badatelům nedostupné. Poměrně bohatý a pestrý

nálezový fond byl analyticky zpracován. Na základě této analýzy jsem se pokusila jednotlivé hroby chronologicky zařadit.

Tématem závěrečné kapitoly je zpracování lokalit provedené na základě nashromáždění všech dosud známých nalezišť střední doby bronzové na studovaném území. Díky provedené sídelně geografické analýze jsme mohli uvažovat o celkovém charakteru středobronzového osídlení regionu, což bylo jedním z hlavních cílů předkládané práce.

Součástí diplomové práce je také soupis lokalit střední doby bronzové v severozápadních Čechách, kresebná dokumentace sídlištních nálezů z Dobroměřic, hrobových inventářů a mapy s lokalizacemi nalezišť.

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Zuzaně Bláhové, Ph. D., za vedení mé práce, PhDr. Zdeňku Smržovi a PhDr. Drahomíru Kouteckému za podnětné konzultace a poskytnutí svého výzkumu ke zpracování. Za laskavé zapůjčení nálezů ze sbírek děkuji pracovníkům Oblastního muzea v Chomutově, Oblastního muzea v Lounech, Regionálního muzea v Teplicích, Oblastního muzea v Mostě a Regionálního muzea K. A. Polánka v Žatci. V neposlední řadě můj dík patří i všem kolegům z Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech v Mostě za všemožnou pomoc.

2. Vymezení studované oblasti

Severozápadní Čechy jsou ze severu lemovány pásmem Krušných hor, kde jsou současně vymezeny průběhem státní hranice. Přírozené ohraničení na západě vytvářejí Doupovské hory. Z jižního směru je sledovaná oblast vymezena uměle, jižními hranicemi okresů Louny a Litoměřice. Vymezení regionu na východě částečně respektuje tok řeky Labe, umělou hranici tvoří okresy Ústí nad Labem a Litoměřice. Pokud jde o administrativní členění, studovaná oblast zahrnuje území okresů Chomutov, Most, Teplice, Ústí nad Labem, Louny a Litoměřice. Vymezený region tak odpovídá současnému uspořádání Ústeckého kraje, až na území okresu Děčín, které není do námi vymezené oblasti zahrnuto (Mapa 2-4).

Z geomorfologického hlediska (*Demek 1987*) se severozápadní Čechy nachází na území provincie Česká vysočina a dvou subprovincií – Krušnohorská soustava a Česká tabule. Součástí subprovincie Krušnohorská soustava jsou oblasti Krušnohorská hornatina a Podkrušnohorská podsoustava a celky Krušné hory, Mostecká pánev, Doupovské hory a České středohoří. Součástí subprovincie Česká tabule jsou oblasti Severočeská a Středočeská tabule a celky Dolnooharská tabule a Ralská pahorkatina. Krušné hory jsou velmi starým pohořím, tvořeným převážně hlubinnými vyvělinami nebo prvohorními krystalickými břidlicemi. Nejvyšším vrcholem je Klínovec (1244 m n. m.), který leží již mimo severozápadočeské region. Na jihovýchodě sledované oblasti se rozprostírají roviny pocházející z druhohor, tzv. Česká křídová tabule, z nichž vystupuje hora Říp (460 m n. m.), který je součástí celku Dolnooharská tabule. Součástí Podkrušnohorské podsoustavy je České středohoří se svým nejvyšším vrcholem Milešovkou (837 m n. m.). Hornatinou protéká řeka Labe, která ji rozděluje na dva geomorfologické podcelky - Verneřické středohoří na pravém břehu Labe a Milešovské středohoří na levém břehu Labe. České Středohoří vzniklo sopečnou činností v období třetihor a má neopakovatelný krajinný ráz.

Severozápadními Čechami protéká Labe, které tvoří východní hranici námi sledované oblasti a zároveň hranici osídlení ve střední době bronzové. Z levé strany se do Labe vlévají řeky Ohře a Bílina, pravostrannými labskými přítoky jsou na definovaném území pouze potoky (např. Luční, Okenský). Krušnohorskou soustavou Labe protéká hlubokými údolními Českého středohoří. Druhým největším tokem v této oblasti je Ohře, která do Labe ústí v Litoměřicích. Do severozápadních Čech přitéká severní okrajovou částí Doupovských hor a u Kadaně vtéká na území Mostecké pánve. V dolní části svého toku protéká Dolnooharskou tabulí. Na rozdíl od Labe protéká Ohře napříč celými

severozápadními Čechami a tvoří tak osu regionu, podél které se koncentrovalo pravěké osídlení. Levostrannými přítoky Ohře na sledovaném území jsou řeky Chomutovka, Hutná, Rosovka, Žejdlík a Chodovský potok. Pravostrannými přítoky jsou řeky Blšanka, Chomutovka, Hasina, Čepel a Smolnický potok. Třetím největším tokem v severozápadočeské regionu je řeka Bílina. Protéká napříč Mosteckou pánví, okrajovou částí Českého středohoří a v Ústí nad Labem se vlévá do Labe. Jejimi hlavními přítoky jsou říčky Srpina, Bystřice, Radejčinský, Jiřetínský, Bílý a Bořislavský potok (*Vlček 1984*).

Na geologické stavbě severozápadních Čech se podílí zejména severočeská hnědouhelná pánev, která pokrývá podstatnou část této oblasti. Rozkládá se mezi Krušnými horami a Českým středohořím ve směru jihozápad - severovýchod. Hlubší podloží pánve tvoří krystalické břidlice krušnohorského krystalinika, teplický křemenný porfyr, svrchnokřídové sedimenty a v jižní části pánve na Podbořansku a Žatecku ještě permokarbonské horniny. Oblast Českého středohoří a Doupovských hor je tvořena tercierními vulkanickými horninami. Vulkanismus těchto komplexů je vázán na oherský rift – vulkano-tektonickou zónu, která vznikla jako odezva alpinských horotvorných pochodů na tehdy již stabilizované části kontinentu. Do severozápadních Čech zasahuje také česká křídlová tabule, kde jsou hojně rozšířeny kvartérní sedimenty eolického původu – spraše a kvartérní sedimenty systému říčních teras řek Ohře a Labe - štěrkopísky a písky (*Svoboda a kol. 1964, 274-278, 341-352; Kol. aut. 1966; www.kr-ustecky.cz*).

Půdní pokryv v severozápadních Čechách je poměrně rozmanitý, od úrodných nížin dolního toku Ohře a Labe až k neúrodným oblastem Krušných hor a Podkrušnohorských pánví. Nejrozšířenějším půdním typem jsou černozemě, které zaujímají centrální oblast regionu. Vyskytují se v úrodných nížinách podél řek Ohře a Labe a zasahují do části Českého středohoří. Černozemě obklopují kyselé a eutrofní hnědé půdy, které zasahují do podhůří Krušných hor. V Krušných horách a Podkrušnohorské pánvi jsou zastoupeny podzolové půdy a rezivé půdy s podzoly. Při středním toku Labe a dolním toku Ohře se setkáme s nivními půdami. Severozápadní Čechy jsou jednou z mála oblastí, kde se vyskytuje tzv. smonice, především na Chomutovsku (*Tomášek 1995*).

Klimaticky se převážná část severozápadních Čech řadí do teplé a suché, resp. mírně teplé a mírně suché podnebné oblasti. Krušné a Doupovské hory leží v mírně chladném podnebném pásmu. Průměrná roční teplota vzduchu kolísá mezi 5 - 8 °C, což je způsobeno především výškovými rozdíly mezi oblastmi Krušných hor a údolními řek. Teplotně nadnormální je povodí středního a dolního toku Ohře a údolí Labe po okraj Českého středohoří s průměrnými teplotami nad 8 °C. Teplotně podnormální jsou vrcholové partie

Krušných hor, Českého středohoří a Doupovských hor s průměrnými teplotami pod 6 °C. Severozápadní Čechy patří k nejsušším oblastem Čech, neboť jsou ovlivňovány srážkovým stínem Krušných hor. Průměrné roční množství srážek stoupá od 441 mm (Žatec), resp. 455 mm (Doksany) na hodnoty kolem 1000 mm (Petrovice, Český Jiřetín). Srážkově podnormální jsou území ve srážkovém stínu v povodí střední a dolní Ohře a Labe - pod 500 mm, srážkově nadnormální jsou vrcholové partie Krušných a Doupovských hor - nad 800 mm. Lokálně jsou mírně nadnormální vrcholové partie Českého středohoří - nad 550 mm (*Tomášek 1995*; www.kr-ustecky.cz).

Z hlediska potenciálních přirozených vegetačních poměrů se ve sledované oblasti setkáváme zejména se subxerofilními a acidofilními doubravami. V údolních nivách řek se vyskytují luhy a olšiny. V širším okolí řek se nacházejí dubohabrové háje, což jsou zejména smíšené listnaté lesy (*Mikyška a kol. 1969*).

2. 1 Chronologické vymezení

Předkládaná práce se zabývá nálezovým fondem střední doby bronzové (mohylové kultury), který je časově vymezen stupni B B – B C podle periodizace Paula Reineckeho, včetně přechodného horizontu B C2/D1. Dále je roztržěn do časových etap v rámci trvání mohylové kultury na starší až pozdní stupeň (B B1 až B C2/D1). Nálezy z hrobů jsou datovány především podle chronologického třídění A. Beneše a E. Plesla (*Beneš 1959*; *Plesl 1965*) a studií v rámci edice *Prähistorische Bronzefunde*. Datace nálezů z ostatních lokalit jsou převzaty z publikací a zpráv.

3. Historie výzkumu střední doby bronzové v severozápadních Čechách

Poznatky o mohylové kultuře, hlavní náplni střední doby bronzové, v severozápadních Čechách nejsou na takové úrovni jako v ostatních oblastech jejího rozšíření. Ne příliš početné nálezy mohylové kultury byly v tomto regionu zastíněny mnohonásobně větším množstvím materiálu ze starší a mladší doby bronzové. To vedlo k situaci, že tomuto období nebyl připisován takový význam, netěšilo se přílišnému zájmu badatelů, nečetný a ne tak známý materiál nemusel být mnohdy správně rozpoznán a časově zařazen. Pozornost se také vždy obracela spíše do západních, jihozápadních a jižních Čech. Zde na rozdíl od středních, severních a severozápadních Čech zůstala zachovaná mnohá mohylová pohřebiště, která byla na první pohled v terénu patrná. A proto není divu, že zájem badatelů byl soustředěn zejména do těchto regionů.

Nejstarší registrovaný nález ze střední doby bronzové byl učiněn v roce 1845. Tehdy při stavbě železnice v Hrdlech došlo k náhodnému objevu kostrového hrobu s bronzovým mečem (*Sklenář 1992, 73-74*). První systematický výzkum byl však proveden až v roce 1866, kdy správce černínských sbírek v Petrohradě Julius Ernest Födisch na popud hraběte Eugena Černína prokopal poměrně rozsáhlý mohylník na Vlčí hoře u Bílence (*Födisch 1868, 322-323; Sklenář 1993*). O významné nálezy mohylové kultury se zasloužil také první kustod archeologické sbírky teplického muzea Robert von Weinzierl, který ke konci 19. a na počátku 20. století objevil např. hroby v Lovosicích, Tvršicích a Bečově. Věnoval se i povrchovým sběrům, díky kterým doložil osídlení mohylovou kulturou na některých lokalitách např. na Litoměřicku a získal také četné ojedinělé nálezy. Z neprofesionálních archeologů, kteří objevili a prozkoumali mnohé mohylové hroby, jmenujme např. A. H. Fassla (Droužkovice, Želenice), J. Felcmana (Líšťany) nebo G. von Rühlinga (Malnice).

Po teoretické stránce se střední době bronzové v této oblasti věnoval severočeský archeolog Helmut Preidel. Mohylovou kulturu začlenil do tzv. kultury předknovízské (Die Vorknobitzer Kultur). Podle něj jde o smíšenou kulturu střední doby bronzové, která není pokračovatelem kultury únětické, ale přímým předchůdcem kultury knovízské. Avšak mohylové kultuře ji nepřipisuje (*Preidel 1934, 41-45; týž 1935, 52*). Až ve svých článcích z pozdějších let od tohoto termínu upouští a uznává v oblasti severozápadních Čech ve střední době bronzové existenci středodunajské mohylové kultury (*Preidel 1950*). Přelomovou studií pro tuto oblast je práce Jaroslava Böhma (*Böhm 1937, 6-44*), který zde

rozčlenil období trvání mohylové kultury na jednotlivé vývojové fáze. K jejich označení použil i názvy některých významných severozápadočeských lokalit, zařazených do konkrétních časových stupňů (např. typ Obrnice-Třebívlice). Dochází také k názoru, že mohylová kultura ve středních a severních Čechách proniká do prostředí nejmladší únětické kultury, setkává se zde s ní a zanedlouho způsobuje i její zánik (*Böhm 1937*, 34-35). Ladislav Hájek ve své práci z roku 1947 řadí střední a severozápadní Čechy do sféry středodunajské mohylové kultury, nikoliv českofalcké. Nicméně na základě některých nálezů nevyklučuje ani vlivy ze západočeské oblasti do severních Čech (*Hájek 1947*). Jednou ze stěžejních prací věnujících se problematice mohylové kultury je studie Antonína Beneše (*Beneš 1959*). Je zaměřena zejména na oblast středních Čech, nicméně pracuje i se severozápadočeskými nálezy. Na základě těchto nálezů autor provedl vnitřní členění tzv. středodunajské skupiny. Jeho třídění mohylové kultury na starší, střední, mladší a pozdní stupeň platí prakticky dodnes. Autor se věnoval také shrnutí archeologických výzkumů s nálezy ze střední doby bronzové v severozápadních Čechách do 70. let minulého století (*Beneš 1980*). A. Beneš se mohylové kultuře věnoval již ve své diplomové práci (*Beneš 1957*). Zatím poslední poznatky o střední době bronzové v severozápadních Čechách přináší práce Evžena Plesla (*Plesl 1954; týž 1965; týž 1974*), který shromáždil a vyhodnotil všechny do té doby známé nálezy ze sledovaného období a oblasti. Na rozdíl od A. Beneše navrhl rozčlenit mohylovou kulturu na tři stupně: úněticko-mohylový (staromohylové období), vrcholný stupeň a pozdněmohylové období. Kompletní zpracování sledovaného období v severozápadních Čechách přináší autor v příslušné kapitole Pravěkých dějin Čech (*Plesl 1978*, 440-446). Okrajově se zejména počátkům mohylové kultury věnovala i Ivana Pleinerová (*Pleinerová 1958; táž 1966*). Významné severozápadočeské lokality i mnohé artefakty střední doby bronzové ze sledované oblasti jsou zmiňovány v publikaci Archeologie pravěkých Čech v části věnované době bronzové (*Jiráň 2008*).

4. Dobroměřice

4. 1 Lokalita Dobroměřice

4. 1. 1 Úvod

Na lokalitě Dobroměřice – Nová pískovna (okr. Louny) probíhal v letech 1969 – 1972 záchranný archeologický výzkum vyvolaný těžbou písku (Mapa 1). Výzkumné práce prováděla tehdejší expozitura AÚ ČSAV v Mostě (dnes ÚAPPSZČ Most, v. v. i.) pod vedením D. Kouteckého a Z. Smrže. V těchto letech zde bylo na ploše 3,9 ha prozkoumáno celkem 213 objektů různých kultur (kultury nálevkovitých pohárů, kultury se šňůrovou keramikou, únětické kultury, mohylové kultury, knovízské kultury, bylanské kultury, objekty pozdně halštatské, římské a hradištní). V předložené práci jsou zpracovány objekty středobronzové mohylové kultury. Z celkového počtu objektů lze mohylové kultuře přiřadit dvanáct sídlištních jam, jeden hrob a snad i šestnáct sloupových jamek, ze kterých se podařilo vyčlenit dva půdorysy sloupových staveb (Plán 1, 2). Časové zařazení těchto půdorysů do sledovaného období je problematické a nelze je jednoznačně prokázat.

I přes zdánlivě nevelký počet objektů však může být sídliště mohylové kultury v Dobroměřicích považováno za jedno z největších dosud známých sídlišť svého druhu v severozápadních Čechách.

4. 1. 2 Poloha lokality

Dobroměřice leží v severozápadních Čechách (dnes Ústeckém kraji), v okrese Louny. Leží v povodí dolní Ohře, na jejím levobřeží, jižně od výběžků Českého středohoří. Plochá krajina v okolí Dobroměřic stoupá pozvolna k severu, k úpatí prvního pásu kopců Českého středohoří.

Naleziště se nachází v dobroměřické „nové“ pískovně („stará“ pískovna leží na západním okraji Dobroměřic, na břehu Ohře), na jihovýchodním okraji obce, severně od Ohře. Prostor archeologického naleziště je vymezen řekou Ohří, která zde tvoří oblouk, východním okrajem souvislé zástavby a železniční tratí. Od řeky Ohře je vzdálen cca 600 m, cca 300 m od lokality protéká Dobroměřický potok. Naleziště leží v plochem terénu v nadmořské výšce 182 – 184 m n. m., 6 – 8 m nad úrovní hladiny Ohře.

4. 1. 3 Přírodní poměry

Z geomorfologického hlediska je oblast součástí provincie Česká vysočina, subprovincie Česká tabule, oblasti Středočeská tabule, celku Dolnooharská tabule a podcelku Hazmburská tabule. Hazmburská tabule je členitá pahorkatina s průměrnou nadmořskou výškou 230 m n. m. Celou oblastí se táhne řeka Ohře, která protéká širokým úvalovitým údolím, a přitéká z Žatecké pánve, se kterou Hazmburská tabule od západu sousedí. Nejvyšším vrcholem je Hazmburk (418 m n. m.), který leží v severovýchodní části tabule (Demek 1987).

Zájmová lokalita se nachází v okrsku Lenešický úval, ve střední části Hazmburské tabule. Jde o protáhlou erozní sníženinu v tektonicky pokleslém pooharském zlomovém pásmu. Vyznačuje se mělkými, rozevřenými údolními Ohře a přítoků s výraznými nivami a středopleistocenními terasami. Ohře zde protéká teprve od sklonku staršího pleistocénu (Demek 1987). Dobroměřice leží těsně u hranice Lenešického úvalu se subprovincií Krušnohorská soustava, oblastí Podkrušnohorská podsoustava a celkem České středohoří.

Lenešický úval ze severozápadu sousedí s okrskem Chožovské středohoří, který je součástí podcelku Milešovské středohoří a celku České středohoří. Jde o členitou vrchovinu tvořenou především slínovci, jílovci a čediči. Nejvyšším bodem je vrch Oblík (509 m n. m.). Součástí Dolnooharské tabule je i okrsek Cítolibská pahorkatina, se kterým Lenešický úval z jihozápadu sousedí. Je to členitá pahorkatina vzniklá zejména na slínovcích a pískovcích, které tvoří výrazný kerný reliéf mezi Mosteckou pánví a vrchovinou Džbán. Nejvyšším vrchem jsou Draha, vysoká 355 m n. m. (Demek 1987).

Dominantními vrchy v blízkosti Dobroměřic jsou Lenešický chlum a Červený vrch. Lenešický chlum (297 m n. m.) leží severozápadně od Dobroměřic ve vzdálenosti 3, 5 km a Červený vrch (274 m n. m.) severně ve vzdálenosti 1,5 km. Oba jsou součástí okrsku Chožovské středohoří. V širším okolí, avšak v dohledové vzdálenosti od lokality, se nacházejí i první vrchy Českého středohoří – Oblík (509 m n. m.) a Raná (457 m n. m.).

Sedimenty v okolí Loun jsou součástí západního okraje české křídové tabule. Tato oblast se v literatuře vyskytuje pod pojmem oharecká (oharská), podle řeky Ohře (Elznic - Zelenka 1979, 69; Svoboda a kol. 1983, 77). Naleziště leží na horní náplavové štěrkopískové terase řeky Ohře mocné 4 m, vzniklé v období sálského zalednění (Balatka - Sládek 1975). Na kamenité štěrkopískový nasedá vrstva spraše, jejíž mocnost značně kolísá (20 – 80 cm). Spraš vyplňovala nerovnosti ve štěrkopískovém podloží.

Zdejší půdy tvoří především pro zemědělství vhodná černozem a v údolí Ohře také nivní půdy (Tomášek 1995, 14-15, 26-27, mapa).

V rámci potenciálních přirozených vegetačních poměrů bychom ve zdejších povodí Ohře mohli předpokládat oblast lužních lesů v údolních nivách. Lužní lesy byly převážně listnaté, výjimečně smíšené s příměsí smrku, často zaplavované a ovlivňované na povrch vystupující podzemní vodou. V širším okolí řeky se nacházely dubohabřiny a olšiny (*Mikyška a kol. 1969; Neuhäuslová a kol. 1998*).

Klimaticky se lokalita řadí do teplé a suché podnebné oblasti (*Tomášek 1995; Neuhäuslová a kol. 1998, 21-24*).

4. 1. 4 Historie výzkumu a vývoj osídlení lokality

Výzkumný zájem badatelů o dobroměřickou lokalitu byl vyvoláván zejména záchrannými akcemi, v 60. a na počátku 70. let minulého století se největší pozornost obracela do narušovaného prostoru pískovny.

Ve druhé polovině 19. století bylo při stavbě železnice objeveno množství hrobů z doby stěhování národů. Obsahovaly keramické zlomky, bronzové předměty a kostěný hřeben (*Mertz 1878, 91-2, Tab. II:11*).

V letech 1940 – 1941 došlo k objevu několika hrobů s kamennou konstrukcí a zbytků osady únětické kultury (*Pleinerová 1966b, 370-372*).

V roce 1953 zde záchrannou akci provedla K. Šneidrová. Výzkum objevil neolitické a slovanské osídlení. V dalších letech 1954 – 1955 záchrannou činnost na lokalitě prováděl N. Mašek. Bylo tak zachyceno neolitické, eneolitické, knovízské, laténské a římské osídlení (*Muška 1974*). Jednalo se především o sběry keramických zlomků z kulturních vrstev v prostoru pískovny (*Mašek 1960, 257-273*).

V roce 1966 J. Bubeník prozkoumal objekt se zlomky keramiky halštatsko-laténského charakteru. Objekt byl interpretován jako polozemnice (*Bubeník 1968*).

V letech 1966 – 1968 v místech „staré pískovny“ střídavě prováděli výzkumy D. Koutecký, J. Bubeník a J. Šimůnek. Bylo odkryto devatenáct objektů: baalberská, římská a pozdně halštatská sídlištní jáma, dvě polozemnice datované do pozdního halštatu a doby římské a pozdně halštatské hroby (*Koutecký 2006a; Smrž 1974*).

V letech 1969 - 1972 patřila také dobroměřická „nová“ pískovna, přesunutá ze staré polohy na východ od Dobroměřic, mezi soustavně sledovaná naleziště expozitury AÚ ČSAV v Mostě (dnes ÚAPPSZČ Most). Tento prostor byl periodicky narušován těžbou stavebních surovin. Těžba písku zde začala v roce 1969 a od té doby se datuje i první výzkum mostecké expozitury v prostoru dobroměřické pískovny. Výzkum zde prováděl D.

Koutecký v letech 1969 – 1970 a Z. Smrž v letech 1971 – 1972. V těchto letech bylo na ploše 3,9 ha prozkoumáno celkem 213 sídlištních objektů různých kultur (nálevkovitých pohárů, kultury se šňůrovou keramikou, únětické, mohylové, knovízské, bylanské, pozdně halštatské, římské, hradištní) a také pohřebiště bylanské kultury (*Koutecký 2006b*). Výzkumy v letech 1969 a 1971 byly prováděny za velmi obtížných podmínek a přinesly jen torzo poznatků, které bylo možno získat (*Smrž 1977*).

V roce 1969 bylo objeveno a prozkoumáno 46 sídlištních objektů a 96 sloupových jamek na ploše 0,5 ha. Z tohoto počtu patří většina jam únětické kultuře, šest jam náleží mohylové kultuře a jeden objekt je středověký (*Smrž 1974*).

V roce 1970 probíhal záchranný archeologický výzkum, který tematicky i plošně navazoval na výzkum z roku 1969. Zkoumaná plocha se nacházela severně od plochy z roku předešlého. Celkem bylo v tomto roce odkryto 111 objektů a 28 sloupových jamek, na ploše 2,8 ha. Tyto objekty patřily kultuře se šňůrovou keramikou, kultuře únětické, mohylové, knovízské, bylanské a době římské. Kultuře se šňůrovou keramikou patří kostrový hrob. Jámy únětické kultury tvoří na prokopané ploše čtyři skupiny. Není patrná závislost mezi vnitřní chronologií sídliště a rozložením jam na nalezišti. V polovině jam byly zlomky mazanice, často s otisky prutů. To svědčí o existenci nadzemních staveb, které nebyly jinak zachyceny. Únětické kultuře patří i sídlištní jámy s pohřby a hroby. Knovízská kultura je reprezentována sídlištními jamami a dvěma popelnicovými hroby, bylanská kultura žárovým popelnicovým hrobem, z doby římské pocházejí sídlištní objekty (*Koutecký - Smrž 1975*).

I v roce 1971 probíhala těžba písku, tudíž zde pokračoval i záchranný výzkum. V tomto roce bylo odkryto 9 objektů a 11 sloupových jamek. Byly to hroby kultury šňůrové, únětické a bylanské a sídlištní jámy kultury nálevkovitých pohárů (*Smrž – Zápotocký 1980, 481-482*) a mohylové kultury (*Smrž 1972*).

V roce 1972 bylo prozkoumáno 47 objektů a 198 sloupových jam na ploše 0,6 ha. Podařilo se vyčlenit osm půdorysů sloupových staveb dvou typů:

1) menší obdélníkové stavby beze stop vnitřní konstrukce, plocha činila 9 – 16,5 m² a počet sloupů v konstrukci šest až deset. Tyto stavby jsou datovány do střední až mladší doby bronzové.

2) větší stavby s vnitřní sloupovou konstrukcí, plocha činila 17 – 44 m² a počet sloupů v konstrukci devět – dvanáct. Stavby jsou datovány do doby římské.

Objekty náleží kultuře nálevkovitých pohárů, středobronzové mohylové kultuře, reprezentované třemi sídlištními objekty, a bylanské kultuře. Z doby římské je zde

kostrový hrob a dva hroby psů (*Smrž 1977*).

Na k. ú. Dobroměřice je zachyceno soustavné osídlení od mladší doby kamenné do doby hradištní s menšími kulturními hiáty v jednotlivých obdobích. Několik sídlištních jam dokládá, že počátek osídlení podle současného stavu poznání sahá již do období neolitu. V následujícím období eneolitu nebylo sledované území podle stávajících poznatků intenzivně osídleno. Je zachyceno pouze pro období kultury nálevkovitých pohárů a kultury se šňůrovou keramikou. Rozmach osídlení nastává v době bronzové, ve které zde intenzivnější sídlištní i pohřební aktivita probíhala po dobu trvání kultury únětické, mohylové a knovízské. Osídlení v době halštatské dokládá množství sídlištních objektů, několik polozemnic a hrobů, především sídliště a pohřebiště kultury bylanské. Naproti tomu doba laténská je reprezentována pouze menším počtem sídlištních objektů. Opětovný rozvoj osídlení nastává v době římské, což dokládá množství sídlištních objektů, několik polozemnic a hrobů z tohoto období. Z doby stěhování národů bylo objeveno pouze několik hrobů. Zjištěno je i osídlení z doby hradištní.

4. 1. 5 Metoda výzkumu

Metoda výzkumu byla podmíněna rychle postupující těžbou písku, šlo tedy o výzkum záchranný. Těžba v pískovně, a s ní i výzkum, postupovala od jihu k severu. Během výzkumu pokračovala těžba bez přerušení. Skrývka ornice, kterou prováděli zaměstnanci pískovny buldozerem, byla prováděna velmi zhruba a hluboko, takže zasahovala do podloží a ničila sídlištní objekty, především pak v západní části skryté plochy. Z tohoto důvodu byly v některých případech zachyceny pouze spodní části objektů a sloupových jam. Objekty na přístupných úsecích plochy byly začištěny a fixovány dvěma kolíky, umístěnými v delších osách a ve směru základních světových stran. Objekty byly rozděleny na přibližně stejně velké poloviny. Nejprve byla prokopána jedna polovina objektu a zakreslen profil. Pokud se na profilu nejevily případné vrstvy, dokopala se druhá polovina po mechanických vrstvách a byla zakreslena. Materiál z obou polovin byl v těchto případech sloučen. Pokud se nálezová situace jevila složitější, byla druhá polovina objektu prokopána již podle vrstev rýsujících se v profilu a nálezy byly uloženy samostatně dle jednotlivých přirozených vrstev.

V roce 1972 bylo zjištěno, že prostor severně od míst, v nichž probíhal výzkum v předchozím roce, byl beze zbytku odtěžen. Šlo o plochu 110 x 70 m. Po ukončení těžby byl terén rekultivován a výzkum lze tedy považovat za uzavřený.

Geodetické zaměření plochy prováděl J. Záruba, plán naleziště je vypracován v měřítku 1: 2000.

Movité nálezy jsou v současné době uloženy v depozitáři Oblastního muzea v Lounech. Nálezové zprávy, geodetické plány a další dokumentace je uložena v archivu ÚAPPSZČ Most.

4. 2 Popis objektů

Při popisu objektů byly sledovány tyto parametry: tvar půdorysu a dna, rozměry objektu a maximální hloubka, výplň – slovní popis vrstev tvořící výplň objektu.

Obj. 25/69 (Obr. 1)

Tvar: jáma oválného půdorysu se šikmými až svislými stěnami a oválným rovným dnem.

Rozměry: ústí 180 x 145 cm, dno 130 x 90 cm, hloubka 118 cm.

Výplň: výplň tvořena dvěma vrstvami, horní vrstva šedočerná s příměsí štěrku (1), pod ní šedočerná sypká (2). Objekt byl zahlouben do štěrkopískového podloží (3).

Interpretace: odpadní jáma.

Datace: střední fáze mohylové kultury (B B2-C1).

Nálezy: keramika.

Obj. 29/69 (objekt nebyl kresebně dokumentován)

Tvar: oválná jáma s mísovitým dnem.

Rozměry: nezjištěny.

Výplň: hnědočerná hlinitá.

Interpretace: odpadní jáma.

Datace: B B1-C2/D1.

Nálezy: keramika.

Obj. 34/69 (Obr. 3)

Tvar: okrouhlá jáma s lalokovitým výběžkem v jižním okraji s šikmými až kolnými stěnami a mísovitým dnem.

Rozměry: průměr ústí 120 cm, hloubka 70 cm.

Výplň: Výplň světlehnědá sypká s kameny, měla jednotný charakter bez rozlišení více kontextů (1). Objekt byl zahlouben do štěrkopískového podloží (2).

Interpretace: odpadní jáma.

Datace: střední/mladší fáze mohylové kultury (B B2 – B C).

Nálezy: keramika, fragmenty schránky říční mušle.

Obj. 37/69 (Obr. 4)

Tvar: okrouhlá jáma s mírně šikmými až kolmými stěnami a rovným dnem.

Rozměry: průměr 80 cm, hloubka 76 cm.

Výplň: světlehnědá hlinitá (1), měla jednotný charakter bez rozlišení více kontextů, objekt zahlouben do štěrkopískového podloží (2).

Interpretace: odpadní jáma.

Datace: B B1-C2/D1.

Nálezy: keramika, mazanice.

Obj. 12/70 (Obr. 5)

Tvar: okrouhlá až oválná jáma s mírně šikmými stěnami a plochým dnem, porušuje obj. 11/70.

Rozměry: ústí 145 x 130 cm, hloubka 50 cm.

Výplň: hnědá štěrkovitá (1), měla jednotný charakter bez rozlišení více kontextů, objekt zahlouben do štěrkopískového podloží (2).

Interpretace: odpadní jáma.

Datace: střední/mladší fáze mohylové kultury (B B2 – B C).

Nálezy: keramika, zvířecí kosti, mazanice.

Obj. 13/70 (Obr. 8)

Tvar: okrouhlá jáma se šikmými stěnami a plochým dnem, uprostřed vyvýšeným.

Rozměry: průměr 180 cm, hloubka 30 - 35cm.

Výplň: hnědá až hnědočerná sypká (1), měla jednotný charakter bez rozlišení více kontextů,

objekt zahlouben do štěrkopískového podloží (2).

Interpretace: odpadní jáma.

Datace: B B1-C2/D1.

Nálezy: keramika, zvířecí kosti, mazanice.

Obj. 15/70 (objekt nebyl kresebně dokumentován)

Tvar: nezjištěn.

Rozměry: nezjištěny.

Výplň: hnědá až černohnědá hlinitá.

Interpretace: odpadní jáma.

Datace: B B1-C2/D1.

Nálezy: keramika.

Obj. 32/70 (Obr. 9)

Tvar: obdélná hrobová jáma se zaoblenými rohy, svažitémi stěnami a plochým dnem, byla orientována svou podélnou osou ve směru V-Z.

Rozměry: 260 x 108 cm, hloubka 50 cm.

Popis: Skelet byl uložen v hloubce 30 – 40 cm (tedy ne na dně jámy) na pravém boku ve směru V-Z, hlavou k Z a obličejem k J. Dolní končetiny patrně pokrčeny a přehozeny přes sebe. Pravá horní končetina spočívala v klíně, levá chyběla. Pod hlavou (v hloubce 38 cm) ležela bronzová jehlice, rozlomená na dvě části. Hrob obsahoval celkem 7 nádob, téměř všechny byly uloženy u jižní stěny, nádoba č. 4 (hrnec) ležela u nohou skeletu. Za pánví ležely tři nádoby vložené do sebe (1-3, mísa, miska, okřín), nádoby č. 6 a 7 (dva koflíky) byly za zády, nádoba č. 5 (amfora) v JZ rohu hrobové jámy. Až na nádobu č. 5 spočívaly všechny na dně.

Výplň: hnědá sypká (1), šedá písčítá (2), objekt zahlouben do štěrkopískového podloží (3).

Interpretace: hrob.

Datace: pozdní fáze mohylové kultury (B C2/D1).

Nálezy: keramika, bronzová jehlice.

Obj. 89/70 (Obr. 12)

Tvar: jáma okrouhlého půdorysu s válcovitým hrdlem, stěnami nade dnem podebranými a mísovitým dnem.

Rozměry: průměr ústí 62 cm, hloubka 44 cm.

Výplň: horní vrstvu (10 – 12 cm) tvořila hnědá hlína promísená zlomky vypálené hlíny, v ní ležely dva hliněné plastické ploché volutovité předměty (1), pod ní vrstva přepálené hlíny, v níž se objevily nálezy keramiky a mazanice (2), v podebraných stěnách se nacházela černohnědá až černá sypká vrstva (3), na dně šedá popelovitá mazlavá vrstva

mocná 4 – 5 cm (4), objekt zahlouben do štěrkopískového podloží (5). Dle sdělení vedoucího výzkumu výplň silně zapáchala („podobně jako středověké jímky“).

Interpretace: odpadní jáma (kultovní objekt?).

Datace: střední/mladší fáze mohylové kultury (B B2 – B C).

Nálezy: keramika, dva hliněné plastické ploché volutovité předměty, 1 kg mazanice.

Obj. 6/71 (Obr. 13)

Tvar: okrouhlá jáma se šikmými stěnami a oválným plochým dnem.

Rozměry: průměr ústí 150 - 160 cm, hloubka 85 cm.

Výplň: horní vrstvu tvořila černohnědá až černá ulehlá hlína (1), která také vytvářela klín ve vrstvě č. 2, pod ní světlehnědá písčitohlinitá vrstva (2), která sahala až na dno, objekt zahlouben do štěrkopískového podloží (3).

Interpretace: odpadní jáma.

Datace: střední fáze mohylové kultury (B B2-C1).

Nálezy: keramika, opracovaná zvířecí kost.

Obj. 3/72 (Obr. 19, chybí kresebná dokumentace půdorysu objektu)

Tvar: okrouhlá jáma s podebranými stěnami a šikmým dnem.

Rozměry: průměr 165 cm, hloubka 45 - 55cm.

Výplň: horní vrstvu tvořila černohnědá až černá ulehlá hlína (1), pod ní souvislá vrstva přepálené hlíny s mazanicí (2), pod touto vrstvou až ke dnu pokračovala hnědá až hnědočerná sypká (3), která v J polovině objektu sahala také nad vrstvu č. 2, objekt zahlouben do štěrkopískového podloží (4).

Interpretace: odpadní jáma.

Datace: pozdní fáze mohylové kultury (B C2/D1).

Nálezy: keramika, mazanice, zvířecí kosti, zrnotěrky.

Obj. 34/72 (Obr. 28)

Tvar: oválná jáma (delší osa ve směru V – Z) se šikmými až kolmými stěnami a plochým dnem, uprostřed vyvýšeným.

Rozměry: 220 x 165 cm, hloubka 38 – 42 cm.

Výplň: černohnědá ulehlá (1), měla jednotný charakter bez rozlišení více kontextů, objekt zahlouben do štěrkopískového podloží (2).

Interpretace: odpadní jáma.

Datace: střední fáze mohylové kultury (B B2-C1).

Nálezy: keramika, zlomek bronzové jehlice, mazanice, zvířecí kosti.

Obj. 44/72 (Obr. 31)

Tvar: oválná jáma (delší osa ve směru S – J) se strmými stěnami a plochým dnem.

Rozměry: 200 x 110 cm, hloubka max. 14 cm.

Výplň: černohnědá ulehlá (1), měla jednotný charakter bez rozlišení více kontextů, objekt zahlouben do štěrkopískového podloží (2).

Interpretace: odpadní jáma.

Datace: pozdní fáze mohylové kultury (B C2/D1).

Nálezy: keramika, zvířecí kosti, mazanice.

Obj. 164 (objekt nebyl kresebně dokumentován)

Tvar: kuželovitý, jáma zahloubena do štěrkopískového podloží.

Rozměry: Ø 63 cm, hloubka 10 cm.

Výplň: černá.

Interpretace: sloupová jáma.

Datace: střední doba bronzová?

Nálezy: keramika.

Obj. 165 (objekt nebyl kresebně dokumentován)

Tvar: kuželovitý, jáma zahloubena do štěrkopískového podloží.

Rozměry: Ø 50 cm, hloubka 20 cm.

Výplň: černá.

Interpretace: sloupová jáma.

Datace: střední doba bronzová?

Nálezy: keramika.

Obj. 166 (objekt nebyl kresebně dokumentován)

Tvar: kuželovitý, jáma zahloubena do štěrkopískového podloží.

Rozměry: Ø 52 cm, hloubka 13 cm.

Výplň: černá.

Interpretace: sloupová jáma.

Datace: střední doba bronzová?

Nálezy: keramika.

Obj. 168 (objekt nebyl kresebně dokumentován)

Tvar: kuželovitý, jáma zahloubena do štěrkopískového podloží.

Rozměry: Ø 55 cm, hloubka 10 cm.

Výplň: černá.

Interpretace: sloupová jáma.

Datace: střední doba bronzová?

Nálezy: keramika.

Obj. 197 (objekt nebyl kresebně dokumentován)

Tvar: kuželovitý, jáma zahloubena do štěrkopískového podloží.

Rozměry: Ø 58 cm, hloubka 12 cm.

Výplň: černá.

Interpretace: sloupová jáma.

Datace: střední doba bronzová?

Nálezy: keramika.

4. 3 Popis movitých nálezů

Z dvanácti sídlištních objektů, jednoho hrobu a pěti sloupových jam, které jsou součástí dvou sloupových staveb, pochází keramický střepový materiál mohylové kultury (1536 zlomků), celé keramické nádoby (11 nádob), zlomky mazanice (104 zlomků), zvířecí kosti (80 kusů), opracovaná zvířecí kostička (jeden kus), zlomky říčních mušlí (pět zlomků), zrnotěrka (dvě části), hliněné plastické ploché volutovité předměty (dva kusy) a bronzové jehlice (dva kusy).

K popisu, případně ke kresebné dokumentaci bylo použito 245 typických keramických zlomků a částí nádob a 11 celých nádob z celkového počtu 1536 keramických zlomků. Při popisu povrchu nádob a zlomků je uváděn povrch vnější.

Obj. 25/69

Dokumentovány celkem dvě nádoby a 22 typických keramických zlomků.

1. Hrncovitý koflík s nálevkovitě rozevřeným hrdlem a vejčítým tělem, hrdlo odsazeno od výduti, páskové ouško sahá z okraje na podhrdlí. Šedohnědý drsný neupravený povrch, mat. hrubý, s. s. 0,6 cm, Ø okraje 10,5 cm, Ø podstavu 6,5 cm, Ø max. výduti 11 cm, v. 11,5 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69 (Obr. 2:1).
2. Oble rozevřená mísa s nožkovitě odsazenou podstavou, s ouškem pod okrajem. Hladký leštěný šedočerný povrch, mat. jemný, s. s. 0,7 cm, Ø okraje 36,5 cm, Ø dna 11,5 cm, Ø max. výduti 36 cm, v. 11 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69 (Obr. 2:2).
3. Zlomek rozhraní mírně prohnutého hrdla a těla hrnce, hrdlo lehce odsazeno od výduti. Šedohnědý povrch, hrdlo hladké leštěné, tělo drsné neupravené, vnitřní část hladká šedočerná. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,9 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69-1 (Obr. 1:9).
4. Zlomek válcovitého hrdla menší nádoby s rovně seříznutým okrajem, hladký leštěný tm. šedý povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69-1 (Obr. 1:3).
5. Zlomek prohnutého hrdla s vyhnutým okrajem hrnce, hladký místy leštěný šedohnědý povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,7 cm, Ø okraje 22 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69-2 (Obr. 1:10).
6. Zlomek válcovitého hrdla s částí výduti větší nádoby s dvojitým výčnělkem pod hrdlem, hladký tm. šedý povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,5 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69-2 (Obr. 1:8).
7. Zlomek těla nádoby zdobený vodorovnou rýhou, hladký tm. šedý povrch. Mat. jemný, s. s. 0,7 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69-2 (Obr. 1:1).
8. Zlomek rozhraní hrdla a těla větší silnostěnné nádoby, hrdlo odsazeno od výduti. Šedohnědý povrch, hrdlo hladké leštěné, tělo drsné slámované, vnitřní část hladká šedočerná leštěná. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,8 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69-2.
9. Zlomek zataženého okraje s částí stěny polokulovité mísy, drsný slámovaný šedý povrch. Mat. hrubý, s. s. 0,8 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69-2 (Obr. 1:7).
10. Zlomek lehce vyhnutého okraje s částí hrdla hrnce, hladký šedohnědý povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 1 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69-2 (Obr. 1:4).
11. Zlomek prohnutého hrdla s vyhnutým okrajem džbánu, hladký leštěný hnědookrový povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69-2 (Obr. 1:5).
12. Zlomek válcovitého hrdla s mírně vyhnutým okrajem menší nádoby, hladký šedohnědý povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69-2 (Obr. 1:6).
13. Zlomek válcovitého hrdla s rovným okrajem větší nádoby, drsný jemně slámovaný šedohnědý povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,7 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69-2.
14. Zlomek válcovitého hrdla s mírně vyhnutým okrajem větší nádoby, hladký šedohnědý povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69-2.
15. Zlomek vyhnutého okraje menší nádoby, hladký leštěný hnědookrový povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69-2.
16. Zlomek těla větší nádoby s částečně dochovaným lalokovitým výčnělkem, hladký hnědý povrch. Mat. jemný, s. s. 0,6 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69-2.
17. Zlomek rozhraní hrdla a výduti větší silnostěnné nádoby, hrdlo lehce odsazeno od těla, hladký místy leštěný hnědookrový povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,8 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69-2.
18. Zlomek rozhraní mírně prohnutého hrdla a zaoblené výduti menší nádoby, hrdlo hranou odsazeno od těla. Hladký tm. šedý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69-2 (Obr. 1:2).
19. Zlomek prohnutého hrdla menší nádoby, hladký leštěný hnědookrový povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,5 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69-2.
20. Zlomek prohnutého hrdla větší nádoby, hladký leštěný tm. šedý povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,7 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69-2.

21. Část ploché rovné podstavy velké silnostěnné nádoby (zachovaná asi $\frac{1}{4}$), drsný neupravený šedohnědý povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,8 cm, Ø podstavy 10 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69-2.
22. Drobný zlomek podstavy velké silnostěnné nádoby, drsný neupravený šedohnědý povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,9 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69-2.
23. Zlomek podstavy se široce rozevřenou stěnou větší nádoby, hladký sv. hnědý povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69-2.
24. Zlomek podstavy se široce rozevřenou stěnou větší silnostěnné nádoby, drsný neupravený šedohnědý povrch. Mat. hrubý s kaménky, s. s. 0,7 cm, vrstva 0-118 cm (dno), př. č. 212/69-2.

97 atypických keramických zlomků

Obj. 29/69

Dokumentováno celkem devět typických keramických zlomků.

1. Část hrdla větší silnostěnné nádoby, hladký tm. hnědý povrch. Mat. jemný, s. s. 0,8 cm, vrstva 0-dno, př. č. 216/69.
2. Zlomek spodní části větší silnostěnné nádoby, hladký hnědošedý povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,8 cm, vrstva 0-dno, př. č. 216/69.
3. Zlomek výduti větší nádoby, hladký hnědý povrch. Mat. jemný, s. s. 0,6 cm, vrstva 0-dno, př. č. 216/69.
4. Zlomek hrdla větší silnostěnné nádoby, hladký hnědý povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,7 cm, vrstva 0-dno, př. č. 216/69.
5. Zlomek rozhraní hrdla a výduti větší silnostěnné nádoby, hladký šedohnědý povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,7 cm, vrstva 0-dno, př. č. 216/69.
6. Zlomek výduti větší silnostěnné nádoby, hladký hnědookrový povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,7 cm, vrstva 0-dno, př. č. 216/69.
7. Zlomek těla zásobnicové nádoby, drsný svisle prstovaný šedý povrch. Mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,1 cm, vrstva 0-dno, př. č. 216/69.
8. Zlomek těla zásobnicové nádoby, drsný jemně slámovaný hnědookrový povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 1,2 cm, vrstva 0-dno, př. č. 216/69.
9. Zlomek těla větší silnostěnné nádoby, hladký hnědookrový povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,7 cm, vrstva 0-dno, př. č. 216/69.

tři drobné atypické keramické zlomky

Obj. 34/69

Dokumentováno celkem sedm typických keramických zlomků.

1. Horní partie amfory s konickým hrdlem a oblou výduti (okraj odlomen), ve spodní části hrdla páskové ouško. Hladký hnědošedý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 0-70 cm (dno), př. č. 221/69 (Obr. 3:6).
2. Část výduti vakovitého džbánu, nad výduti páskové ouško. Hladký leštěný hnědošedý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 0-70 cm (dno), př. č. 221/69 (Obr. 3:7).
3. Zlomek válcovitého hrdla amfory se šikmo ven seříznutým okrajem, hladký leštěný tm. šedý povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,7 cm, vrstva 0-70 cm (dno), př. č. 221/69 (Obr. 3:4).

4. Zlomek válcovitého hrdla amforky (okraj částečně odlomen), hrdlo plynule přechází ve výduti. Hladký tm. hnědý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 0-70 cm (dno), př. č. 221/69 (Obr. 3:3).
5. Část podstavy hrncovité nádoby, vyklenutá podstava. Drsný neupravený šedohnědý povrch, mat. hrubý, s. s. 0,7 cm, Ø podstavy 7 cm, vrstva 0-70 cm (dno), př. č. 221/69 (Obr. 3:5).
6. Zlomek rozhraní hrdla a těla s částí výduti silnostěnné nádoby, hrdlo odsazeno od výduti, v podhrdlí výčnělek. Drsný jemně slámovaný hnědý povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 1 cm, vrstva 0-70 cm (dno), př. č. 221/69 (Obr. 3:2).
7. Drobný zlomek dovnitř zaobleného okraje menší nádoby, hladký hnědookrový povrch. Mat. hrubý, s. s. 0,6 cm, vrstva 0-70 cm (dno), př. č. 221/69 (Obr. 3:1).

40 atypických keramických zlomků
pět zlomků říční mušle

Obj. 37/69

Dokumentováno celkem pět typických keramických zlomků.

1. Část hrdla a oblé výduti džbánku?, hrdlo odsazeno od těla. V podhrdlí řada kolkových kroužků, pod nimi mělká vodorovná oběžná rýha. Drsný šedý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,5 cm, vrstva 0-76 cm (dno), př. č. 224/69 (Obr. 4:1).
2. Část mírně prohnutého hrdla amfory s rovně seříznutým okrajem. Hladký leštěný šedý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,7 cm, Ø okraje 38 cm, vrstva 0-76 cm (dno), př. č. 224/69 (Obr. 4:2).
3. Zlomek rozhraní hrdla a výduti větší silnostěnné nádoby, drsný neupravený hnědý povrch. Mat. hrubý, s. s. 0,8 cm, vrstva 0-76 cm (dno), př. č. 224/69.
4. Zlomek rozhraní hrdla a výduti větší silnostěnné nádoby, tm. šedý povrch, hrdlo hladké leštěné, tělo drsné neupravené. Mat. hrubý, s. s. 0,7 cm, vrstva 0-76 cm (dno), př. č. 224/69.
5. Část podstavy hrnce (zachovaná asi ½), drsný neupravený hnědošedý povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 1 cm, Ø podstavy 11 cm, vrstva 0-76 cm (dno), př. č. 224/69.

22 atypických keramických zlomků
dva menší kusy mazanice

Obj. 12/70

Dokumentována celkem jedna nádoba a 14 typických keramických zlomků (částí nádob).

1. Amfora s nízkým kuželovitým hrdlem a kulovitým tělem, hrdlo hranou odsazeno od výduti. Pod hrdlem dochován jeden členěný výčnělek, na plecích svislá pásková ucha. Hladký místy leštěný sv. hnědý povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,7 cm, Ø okraje 14,5 cm, Ø podstavy 10 cm, Ø max. výduti 27 cm, v. 27,5 cm, vrstva 0-50 cm (dno), př. č. 119/70 (Obr. 5:4).
2. Část horní partie amfory, konické hrdlo s rovně seříznutým okrajem, hrdlo ostře odsazeno od zaoblené výduti. V podhrdlí je amfora zdobena řadou vodorovných rýžek se zavěšenými šikmo šrafovanými trojúhelníky. Pod hrdlem zachované dva plastické výčnělky. Hladký leštěný hnědý povrch, ve spodní části výduti drsný prstovaný. Mat. hrubý s kaménky, s. s. 0,9 cm, Ø okraje 28 cm, Ø max. výduti 36 5 cm, zach. v. 26 cm, vrstva 0-50 cm (dno), př. č. 119/70 (Obr. 6:2,3).

3. Část těla hrnce, hrdlo odsazeno od výduti, pod hrdlem dochovaná část odlomeného páskového ucha. Tm. hnědý povrch, hrdlo hladké, tělo zdobené svislým rýhováním. Mat. hrubý s kaménky, s. s. 0,8 cm, Ø max. výduti 19 cm vrstva 0-50 cm (dno), př. č. 119/70 (Obr. 6:1).
4. Část mísy se šikmo dovnitř seříznutým okrajem, drsný neupravený hnědý povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,7 cm, Ø okraje 27 cm, vrstva 0-50 cm (dno), př. č. 119/70 (Obr. 7: 4).
5. Zlomek válcovitého hrdla s vyhnutým okrajem hrncovité nádoby, hladký šedočerný povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,6 cm, Ø okraje 18 cm, vrstva 0-50 cm (dno), př. č. 119/70 (Obr. 7:3).
6. Zlomek válcovitého hrdla s vyhnutým okrajem hrncovité nádoby, hladký leštěný šedohnědý povrch, Mat. jemný, s. s. 0,5 cm, Ø okraje 15 cm, vrstva 0-50 cm (dno), př. č. 119/70 (Obr. 7:2).
7. Část horní partie mísy se zesíleným šikmo dolů seříznutým okrajem, drsný neupravený tm. šedý povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,7 cm, vrstva 0-50 cm (dno), př. č. 119/70 (Obr. 7: 1).
8. Zlomek cedníku polokulovitěho tvaru s kruhovitými otvory po celém povrchu, okraj zatažený rovně seříznutý. Hladký šedý povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,8 cm, vrstva 0-50 cm (dno), př. č. 119/70 (Obr. 5:3).
9. Zlomek hrdla se zaobleným okrajem menší nádoby, hladký místy leštěný hnědošedý povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,5 cm, vrstva 0-50 cm (dno), př. č. 119/70 (Obr. 5:1).
10. Zlomek válcovitého hrdla s mírně vyhnutým okrajem větší nádoby, hladký leštěný šedý povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,6 cm, Ø okraje 18 cm, vrstva 0-50 cm (dno), př. č. 119/70 (Obr. 5:2).
11. Zlomek rozhraní hrdla a výduti hrncovité nádoby s plastickou důlkovanou lištou. Šedý povrch, hrdlo hladké, tělo drsné slámované. Mat. hrubý, s. s. 0,9 cm, vrstva 0-50 cm (dno), př. č. 119/70.
12. Zlomek podstavy zásobnicové nádoby, podstava nožkovitě odsazena. Drsný neupravený hnědý povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1 cm, vrstva 0-50 cm (dno), př. č. 119/70.
13. Zlomek podstavy hrncovité nádoby s plochým dnem, drsný neupravený šedý povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,8 cm, vrstva 0-50 cm (dno), př. č. 119/70.
14. Drobný zlomek cedníku polokulovitěho tvaru s kruhovitými otvory, okraj zatažený rovně seříznutý. Hladký šedý povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,8 cm, vrstva 0-50 cm (dno), př. č. 119/70.

108 atypických keramických zlomků

sedm rekonstruovaných částí výdutí nádob, drsný prstovaný povrch

dva kusy zvířecích kostí:

Osteologický rozbor L. Peške - NZ č. j. 964/75, ÚAPPSZČ, v. v. i. Most

Ovis/Capra (ovce/koza) – premaxilla

Neurčeno – jeden zlomek kosti

Z objektu dle původní dokumentace (NZ čj. 964/75) pochází i několik zlomků mazanice s otisky prutů a zlomek kamenného štípaného artefaktu. Tyto nálezy se nepodařilo dohledat.

Obj. 13/70

Dokumentováno celkem šest typických keramických zlomků.

1. Zlomek válcovitého hrdla amfory, hladký leštěný tm. šedý povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 0-35 cm (dno), př. č. 120/70 (Obr. 8:4).

2. Zlomek rozhraní mírně prohnutého hrdla a těla větší nádoby, pod hrdlem stopa po odlomeném páskovém uchu. Hladký leštěný sv. hnědý povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,8 cm, vrstva 0-35 cm (dno), př. č. 120/70 (Obr. 8:3).
3. Zlomek těla menší nádoby zdobený vodorovným žlábkem, pod ním vodorovné rýžky. Hladký hnědý povrch, mat. jemný, s. s. 0,6 cm, vrstva 0-35 cm (dno), př. č. 120/70 (Obr. 8:2).
4. Zlomek prohnutého hrdla s vyhnutým okrajem mísy. Hladký leštěný černošedý povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 0-35 cm (dno), př. č. 120/70
5. Zlomek podstavy s částí široce rozevřené stěny větší nádoby, hladký hnědošedý povrch. Mat. hrubý, s. s. 0,8 cm, vrstva 0-35 cm (dno), př. č. 120/70.
6. Část podstavy silnostěnné nádoby, drsný neupravený šedohnědý povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 1,2 cm, vrstva 0-35 cm (dno), př. č. 120/70.

33 atypických keramických zlomků
pět menších kusů mazanice

21 kusů zvířecích kostí:

Osteologický rozbor L. Peške - NZ č. j. 964/75, ÚAPPSZČ, v. v. i. Most
Bos primigenius f. taurus (Tur domácí) – mandibula dist.dex., mandibula dist.sin., os hyoideum, scapula dex., 3x vert. thoracica, radius dist.sin., 2x tibia, falanx III
Sus strofa f. domestica (Vepř domácí) – metapodium lat.
Ovis/Capra (Ovce/Koza) – vert. thoracica, ulna sin., femur diaf, metatarsus diaf., metatarsus, 2x falanx I
Capra aegagrus f. hircus (Koza domácí) – radius prox.sin., humerus dist.sin.

Obj. 15/70

Dokumentovány tři typických keramickými zlomky.

1. Zlomek těla menší nádoby zdobený slabým rytým žlábkem, pod ním zachovány dvě šikmé rýžky. Drsný neupravený hnědookrový povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,5 cm, vrstva 0-dno, př. č. 122/70 (Obr. 8:1).
2. Zlomek mírně prohnutého hrdla s rovně seříznutým okrajem menší nádoby, hladký šedohnědý povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 0-dno, př. č. 122/70.
3. Zlomek podhrdlí větší nádoby, hladký světle hnědý povrch, vnitřní strana šedočerná leštěná. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 0-dno, př. č. 122/70.

Obj. 32/70

Dokumentováno celkem sedm nádob a jedna bronzová jehlice.

1. Amforovitá nádoba s vysokým válcovitým hrdlem, hrdlo mírně konické, nevýrazně odsazené od zaoblené výduti. Tělo zdobeno mělkými žlábkem, na plecích se dvěma výčnělky. Hladký místy leštěný hnědookrový vnější povrch, materiál jemný zrnitý, s. s. 0,8 cm. Ø okraje 15 cm, Ø podstavy 10,5 cm, Ø max. výduti 30,5 cm, v. 31,5 cm, vrstva 0-50 cm (dno), př. č. 138/70-2 (Obr. 9:2).
2. Okřín s ostrým lomem, hladký hnědošedý povrch, spodní část jemně nepravidelně prstovaná. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,9 cm. Ø okraje 24 cm, Ø podstavy 10,5 cm, Ø max. výduti 29,5 cm, v. 21,5 cm, vrstva 0-50 cm (dno), př. č. 138/70-1 (Obr. 11:2).
3. Velká mísa s okrajem římsovité vytaženým, se čtyřmi laloky na okraji. Páskové ouško pod okrajem. Tělo svisle rýhované, mírně odsazená podstava. Hladký sv. hnědý vnější

povrch, materiál jemný zrnitý, s. s. 0,8 cm. Ø okraje 36 cm, průměr podstavy 9 cm, výška 9 - 11 cm, př. č. 138/70-3 (Obr. 10:4).

4. Mělká mísa s malým ouškem pod okrajem, podstava mírně odsazená. Hladký místy leštěný hnědý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,5 cm. Ø okraje 23 cm, Ø podstavy 8,5 cm, v. 4 cm, vrstva 0-50 cm (dno), př. č. 138/70-5 (Obr. 10:3).

5. Vejčitý hrnec s nízkým hrdlem, se dvěma páskovými uchy vytaženými nad okraj. Tělo hustě svisle rýhované. Drsný neupravený hnědookrový povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,9 cm. Ø okraje 11,5 cm, Ø podstavy 7 cm, Ø max. výduti 16,5 cm, v. 17 cm, vrstva 0-50 cm (dno), př. č. 138/70-4 (Obr. 11:1).

6. Koflík válcovitého těla, s páskovým ouškem při okraji, podstava vyklenutá. Hladký, místy leštěný hnědošedý vnější povrch, materiál jemný zrnitý, s. s. 0,5 cm. Ø okraje 11 cm, Ø podstavy 4 cm, průměr max. výduti 11 cm, výška 7,5 cm, vrstva 0-50 cm (dno), př. č. 138/70-6 (Obr. 10:2).

7. Polokulovitý koflík s páskovým uchem při okraji, podstava vyklenutá. Drsný neupravený hnědošedý vnější povrch, materiál jemný zrnitý, s. s. 0,4 cm. Ø okraje 11 cm, Ø podstavy 2,5 cm, průměr max. výduti 11,5 cm, výška 4,5 cm, vrstva 0-50 cm (dno), př. č. 138/70-7 (Obr. 10:1).

8. Bronzová jehlice typu Hammer s vývalkovitou hlavicí, zátkovitě ukončenou. Jehla má kruhový průřez. Rozlomena na dvě části. Délka 20,9 cm, délka krčku s hlavicí 5,3 cm, hmotnost nezjištěna, vrstva 0-50 cm (dno), př. č. 138/70-8 (Obr. 9:1).

Obj. 89/70

Dokumentována celkem jedna nádoba a dva hliněné plastické ploché volutovité předměty.

1. Amfora silně přepálená a zdeformovaná žárem s nízkým kuželovitým hrdlem a baňatým tělem. Hrdlo hladké, tělo svisle rýhované, pod hrdlem mělký žlábek. Dvě pásková ucha na plecích, v podhrdlí se zachoval členěný výčnělek. Hladký hnědookrový povrch, z jedné strany silně vředovitě přepálený do šeda. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,8 cm, Ø okraje 12 cm, Ø podstavy 9 cm, Ø max. výduti 20 cm, v. 19 cm, vrstva 0-44 cm (dno), př. č. 193/70 (Obr. 12:3).

2. Plastická spirála tvořená třemi závity, vymodelovaná ze špatně vypálené hlíny, na povrchu je patrný nátěr bílou hlinkou. Ø celého předmětu 15 cm, v. 1,2 cm, vrstva 0-44 cm (dno), př. č. 193/70 (Obr. 12:1).

Pozn.: Podstava (podložka) volutovitých předmětů je laboratorně vytvořena ze sádry.

3. Plastická spirála tvořená třemi závity, vymodelovaná ze špatně vypálené hlíny, na povrchu je patrný nátěr bílou hlinkou. Dochovaná pouze asi ½. Max. Ø celého předmětu 13 cm, v. 1 cm, vrstva 0-44 cm (dno), př. č. 193/70 (Obr. 12:2).

Pozn.: Podstava (podložka) volutovitých předmětů je laboratorně vytvořena ze sádry.

26 atypických keramických zlomků. Střepey silně přepálené, deformované žárem.

Střepey silně přepálené – „vředovitě“ přepálený povrch nádob, puchýře na povrchu, tvar není deformován.

Střepey deformované žárem – povrch nádob není přepálen, tvar je žárem zdeformován

74 kusů mazanice, vypálená do oranžovo-červena. Jedna strana některých kusů je vždy plochá. Jde zřejmě o výmaz, svědčí o tom i skutečnost, že zlomky mají vrstevnatou strukturu.

Obj. 6/71

Dokumentováno celkem 46 typických keramických zlomků a jedna zvířecí kost.

1. Část mírně prohnutého hrdla amfory. Hladký, místy leštěný šedohnědý povrch, mat. jemný s kaménky, s. s. 0,6 cm, Ø okraje 13 cm, vrstva 0 – 30 cm, př. č. 12/71-1 (Obr. 14:1).
2. Zlomek z rozhraní prohnutého hrdla a výduti džbánu, v podhrdlí mělká rýha a pod ní výčnělek. Hladký černošedý povrch, mat. jemný, s. s. 0,5 cm, vrstva 0 – 30 cm, př. č. 12/71-1 (Obr. 18:1).
3. Zlomek nálevkovitého hrdla džbánu. Hladký místy leštěný šedohnědý povrch, mat. jemný s kaménky, s. s. 0,6 cm, Ø okraje 10 cm, vrstva 0 – 30 cm, př. č. 12/71-1 (Obr. 15:1).
4. Zlomek okraje s částí hrdla větší silnostěnné nádoby, ve spodní části patrná stopa po odlomené plastické liště. Hladký hnědookrový povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 1 cm, vrstva 0 – 30 cm, př. č. 12/71-1.
5. Zlomek vyhnutého okraje s částí hrdla větší silnostěnné nádoby, drsný neupravený šedohnědý povrch. Mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,1 cm, vrstva 0 – 30 cm, př. č. 12/71-1 (Obr. 13:5).
6. Zlomek hrdla a části výduti větší silnostěnné nádoby s plastickou důlkovanou lištou pod hrdlem. Hladký oranžovohnědý povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,2 cm, vrstva 0 – 30 cm, př. č. 12/71-1 (Obr. 17:3).
7. Zlomek stěny zásobnicové nádoby s plastickou důlkovanou lištou. Drsný neupravený hnědookrový povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 1,1 cm, vrstva 0 – 30 cm, př. č. 12/71-1 (Obr. 17:4).
8. Zlomek stěny zásobnicové nádoby s plastickou důlkovanou lištou. Drsný slámovaný oranžovohnědý povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,2 cm, vrstva 0 – 30 cm, př. č. 12/71-1 (Obr. 17:6).
9. Zlomek podstavy s částí stěny zásobnicové nádoby. Drsný slámovaný sv. hnědý povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,5 cm, vrstva 0 – 30 cm, J polovina, př. č. 12/71-1 (Obr. 13:9).
10. Dva zlomky podstavy větší silnostěnné nádoby, drsný neupravený tm. šedý povrch, mat. hrubý, s. s. 0,9 cm, vrstva 0 – 30 cm, př. č. 12/71-1.
11. Část válcovité stěny hrncovité nádoby s páskovým uchem na plecích, vedle něj patrně vedla důlkovaná plastická lišta, která se dochovala jen částečně. Drsný jemně šikmo rýhovaný tm. šedý povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,3 cm, vrstva 65 – 80 cm, př. č. 12/71-2 (Obr. 17:7).
12. Část mísy s vodorovně seříznutým okrajem, na okraji dochováno lalokovité vytažení. Drsný neupravený hnědý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 1,2 cm, Ø okraje 28 cm, vrstva 65 – 80 cm, př. č. 12/71-2 (Obr. 18:7).
13. Zlomek rozhraní hrdla a těla mísy na nožce, hrdlo odsazeno od výduti, pod hrdlem vodorovná oběžná rýha, pod ní řada nehtovitých vrypů. Hladký leštěný tm. šedý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, Ø okraje 16 cm, vrstva 65 – 80 cm, př. č. 12/71-2 (Obr. 15:2).
14. Zlomek části těla amfory, v podhrdlí šikmé široké rýhy, sbíhající se v zavěšený trojúhelník. Hladký hnědookrový povrch se zbytky šedého, drsného povlaku. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,8 cm, vrstva 65 – 80 cm, př. č. 12/71-2 (Obr. 16:3).
15. Zlomek zesíleného, šikmo dolů seříznutého okraje mísy. Hladký tm. šedý povrch, mat. hrubý, s. s. 0,8 cm, vrstva 65 – 80 cm, př. č. 12/71-2 (Obr. 13:6).
16. Zlomek šikmo dolů seříznutého okraje mísy. Drsný neupravený tm. hnědý povrch, mat. hrubý, s. s. 0,6 cm, vrstva 65 – 80 cm, J polovina, př. č. 12/71-2.
17. Zlomek okraje menší nádoby, hladký hnědý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 65 – 80 cm, př. č. 12/71-2.
18. Zlomek těla větší nádoby zdobeného žlábkou, hladký šedohnědý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,7 cm, vrstva 65 – 80 cm, př. č. 12/71-2 (Obr. 17:2).

19. Podstava hrncovité nádoby, hladký místy leštěný tm. šedý povrch, mat. hrubý, s. s. 0,9 cm, Ø podstavy 8,5 cm, vrstva 65 – 80 cm, př. č. 12/71-2 (Obr. 17:5).
20. Zlomek podstavy větší silnostěnné nádoby, drsný neupravený tm. šedý povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 1,2 cm, vrstva 65 – 80 cm, př. č. 12/71-2.
21. Dva zlomky hrdla zásobnicové nádoby, hladký tm. šedý povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,2 cm, vrstva 65 – 80 cm, př. č. 12/71-2.
22. Zlomek z těla s částí hrdla amfory, pod hrdlem zdobený vodorovnými rýhami, mezi nimi řada vodorovných rýžek, pod nimi zavěšené šrafované trojúhelníky. Hladký šedý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,5 cm, vrstva 0 – 30 cm, př. č. 12/71-3 (Obr. 16:5).
23. Zlomek okraje s částí hrdla větší nádoby, hladký šedohnědý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 0 – 30 cm, př. č. 12/71-3 (Obr. 13:7).
24. Část okraje s částí stěny velké zásobnicové nádoby s nízkým mírně prohnutým hrdlem, které plynule přechází ve výduť, pod hrdlem se nachází plastická důlkovaná lišta. Hnědošedý povrch, hrdlo hladké tělo drsné neupravené. Mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,2 cm, Ø okraje 34 cm, vrstva 0 – 30 cm, př. č. 12/71-3 (Obr. 15:3).
25. Část horní poloviny velké silnostěnné zásobnicové nádoby s nízkým hrdlem, které plynule přechází ve výduť, pod hrdlem se nachází plastická důlkovaná lišta, na podhrdlí masivní ucho. Okraj je důlkovaný. Červenohnědý povrch, hrdlo hladké, tělo nepravidelně svíslé prstované. Mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,2 cm, Ø okraje 50 cm, zach. v. 30 cm, vrstva 0 – 30 cm, př. č. 12/71-3 (Obr. 15:4).
26. Část podstavy s částí rozevřené stěny zásobnicové nádoby. Drsný slámovaný šedý povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 1,4 cm, Ø podstavy 18 cm, vrstva 0 – 30 cm, př. č. 12/71-3 (Obr. 18:8).
27. Část těla hrnce se stopou po odlomeném páskovém uchu, drsný slámovaný hnědookrový povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 0 – 30 cm, př. č. 12/71-3 (Obr. 18:6).
28. Část páskového ucha, u horního kořene rozšířené. Drsný neupravený hnědošedý povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1 cm, 0 – 30 cm, S polovina, př. č. 12/71-3 (Obr. 18:4).
29. Část páskového ucha, u horního kořene rozšířené. Hladký šedý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,7 cm, vrstva 0 – 30 cm, př. č. 12/71-3 (Obr. 18:3).
30. Zlomek odlomené plastické důlkované lišty, drsný hnědookrový povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. nezachována, vrstva 0 – 30 cm, př. č. 12/71-3.
31. Zlomek podstavy větší silnostěnné nádoby, drsný neupravený hnědý povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 1,1 cm, vrstva 0 – 30 cm, př. č. 12/71-3.
32. Zlomek postavy větší silnostěnné nádoby, drsný neupravený šedohnědý povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,3 cm, vrstva 0 – 30 cm, př. č. 12/71-3.
33. Zlomek prohnutého hrdla amfory s mírně zesíleným okrajem. Hladký tm. šedý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, Ø okraje 21 cm, vrstva 30 – 60 cm, př. č. 12/71-4 (Obr. 14:2).
34. Zlomek šikmo dolů seříznutého okraje mísy. Drsný neupravený šedý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 30 – 60 cm, př. č. 12/71-4 (Obr. 13:4).
35. Část amforovité zásobnice s mírně prohnutým hrdlem a vejčitým tělem, hrdlo mírně odsazeno od výduti. Pod hrdlem je nádoba zdobena rytou výzdobou tvořenou čtyřmi vodorovnými rýhami, mezi nimi rýžky a uprostřed motiv vodorovného žebříčku. Pod nimi je napojen svíslý pás s vloženými trojúhelníky, podél nichž jsou umístěny svíslé rýhy, mezi nimi řada svíslých rýžek. Rytá výzdoba byla původně inkrustovaná bílou barvou. Hladký, místy leštěný hnědooranžový povrch, mat. hrubý, s. s. 0,9 cm, Ø okraje 29 cm, vrstva 60 – 68 cm, př. č. 12/71-5 (Obr. 16:6).
36. Část amforovité zásobnice s prohnutým hrdlem a soudkovitým tělem, hrdlo plynule přechází ve výduť. V podhrdlí s plastickým horizontálním lalokovitým žebrem. Šedohnědý

povrch, hrdlo hladké, tělo drsné prstované. Mat. hrubý, s. s. 0,8 cm, Ø okraje 32 cm, vrstva 60 – 68 cm, př. č. 12/71-5 (Obr. 17:8).

37. Zlomek šikmo dolů seříznutého okraje nálevkovité mísy. Drsný neupravený tm. šedý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,7 cm, Ø okraje 30 cm, vrstva 60 – 68 cm, př. č. 12/71-5 (Obr. 13:8).

38. Zlomek vyhnutého okraje s částí mírně prohnutého hrdla zásobnicové nádoby. Hladký hnědookrový povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,2 cm, vrstva 60 – 68 cm, př. č. 12/71-5 39 (Obr. 14:3).

39. Zlomek mírně vyhnutého okraje s částí hrdla menší nádoby, hladký tm. šedý povrch, mat. jemný, s. s. 0,5 cm, vrstva 60 – 68 cm, př. č. 12/71-5 (Obr. 13:1).

40. Zlomek hrdla s částí těla mísy na nožce, v podhrdlí mělká vodorovná oběžná rýžka s řadou vpichů, pod ní se nachází řada zavěšených šrafovaných trojúhelníků. Drsný šedočerný povrch, původně hladký leštěný. Mat. hrubý, s. s. 0,6 cm, Ø okraje 11 cm, vrstva 60 – 85 cm, př. č. 12/71-6 (Obr. 16:4).

41. Zlomek těla s částí hrdla amforky, v podhrdlí zdobený vodorovnou řadou svislých vrypů kapkovitého tvaru. Hladký tm. šedý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 60 – 85 cm, př. č. 12/71-6 (Obr. 16:1).

42. Zlomek podhrdlí amforky s řadou vodorovných svislých vrypů. Hladký tm. šedý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 60 – 85 cm, př. č. 12/71-6 (Obr. 16:2).

43. Zlomek mírně prohnutého hrdla amfory, slabě ven ovalený okraj. Hladký leštěný tm. šedý povrch, mat. jemný s kaménky, s. s. 0,6 cm, vrstva 60 – 85 cm, př. č. 12/71-6 (Obr. 18:5).

44. Zlomek vyhnutého okraje menší nádoby, hladký šedohnědý povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 60 – 85 cm, př. č. 12/71-6 (Obr. 13:3).

45. Část páskového ucha, u horního kořene rozšířené. Hladký tm. šedý povrch, mat. hrubý, s. s. 1 cm, vrstva 60 – 85 cm, př. č. 12/71-6 (Obr. 18:2).

46. Drobný zlomek okraje větší nádoby, drsný neupravený tm. šedý povrch, mat. hrubý, s. s. 0,5 cm, vrstva 60 – 85 cm, př. č. 12/71-6 (Obr. 13:2).

47. Opracovaná zvířecí kost, délka 8,5 cm, vrstva 30 – 60 cm, př. č. 12/71-5 (Obr. 17:1).

26 zlomků z výduti silnostěnných nádob, povrch drsný svisle prstovaný, mat. hrubý zrnitý.
222 atypických keramických zlomků

Obj. 3/72

Dokumentováno celkem 100 typických keramických zlomků.

1. Část esovitě profilovaného koflíku s páskovým uchem sahajícím nad okraj, hrdlo neodsazeno od výduti. Hladký místy leštěný hnědooranžový povrch, mat. jemný s kaménky, s. s. 0,5 cm, Ø okraje 10 cm, vrstva 0 – 20 cm, př. č. 136/72-1 (Obr. 21:5).

2. Část prohnutého nálevkovitě rozšířeného hrdla džbánku, s širokým (2, 8 cm) páskovým uchem sahajícím z okraje na podhrdlí. Hladký šedohnědý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,7 cm, vrstva 0 – 20 cm, př. č. 136/72-1 (Obr. 21:6).

3. Zlomek okraje a hrdla esovitě profilovaného koflíku. Hladký hnědookrový povrch, mat. jemný, s. s. 0,5 cm, Ø okraje 10 cm, vrstva 0 – 20 cm, př. č. 136/72-1 (Obr. 22:3).

4. Zlomek hrdla a těla vysokého esovitě profilovaného koflíku. Hladký místy leštěný hnědookrový povrch, mat. jemný, s. s. 0,5 cm, Ø okraje 12 cm, vrstva 0 – 20 cm, př. č. 136/72-1 (Obr. 20:3).

5. Zlomek hrdla a těla širokého, esovitě profilovaného koflíku. Hladký leštěný šedohnědý povrch, mat. jemný, s. s. 0,5 cm, Ø okraje 20 cm, vrstva 0 – 20 cm, př. č. 136/72-1 (Obr. 20:2).

6. Zlomek válcovitého hrdla amforovité nádoby. Hladký leštěný tm. šedý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 0 – 20 cm, př. č. 136/72-1 (Obr. 22:4).
7. Zlomek válcovitého hrdla amforovité nádoby. Hladký leštěný tm. šedý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,7 cm, vrstva 0 – 20 cm, př. č. 136/72-1 (Obr. 23:4).
8. Zlomek hrdla silnostěnné nádoby, hladký šedohnědý povrch. Mat. hrubý s kaménky, s. s. 1 cm, vrstva 0 – 20 cm, př. č. 136/72-1 (Obr. 23:7).
9. Zlomek hrdla silnostěnné nádoby, drsný neupravený hnědookrový povrch. Mat. hrubý s kaménky, s. s. 1 cm, vrstva 0 – 20 cm, př. č. 136/72-1 (Obr. 23:9).
10. Zlomek rozšířeného šikmo dolů seříznutého okraje větší nádoby. Drsný svisle prstovaný šedohnědý povrch, mat. hrubý, s. s. 0,9 cm, vrstva 0 – 20 cm, př. č. 136/72-1 (Obr. 23:5).
11. Zlomek rovně seříznutého okraje s částí hrdla mísovité nádoby s mělkou rýhou pod okrajem. Drsný šedý povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,9 cm, vrstva 0 – 20 cm, př. č. 136/72-1.
12. Zlomek rovně seříznutého okraje s částí válcovitého hrdla větší nádoby, drsný neupravený tm. šedý povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,8 cm, vrstva 0 – 20 cm, př. č. 136/72-1 (Obr. 19:2).
13. Zlomek válcovitého hrdla větší nádoby, hladký tm. šedý povrch. Mat. hrubý s příměsí slídy, s. s. 0,9 cm, vrstva 0 – 20 cm, př. č. 136/72-1 (Obr. 19:3).
14. Část odlomeného páskového ucha, drsný hnědookrový povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,9 cm, vrstva 0 – 20 cm, př. č. 136/72-1.
15. Část podstavy a rozšířené stěny větší silnostěnné nádoby, hladký hnědooranžový povrch. Mat. jemný, s. s. 0,7 cm, Ø podstavy 9 cm, vrstva 0 – 20 cm, př. č. 136/72-1 (Obr. 26:2).
16. Zlomek podstavy s částí stěny větší silnostěnné nádoby, hladký leštěný hnědookrový povrch. Mat. jemný, s. s. 0,6 cm, Ø podstavy 9 cm, vrstva 0 – 20 cm, př. č. 136/72-1 (Obr. 26:1).
17. Zlomek podstavy s částí stěny větší nádoby, drsný neupravený hnědookrový povrch. Mat. hrubý s kaménky, s. s. 1 cm, Ø podstavy 14 cm, vrstva 0 – 20 cm, př. č. 136/72-1 (Obr. 25:2).
18. Zlomek stěny s částí podstavy menší tenkostěnné, hladký hnědookrový povrch. Mat. jemný, s. s. 0,5 cm, vrstva 0 – 20 cm, př. č. 136/72-1 (Obr. 25:1).
19. Zlomek stěny s částí podstavy zásobnicové nádoby. Drsný prstovaný sv. šedý povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,4 cm, vrstva 0 – 20 cm, př. č. 136/72-1 (Obr. 25:4).
20. Zlomek stěny s částí podstavy zásobnicové nádoby. Drsný prstovaný sv. šedý povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,1 cm, vrstva 0 – 20 cm, př. č. 136/72-1.
21. Zlomek stěny s částí podstavy zásobnicové nádoby. Drsný prstovaný sv. šedý povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,3 cm, vrstva 0 – 20 cm, př. č. 136/72-1.
22. Zlomek stěny s částí podstavy zásobnicové nádoby. Drsný prstovaný sv. šedý povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,6 cm, vrstva 0 – 20 cm, př. č. 136/72-1.
23. Zlomek výduti koflíku, hladký leštěný hnědookrový povrch. Mat. jemný, s. s. 0,6 cm, vrstva 0 – 20 cm, př. č. 136/72-1.
24. Zlomek výduti amforky, náznak nasazení hrdla. V podhrdlí rytá výzdoba tvořená motivem vodorovného žebříčku. Hladký leštěný šedohnědý povrch, mat. jemný, s. s. 0,5 cm, vrstva 1, př. č. 136/72-2 (Obr. 21:3).
25. Část hrdla mísy typu Vacíkov s vodorovně seříznutým okrajem. Hladký hnědočervený povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,9 cm, Ø okraje 28 cm, vrstva 1, př. č. 136/72-2 (Obr. 22:8).
26. Zlomek rozhraní prohnutého hrdla a výduti zásobnicové nádoby, pod hrdlem s plastickou důlkovanou lištou. Drsný prstovaný hnědooranžový povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,5 cm, vrstva 1, př. č. 136/72-2 (Obr. 27:3).

27. Zlomek podstavy s částí stěny větší silnostěnné nádoby, hladký tm. šedý povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 1,3 cm, Ø podstavy 11 cm, vrstva 1, př. č. 136/72-2 (Obr. 25:8).
28. Velká široká nálevkovitá mísa s vytaženým římsovitým okrajem, pod ním stopa po odlomeném páskovém uchu. Hladký leštěný hnědooranžový povrch, mat. jemný, s. s. 0,7 cm, Ø okraje 19 cm, Ø podstavy 8 cm, v. 9,5 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 20:5).
29. Část amfory s vyšším válcovitým hrdlem a zaoblenou výduti. Hladký leštěný hnědočervený povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, Ø okraje 21 cm, Ø max. výduti 29 cm, zachovaná v. 23 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 19:9).
30. Část zesíleného vodorovně seříznutého okraje s částí stěny velké mísy. Drsný hnědookrový svíslé prstovaný povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,1 cm, Ø okraje 48 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3.
31. Část větší hrubé mísy s prohnutými stěnami, s rozšířeným vodorovně seříznutým ven vytaženým okrajem. Drsný hnědooranžový svíslé mělce prstovaný povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,2 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3. (Obr. 23:10).
32. Část vejčitého hrnce, hrdlo mírně prohnuté, odsazené od výduti. Nádobu silně přepálená, zdeformovaná žárem. Drsný šedý vředovitě přepálený povrch, mat. jemný, s. s. 0,5 cm, v. 11 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 23:11).
33. Část džbánku s mírně nálevkovitým hrdlem. Hladký šedohnědý povrch, mat. jemný, s. s. 0,7 cm, Ø okraje 18 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3.
34. Část polokulovité misky s oblými stěnami. Hladký leštěný hnědookrový povrch, mat. jemný, s. s. 0,5 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 24:12).
35. Zlomek rozhraní hrdla a výduti amfory, pod hrdlem obvodový žlábek, hrdlo odsazené od těla. Výduť zdobená mělkým svíslým žlábkováním a kulovitou vypnulínou v podhrdlí. Hladký hnědooranžový povrch, mat. jemný, s. s. 0,6 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 24:9).
36. Část těla širokého, esovitě profilovaného koflíku. Hladký leštěný tm. šedý povrch, mat. jemný, s. s. 0,5 cm, Ø okraje 20 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 20:1).
37. Zlomek vyššího válcovitého hrdla amfory, nevýrazně odsazené od výduti. Hladký povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,7 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3.
38. Část oblé výduti větší nádoby. Hladký leštěný hnědookrový povrch, mat. jemný, s. s. 0,7 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 24:17).
39. Zlomek hrdla a podhrdlí koflíku s páskovým uchem sahajícím z okraje na neodsazený počátek výduti. Hladký šedohnědý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,7 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 21:2).
40. Zlomek rozšířeného vodorovně seříznutého okraje mísy. Hladký leštěný tm. hnědý povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,8 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 24:16).
41. Zlomek šikmo seříznutého, vyhnutého okraje mísy. Drsný neupravený hnědooranžový povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 0,7 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 22:2).
42. Zlomek vyhnutého okraje s částí hrdla hrnce. Drsný šikmo prstovaný šedooranžový povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,8 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 22:6).
43. Zlomek mírně prohnutého hrdla s částí výduti džbánku. Hladký sv. šedý povrch, mat. jemný, s. s. 0,6 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 22:7).
44. Zlomek válcovitého hrdla s rovně seříznutým okrajem amfory. Hladký místy leštěný tm. šedý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,5 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 23:1).
45. Zlomek válcovitého hrdla silnostěnné nádoby. Hladký cihlově červený povrch, přepálený, rozpraskaný žárem. Mat. hrubý, s. s. 1 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 23:8).
46. Zlomek válcovitého hrdla silnostěnné nádoby. Hladký hnědošedý povrch, místy rozpraskaný. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 1,1 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 22:5).

47. Zlomek okraje s částí hrdla větší nádoby, drsný slámovaný hnědooranžový povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,8 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 23:2).
48. Zlomek válcovitého hrdla s rovně seříznutým okrajem amforky. Hladký místy leštěný tm. šedý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,5 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 23:6).
49. Zlomek okraje s částí válcovitého hrdla větší nádoby, drsný neupravený šedý povrch. Mat. hrubý, s. s. 0,9 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 23:3).
50. Zlomek výduti s výzdobou hrotité vypnuliny. Hladký leštěný sv. hnědý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 24:10).
51. Zlomek výduti s částí hrdla menší nádoby, pod hrdlem kulovitý výčnělek. Svisle žlábkovaný tm. šedý povrch, mat. jemný, s. s. 0,6 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 24:8).
52. Část podstavy s částí stěny větší silnostěnné nádoby, hladký cihlově červený povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,8 cm, Ø podstavy 13 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 26:4).
53. Část podstavy a stěny hrncovité nádoby, hladký hnědookrový povrch. Mat. jemný, s. s. 0,9 cm, Ø podstavy 7 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 24:18).
54. Část odsazené podstavy s částí stěny hrncovité nádoby. Hladký hnědý povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 1 cm, Ø podstavy 12, 5 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 26:3).
55. Zlomek podstavy s částí stěny hrnce. Drsný jemně slámovaný hnědooranžový povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,1 cm, Ø podstavy 14 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 25:7).
56. Část prohnutého hrdla a těla velké silnostěnné zásobnicové nádoby s vyhnutým okrajem. V podhrdlí s plastickou důlkovanou lištou. Drsný cihlově červený povrch, přepálený, rozpraskaný žárem. Mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,6 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 27:7).
57. Zlomek části hrdla a těla zásobnicové nádoby s plastickou důlkovanou lištou. Drsný slámovaný hnědookrový povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 1,2 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 24:13).
58. Zlomek části hrdla a těla zásobnicové nádoby s plastickou důlkovanou lištou. Cihlově červený povrch je na hrdle i těle svisle prstovaný, mat. hrubý s kaménky, s. s. 2 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 27:6).
59. Zlomek části hrdla a těla zásobnicové nádoby s plastickou důlkovanou lištou. Drsný prstovaný cihlově červený povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,8 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 27:2).
60. Zlomek vyhnutého okraje velké silnostěnné zásobnicové nádoby s vhloubenou důlkovanou výzdobou. Drsný cihlově červený povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 2,2 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 27:1).
61. Zlomek z rozhraní hrdla a těla zásobnicové nádoby s plastickou důlkovanou lištou. Drsný prstovaný cihlově červený povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,5 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3.
62. Zlomek z rozhraní hrdla a těla zásobnicové nádoby s plastickou důlkovanou lištou. Drsný prstovaný cihlově červený povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,9 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3.
63. Zlomek nožkovitě odsazené podstavy menší nádoby, po obvodu mělká rýha lemovaná šikmými vrypy. Hladký hnědookrový povrch, mat. jemný, s. s. 1,7 cm, Ø podstavy 6 cm, vrstva 2, V polovina, př. č. 136/72-4 (Obr. 25:3).
64. Část podstavy a stěny zásobnicové nádoby, drsný jemně slámovaný hnědooranžový povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 1,2 cm, Ø podstavy 14 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-4 (Obr. 25:6).

65. Zlomek rozšířeného vodorovně seříznutého ven vytaženého okrajem s částí stěny mísy. Drsný hnědošedý svíslé mělce prstovaný povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 1,2 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-4 (Obr. 24:15).
66. Zlomek části hrdla a těla zásobnicové nádoby s plastickou důlkovanou lištou. Drsný slámovaný hnědooranžový povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,3 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-4 (Obr. 27:4).
67. Zlomek mírně vyhnutého okraje s částí hrdla menší nádoby, hladký leštěný sv. hnědý povrch, mat. jemný, s. s. 0,6 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-4 (Obr. 22:1).
68. Zlomek mírně vyhnutého okraje s částí hrdla hrnce, drsný jemně slámovaný cihlově červený povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,8 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-4 (Obr. 19:8).
69. Zlomek podstavy s částí stěny hrnce, drsný jemně slámovaný hnědooranžový povrch. Mat. hrubý s kaménky, s. s. 0,8 cm, Ø podstavy 12 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-4 (Obr. 25:5).
70. Zlomek vyhnutého okraje s částí hrdla zásobnicové nádoby. Drsný prstovaný šedohnědý povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,3 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-4.
71. Zlomek vyhnutého okraje s částí hrdla zásobnicové nádoby. Drsný prstovaný cihlově červený povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,5 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-4.
72. Zlomek podstavy s částí stěny hrnce, drsný neupravený hnědošedý povrch. Mat. hrubý s kaménky, s. s. 1 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-4.
73. Zlomek podstavy s částí stěny hrnce, drsný neupravený hnědooranžový povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 1,1 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-4.
74. Zlomek stěny zásobnicové nádoby s částí podstavy. Drsný slámovaný hnědošedý povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 1 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-4.
75. Zlomek stěny zásobnicové nádoby s částí podstavy. Drsný slámovaný hnědošedý povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 0,9 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-4.
76. Zlomek podstavy s částí stěny hrnce, drsný neupravený tm. šedý povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 1 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-4.
77. Zlomek podstavy hrnce, drsný neupravený hnědookrový povrch. Mat. hrubý s kaménky, s. s. 1 cm, Ø podstavy 13 cm, vrstva 2, V polovina, př. č. 136/72-4.
78. Zlomek podstavy hrnce, drsný neupravený hnědookrový povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 1 cm, vrstva 2, V polovina, př. č. 136/72-4.
79. Džbánek nálevkovitě rozevřeného hrdla a nízké výduti s páskovým uchem sahajícím z podhrdlí nad okraj. Hrdlo odsazeno od výduti mělkou rýhou, tělo až k podstavě svíslé široce mělce žlábkované. Hladký leštěný žlutohnědý povrch, mat. jemný, s. s. 0,7 cm, Ø okraje 9,5 cm, Ø podstavy 3,5 cm, Ø max. výduti 10,5 cm, v. 10,5 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-5 (Obr. 19:10).
80. Část polokulovité misky s oblými stěnami. Hladký leštěný hnědošedý povrch, mat. jemný, s. s. 0,5 cm, Ø okraje 14 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-5 (Obr. 19:7).
81. Část polokulovité misky s oblými stěnami. Hladký leštěný hnědookrový povrch, mat. jemný, s. s. 0,5 cm, Ø okraje 12 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-5 (Obr. 19:6).
82. Část polokulovité misky s oblými stěnami. Hladký leštěný cihlově červený povrch, mat. jemný, s. s. 0,5 cm, Ø okraje 10 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-5 (Obr. 19:5).
83. Zlomek okraje s částí stěny esovitě profilovaného koflíku. Hladký leštěný šedohnědý povrch, mat. jemný, s. s. 0,5 cm, Ø okraje 15 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-5 (Obr. 24:14).
84. Zlomek mírně vyhnutého okraje s částí hrdla hrnce, hladký sv. hnědý povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, Ø okraje 12 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-5.
85. Zlomek vyhnutého okraje s částí hrdla hrnce. Drsný svíslé prstovaný hnědooranžový povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,8 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-5 (Obr. 19:4).
86. Zlomek rozšířeného vodorovně seříznutého okraje s částí stěny větší hrubé mísy. Hladký místy leštěný tm. hnědý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,7 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-5.

87. Zlomek okraje s částí hrdla menší nádoby, hladký leštěný hnědookrový povrch. Mat. jemný, s. s. 0,6 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-5 (Obr. 24:2).
88. Zlomek okraje s částí stěny mísy, hladký hnědooranžový povrch. Mat. jemný, s. s. 0,4 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-5 (Obr. 24:7).
89. Zlomek okraje a válcovitého hrdla větší nádoby, hladký tm. šedý povrch. Mat. jemný, s. s. 0,6 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-5 (Obr. 24:4).
90. Zlomek vyhnutého okraje s částí hrdla menší nádoby, drsný neupravený hnědooranžový povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 1 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-5 (Obr. 24:1).
91. Zlomek drobného okraje s částí hrdla menší tenkostěnné nádoby. Hladký tm. šedý povrch, mat. jemný, s. s. 0,5 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-5 (Obr. 24:3).
92. Zlomek výduti amfory s částí hrdla, na okraji těla s masivním horizontálním uchem. Drsný neupravený hnědošedý povrch, mat. hrubý, s. s. 0,8 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-5 (Obr. 21:4).
93. Zlomek hrdla koflíku s páskovým uchem sahajícím z okraje na neodsazený počátek výduti. Hladký hnědooranžový povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,7 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-5 (Obr. 21:1).
94. Část páskového ucha, hladký hnědooranžový povrch, mat. jemný, s. s. 0,7 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-5.
95. Zlomek rozhraní mírně prohnutého hrdla a těla menší tenkostěnné nádoby, pod hrdlem s nevýrazným svislým plastickým žebírkem. Hladký leštěný sv. šedý povrch, mat. jemný, s. s. 0,5 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-5 (Obr. 24:11).
96. Zlomek rozhraní prohnutého hrdla a těla zásobnicové nádoby s plastickou důlkovanou lištou. Drsný prstovaný cihlově červený povrch, mat. hrubý s kaménky. Zlomek je silně přepálen, rozpraskán žárem. s. s. 1,7 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-5 (Obr. 27:5).
97. Zlomek podstavy s částí stěny menší nádoby, hladký šedý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, Ø podstavy 6 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-5.
98. Vyšší nálevkovitý koflík s odlomeným páskovým uchem, hladký šedý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,8 cm, Ø okraje 10 cm, Ø podstavy 5,5 cm, v. 8,5 cm, vrstva -20 – dno, př. č. 136/72-3 (Obr. 20:4).
99. Zlomek okraje s částí hrdla větší silnostěnné nádoby, drsný sv. šedý povrch. Mat. hrubý, s. s. 1 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-5.
100. Zlomek podstavy s částí stěny větší silnostěnné nádoby, drsný neupravený hnědý povrch. Mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,1 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-5.
101. Zlomek stěny s částí podstavy větší silnostěnné nádoby, drsný jemně slámovaný šedohnědý povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,8 cm, vrstva 2, př. č. 136/72-5.

402 atypických keramických zlomků

osm beztvarych zlomků mazanice

dva zlomky rulové zrnotěrky, pracovní strana je velmi opotřebovaná, pravidelně vyhlazená.

40 kusů zvířecích kostí:

Osteologický rozbor L. Peškeho - NZ č. j. 274/77, ÚAPPSZČ, v. v. i. Most

Ovis/Capra (Ovce/Koza) – mandibula dex., mandibula sin. (asi 3 – 4 roky), mandibula sin. (juvenis), vert. lumbalis, humerus dist. dex. (asi 3 – 4 měsíce), scapula, metacarpus dex. (2 roky), pelvis, tibia, metatarsus

Canis lupus f. familiaris (Pes domácí) – mandibula sin., metapodium

Obj. 34/72

Dokumentováno celkem 29 typických keramických zlomků a část bronzové jehlice.

1. Část polokulovitého koflíku s oblými stěnami a páskovým uchem, mírně vytaženým nad okraj. Hladký leštěný tm. šedý povrch, mat. jemný, s. s. 0,5 cm, Ø okraje 11 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 29:2).
2. Část polokulovitého koflíku s oblými stěnami. Hladký leštěný tm. šedý povrch, mat. jemný, s. s. 0,5 cm, Ø okraje 10 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 29:1).
3. Zlomek polokulovité misky s oblými stěnami. Hladký leštěný tm. šedý povrch, mat. jemný, s. s. 0,5 cm, Ø okraje 15 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 29:3).
4. Část džbánku se svisle žlábkovaným tělem, hrdlo je hladké, stopy po odlomeném páskovém uchu. Hladký leštěný hnědookrový povrch, mat. jemný, s. s. 0,6 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 30:11).
5. Část soudkovitého hrnce s nízkým hrdlem a mírně vyhnutým okrajem. Drsný šikmo prstovaný hnědošedý povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,8 cm, Ø okraje 17 cm, Ø max. výduti 19 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 28:10).
6. Část nálevkovitého široce otevřeného talíře (misky). Hladký leštěný sv. hnědý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,8 cm, Ø okraje 24 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72.
7. Část hrdla mísy typu Vacíkov, hladký hnědý povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,9 cm, Ø okraje 26 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 29:4).
8. Část válcovitého hrdla amfory, hladký leštěný černošedý povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,7 cm, Ø okraje 26 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 28:8).
9. Zlomek vyhnutého okraje s částí stěny hrnce s nízkým hrdlem. Drsný prstovaný hnědošedý povrch, mat. hrubý, s. s. 0,9 cm, Ø okraje 15 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 30:8).
10. Zlomek vyhnutého okraje s částí výduti vejčitého hrnce. Drsný svisle prstovaný tm. šedý povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,9 cm, Ø okraje 12 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 30:6).
11. Stěp z kuželovitého hrdla se zesíleným, mírně ven vyhnutým vodorovně seříznutým okrajem větší nádoby. Hladký šedohnědý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,7 cm, Ø okraje 17 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 28:6).
12. Zlomek válcovitého hrdla amfory, hladký černošedý povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 1 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 30:9).
13. Zlomek vyhnutého okraje s částí výduti hrnce. Drsný jemně slámovaný hnědooranžový povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,8 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 30:7).
14. Zlomek vyhnutého okraje s částí hrdla hrnce. Drsný jemně slámovaný hnědookrový povrch, mat. hrubý, s. s. 0,7 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 28:3).
15. Drobný zlomek válcovitého hrdla s rovně seříznutým okrajem menší nádoby. Hladký leštěný hnědookrový povrch, mat. jemný, s. s. 0,7 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 30:1).
16. Drobný zlomek válcovitého hrdla s rovně seříznutým okrajem větší nádoby. Hladký leštěný tm. šedý povrch, mat. jemný, s. s. 0,6 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 28:5).
17. Zlomek výduti větší silnostěnné nádoby zdobený svislým širokým rýhováním. Drsný hnědý povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 1,1 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 30:5).
18. Zlomek výduti větší nádoby zdobený svislými širokými rýhami. Drsný tm. hnědý povrch, mat. hrubý, s. s. 0,8 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 30:3).
19. Zlomek vyhnutého okraje s částí hrdla hrnce. Drsný prstovaný hnědooranžový povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 1,1 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 28:4).
20. Zlomek vyhnutého okraje s částí hrdla hrnce. Drsný slámovaný hnědooranžový povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,8 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 30:4).
21. Zlomek vyhnutého okraje s částí hrdla hrnce. Drsný prstovaný hnědookrový povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72.

22. Zlomek vyhnutého rovně seříznutého okraje hrnce s částí hrdla. Drsný neupravený šedý povrch, mat. hrubý s kaménky, s. s. 1,1 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 28:7).
23. Zlomek válcovitého hrdla s rovně seříznutým okrajem větší nádoby. Hladký hnědookrový povrch, mat. hrubý, s. s. 0,7 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 28:2).
24. Drobný zlomek válcovitého hrdla se zesíleným rovně seříznutým okrajem menší tenkostěnné nádoby. Hladký šedý povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,5 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 30:2).
25. Část odlomeného páskového ucha, hladký sv. šedý povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,7 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 28:1).
26. Část odlomeného páskového ucha, hladký hnědookrový povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,5 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72.
27. Zlomek podstavy s částí stěny větší silnostěnné nádoby, drsný neupravený hnědookrový povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,8 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72.
28. Zlomek podstavy větší silnostěnné nádoby, drsný neupravený tm. šedý povrch. Mat. hrubý zrnitý, s. s. 1,7 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72.
29. Zlomek podstavy větší nádoby, hladký sv. šedý povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72.
30. Bronzová jehlice s pečetítkovou hlavici, zachovaná hlavice s malou částí krčku. Hlavice i krček bez výzdoby. Dochovaná část krčku: 0,4 cm, Ø hlavice 2,5 cm, vrstva 0-42 cm (dno), př. č. 176/72 (Obr. 30:10).

77 atypických keramických zlomků
14 beztvarych zlomků mazanice

šest kusů zvířecích kostí:

Osteologický rozbor L. Peškeho - NZ č. j. 274/77, ÚAPPSZČ, v. v. i. Most

Ovis/Capra (ovce/koza) – scapula dex. (velmi mladý kus)

Bos primigenius f. taurus (Tur domácí) – proc. corneus dex., proc. corneus sin., talus

Equus przewalskii f. caballus (Kůň) – metacarpus prox., metacarpus dist.

Obj. 44/72

Dokumentováno celkem šest typických keramických zlomků

1. Část široké mísy s nálevkovitým hrdlem a nízkým tělem. Hladký leštěný hnědošedý povrch, svisle mělce žlábkovaný. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,7 cm, Ø okraje 33 cm, max. výduť 32 cm, zach. v. 15,5 cm, vrstva 1, př. č. 149/72 (Obr. 31:4).
2. Část vyššího esovitě profilovaného koflíku, vyklenutá podstava, páskové ouško mírně vytažené nad okraj. Hladký leštěný tm. šedý povrch, mat. jemný, s. s. 0,5 cm, Ø okraje 13 cm, Ø podstavy 3,5 cm, max. výduť 11,5 cm, v. 10 cm, vrstva 1, př. č. 149/72 (Obr. 31:1).
3. Zlomek široké mísy se zesíleným, šikmo dolů seříznutým okrajem. Drsný slámovaný tm. šedý povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 1,2 cm, Ø okraje 48 cm, vrstva 1, př. č. 149/72 (Obr. 31:3).
4. Zlomek okraje mísy s rozšířeným, šikmo dolů seříznutým vytaženým okrajem. Drsný neupravený hnědošedý povrch, mat. hrubý zrnitý, s. s. 0,8 cm, Ø okraje 38 cm, vrstva 1, př. č. 149/72 (Obr. 31:2).
5. Část větší nálevkovité mísy s rozšířeným šikmo seříznutým vytaženým okrajem. Hladký černošedý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,8 cm, Ø okraje 21 cm, vrstva 1, př. č. 149/72 (Obr. 31:5).

6. Zlomek mírně vyhnutého okraje s částí hrdla větší nádoby, hladký tm. šedý povrch. Mat. jemný zrnitý, s. s. 0,6 cm, vrstva 1, př. č. 149/72.

36 atypických keramických zlomků
jeden kus beztvareho zlomku mazanice
11 kusů zvířecích kostí

Obj. 164

1. Zlomek výduti větší nádoby, hladký šedočerný povrch, mat. jemný, s. s. 0,6 cm.

Obj. 165

1. Silnostěnný zlomek výduti větší silnostěnné nádoby, drsný neupravený hnědý povrch, mat. hrubý, s. s. 1,1 cm.

Obj. 166

1. Zlomek výduti větší nádoby, hladký hnědošedý povrch, mat. jemný, s. s. 0,7 cm.

Obj. 168

1. Zlomek výduti menší tenkostěnné nádoby, hladký leštěný šedý povrch, mat. jemný, s. s. 0,5 cm.

Obj. 197

1. Zlomek výduti menší tenkostěnné nádoby, hladký leštěný šedočerné povrch, mat. jemný, s. s. 0,5 cm.

2. Zlomek výduti menší nádoby, hladký leštěný šedočerné povrch, mat. jemný, s. s. 0,6 cm.

3. Zlomek podstavy s částí stěny větší silnostěnné nádoby, drsný neupravený šedý povrch, mat. jemný zrnitý, s. s. 0,9 cm.

4. 4 Vyhodnocení objektů

Na lokalitě se podařilo odkrýt celkem 29 objektů s nálezy ze sledovaného období. Dvanáct z nich je interpretováno jako sídlištní jámy, jeden jako hrob a zbylých 16 jsou sloupové jámy, které jsou součástí dvou sloupových staveb (datace do střední doby bronzové je nejednoznačná, viz kap. 4. 4. 3).

4. 4. 1 Sídlíštní jámy

Převládajícím typem objektů byly sídlištní jámy. Převážnou část tvořily jámy okrouhlého půdorysu, které se vyskytly v devíti případech, zbylé tři jámy měly půdorys oválný. Většinu jam můžeme zařadit do kategorie středně velkých. Jejich průměr se pohybuje od 120 do 180 cm. Pouze tři lze označit jako malé, jejich průměr nepřesahuje 90 cm (srov. *Chvojka – Michálek 2004*, 101). Skrývka plochy před zahájením výzkumu byla bohužel provedena dosti hluboko a svrchní části objektů tak byly mechanizací odstraněny. Zachovaly se tedy pouze spodní části objektů, ke kterým se můžeme vyjadřovat.

Z hlediska profilu se na dobroměřickém sídlišti vyskytly tři typy objektů. Nejpočetnější skupina byly jámy válcovité se strmými až kolmými stěnami a převážně rovným dnem. Do této skupiny lze zařadit celkem šest z dvanácti objektů (obj. 25, 34, 37/69, 12/70 a 34, 44/72). Odlišným typem objektů byly jámy mísovité (kotlovité) se šikmými stěnami a plochým nebo mísovitým dnem. Tento typ se vyskytl ve dvou případech (obj. 13/70 a 6/71). Dva objekty (obj. 89/70 a 3/72) měly profil kuželovitý, tj. většinou s válcovitým hrdlem, podebranými stěnami rozšiřujícími se u dna a rovným nebo mísovitým dnem (*Bouzek – Koutecký 1964*, 28-33, obr. 12,13,14). Objekty 29/69 a 15/70 nebyly v průběhu výzkumu dokumentovány. Profily ani hloubky objektů proto nebyly zjištěny.

Průměrná hloubka objektů se pohybovala mezi 35-80 cm. Objekt 25/69 však byl mnohem hlubší (118 cm). Naproti tomu obj. 44/72 byl výrazně mělčí (14 cm), což však bylo způsobeno hlubší skrývkou než na jiných místech. Ve většině případů měla výplň objektů jednotný charakter bez rozlišení více kontextů. Pouze u několika jam byla výplň tvořena dvěma a více vrstvami. Výplň byla téměř u každého objektu odlišná. Tvořila ji nejčastěji šedočerná sypká zemina či zemina s příměsí šterku, hnědočerná či hnědá zemina šterkovitá nebo hlinitá a zemina šedohnědá sypká či hlinitá. Všechny objekty byly zahloubeny do šterkopískového podloží.

Sídlištní nálezy pocházející z objektů lze označit za typický movitý materiál ze sídlištního kontextu. Nejpočetnější jsou zlomky keramických nádob, části nádob a celé keramické tvary. Keramický materiál ze sledovaného souboru obsažený v jednotlivých objektech, pocházející z odlišných vrstev, bohužel nejeví chronologické rozdíly. Dalšími nálezy, obsaženými téměř ve všech objektech, jsou zlomky mazanice a zvířecí kosti. Pouze z několika objektů pocházejí fragmenty schránek říční mušle. Zrnotěrka se objevila v jediném exempláři v obj. 3/72. Jediný zlomek bronzového předmětu (jehlice) se vyskytl v obj. 34/72. Zcela ojedinělé jsou také dva hliněné plastické ploché volutovité předměty (obj. 89/70).

Nejstarší objekty jsou datovány do středního stupně mohylové kultury (obj. 25/69, 6/71, 34/72). Do střední/mladší fáze jsou zařazeny obj. 29, 37/69, 13, 15/70. Do závěru mohylové kultury patří obj. 3 a 44/72. Objekty ze staršího stupně nebyly na sídliště zachyceny. Některé objekty díky nevýraznému keramickému materiálu nelze blíže datovat.

Domnívám se, že některé z objektů mohly zřejmě nejprve sloužit k zásobnímu účelu a druhotně byly využity jako odpadní jámy. Nebyl však nalezen žádný spolehlivý doklad, který by jasně ukázal na jejich původní funkci. K jinému účelu s největší pravděpodobností sloužil objekt 89/70. Nálezy hliněných plastických plochých volutovitých předmětů,

většího množství mazanice a druhotně vysokým žářem přepálená a deformovaná amfora snad svědčí o odlišné funkci, než je primárně hospodářská. V případě objektu 44/72 není jeho funkce zcela jasná z důvodu netypických rozměrů. Jde o poměrně rozsáhlou, ale mělkou jámu s plochým dnem. Horní část byla zřejmě silně snesena skryvkou. Objekt byl na ploše osamocený, jeho interpretace jako sídlištní jáma není jednoznačná. Mohli bychom se domnívat, že šlo o sídelní objekt (polozemnici), pro který má však malé rozměry. Stejně tak by se dalo uvažovat o zahloubeném objektu výrobního účelu či o jámě sloužící k těžbě hlíny, tzv. hliníku.

Bezesporu zajímavý je objekt 89/70 (viz výše), který se od ostatních odlišuje tvarem profilu a také netypickými nálezy. Jde o menší jámu okrouhlého půdorysu. Profil byl kuželovitý s válcovitým hrdlem a podebranými stěnami rozšiřujícími se u dna. Výplň tvořila přepálená hlína, černá sypká v podebraných stěnách a šedá mazlavá vrstvička při dně. Výplň objektu v době odkryvu silně zapáchala, což svědčí o přítomnosti organických zbytků a hnilobných procesů. Bohužel nebyly provedeny žádné analýzy vzorků výplně, které by to upřesnily. Do vypálené hlíny byla zapašena amfora silně zdeformovaná žářem. Nádoba je silně vředovitě přepálena pouze z jedné strany a jednotlivé spleené keramické zlomky mají odlišnou barvu od hnědookrových po šedočerné. K přepálení nádoby tedy došlo druhotně při působení otevřeného ohně nikoliv při výpalu v hrnčířské peci. Nálezy dovolují objekt datovat do střední/mladší fáze mohylové kultury (B B2-B C).

Na povrchu objektu ležely dva hliněné plastické ploché volutovité předměty nesoucí stopy nátěru bílou hlinkou v několika vrstvách (Obr. 12:1,2). Jako jedna z možných interpretací těchto předmětů je ta, že mohly sloužit jako výzdobná součást určitých hliněných oltářů (libačních stolů). Shodně interpretuje Jan Bouzek nálezy z Egejské oblasti jako např. z Faistu na Krétě (*Bouzek 1966*, 259, 264, Fig. 15:2, 17:3). Nejpodobnější analogie k našim dvěma volutovitým předmětům pocházejí z Tószegu ve východním Maďarsku, jsou však vykládány jako obruby ohnišť (*Bouzek 1966*, 264, Fig. 17:5). Podobné nálezy pocházejí také například z Velkých Žernosek (*Bouzek 1966*, 264, Fig. 17:4, *Ernée – Smejtek 2004*, 282, Obr. 15:C), Dvorů nad Žitavou (*Paulík 1962*, 28-32, obr. 1-4, *Ernée – Smejtek 2004*, 282, Obr. 15:F), Jiřkovic u Brna (*Piffel 1949*, 161-163, Obr. 74), Kněževsi (*Ernée – Smejtek 2004*, 282, Obr. 15:A) nebo z Prahy 9 – Miškovice (*Ernée – Smejtek 2004*, 280-282, Obr. 11). Novější, avšak dosud nepublikovaný objekt, datovaný do střední doby bronzové, s obsahem analogických hliněných volut se podařilo odkrýt na polykulturním sídlišti v Lovosicích-Prosmýkách v roce 2004 (*Franková - Půlpán 2009*).

Nálezy jinak tvarovaných plastických mazanic, které jsou interpretovány jako mazanicová omítka s plastickým vzorem, pocházejí také z Prosmyk (*Hrala 1978*, 54, 56, 60, obr. 7:3-8). Jako obruby („cimbuří“) kotlovitých ohnišť s římsou vykládá nálezy z Kutné Hory Antonín Beneš (*Beneš 1981*, 101, Obr. 2).

4. 4. 2 Hrob (obj. 32/70)

Kostrový hrob obdélného půdorysu orientovaný delší osou ve směru V-Z. Ve východní části hrobové jámy se zachovalo několik kamenů z nepravidelného kamenného věnce. Neúplný skelet uložený na pravém boku ve směru V-Z nespočíval až na úplném dně hrobové jámy (v hloubce 30-40 cm). Ve výplni jámy se podařilo odlišit dvě vrstvy (Obr. 9). Hrobová výbava obsahovala sedm nádob a bronzovou jehlici. Výrazný a bohatý soubor umožňuje datovat hrob do závěrečné fáze mohylové kultury (B C2/D1).

4. 4. 3 Sloupové jámy

Problém hluboko provedené skrývky na ploše se bohužel dotýká především sloupových jam. Z těch, které se dochovaly, máme zachycené pouze spodní části (maximálně spodních 20 cm).

Zbylé spodní části všech sloupových jamek mají shodný nálevkovitý tvar. Průměr ústí se pohybuje mezi 50 – 63 cm, hloubka mezi 10 – 20 cm. Výplň všech jamek měla shodnou černou barvu. Průměry den a jiné informace o sloupových jamách nebyly v průběhu výzkumu z časových důvodů zjišťovány. Stejně tak nebyla autory výzkumu provedena ani jejich kresebná dokumentace.

Ze všech sloupových jamek na ploše lze vyčlenit celkem osm půdorysů sloupových nadzemních staveb. Z toho počtu autoři výzkumu datují dvě stavby, zejména podle keramického materiálu ze sloupových jam, do období mohylové kultury (sloupová stavba č. 2 a 3, Plán 2). Toto časové zařazení však není příliš jednoznačné. Datace sloupových staveb na základě obsažených nálezů, především na polykulturním sídlišti, je pochybná a není zcela prokazatelná. Zachované části těchto půdorysů mohou stejně tak pocházet i z mladších období. Ani prostorovými vztahy nemůžeme podpořit dataci do střední doby bronzové. V blízkosti staveb se sice nachází dva objekty mohylové kultury, avšak stejně tak i objekty z mladších období.

Plocha výzkumu byla zasažena hlubokou skrývkou, která patrně mnoho sloupových jamek zničila, a již nám nedovoluje učinit si představu o podobě jednotlivých staveb. Většina sídlištních objektů v okolí staveb obsahovala zlomky mazanice. Jde ovšem o malé množství beztvarych zlomků, které nemohou být jednoznačně přisouzeny stavbám. Ze všech staveb lze vyčlenit dva typy sloupových objektů, odlišných konstrukčně i chronologicky:

První typ tvoří menší obdélníkové chaty bez vnitřní konstrukce. Jejich plocha činila 9 – 16,5 m², nejmenší počet zachovaných sloupů v konstrukci byl šest, největší pak deset. Tyto stavby jsou datované do střední – mladší doby bronzové.

Druhý typ tvoří větší chaty s náznaky vnitřních konstrukcí. Jejich plocha činila 17 – 44 m² a počet kůlů v konstrukci se pohyboval v rozmezí devět až dvanáct. Stavby jsou datovány do doby římské.

Sloupová stavba č. 2

Část nadzemní stavby obdélníkového až lichoběžníkového půdorysu. Jde pouze o fragment půdorysu, který byl zčásti zničen skrývkou. Zachované rozměry 5 x 3 m, stavba je orientována delší osou ve směru SZ-JV (Plán 2). Ležela ve střední části výzkumné plochy. Půdorys je tvořen pouze řadami sloupových jamek bez stopy po základovém žlabu. Dochovaná část stavby o celkové ploše 15 m² byla bez vnitřní stavební konstrukce. Půdorys vymezuje šest sloupových jamek v nepravidelných rozestupech. Jejich hloubka činila 10 – 25 cm, Ø 40 – 70 cm. Ve výplni jámy č. 197 bylo několik zlomků keramiky datovaných do střední doby bronzové. Jedna z jamek byla obložena věncem kamenů. Sloup, který byl zapuštěn do měkčí výplně, bylo zřejmě třeba zpevnit. Nelze vyloučit vztah objektu 44/72 ke sloupové stavbě, neboť ten je v této části plochy osamělý.

Sloupová stavba č. 3

Část nadzemní stavby poměrně výrazného obdélníkového půdorysu o rozměrech 7,5 x 5,5 m, orientována delší osou ve směru JZ-SV (Plán 2). Ležela v severozápadní části výzkumné plochy. Půdorys je tvořen pouze dvěma řadami sloupových jamek bez stopy po základovém žlabu. Stavba o celkové ploše 16,5 m² byla bez vnitřní stavební konstrukce. Půdorys vymezuje deset sloupových jamek v pravidelných rozestupech (1, 6 – 1, 8 m). Jejich hloubka se pohybuje mezi 10 – 20 cm, Ø 40 – 70 cm. Ve výplních jamek č. 164, 165, 166, 168 se nacházelo několik zlomků keramiky datovaných do střední doby bronzové.

U obou staveb nebyly zjištěny žádné pozůstatky po nosných kůlech na podélné ose, které by nesly střešní konstrukci. Ke konkrétní podobě střechy se tedy nelze zodpovědně vyjádřit. Můžeme pouze předpokládat spíše střechu sedlovou. To samé platí i o konstrukci stěn, o které nám chybí jakékoliv důkazy. Vchod do domu nelze zjistit. Nedochovaly se žádné stopy po podlahách. Obě stavby byly bez vnitřních sloupových jamek, které však mohly být odstraněny mechanizací při skrývce a byly tak zničeny informace o případném vnitřním členění stavby. Stopy po ohništi ani po jiném otopném zařízení nebyly zjištěny. Způsob zániku staveb není jasný, nemáme žádné doklady o zániku požárem. Účel staveb byl zřejmě pouze hospodářský.

Datace staveb do střední doby bronzové není prokázána, půdorysy mohou pocházet i z mladších období.

Dokladů obytných či hospodářských staveb ze sídlišť středodunajské mohylové kultury je ve srovnání s jinými obdobími velmi málo. Pokusíme se nyní vytvořit krátký přehled doposud zjištěných staveb.

Nejpřesnější analogie dobroměřickým půdorysům pochází z moravských **Přítluk** (okr. Břeclav), kde byly odkryty dva půdorysy sloupových staveb obdélného a čtvercového půdorysu (*Trnáčková 1954, 749-750, Obr. 320*). Podobná stavba pochází také z **Vochova** na Plzeňsku. Jde o půdorys tvořený řadami kůlových jamek se středovým dvojsloupem. Vchod byl umístěn na východní straně, střecha byla rovná nebo nízká stanová. Stavba zanikla požárem (*Čtrnáct 1954, 336-338, Obr. 2*).

Ve **Slavoníně** u Olomouce byla prozkoumána nadzemní stavba obdélného půdorysu tvořena obvodovým žlabem lemovaným sloupovými jámami. Dům byl členěn na dva prostory, vchod se předpokládá na západní straně, střecha byla pravděpodobně valbová. Je zde doložen zánik stavby požárem. Dům je datován spíše do starší fáze mohylové kultury (B B) (*Šmíd 1997, 256-261, Obr. 3*). V **Olomouci – Slavoníně** v poloze **Horní lán**, bylo zjištěno dalších 16 nadzemních staveb. Na rozdíl od půdorysů z Dobroměřic jsou zde zachovány delší průběhy stěn, nárožní sloupové jámy. Objevují se nosné sloupové jámy ve středové ose, což umožňuje vyjádřit se ke konstrukci střechy. Byly zde doloženy jak střechy sedlové, tak valbové. Je doložena pravděpodobná podoba stěn, vchodů do domu a způsob zániku některých staveb (*Bém 2005*). Svým rozsahem a typem staveb nejspíše podobné, avšak daleko hůře dochované sídliště se nachází v **Olomouci – Řepčíně 1**, kde bylo rozpoznáno sedm půdorysů nadzemních staveb středodunajské mohylové kultury. Byly opět rozčleněny na dva typy: dům čistě kůlové konstrukce a dům kůlové konstrukce

se základovými žlaby. Je zde doložena existence sedlovým střech a stěn tvořených kůly s výpletem a omazávkou. Většina z nich měla obytnou funkci, pouze jedna stavba je interpretována jako hospodářská (Bém 2008). Dvě velké halové stavby byly zjištěny na sídlišti v **Bezměrově** u Kroměříže (Spurný 1972, 199-208, 231-233, Obr. 3). Podlouhlé půdorysy vymezené obvodovými žlábkami byly lemovány sloupovými jámami. Několik sloupů, které zřejmě nesly střešní konstrukci, se nacházelo v podélné ose stavby.

Domy ze sledovaného období pocházejí ze sídliště **Čáslav – Na skále**, kde bylo rozpoznáno šest staveb obdélného půdorysu, které byly vymezeny základovými žlaby (Šumberová 2004, 536). Půdorysy nadzemních sloupových staveb, interpretované jako obytné, byly odkryty také na opevněném sídlišti **Velim – Skalka** (Hrala – Šumberová – Vávra 2000, 41-43).

Ze středočeské oblasti lze uvést polozemnici z **Tuchlovic** (okr. Kladno). Jedná se o obdélníkový zahloubený objekt, orientovaný ve směru S-J. V SV rohu se nacházelo mísovité ohniště (Moucha – Trnka 1959, 617-619, Obr. 230).

Z jižních Čech pochází několik sídlišť s doklady částí sloupových konstrukcí. V **Radčicích** (okr. Strakonice) bylo zjištěno několik kůlových jamek bez prostorových vztahů, což nedovoluje konkrétní nadzemní konstrukce rozpoznat (Chvojka – Michálek 2003, 102). Pozůstatky nadzemních kůlových staveb se objevily ve **Vodňanech**, avšak nelze je s určitostí přiřadit konkrétním půdorysům (Michálek 1983, 38, Michálek 1986, 27). Z **Písku - Řeřichovy cihelny** pocházejí zbytky mazanických podlah a několik kůlových jamek (nepublikovaný výzkum A. Beneše z let 1966-1968).

4. 5 Vyhodnocení movitých nálezů

4. 5. 1 Keramický materiál

Dobroměřický keramický materiál (keramickou hmotu) lze rozčlenit do několika skupin. Základní dělení je na materiál hrubý a jemný. Pokud byly do keramické hmoty přidány příměsi, členíme dále materiál na hrubý zrnitý, jemný zrnitý, hrubý s kaménky, jemný s kaménky a hrubý s kaménky s příměsí slídy.

Jemný – tenkostěnná keramika (síla střepe se pohybuje v rozmezí 0,4 – 0,6 cm), výpal je tvrdý, někdy je nádoba vyrobena z jemně plavené hlíny. Povrch je pouze hladký nebo hladký leštěný. Typickými tvary vytvořenými z této keramické hmoty jsou koflíky, misky, džbánky a amforky.

Jemný zrnitý – od jemné keramiky se liší příměsí velmi drobných kaménků pískovitého charakteru. Jedná se o tenkostěnnou keramiku (síla střepu 0,5 – 0,8 cm), výpal je tvrdý až středně tvrdý, povrch je většinou hladký, hladký leštěný nebo drsný neupravený. Nádoby tvořené z tohoto materiálu jsou především amfory, misky, džbánky a koflíky.

Jemný s kaménky – tenkostěnná keramika (síla střepu 0,5 – 0,6 cm), výpal je tvrdý až středně tvrdý, objevuje se malá příměs kaménků. Povrch je hladký či hladký leštěný. Z tohoto typu hmoty byly vytvořeny pouze některé amfory.

Hrubý – většinou se jedná o silnostěnnou keramiku (síla střepu 0,6 - 1 cm), výpal je středně tvrdý povrch bývá drsný, drsný neupravený nebo prstovaný. Z této keramické hmoty byly vytvořeny především hrnce a zásobnice, ale také některé misky a amfory.

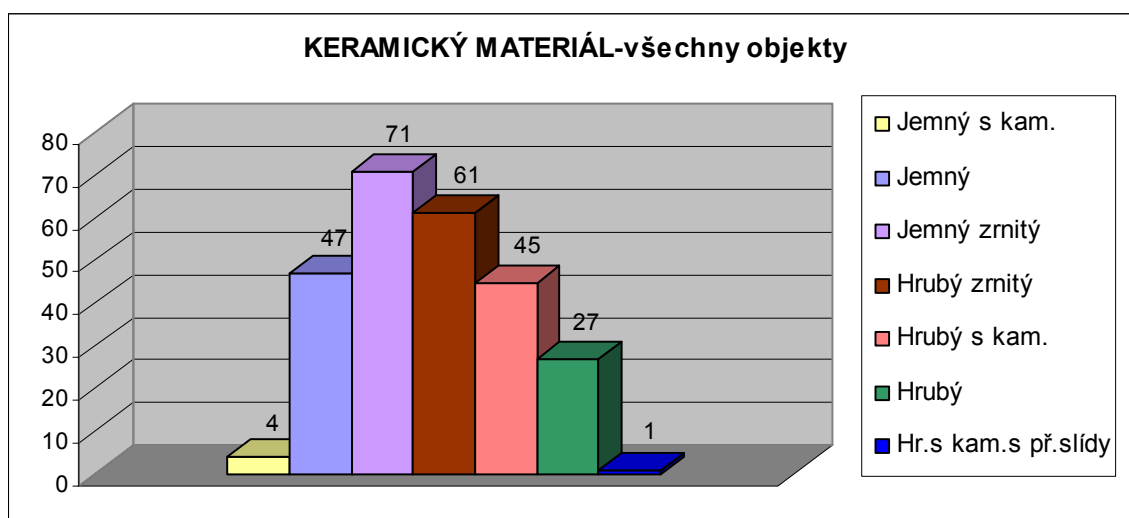
Hrubý zrnitý – od hrubé keramiky se liší příměsí drobnějších kaménků (velikost většinou okolo 1 mm). Jedná se především o silnostěnnou keramiku (síla střepu 0,6 – 1,2 cm), výpal většinou není tvrdý, povrch bývá drsný, drsný neupravený nebo prstovaný, slámovaný. Z tohoto typu hmoty byly vytvořeny hrnce, zásobnicové nádoby, okřín, některé misky a amfory.

Hrubý s kaménky – silnostěnná keramika (síla střepu 0,7 – 2,2 cm), výpal není tvrdý, velmi vysoká příměs kaménků, jejich velikost se pohybuje mezi 5 – 10 mm. Povrch je drsný prstovaný či slámovaný. Z této keramické hmoty byly vytvořeny hlavně zásobnicové nádoby, v menší míře i některé hrnce.

Hrubý s kaménky s příměsí slídy – silnostěnná keramika (síla střepu 0,7 – 2,2 cm), výpal není tvrdý, velmi vysoká příměs kaménků a slídy, jejich velikost se pohybuje mezi 5 – 10 mm. Povrch je drsný prstovaný či slámovaný. Z této keramické hmoty byly vytvořeny hlavně zásobnicové nádoby, v menší míře i některé hrnce.

KERAM. MAT.	25/69	29/69	34/69	37/69	12/70	13/70	15/70	32/70	89/70	6/71	3/72	34/72	44/72	Všechny obj.
Jemný	3	2	0	0	1	1	0	0	0	2	31	6	1	47
Jemný zrnitý	12	5	4	1	2	1	3	6	1	13	14	6	3	71
Jemný s kam.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	0	0	4
Hrubý	2	0	2	3	1	1	0	0	0	9	5	4	0	27
Hrubý zrnitý	6	1	1	1	7	3	0	1	0	8	21	10	2	61
Hrubý s kam.	1	1	0	0	3	0	0	0	0	11	27	2	0	45
Hr. s kam. s př. slídy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Σ	24	9	7	5	14	6	3	7	1	46	100	28	6	256

Tab. 1. Zastoupení keramického materiálu v jednotlivých objektech.

Graf 1. Zastoupení keramického materiálu ve všech objektech.

Z uvedených hodnot (Tab. 1, Graf 1) je patrná převaha jemného zrnitého (27,8%) a hrubého zrnitého (23,9%) keramického materiálu. Vyskytl se ve všech objektech, výjimkou jsou jen objekty 12, 15 a 89/70. Objevilo se přibližně stejné množství zlomků jemného keramického materiálu (18,3%) a hrubého s kaménky (17,5%). O něco méně byla početná skupina hrubého materiálu (10,5%). Téměř zanedbatelné množství bylo jemného materiálu s kaménky (1,5%). Hrubý materiál s kaménky s příměsí slídy se vyskytl pouze v jednom případě (0,3%).

4. 5. 2 Úprava povrchu

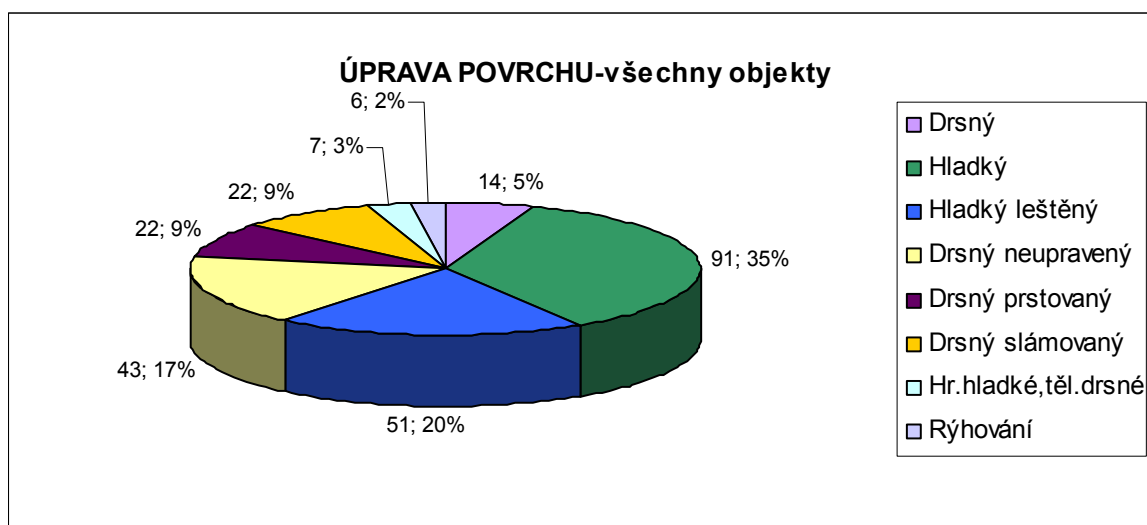
ÚPR. POVRCHU	25/69	29/69	34/69	37/69	12/70	13/70	15/70	32/70	89/70	6/71	3/72	34/72	44/72	Všechny obj.
Drsný	0	0	0	1	0	0	0	0	0	3	8	2	0	14
Hladký	8	7	3	0	5	2	2	2	0	22	32	6	2	91
Hladký leštěný	8	0	2	1	3	3	0	2	0	2	20	8	2	51
Drsný neupravený	4	0	1	2	4	1	1	1	0	11	14	3	1	43
Drsný prstovaný	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	16	5	0	22
Drsný slámovaný	2	1	1	0	0	0	0	0	0	4	10	3	1	22
Hr.hladké,těl.drsné	2	0	0	1	1	0	0	0	0	3	0	0	0	7
Rýhování	0	0	0	0	1	0	0	2	1	1	0	1	0	6
Σ	24	9	7	5	14	6	3	7	1	46	100	28	6	256

Tab. 2. Zastoupení úpravy povrchu v jednotlivých objektech.

Na keramickém materiálu bylo rozlišeno několik způsobů úpravy vnějšího povrchu (Tab. 2, Graf 2). Nejčastěji byl povrch hladký, leštěný nebo naopak drsný, prstovaný či slámovaný. Tuhování povrchu nádob, které se v tomto období příliš často nevyskytuje (Chvojka – Michálek 2003, 121), nebylo vůbec zjištěno. Podíl hlazené a leštěné úpravy

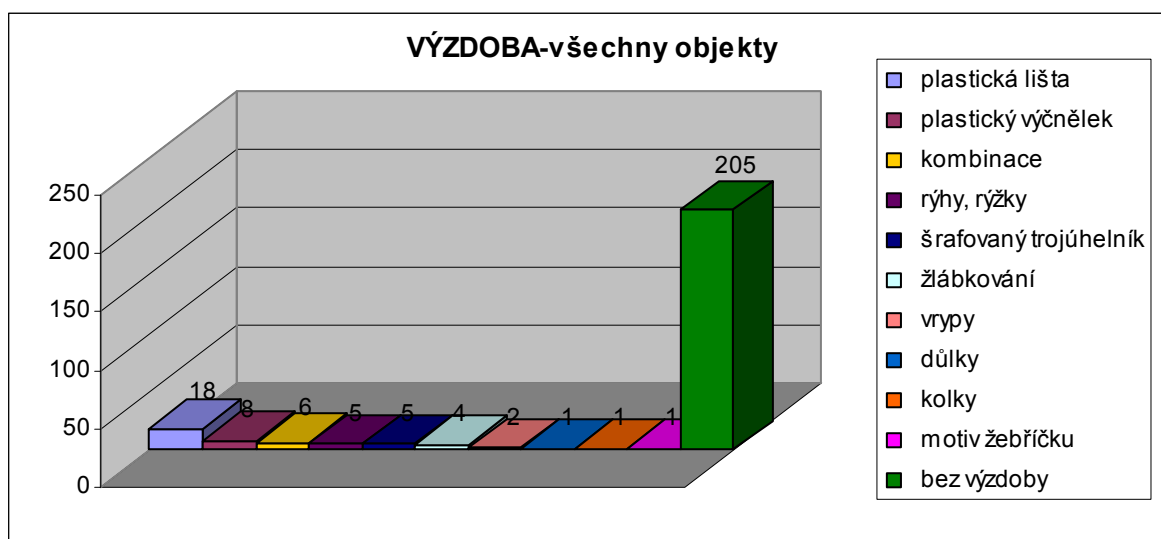
povrchu nádob převládá nad jakýmkoliv drsněním, prstováním či slámováním. Vnitřní povrch nádob byl většinou hladký, v několika případech hladký leštěný.

Graf 2. Zastoupení úpravy povrchu ve všech objektech.

Největší procento zastoupení zaujímá hlazení povrchu (35%). Vyskytlo se na keramických zlomcích či nádobách téměř ve všech objektech. Tímto způsobem byl upravován povrch všech typů nádob (na zásobnicové nádobě bylo hlazeno pouze hrdlo nebo zachovalý okraj nádoby). Ve velké míře je zastoupeno i leštění povrchu (20%), které se objevilo také téměř ve všech objektech. Takto byla upravena především jemná keramika, a to většina koflíků, džbánek, mis a také některé amfory. Leštěné bylo i malé množství hrdel některých zásobnicových nádob. Drsný, avšak dále neupravovaný povrch se vyskytl v 17% případů, a to zejména na většině hrnců, také na některých amforách, mísách a zásobnicových nádobách. Z hodnot vyplývá stejný podíl drsného prstovaného a drsného slámovaného povrchu (9%). Takto byla upravována pouze hrubá keramika, především většina zásobnicových nádob a některé hrnce. Stejně tak drsný povrch a kombinace hladkého hrdla a drsného těla se vyskytl přibližně ve stejném poměru s mírnou převahou drsnění (5%). Drsněn byl povrch malého množství hrnců, mis a zásobnicových nádob. Hladké, případně i leštěné hrdlo a drsné, prstované tělo se vyskytlo pouze v několika případech (3%), na některých zásobnicových nádobách a hrncích. Rýhování povrchu nádob také není výrazně zastoupeno (2%), tato úprava se objevila na některých hrncích, amforách a míse.

4. 5. 3 Výzdoba

Graf 3. Zastoupení typů výzdoby ve všech objektech.

Většina keramických zlomků a nádob byla bez jakékoliv výzdoby (80,1%), pouze zbylých 19,9% keramického materiálu neslo stopy zdobení (Graf 3). Nějaký typ výzdoby se vyskytl téměř na všech typech nádob. Pouze povrch koflíků a cedníků nebyl nijak zdoben.

Keramický materiál obsahoval velké množství netypických zlomků výdutí zásobnicových nádob a hrnců hrubého materiálu, drsného svisle prstovaného či slámovaného povrchu. Tyto zlomky nebyly vybrány k dokumentaci a popisu. Svislé či vodorovné prstování a rýhování povrchu nádob je při vyhodnocení keramického materiál zařazeno do kategorie úpravy povrchu.

Při popisu výzdoby jsem použila již publikovaný přehledný deskripční systém vypracovaný O. Chvojkou a J. Michálkem pro lokalitu Radčice (*Chvojka - Michálek 2003*, 113-119). Výzdoba dobroměřického keramického inventáře je rozdělena podle způsobu a techniky provedení do třech skupin: plastická, vhloubená a kombinovaná. Polovina zdobených nádob byla zdobena výzdobou plastickou (50,9%). Méně početná je výzdoba vhloubená (37,3%), kombinovaná výzdoba je zastoupena pouze v 11,8%.

V *plastické výzdobě* rozlišujeme čtyři varianty: převažují plastické lišty a výčnělky, v několika málo případech jsou nádoby zdobeny i vypnulínami a horizontálními žebry. Plastické důlkované lišty se vyskytly zejména ve své nejjednodušší variantě vodorovné promáčkávané pásy. Byly nalepeny především na podhrdlí zásobnicových nádob (např. Obr. 15:3; 17:3,4; 27), na jemnější keramice se neobjevily vůbec.

Je doloženo několik typů výčnělků, z nichž nejčastější je oválný hrotitý výčnělek (Obr. 3:2; 6:2; 24:8). Odlišným typem je oválný zaoblený výčnělek (Obr. 18:1), kulovitý (24:9), dvojitý hrotitý (Obr. 1:8) a členěný výčnělek (Obr. 5:4; 12:3). Výčnělky byly umístěny zejména na podhrdlí amfor, džbánu a hrnce. Jsou doloženy v kombinaci s vodorovnými oběžnými rýhami, žlábkováním, vodorovnými rýžkami, šrafovanými trojúhelníky a důlky na okraji.

Mezi vhloubenou výzdobou řadíme motivy rýh, rýžek, vrypů, důlků, kolků, žebříčku, vodorovných oběžných rýh, šrafovaných trojúhelníků a žlábkování.

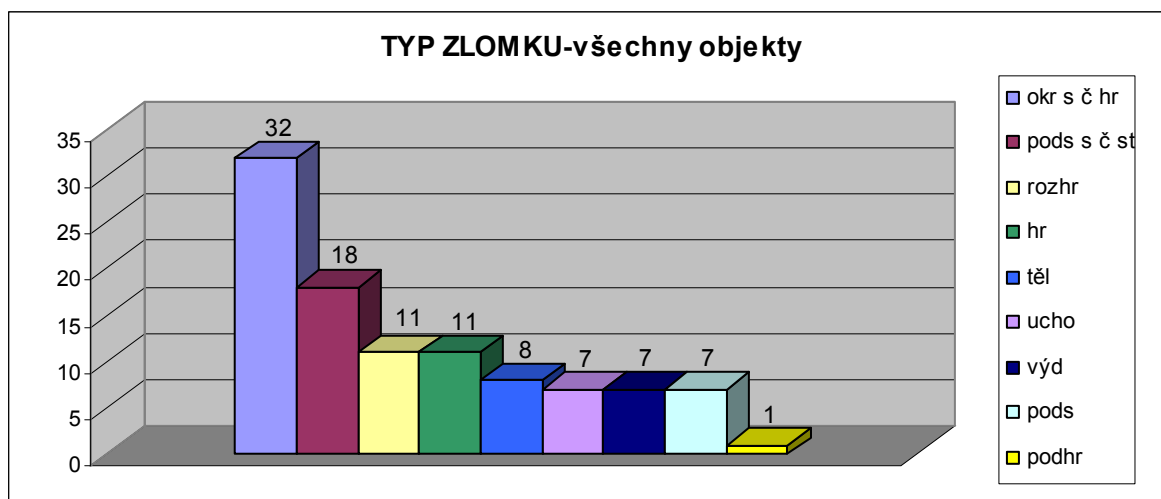
Řady svislých či vodorovných rýžek se vyskytují na jemnější keramice a to především v podhrdlí (Obr. 15:2; 16:1,2). V jednom případě je doložena řada kolků na podhrdlí (Obr. 4:1). Poměrně častým motivem výzdoby byly vodorovné oběžné rýhy doplněné vodorovnými rýžkami či vrypy (Obr. 8:1,3). V jednom případě se tento prvek objevil nad podstavou nádoby (Obr. 25:3). Pouze na zlomku jedné nádoby je doložena samostatná vodorovná oběžná rýha (Obr. 1:1). Typické šrafované trojúhelníky bývají zavěšené na podhrdlí pod vodorovnými oběžnými rýhami doplněnými řadami rýžek (Obr. 16:4,5). Mezi vhloubenou výzdobu lze zařadit i motiv vodorovného žebříčku, který se objevil samostatně na podhrdlí amfor (Obr. 21:3) a s poměrně složitou výzdobou pod hrdlem amforovité zásobnice (Obr. 16:6). Žlábkování povrchu nádob jako doklad závěrečné fáze mohylové kultury se objevuje na těle amfory (Obr. 9:2), mísy (Obr. 31:4) a džbánu (Obr. 30:11).

Kombinovaná plastická a vhloubená výzdoba se objevila pouze v několika případech. Výzdoba šrafovanými trojúhelníky a výčnělkem pod hrdlem je spojena na amforách z obj. 12/70 (Obr. 6:2,3). Kombinovanou výzdobu představují i výčnělky na podhrdlí společně se svislým žlábkováním těla na amforách (Obr. 9:2; 24:8,9) či plastická páska a důlky na okraji zásobnicové nádoby (Obr. 15:4). Výčnělky se objevily také v kombinaci s vodorovnými oběžnými rýhami (nevyobrazeno).

4. 5. 4 Typy zlomků

V grafu (Graf 4.) jsou vyhodnoceny typické zlomky keramických nádob, u kterých však nelze bezpečně určit, z jakého typu nádoby pocházejí. Jde o zlomky z různých typů nádob (z menších i větších tenkostěnných či silnostěnných). Jsou zde rozčleněny zlomky vedené pod označením „Neurčeno“ (Tab. 3; Graf 5.)

Nejpočetnější jsou zlomky okrajů s částí hrdla nádoby, tento typ výrazně převyšuje ostatní typy zlomků. Podstavy s částí stěny nádoby se vyskytly mnohem méně. Zcela srovnatelný je počet rozhraní hrdla a výdutí, hrdel a také těl nádob. O něco méně často, ale také ve zcela shodném počtu, se objevily zlomky uch, výdutí a podstav. Podhrdlí jsou zastoupena v zanedbatelném množství.

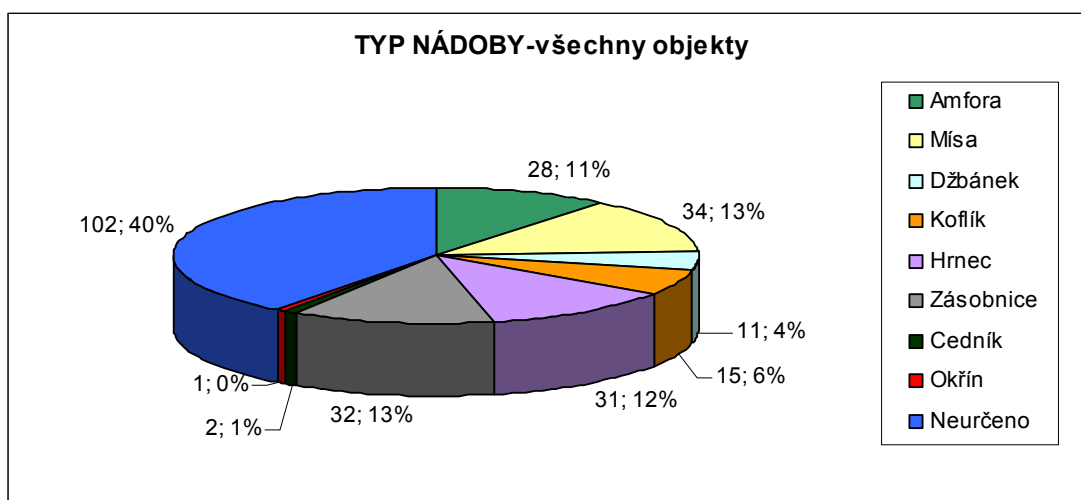
Graf 4. Zastoupení typů zlomků ve všech objektech.

4. 5. 5 Typy nádob

TYP NÁDOBY	25/69	29/69	34/69	37/69	12/70	13/70	15/70	32/70	89/70	6/71	3/72	34/72	44/72	Všechny obj.
Amfora	0	0	3	1	2	1	0	1	1	7	9	3	0	28
Mísa	2	0	0	0	3	1	0	2	0	7	13	2	4	34
Džbánek	1	0	1	1	0	0	0	0	0	2	5	1	0	11
Koflík	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0	9	2	1	15
Hrnc	3	0	0	1	1	0	0	1	0	2	14	9	0	31
Zásobnice	0	2	0	0	1	0	0	0	0	10	19	0	0	32
Cedník	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Okřín	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1
Neurčeno	17	7	3	2	5	4	3	0	0	18	31	11	1	102
Σ	24	9	7	5	14	6	3	7	1	46	101	28	6	256

Tab. 3. Zastoupení typů nádob v jednotlivých objektech.

Nejpočetnějšími typy nádob v rámci zkoumaného materiálu jsou mísy. V hojném počtu se objevily také zásobnicové nádoby, hrnce a amfory. Méně početné zastoupení mají džbánky a koflíky. Jediný okřín pochází z hrobu 32/70 a cedníky se vyskytly v zanedbatelném množství (Tab. 3, Graf 5).

Graf 5. Zastoupení typů nádob ve všech objektech.

Amfory procházejí v rámci trvání mohylové kultury určitým chronologickým vývojem, díky čemuž lze rozlišit množství typů a variant (např. Čujanová-Jilková 1964, 46-50; Beneš 1959, 20-26). Jedná se například o amfory s nižším kuželovitým hrdlem, baňatým tělem a uchy na plecích. Amfory s prohnutým hrdlem a vyhnutým okrajem, často pouze s jedním uchem, bývají zdobeny orámovanými vypnuliny, ale objevují se i typy bez výzdoby. Amforu s nižším válcovitým hrdlem a soudkovitým tělem, často zdobenou motivem svazků třásní na výduti, nazval Jan Eisner soudečkovitým osudím (Eisner 1923, 195). Početnou skupinu, především v západočeské oblasti, tvoří amfory na nožce s vyšším válcovitým hrdlem, často bohatě zdobené rytou výzdobou. Samostatnou skupinou jsou amforovité nádoby s kuželovitým hrdlem, které mívají výzdobu žebříčkových klikatek či šrafovaných trojúhelníků. Chronologicky nejmladší jsou amfory s vysokým válcovitým hrdlem, svisle žlábkovaným tělem a se dvěma uchy na plecích. Některé amfory se mohou objevit zcela bez výzdobných prvků, většinou však bývají zdobené rozličnou rytou výzdobou, výčnělky v podhrdlí, vypnuliny na výduti či svislým žlábkováním těl.

Amfory starší fáze mohylové kultury, vycházející z tvarů mladoúněticko-věteřovských, jsou nádoby menších širších soudkovitých těl s vertikálními či horizontálními uchy pod nízkým hrdlem (např. Pleinerová 1958, 62). Za jeden z nejstarších tvarů jsou považovány i amfory lahvovité s ouškem pod prohnutým hrdlem. Vývoj pokračuje amforami s vyššími zúženými hrdly většinou se dvěma protilehlými uchy na plecích. V této fázi bývají tvary bohatě zdobené rytou výzdobou. Následují amfory zdobené půlkruhovitě orámovanými vypnuliny na výduti. Amfory vývojově nejmladší mají vysoké válcovité hrdlo, žlábkované tělo a bývají se dvěma uchy na plecích, ale rovněž i bez uší. Tyto tvary pozdní

fáze středodunajské mohylové kultury přecházejí v amforovité nádoby počátečního stupně vývoje kultury knovízské (*Bouzek 1958*, 348; *Jiráň 2008*, 180).

V dobroměřickém keramickém materiálu jsou amfory jedním z nejpočetnějších tvarů. Části či celé nádoby se vyskytly ve 28 exemplářích. Byly zastoupeny téměř ve všech objektech, až na objekt 25, 29/69, 15/70 a 44/72.

Celé tvary se zachovaly pouze ve dvou případech. Jedním z nich je amfora s kuželovitým hrdlem a kulovitým tělem se dvěma uchy nasazenými na plecích, pod hrdlem s členěným výčnělkem (Obr. 5:4). Těchto typů amfor ze sídlištního prostředí není mnoho. Podobný tvar pochází z mohyly č. 1 na pohřebišti v Zeleném (*Čujanová-Jilková 1964*, 37, obr. 10:9). Druhým celým tvarem je amfora, pro kterou opět nenacházíme velké množství analogií. Jde o amforu s nízkým kuželovitým hrdlem a baňatým tělem, které je svisle rýhované, dvě pásková ucha na plecích. Amfora je silně přepálená a deformovaná žárem (Obr. 12:3). Přepálená keramika a deformace silným žárem není jev zcela ojedinělý a je popisován na mnoha sídlištních mohylové kultury (např. *Čtrnáct 1954*, 337, obr. 3; *Wiegandová 1973*, 254; *Beneš 1965*, 62, obr. 8:4, 6; *Čujanová-Jilková 1973*, 500).

Amforovitá nádoba s konickým hrdlem a zaoblenou výdutí, pod hrdlem se zavěšenými šrafovanými trojúhelníky, se zachovala v jednom případě v téměř kompletní podobě (Obr. 6:2,3) a dále dva zlomky výdutí s podobnou výzdobou (Obr. 16:3,5). První z nich je zdoben dvěma horizontálními pásy vpichů, ohraničenými rýhami a pod nimi zavěšenými šrafovanými trojúhelníky. Podobný výzdobný motiv bychom našli na amfoře ze sídliště v Chrášťanech (*Beneš 1959*, 39, obr. 13:3) a také v Běchovicích (*Beneš – Vencl 1969*, 473, obr. 7:7). Druhý zlomek byl zdoben mělkým žlábkem a šrafovaným trojúhelníkem. Takový výzdobný motiv je uváděn např. ze sídliště v Nové Hospodě (*Čtrnáct 1954*, 346, obr. 6:8), Horních Počaplech (*Sklenář 1974*, 116, obr. 4:2) nebo v Makově (*Čujanová-Jilková 1973*, 508, obr. 5:12, 8:7, 8). Analogie k amfoře se šrafovanými trojúhelníky, i když ve většině případů pouze se dvěma uchy na plecích, pocházejí např. z pohřebišť v Hájků u Štáhlav (*Jilková – Rybová – Šaldová 1959*, obr. 22:1; *Čujanová-Jilková 1970*, obr. 115:19), v Zeleném (*Čujanová-Jilková 1964*, 61, obr. 14:24) a z depotu v Poděbradech (*Beneš 1959*, 42, 19:2). Ze sídlištního prostředí je můžeme jmenovat z Radotína (*Beneš 1959*, 44, 12:7), Stodůlek (*Beneš 1959*, 45, Tab. I:10) a Těšetic (*Podborský 1964a*, tab. III:3,8; obr. 15:8). Výzdoba amfor šrafovanými trojúhelníky je obvykle kladena do střední fáze mohylové kultury (*Stuchlík – Kolbinger 1993*, 145; *Beneš 1959*, 36).

Amforovitá nádoba z objektu 3/72 je tvar s vyšším válcovitým hrdlem a zaoblenou výdutí bez jakékoliv výzdoby (Obr. 19:9). Příklady těchto nádob lze uvést z mohyly

v Houšťce (*Beneš 1959*, 39, 33:13) a ze sídliště v Bezměrově (*Spurný 1972*, 17:9). Obdobné tvary ze sídliště v Horních Počaplech (*Bouzek – Sklenář 1987*, 25, obr. 2:2) a z mohyly v Modřanech (*Bouzek 1969*, obr. 2:6) mají v podhrdlí umístěný výčnělek. Tvar z této lokality je datován do pozdní fáze mohylové kultury.

V Dobroměřicích je doložena také amfora s horizontálním uchem na plecích (Obr. 21:4). Amfory s vodorovnými uchy jsou uváděny např. ze sídlišť v Běchovicích (*Beneš – Vencel 1969*, obr. 5), Křižanovicích (*Stuchlík 1971*, obr. 1:22) a Radčicích, kde jsou datovány do středního období mohylové kultury (*Chvojka – Michálek 2003*, 104, obr. 27:6, 10, 14). Jiné uvedme z hrobových kontextů v Malnicích (*Beneš 1959*, 41, obr. 9:8) a Chotějovicích (*Pleinerová 1958*, 61, obr. 2:2).

Z dobroměřického materiálu pocházejí také části vyšších válcovitých hrdel se šikmo či vodorovně seříznutým okrajem (např. Obr. 4:2; 8:4; 22:4,5; 23:4,6), některé i s výčnělky ve spodní části hrdla. Tento typ zlomku se hojně objevuje i na ostatních sídlišťích mohylové kultury, např. v Radčicích (*Chvojka – Michálek 2004*, 121, obr. 9:3), Písku (*Fröhlich – Chvojka – Jiřík 2008*, obr. 5:16), Horních Počaplech (*Bouzek – Sklenář 1987*, 25, obr. 2:3, 4), Habrovanech (*Wiegandová 1973*, 255, obr. 1:1) a ve Skalce u Velimi (*Hrala – Šumberová – Vávra 2000*, 160, Plate 64:1, 6; 166, Plate 70:2, 26, 31).

Dále se zachovaly části mírně prohnutých hrdel s rovně seříznutým, mírně zesíleným nebo ven ovaleným okrajem, zlomek z rozhraní hrdla a výduti zdobený mělkým svislým žlábkováním a kulovitou výčnělkem pod hrdlem (Obr. 24:9), zlomky zdobené řadou svislých rýžek v podhrdlí. Jeden zlomek výduti amfory byl zdoben motivem vodorovného žebříčku (Obr. 21:3), který se objevil na nádobách v sídlištní jámě z Tuchlovic (*Moucha – Trnka 1959*, 623, obr. 235:5), v depotu z Lelova (*Šaldová 1958*, 196, obr. 91:1) a mohyle z Vrhavče (*Čujanová-Jílková 1977*, 80, obr. 4:6). Na zlomku výduti z objektu 3/72 se vyskytla výzdoba orámované vypnuliny (Obr. 24:10). Podobné výzdobné prvky pocházejí např. ze sídlištního prostředí v Habrovanech (*Wiegandová 1973*, 258, obr. 3:3), Konobřích (*Bouzek – Koutecký 1980*, obr. 2A:2) nebo Radčicích (*Chvojka – Michálek 2004*, 120, obr. 8:9; 137, obr. 25:23, 30).

Mísy lze ve zlomkovitém sídlištním materiálu zpravidla obtížně odlišit od koflíků. Hlavním odlučovacím kritériem je přítomnost ucha u koflíků. V případě mis se ucho vyskytuje buď na hrdle, nebo pod ním, a to zejména na typech s nožkou, na nálevkovitých mísách a na talířovitých mísách s laloky na okraji (*Chvojka – Michálek 2003*, 106).

Rozlišujeme několik variant tohoto keramického tvaru: mísy nálevkovité, polokulovité, s esovitou profilací, oble rozevřené, hmoždířovité, misky přímostěnné s odsazeným nálevkovitým hrdlem a mísy s velmi široce rozevřenými stěnami – talířovité. Specifickou skupinu tvoří nálevkovité mísy s laloky na okraji, mívají pod okrajem nasazená ucha. Představitelem hrubé keramické třídy jsou mísy typu Vacíkov. Jsou to hluboké hrubé mísy dvojkonického tvaru, pro něž je typická výzdoba plastické promačkávané pásky nad zaoblenou výdutí a zdrsňený nebo svisle prstovaný spodek. Samostatnou skupinu tvoří mísy na nožce s nižším mírně prohnutým hrdlem, pod ním se často objevuje ouško. Bývají zdobené bohatou rytou výzdobou na horní polovině spodku a na nožce. U mis rozeznáváme různé tvary okrajů: rozšířený, vodorovně seříznutý, šikmo seříznutý, vytažený, ven ovalený, zesílený, překlopený, lalokovitě vytažený či odsazený.

Nejstaršími tvary, které vychází z mladoúněticko-věteřovského prostředí, jsou mísy s horizontálními otvory pod okrajem stejně tak jako mísy s okrajem T-profilu. Maďarovsko-věteřovského původu jsou dvojuché mísy s výčnělky pod nízkým hrdlem. Začínají se objevovat mísy s lalokovitým vytažením a mísy na nožce. Oba typy dále procházejí celým vývojem mohylové kultury. V mladších obdobích se vyskytují hluboké hrubé mísy (typu Vacíkov). Pro závěrečnou fázi jsou charakteristické mísy se svislým žlábkováním povrchu.

V dobroměřickém materiálu tvoří mísy nejpočetnější skupinu nálezů. Vyskytly se v sedmi objektech v celkovém počtu 34 kusů.

Celý tvar pochází pouze z objektu 25/69. Jde o větší širokou oble rozevřenou mísu, pod okrajem je nasazeno ouško (Obr. 2:2). Tento typ mis se v sídlištním materiálu příliš nevyskytuje. Analogické tvary nacházíme na pohřebišti v Hájků u Štáhlav (*Jilková – Rybová – Šaldová 1959*, obr. 25:15; 26:16; *Jiráň 2008*, Obr. 45). Podobný tvar, avšak bez ucha pod okrajem, pochází z mohylového pohřebiště ve Vrhavči (*Čujanová-Jilková 1977*, 104, obr. 12:7) nebo ze sídliště v Bezměrově (*Spurný 1972*, obr. 24:5).

Početnou skupinu dobroměřického materiálu tvoří mísy polokulovité (Obr. 19:5-7; 29:3). Bohaté analogie k nim nalezneme na řadě lokalit, např. v pozdně mohylových hrobech z Modřan (*Bouzek 1969*, obr. 2:9-11) a na sídlištích v Radčicích (*Chvojka – Michálek 2004*, obr. 36:8,31), Bezměrově (*Spurný 1972*, obr. 12:7,3) a Makově (*Čujanová-Jilková 1973*, obr. 7:2,4)

Některé celky obsahující polokulovité misky jsou řazeny do střední až mladší fáze mohylové kultury (*Chvojka – Michálek 2003, 2004; Spurný 1972*), jiné až na závěr střední doby bronzové (*Bouzek 1969; Trefný – Dobeš 2008*).

Dosti početným typem jsou mísy se šikmo dolů seříznutým okrajem (Obr. 7:4; 13:6,8; 18:7). Analogické tvary pocházejí např. z pohřebišť Podražnice-Nová Obora (*Čujanová-Jílková 1981*, obr. 5:2) a Nová Huť (*Čtrnáct 1975*, obr. 43:1-4), ze sídlišť v Bezměrově (*Spurný 1972*, obr. 11:5), Těšeticích (*Podborský 1964*, obr. 13:3,6,7; 16:4,6,7) a Radčicích (*Chvojka – Michálek 2004*, obr. 17:1,10,13).

Odlišným tvarem jsou nálevkovité mísy. Rozeznáváme jednak variantu s vytaženým římsovitým okrajem (Obr. 20:5; 31:5) a také talířovitý tvar s přímou stěnou a zaobleným okrajem (nevyobrazeno). Nálevkovité mísy s uchem pod okrajem jsou uváděny např. ze sídliště v Horních Počaplech (*Bouzek – Sklenář 1987*, obr. 7:4-10), z hrobových kontextů ze Straškova (*Trefný – Dobeš 2008*, Obr. 26:1) a Modřan (*Bouzek 1969*, obr. 2:15) a z depotů v Poděbradech (*Plesl 1965*, Obr. 8:1,2) a nově v Praze 9 – Běchovicích (*Vencl – Zadák 2010*, Obr. 4:6,7). Všechny uvedené celky datují nálevkovité mísy do pozdního období mohylové kultury.

Do stejného časového úseku bychom zařadili širokou esovitě profilovanou mísu se svisle žlábkovaným tělem (Obr. 31:4). Podobné tvary se v hojném počtu objevily na sídlišti v Horních Počaplech (*Bouzek – Sklenář 1987*, obr. 5:3,5,6,8; 6:1-9).

V jednom případě se na okraji mísy objevilo lalokovité vytažení (Obr. 18:7). Tento tvar je podobný míse s laloky ze sídliště v Bezměrově (*Spurný 1972*, obr. 11:1; 13:8) a z keramického celku ve Velkých Žernosekách (*Pleinerová 1958*, obr. 1:4). Obdobné mísy s laloky pochází z hrobů v Praze-Kobylicích a Troji (*Beneš 1959*, obr. 36:1,4,5) a z povrchových sběrů v Dobřčicích-Mostěnicích (*Stuchlík – Kolbinger 1993*, obr. 3:10).

V dobroměřickém materiálu jsou doložené také dva fragmenty jednoho z nejtypičtějších tvarů mohylové keramiky – mísy na nožce (Obr. 15:2; 16:4). Zlomky jsou zdobeny řadou nehtovitých vrypů na podhrdlí, nebo mělkou rýžkou s řadou vpichů, pod ní se nachází výzdoba zavěšených šrafovaných trojúhelníků. Podobně zdobené mísy na nožkách pocházejí z hrobů v Luženicích u Domažlic (*Moucha – Trnka 1959*, obr. 235:2) a z Netovic (*Beneš 1959*, 42, obr. 30:2,15). Mísy na nožkách s výzdobou šrafovaných trojúhelníků pocházejí např. z pohřebišť v Hájku u Šťáhlav (*Jílková – Rybová – Šaldová 1959*, obr. 12:4; 13:1c), Dýšině (*Čujanová-Jílková 1970*, obr. 81:9,10) a Meclově-Březi (*Čujanová-Jílková 1969*, obr. 5).

Předchozí typy mis náležely jemné keramické třídě, následující mísy se řadí do keramické třídy hrubé. Jsou to hrubé prstované mísy se šikmo dolů seříznutým okrajem (Obr. 31:3), prstovaná mísa s prohnutými stěnami a vytaženým římsovitým okrajem (Obr. 23:10) a mísa s nálevkovitými stěnami, prstovaným povrchem a zesíleným vodorovně

seříznutým okrajem (nevyobrazeno). Obdobné tvary pocházejí např. ze sídlištní jámy v Lounech (*Beneš 1961*, obr. 2:2) a Těšeticích (*Podborský 1964*, obr. 16:22,23). Prstovaná mísa se dvěma uchy byla nalezena v Běchovicích (*Beneš - Vencl 1969*, obr. 2:2).

Jako **džbánky** tzv. českého typu označujeme nádoby s vysokým prohnutým a nálevkovitě rozšířeným hrdlem, ostře nebo oble zalomeným spodkem někdy i s prstencovou nožkou, hrdlo je překlenuté páskovým uchem sahajícím z okraje na podhrdlí. Rozlišujeme několik variant těchto tvarů: džbánek s krátkými žebírky na horní části výduti, džbánek s ostrou profilací výduti, s polokulovitým spodkem a rozevřeným hrdlem. Samostatnou skupinu tvoří džbánky s plasticky kruhovitě ohraničenými vypnuliny, s převislými vypnuliny, s drobnými zevnitř vytaženými vypnuliny na výduti, s vícenásobnými půlobloučky. Část džbánek má pod hrdlem vzhůru čnicí pupky. Jako zvláštní skupinu můžeme vyčlenit džbánky se svislým žlábkováním spodku.

Ke starším tvarům jsou řazeny džbánky s nízko posazeným lomem a uchem ve spodní části hrdla. Další vývoj směřuje ke džbánkům tzv. českého typu s vysokým mírně rozšířeným hrdlem, nízkým spodkem a uchem směřujícím z okraje pod hrdlo. Mezi nejmladší typy se řadí džbánky se svisle žlábkovaným tělem.

V Dobroměřicích se džbánky vyskytly v počtu jedenácti kusů v šesti objektech. Z objektu 3/72 pochází téměř celá nádoba s nálevkovitě rozšířeným hrdlem, páskovým uchem a svisle žlábkovaným tělem (Obr. 19:10). Zlomek ze stejného typu džbánu se objevil také v objektu 34/72 (Obr. 30:11). Žlábkování těl jednoznačně datuje tyto tvary do závěru střední doby bronzové. Výzdobou jsou podobné džbánkům ze sídliště v Horních Počaplech (*Bouzek – Sklenář 1987*, obr. 3:1-3,7,9-11) a ze sídlištní jámy v Pcherech (*Böhm 1937*, obr. 16:7). Z hrobových kontextů pocházejí ze Straškova (*Trefný – Dobeš 2008*, obr. 26:3), Malesic (*Čujanová-Jilková 1965*, obr. 9:10), Přerova a Brandýsa (*Beneš 1959*, 38, 44, obr. 10:8; 35:1).

Z původně celého džbánu se v obj. 3/72 dochovalo pouze nálevkovité hrdlo se širokým páskovým uchem sahajícím z okraje na podhrdlí (Obr. 21:6). Obdobný tvar je znám ze sídlištních objektů z Tuchlovic (*Moucha – Trnka 1959*, obr. 232:11), Netunic (*Beneš 1965*, obr. 7:6) a Stodůlek (*Beneš 1959*, 45, Tab. I:4). Celé tvary s podobným postavením ucha, avšak poněkud vyšším hrdlem pocházejí např. z hrobových kontextů v Žákavě (*Čujanová-Jilková 1970*, obr. 68:13; 69:3) a Praze-Bubenči (*Beneš 1959*, 43, obr. 9:9), z keramických depotů v Hulíně (*Spurný 1968*, obr. 1) a Prostějově-Čechovicích (*Fojtík 2003*, obr. 5:6,8) a ze sídliště v Hostouni (*Beneš 1959*, 39, obr. 22:4).

V dobroměřickém materiálu rozeznáváme také několik zlomků nálevkovitých hrdel džbánek (např. Obr. 15:1). Fragменты vyšších prohnutých hrdel se opět běžně vyskytují v sídlištním materiálu z Běchovic (*Beneš - Vencl 1969*, obr. 5:2,4), Těšetic (*Podborský 1964*, obr. 14:16) a Radčic (*Chvojka – Michálek 2004*, obr. 8:2).

Dochovaly se také fragmenty mírně prohnutých hrdel s vyhnutým okrajem (Obr. 1:5), část vakovitého džbánu s páskovým uchem na výduti (Obr. 3:7) a rozhraní hrdel a výduti. Ty byly také zdobené kruhovými kolky (Obr. 4:1) nebo výčnělkem (Obr. 18:1). Podobnou výzdobou je opatřen např. džbánek z Chrášťan (*Beneš 1959*, obr. 10:2).

Koflíky jsou typickými představiteli jemné keramiky. Lze vyčlenit tvary nálevkovité, které bývají většinou nezdobené, esovitě profilované, koflíky s odsazeným hrdlem a zalomenou výduti, koflíky s válcovitým tělem a polokulovité. Některé exempláře mívají důlek uprostřed podstavy (omfalos). Na rozdíl od džbánek mají koflíky horizontální stavbu a méně vytažené hrdlo.

Za jedny z nejstarších můžeme považovat koflíky hrncovité. Další vývoj pokračuje k tvarům s odsazeným válcovitým hrdlem a uchem nepřesahujícím okraj, mladší jsou koflíky s odsazeným silně prohnutým hrdlem a uchem sahajícím přes okraj. Mezi tvary mladšího období řadíme také koflíky esovitě profilované a nálevkovité.

V dobroměřickém materiálu se koflíky vyskytly v patnácti exemplářích, a to ve čtyřech objektech. Lze je rozčlenit do čtyř tvarových typů. Nejpočetnější typem jsou koflíky esovitě profilované (Obr. 20:1-3; 31:1). Podobné tvary pocházejí ze sídlištního prostředí ve Cvrčovicích (*Beneš 1959*, 38, obr. 8:7), ve Zbůchu (*Čujanová-Jilková 1973*, obr. 8:3-6), Konobřích (*Bouzek – Koutecký 1980*, obr. 3:5,6,15,16) a Radčicích (*Chvojka – Michálek 2004*, obr. 16:12,14,18). Nově je známe také z keramického depotu z Prahy 9 – Běchovic, kde jsou datovány do stupně B C (*Vencl – Zadák 2010*, Obr. 4-8).

Méně početným typem jsou koflíky polokulovité (Obr. 21:1,2). Analogické tvary s poněkud rozevřenějšími okraji jsou popisovány např. z depotu pozdní mohylové kultury v Poplzech (*Zápotocký 1988*, obr. 14:10,11), depotu v Čechovicích (*Fojtík 2003*, obr. 2:5) a z pohřebiště v Nové Huti (*Čtrnást 1975*, obr. 42:8). Oba tyto typy koflíků jsou kladeny do mladší až pozdní fáze mohylové kultury (např. *Wiegandová 1973*, 260; *Bouzek – Koutecký 1980*, 364; *Stuchlík – Šmíd 1993*, 248).

Typ zjištěný v souboru objektu 3/72 je koflík nálevkovitého tvaru s nedochovaným oškem při okraji (Obr. 20:4). Z ostatních lokalit můžeme jmenovat obdobné tvary, ať už s uchy či bez nich, z pohřebišť v Plzni-Nové Hospodě (*Čujanová-Jilková 1958*, obr. 9:13),

Nové Huti (*Čujanová-Jílková 1970*, obr. 35:18) a z výšinného sídliště na Chlumu u Darmyšle (*Bašta – Baštová 1989*, obr. 8:4).

Poslední typ zastoupený pouze jedním celým exemplářem je hrubý hrncovitý koflík (Obr. 2:1). Téměř přesnou analogii nacházíme na sídlištích v Běchovicích (*Beneš – Vencl 1969*, obr. 6:4) a Miškovicích, kde jsou nálezy kladeny na počátek stupně B C (*Ernée – Smejtek 2004*, obr. 10:11) a na pohřebištích v Háji u Hořovic (*Jílková – Maličský 1954*, obr. 9:13), Milínově a Plzni-Nové Hospodě (*Čujanová-Jílková 1970*, obr. 52:16; 87:29).

První dvě varianty koflíků náležely jemné keramické třídě, měly hlazený nebo i leštěný povrch. Koflíky nálevkovitého tvaru a džbánkovitý jsou řazeny ke keramické třídě hrubé, jejich povrch je drsný neupravený.

Hrnce jsou morfologicky nepříliš vyhraněná skupina nádob, do které náleží typické tvary se dvěma uchy, označované jako květináče. Od zásobnic se odlišují svou subtilnější a štíhlejší stavbou. Můžeme vyčlenit několik typů hrnců: tvary esovitě profilované či vejčité s plastickou promačkávanou páskou na rozhraní hrdla a plecí, hrdlo i tělo bývá svisle prstované. Zvláštním typem je větší bezuchý hrnec, hrdlo má výrazně odsazené od těla. Nejvýraznějším typem jsou hrnce s jedním nebo dvěma uchy, některé jsou hladké, jiné mají vyhlazené hrdlo a zdrsňené tělo.

Hrnce nejsou tvary příliš chronologicky citlivé. Ke starším tvarům patří esovitě profilované hrnce se dvěma uchy u okraje, které pokračují do dalších fází mohylové kultury. Časté jsou i hrnce s uchy na podhrdlí se svislými pásy ryté výzdoby na výduti.

V Dobroměřicích byl tento tvar hojně zastoupen celkem 31 exempláři a to v šesti objektech.

Tvarově se objevily především hrnce vejčité a soudkovité, některé s páskovým uchem (Obr. 28:10). Typy dvojuché nejsou zastoupeny vůbec. Povrch bývá většinou drsný neupravený, svisle nebo šikmo prstovaný či slámovaný. Hrnce se svislým prstováním povrchu jsou velmi běžným typem nádob sídlištního materiálu. Nejsou však příliš chronologicky citlivé, objevují se průběžně v celé délce trvání mohylové kultury (*Bouzek – Sklenář 1987*, 32; *Beneš 1959*, 28-29). Můžeme je jmenovat z několika lokalit, např. ze sídlištních jam v Lounech (*Beneš 1961*, obr. 1:1,4), Radčicích (*Chvojka – Michálek 2003*, obr. 29:21) a Bezměrově (*Spurný 1972*, obr. 23:14), ale i z mohyly v Praze-Modřanech (*Bouzek 1969*, obr. 2:14). Hrnec s páskovým uchem a šikmým prstováním povrchu pochází ze sídliště v Běchovicích (*Beneš – Vencl 1969*, obr. 6:1,6,7).

V Dobroměřicích máme v jednom případě doložen hrnec s uchem zdobený svislým rýhováním povrchu (Obr. 6:1). Obdobný tvar pochází ze sídliště v Radčicích (*Chvojka – Michálek 2003*, obr. 25:5). Hrnec s rýhovaným tělem z depotu v Prostějově-Čechovicích je bezuchý a má plastickou pásku na podhrdlí (*Fojtík 2003*, obr. 6:1). Zlomky výdutí se svislým rýhováním se objevují v sídlištním kontextu ve Vodňanech (*Michálek 1983*, obr. 10:11; 13:11), Stodůlkách (*Böhm 1937*, obr. 8:5,8) a jako zásypová keramika v mohylách z okolí Štáhlav (*Čtrnáct 1973*, XXIII:3,6).

Ojedinělým typem je hrnec s válcovitou stěnou a páskovým uchem, kolem kterého vedla plastická důlkovaná páska (Obr. 17:7). Tento tvar je popisován také ze sídliště v Radčicích (*Chvojka – Michálek 2004*, obr. 11:9, 11; 34:14).

Jeden z vejčitých hrnců byl silně zdeformovaný žárem, povrch byl vředovitě přepálen (Obr. 23:11). O přítomnosti hrnců v dobroměřickém materiálu také svědčí výskyt zlomků prohnutých hrdel s vyhnutými okraji (Obr. 1:10; 30:6-8), fragmentů podstav s částí stěny (Obr. 24:18; 25:5,6) a zlomků rozhraní hrdel a výdutí (Obr. 1:9).

Zásobnice jsou masivní nádoby náležící hrubé keramické třídě. Většinou se vyznačují vytaženým, širokým a vodorovně seříznutým nebo hraněným okrajem a rozšířeným prohnutým hrdlem. Hrdla bývají hlazená, těla prstovaná. Na podhrdlí se objevují jedna, někdy i dvě plastické důlkované pásky, v několika případech je i okraj zdoben důlky.

Za chronologicky nejstarší tvary jsou považovány široké baňaté zásobnicové nádoby s nízkým konickým hrdlem, zdobené na podhrdlí důlkovanou lištou nebo šrafovanými trojúhelníky, a také větší soudkovité zásobnice s lalokovitými výčnělky na podhrdlí. Vývoj směřuje k zásobnicím s prohnutými hrdly a vyhnutými okraji, které mají hrdlo hladké, tělo prstované a jsou zdobeny jednou či dvěma plastickými páskami na podhrdlí.

V dobroměřickém keramickém materiálu jsou zásobnice druhým nejčastějším tvarem. Objevil se ve 32 exemplářích, ale pouze ve čtyřech objektech.

Z Dobroměřic nepochází žádná celá zásobnice. Čtyři větší části zásobnic se zachovaly v objektu 6/71. Šlo o horní partie s prohnutým hrdlem a vyhnutým okrajem, zdobené pod hrdlem plastickou důlkovanou lištou (Obr. 15:3). Jedna z nich byla opatřena dvěma uchy pod hrdlem, okraj byl zdoben důlky. Měla svisle prstovaný povrch (Obr. 15:4). Zásobnice s důlkovaným okrajem jsou uváděny např. ze sídliště v Radčicích (*Chvojka – Michálek 2003*, obr. 21:2, 3; 28:16) a z keramického depotu v Čechovicích (*Fojtík 2003*, obr. 6:5).

Část zásobnice se soudkovitým tělem z objektu 6/71 byla zdobena lalokovitým výčnělkem na podhrdlí, povrch byl vodorovně prstovaný (Obr. 17:8). Stejný výzdobný prvek pochází ze sídliště v Běchovicích (*Beneš - Vencl 1969*, obr. 6:3) a z pozdně mohylového hrobu v Modřanech (*Bouzek 1969*, obr. 2:1). Poslední větší část zásobnice s vejčítým tělem a mírně prohnutým hrdlem má tělo zdobené bohatou rytou výzdobou tvořenou čtyřmi vodorovnými rýhami, mezi nimi rýžky a motiv vodorovného žebříčku. Pod nimi je svislý pás s motivy přesýpacích hodin, podél nichž jsou umístěny svislé rýhy, mezi nimi řada svislých rýžek. Rytá výzdoba byla původně intarzovaná bílou barvou (Obr. 16:6). Podobný výzdobný motiv se objevil na tvarech z neznámého kontextu v Chrášťanech (*Beneš 1959*, obr. 13:3) a na sídlištním materiálu v Makově (*Čujanová-Jilková 1973*, obr. 7:16) nebo Radčicích (*Chvojka – Michálek 2003*, obr. 26:11; 27:8). Motiv výzdoby svislými rýhami, vyplněnými rýžkami můžeme jmenovat např. z pohřebiště v Nové Huti (*Čtrnáct 1975*, obr. 25:1, 2, 4, 8).

Ve větší míře se zachovaly především zlomky rozhraní hrdla a těla s plastickou důlkovanou lištou (Obr. 17:3, 4; 27:2-7), zlomky prohnutých hrdel s vyhnutým okrajem (Obr. 14:3), fragmenty den s částí stěny (Obr. 26:2-5) nebo svisle prstované části výdutí. Části zásobnic se svislým prstováním a plastickou důlkovanou lištou jsou zcela běžným sídlištním materiálem, doloženým z řady lokalit, např. ze sídlišť v Bezměrově (*Spurný 1972*, obr. 11:8), Lounech (*Beneš 1961*, obr. 2:3), Makově (*Čujanová-Jilková 1973*, obr. 2:3, 4, 6), Miškovicích (*Ernée – Smejtek 2004*, obr. 8:1; 9:1, 2) nebo Vodňanech (*Michálek 1983*, obr. 7:15, 17, 19).

Cedníky představují keramické tvary nevhodné k bližšímu chronologickému zařazení. Vyznačují se perforací podstavy nebo stěn (*Chvojka – Michálek 2003*, 107).

V Dobroměřicích jsou doloženy dva fragmenty cedníků polokulovitěho tvaru (Obr. 5:3). Z lokalit v jihočeské oblasti jich nejvíce pochází ze sídliště v Radčicích (*Chvojka – Michálek 2003*, 26:5) a ze zásypové keramiky mohyly ze Štáhlav na Plzeňsku (*Čtrnáct 1973*, XXVIII:6, XXXIV:8).

Jehlice je jediný bronzový předmět obsažený v dobroměřickém sídlištním materiálu. Jde o jehlici s pečetítkovou hlavicí, ze které se zachovala pouze hlavice s malou částí nezdobeného krčku (Obr. 30:10). Jedná se o typ Štramberk (*Říhovský 1979*, 54-55, Taf. 10:210; 11:213). Je to jeden z nejčastějších typů jehlic střední doby bronzové (*Beneš 1959*, 14). Vyskytuje se, kromě nejstarší fáze, po celou dobu trvání mohylové kultury (B B2 –

C/D) (Čujanová-Jilková 1964, 33; 1969, 164-165; Böhm 1937, 23). Několik zástupců jehlic s pečetiítkovou hlavicí můžeme jmenovat např. z pohřebišť v Nové Huti (Čtrnáct 1975, tab. 39:11; 40:3,6), Hájku u Štáhlav (Jilková – Rybová – Šaldová 1959, obr. 2:5; 26:17), v Meclově-Březí (Čujanová-Jilková 1969, obr. 3:1) nebo ve Zbečně (Beneš 1959, 46, obr. 7:7,8).

4. 5. 6 Rozbor výbavy hrobu 32/70

Velmi bohatá hrobová výbava obsahovala sedm keramických nádob a jednu bronzovou jehlici. Jde o poměrně širokou škálu tvarů a typů nádob. Byla zjištěna amforovitá nádoba, dvě mísy, okřín, hrnec a dva koflíky.

Amforovitá nádoba s vysokým válcovitým hrdlem, nevýrazně odsazeným od zaoblené dvojkuželovité výduti, měla tělo zdobeno mělkými žlábkami a na plecích dva plastické výčnělky (Obr. 9:2). Tvarově již připomíná časně knovízské typy amfor (srov. Bouzek 1958, 347-348, obr. 145:341a; 146:27). Výzdoba svislým žlábkováním je kladena do závěrečného období mohylové kultury (B C2/D1) (Böhm 1937, 26; Beneš 1959, 25, 37; Plesl 1965, 483-485; Wiegandová 1973, 260; Bouzek – Sklenář 1987, 30; Chvojka – Michálek 2003, 145). Podle E. Plesla je možné ve žlábkovaných amforách s vysokými hrdly hledat jeden z příznaků proměny mohylové kultury v kulturu knovízskou (Plesl 1965, 494-496). Analogické tvary lze uvést z pohřebišť ve Straškově (Trefný – Dobeš 2008, obr. 21:2-6), Plzni-Nové Hospodě (Jilková 1957, obr. 26:3; Čujanová-Jilková 1958, obr. 12:11) a Praze-Libni (Plesl 1965, obr. 16:5). Ze sídlištního prostředí pocházejí z Běchovic (Beneš – Vencl 1969, obr. 2:1), Loun (Beneš 1961, obr. 2:6) a Křepic (Podborský 1964b, obr. 3:17, VIIIA:6). Amfora může být tedy jednoznačně datována do samotného závěru trvání mohylové kultury.

Z dobroměřického hrobu pocházejí dva typy mis. První s vodorovným vytaženým okrajem se čtyřmi laloky měla svisle rýhované tělo a ouško pod okrajem (Obr. 10:4). Shodná pochází pouze z pohřebišť v Křenovech (viz níže). Obdobné mísy s laloky a ouškem pod okrajem můžeme jmenovat např. z pohřebišť v Malesicích (Čujanová-Jilková 1965, obr. 9:9), Hájku u Štáhlav (Jilková – Rybová – Šaldová 1959, obr. 12:1,5), ze sídliště v Praze-Bubenči (Moucha – Trnka 1959, obr. 233:5) a z obětiště v Černčíně (Hrubý 1958, obr. 2:4). Mísa z jámy z Horních Počapel má prstovaný povrch (Bouzek –

Sklenář 1987, obr. 8:2). Mísa z mohylníku v Plzni-Nové Hospodě má vytažený okraj, pod ním ouško, ale hladký povrch (*Čujanová-Jilková 1958*, obr. 13:3). Druhým typem je malá mělká mistička s drobným ouškem pod okrajem (Obr. 10:3). Podobnou najdeme např. na sídlišti v Těšeticích (*Podborský 1964a*, obr. 12:1; Tab. II:3).

Přítomnost okřínů (Obr. 11:2) v hrobové výbavě nás utvrzuje v dataci celku do pozdně mohylové kultury. Shodně datované okříny jsou známy např. z hrobů ve Vrhavči (*Čujanová-Jilková 1977*, obr. 13:1) a Plzni-Nové Hospodě (*Čujanová-Jilková 1958*, obr. 13:6).

Hrobová výbava obsahovala i hrnec se dvěma uchy a svisle rýhovaným povrchem (Obr. 11:1). Analogie k tomuto hrnci pocházejí např. ze sídlištní jámy ve Stodůlkách (*Beneš 1959*, 45, Tab. I:9), z mohyly v Mladé Boleslavi – Čejetičkách (*Plesl 1965*, obr. 2:8) nebo z obětiště v Černčíně (*Hrubý 1958*, obr. 2:1). Tvarově podobné hrnce se dvěma uchy, ale s prstováním povrchu nacházíme v sídlištním prostředí v Hostouni (*Beneš 1959*, 39, obr. 22:9), Praze-Bubenči (*Fridrichová 1982*, obr. 4:2) a v hrobovém kontextu ve Vrhavči (*Čujanová-Jilková 1977*, obr. 11:2). Hrnec z pohřebiště v Plzni-Nové Hospodě měl pouze drsný neupravený povrch (*Čujanová-Jilková 1958*, obr. 8:13).

Do hrobu byly přidány také dva koflíky rozdílného typu. Jednak je to koflík polokulovitý (Obr. 10:1) a také koflík s válcovitým tělem (Obr. 10:2). Polokulovité tvary koflíků pocházejí např. z hrobu v Dolanech (*Beneš 1959*, 38, obr. 24:4,5) nebo z mohyl v Nové Huti a Červeném Hrádku (*Čujanová-Jilková 1970*, obr. 37:14; 41:4). Vyskytly se i v depotu z Poděbrad (*Plesl 1965*, obr. 8:6,7). Typ s válcovitým tělem můžeme uvést z pozdně mohylové sídlištní jámy z Pcher (*Böhm 1937*, obr. 16:4) nebo z pohřebiště v Plzni-Nové Hospodě (*Čujanová-Jilková 1958*, obr. 12:8).

Jehlice s vývalkovitou hlavicí (Obr. 9:1) také přispívá k zařazení hrobu do závěrečného období mohylové kultury. Nejstarší exempláře se objevují od stupně B C2 (*Beneš 1959*, 15). J. Böhm je řadí do svého horizontu Obrnice-Třebívlice (B C) (*Böhm 1937*, 100, obr. 3:9; 41). Jehlice s vývalkovitou hlavicí jsou také typické pro přechodný horizont Plzeň-Jíkalka (B C2/D1) (*Kytlicová 1964*, 518). Jejich vývoj pokračuje i dále a vyskytují se v kultuře lužické i knovízské (*Furmánek 1973*, 114-115).

Několik analogických příkladů pochází např. z jihočeských bronzových depotů ve Varvažově a Zvíkově (*Kytlicová 1964*, obr. 155:12; 162 A) a z hrobů v Sepekově (*Fröhlich – Chvojka 2003*, obr. 6:2), ve Zbečně a Tachlovicích (*Beneš 1959*, 45-46, obr. 7:6; 31:2). Jedna jehlice s vývalkovitou hlavicí byla nalezena ve vrstvě B Hradiska u Kroměříže (*Spurný 1954*, obr. 12:2).

Celky svou výbavou částečně podobné dobroměřickému hrobu 32/70 pocházejí např. ze západočeských pohřebišť ve Vrhavči a Křenovech. Mohyla 6 z Vrhavče obsahovala kromě několika dalších předmětů i amforu s vysokým hrdlem, žlábkovaným tělem a výčnělkem na podhrdlí, okřín a koflík s válcovitým tělem (Čujanová-Jilková 1977, obr. 10:3,5,6). V křenovské mohyle byla, kromě jiného, nalezena jednak mísa se čtyřmi laloky, žlábkovaným tělem a ouškem pod okrajem a také amfora s vysokým válcovitým hrdlem, žlábkovaným tělem a výčnělkem na podhrdlí. Obě nádoby jsou shodné s těmi dobroměřickými. (Doubová-Andrlová 1965, obr. 11:11,12). Hrobové celky jsou shodně datovány na sklonek mohylového období.

4. 6 Rovinná sídliště na sledovaném území

O rovinných sídlištích střední doby bronzové v severozápadních Čechách pojednává samostatná kapitola (6. 2). Na tomto místě informace shrneme a do kontextu rovinných sídlišť zasadíme Dobroměřice.

Ze sledované oblasti v současné době známe 73 rovinných sídlišť. Leží v průměrné nadmořské výšce 222 m. Sídliště byla zakládána v polohách, které jsou dnes vzdálené průměrně 394 m od nejbližšího vodního zdroje. Pouze pětina z nich byla umístěna na úrodných půdách na sprašovém podloží. Zbylá sídliště nejčastěji leží na štěrkopískovém, jílovitém či písčitém podloží. Sídliště jsou malá, identifikovaná zejména na základě běžných sídlištních jam, které z velké části tvoří jediný typ nalezených objektů. Ve většině případů jsou sídliště charakterizována pouze jedním sídlištním objektem, minimum z nich dvěma až pěti objekty. Největším sídlištěm jsou Prosmyky III, kde bylo odkryto 17 objektů.

Doklady obytných staveb, díky kterým bychom si mohli učinit představu o podobě domů ve sledovaném regionu, ze severozápadočeských sídlišť v podstatě zcela chybí. Vzácným případem jsou dva fragmenty půdorysů sloupové konstrukce z Dobroměřic II. Zejména díky hluboko provedené skrývce na ploše výzkumu se zachovaly pouze části obvodových řad sloupových jam, nikoliv však vnitřní stavební konstrukce ani případný základový žlab. Nemáme stopy po podlahách, otopném zařízení ani vnitřním členění a tudíž o nich bohužel nejsme schopni říci nic bližšího. O jejich chronologickém zařazení do období střední doby bronzové navíc nejsme zcela přesvědčeni. Z Kadaně I pochází část žlabu stavby sloupové konstrukce a jediná sloupová jáma. V Konobrších II byl odkryt objekt obdélného

půdorysu, považovaný za zahloubenou stavbu. Objekty výrobního nebo hospodářského charakteru na sídlištích nebyly zjištěny. Objekty, které se vymykají běžné interpretaci, bývají často označovány za „kultovní“. Dva z nich můžeme uvést ze sídlišť v Prosmykách. Z Prosmyk I pochází objekt s plastickými mazanicemi, které jsou interpretovány jako mazanicová omítka s plastickým vzorem. V Prosmykách II byl odkryt objekt s obsahem několika plastických hliněných volut a velkým množstvím mazanice. Také z Dobroměřic II je doložen objekt se dvěma plastickými hliněnými volutovitými předměty.

Dobroměřice spadají do regionu Poohří, ve kterém najdeme 22 rovinných sídlišť ve vzdálenosti do 2 km od toku Ohře. Nejbližší rovinná sídliště, vzdálená od Dobroměřic přibližně 1,5 km, jsou sídliště Louny II a III, která však leží na pravém břehu řeky. Na pravobřeží se stejně tak nacházejí i sídliště v Březně I-V, vzdálená 4,5 – 5 km. Třetím nejbližším sídlištěm, vzdáleným 8,5 km, jsou Radonice nad Ohří. Většina sídlišť je doložena pouze jedním či menším množstvím sídlištních objektů, na rozdíl od Dobroměřic, kde se podařilo odkrýt větší sídlištní celek ze sledovaného období.

4. 7 Diskuse

Areál sídliště leží v plochem terénu v nadmořské výšce 182 – 184 m n. m. Z hlediska interpretace tedy můžeme konstatovat, že šlo o sídliště rovinné. Prostor sídliště se nachází cca 600 m od vodního toku Ohře. Neleží tedy přímo v nivě řeky, nýbrž na její horní šterkopískové terase. Pro sídliště bylo vybráno území na okraji kopcovitého terénu Českého středohoří s dohledovou vzdáleností na jeho první vrcholy, kopce Ranou a Oblík. Lid mohylové kultury se zde usídlil v klimaticky příhodném teplém a suchém prostředí na šterkopískovém podloží.

Sídliště v Dobroměřicích existovalo od střední fáze po celou střední dobu bronzovou. Nejstarší objekty jsou datované do stupně B B2-C1 a nejmladší na sklonek trvání mohylové kultury (B C2/D1). Starší stupeň mohylové kultury nebyl na sídlišti zachycen. Z hlediska kulturního zařazení ve zpracovávaném souboru převládají prvky středodunajské mohylové kultury. Pro tu je typická především plastická výzdoba, plastické pásky, orámované vypnuliny, lalokovité výčnělky, prstování, žlábkování a rytí povrchu nádob (Čujanová-Jilková 1964, 54, 64, 68; Beneš 1959, 23; Pleinerová 1958, 61). V menší míře lze však na keramickém materiálu pozorovat i rytou výzdobu, která je charakteristická pro kulturu českofalckou mohylovou (Kytlicová 1956, 781; Pleinerová 1958, 61; Šaldová

1958, 202, Čujanová-Jílková 1964, 68; táž 1978, 381). Dobroměřický soubor tedy můžeme považovat za potvrzení hypotézy E. Plesla o českofalckém zásahu do prostředí středodunajské mohylové kultury v severozápadních Čechách (Plesl 1954, 237; táž 1965, 504).

Dvanáct sídlištních objektů, hrob a dva půdorysy staveb jsou v prostoru sídliště rozmístěny rovnoměrně na všech čtyřech plochách výzkumu a netvoří téměř žádné skupiny. Pouze objekty na ploše výzkumu z r. 1969 (obj. 25-37) se nacházejí blízko sebe a vytvářejí tak menší shluk jam. Nejseverněji leží objekt 3/72, nejj jižněji obj. 29/69. Musíme však konstatovat, že máme zachycenu pouze část rozsáhlejšího sídlištního areálu. Jeho celkový rozsah však jistě neznáme, mohlo pokračovat dále severním i jižním směrem od zkoumaných ploch.

Zajímavým aspektem je přítomnost hrobového celku v sídlištním areálu (hrob 32/70). S ohledem na časové zařazení jsou s hrobem chronologicky současné pouze dva objekty (3 a 44/72), datované do závěrečné fáze mohylové kultury. Ostatní objekty na sídlišti jsou starší a nemají tedy s hrobem časovou souvislost. Vzhledem k velké vzdálenosti, v jaké se hrob od shodně datovaných objektů nachází (cca 300 m), však nemůžeme hovořit o jeho umístění přímo do prostoru sídliště ve shodném časovém období. Sídelní a hrobová složka se zde v závěru trvání mohylové kultury prostorově neprolínala a vytvářela dva od sebe vzdálené celky.

Bezesporu výjimečný je objekt kultovního? charakteru (89/70) s obsahem žarem deformované keramiky a dvou plastických hliněných volutovitých předmětů, ke kterým nacházíme analogie až v Egejské oblasti. Ojedinelé jsou také dva částečné půdorysy staveb, jejichž chronologické zařazení do období mohylové kultury však není zcela prokázáno. Problémem je, že pokud by pocházely ze střední body bronzové, nemáme pro ně ze sledované oblasti žádné analogie.

V severozápadních Čechách nebylo jiné sídliště mohylové kultury s pozůstatky staveb, ani sídliště s větším počtem sídlištních objektů, doposud objeveno a tudíž ani publikováno. Sídliště z období mohylové kultury s půdorysy staveb je velmi málo. Pro srovnání se obracíme do západních Čech a na jižní Moravu, kde nacházíme nejpodobnější analogie k dobroměřickým stavbám. Bohužel musíme konstatovat, že zcela jistě nemáme k dispozici kompletní podobu domů. Díky hluboko provedené skrývce došlo ke zničení většiny stavebních relikvií a zachovaly se tedy pouze jejich zbytky. O fragmenty staveb se s největší pravděpodobností jedná i v případě dvou odkrytých půdorysů z Přítluk, okr. Břeclav (Trnáčková 1954, 750, Obr. 320). První z nich je tvořen jen šesti jámami, které

vymezují plochu o rozměrech 5 x 2,5 m. Tato situace je zcela shodná se sloupovou stavbou č. 2 v Dobroměřicích (Obr. 3), která je také tvořena šesticí jam s rozměry 5 x 3 m. Druhý půdorys z Přítluk je již o něco větší (5,2 x 4 m), avšak nedosahuje velikosti dobroměřické sloupové stavby č. 3 (Obr. 3), kde pouze její zachovalá část má rozměry 7, 5 x 5,5 m. Na rozdíl od ní zde však byly zachyceny čtyři kůly či sloupy vnitřní konstrukce, které nemáme doložené ani na jedné z dobroměřických staveb. Výzkum v Přítlukách nebyl detailně publikován, proto žádné podrobnější informace o mohylových půdorysech nebyly zveřejněny. O něco lépe je zachycená situace ve Vochově na Plzeňsku (*Čtrnáct 1954*, 336-338, Obr. 2), kde byl odkryt neúplný kúlový půdorys s vnitřním členěním v podobě odděleného menšího prostoru ve východní části stavby. V rozích a ve středu domu stály zdvojené sloupy, které představovaly nosný prvek stavby. Stopy po členění prostoru ani po nosných dvojsloupech se v Dobroměřicích nezachovaly. Stěny domu byly tvořeny kůly s průměrem 25 – 30 cm na rozdíl od dobroměřických staveb, kde byly stěny nosným prvkem, tvořené sloupy o průměru 40 – 70 cm. Sloupové a kúlové jámy byly srovnatelně mělké na obou lokalitách (12 – 20 cm). Autor výzkumu však neuvádí, zda se jedná o kompletně zachovanou hloubku jam. Na stavbě ve Vochově je zachycen vchod na východní straně a existují zde i doklady o zániku domu požárem. Ani jeden z těchto jevů nejsme schopni na stavbách z Dobroměřic doložit.

Jak bylo konstatováno výše, z období mohylové kultury máme minimální množství dokladů o podobě obytných staveb. Situace je relativně lépe zachycena v následujícím období knovízské kultury, ve kterém máme doložené množství domů nadzemní kúlové konstrukce, staveb se základovými žlaby i domů se zahloubenou podlahou – polozemnic. Mnohé z těchto staveb bývají navíc mnohem lépe zachované, a tudíž z nich získáváme detailnější informace o podobě sídelních objektů v tomto období. Povrchové kúlové stavby byly většinou menších rozměrů (do 20 m²) čtvercového či obdélného půdorysu vesměs bez vnitřního členění. Větší stavba byla zachycena např. na knovízské lokalitě v Praze-Čakovicích. Vedle jednoprostorových domů se objevily i stavby členěné do více místností. Vnitřní členění domů je doloženo řadami kúlových jamek, které se ve vnitřním prostoru staveb zachovaly, a nepředpokládá se jejich souvislost s hlavní nosnou funkcí pro střechu. Objekty se zahloubenou podlahou pod úroveň tehdejšího povrchu byly většinou stavby obdélníkového či čtvercového až oválného půdorysu, které byly až na výjimky jednoprostorové. Jejich plocha se pohybovala od 5 – 27 m². V řadě případů se zachovala i otopná zařízení v podobě prostých ohnišť či ohnišť zahloubených v jamách do dna.

K povrchovým stavbám se řadí i malé množství objektů s půdorysy vymezenými soustavou žlábků, které měly stěny stavěné srubovou technikou (*Sýkorová 2002*).

Sídliště v Dobroměřicích je jedním ze 73 dosud známých rovinných sídlišť středodunajské mohylové kultury ze severozápadních Čech. Leží cca 600 m od Ohře na jejím levobřeží. V nejbližší vzdálenosti od Dobroměřic se nacházejí sídliště Louny II a III. Nejbližším výšinným sídlištěm jsou 13 km vzdálené Levousy. Kostrový hrob pochází přímo z dobroměřického sídliště, v bezprostřední blízkosti byl nalezen žárový hrob v Lounech. Nejbližší mohylový hrob z Veltěž ležel od Dobroměřic ve vzdálenosti 5,5 km a dva mohylové hroby z Malnice ve vzdálenosti necelých 7 km. V blízkém okolí sídliště byly uloženy i dva hromadné nálezy. V Lounech šlo o depot bronzových předmětů. V Blšanech, vzdálených od Dobroměřic kolem 4,5 km, byl deponován soubor keramických nádob.

5. Hroby

5.1 Kritika pramenné základny

Ze severozápadních Čech v současné době evidujeme 51 hrobů středodunajské mohylové kultury. Všechny však zdaleka nemají shodnou výpovědní hodnotu. Ta je zde markantně závislá na době, kdy byl nález učiněn. Ve většině případů byly hroby vyzvednuty až neodborným způsobem, často bez terénní dokumentace, mnohdy i bez jakýchkoliv známých nálezových okolností. S tím souvisí i torzovitost zachování hrobových inventářů. Pohřební výbava nemusela být vyzvednuta celá, cenné předměty skončily v rukou soukromých sběratelů, letitou manipulací se již nedochovaly v muzejních sbírkách, apod. Je tedy zcela jisté, že hrobové výbavy nejsou ve všech případech zdaleka kompletní a úplnou původní skladbu hrobového inventáře k dispozici nemáme. Druhým aspektem výpovědní hodnoty artefaktů je jejich současná dostupnost z muzejních sbírek, tj. zda bylo možné si je pro účely zdokumentování zapůjčit.

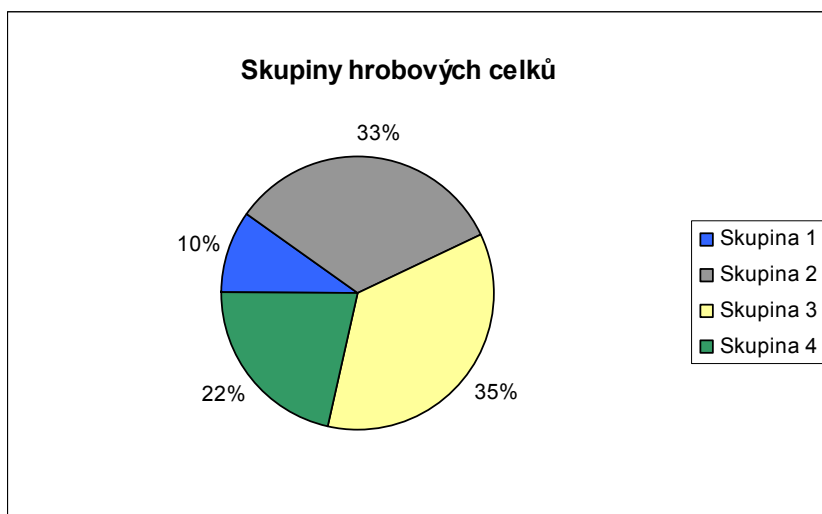
Pro účel hodnocení pramenů byly hroby rozděleny do čtyř skupin, které sestupně klasifikují jejich výpovědní hodnotu. Je zde zohledňováno dochování artefaktů, kvalita informace o hrobovém inventáři a jeho složení, způsob dokumentace jednotlivých předmětů, lokalizace, nálezové okolnosti, dnešní uložení souborů apod. Přiřazení konkrétních lokalit k jednotlivým skupinám je uvedeno v rámci soupisu hrobů (SKUP).

Skupina 1 – jediná skupina, u které známe kompletní původní informace z terénu. Hroby byly odborně prozkoumány profesionálními archeology, terénní dokumentace je úplná. Známe přesnou lokalizaci nálezu i podrobné nálezové okolnosti. Nález je případně autorem výzkumu i souborně publikován. Víme, že složení hrobového inventář je kompletní, známe jeho dnešní uložení. Nálezy z hrobů se v muzejních sbírkách dochovaly v plném rozsahu, byly mi pro účely této práce ze sbírek zapůjčeny, následně detailně zdokumentovány.

Skupina 2 – neznáme původní informace z terénu, terénní dokumentace většinou nebyla nálezcem pořizována. Přesnou lokalizaci nálezu a nálezové okolnosti neznáme vůbec nebo jen obecně (maximálně např. Reiserova cihelna, výzkum R. Weinzierla z roku 1894). Hrobový inventář s největší pravděpodobností není kompletní, známe jeho dnešní uložení. Nálezy z hrobů se v muzejních sbírkách dochovaly, i když ne vždy v plném rozsahu, jaký byl znám v době nálezu. Součásti hrobového inventáře mi byly pro účely této práce ze sbírek zapůjčeny, následně detailně zdokumentovány.

Skupina 3 – neznáme původní informace z terénu, terénní dokumentace většinou nebyla nálezcem pořizována. Většinou přesnou lokalizaci nálezu a nálezové okolnosti neznáme vůbec nebo jen velice obecně (maximálně např. Mandíkovo pole, nález J. Felcmana z roku 1901). Hrobový inventář s největší pravděpodobností není kompletní. U většiny známe jeho dnešní uložení, nicméně valná část se nachází v nedostupných muzejních sbírkách. Hrobové nálezy mi nebyly pro účely této práce ze sbírek zapůjčeny. Dokumentaci jsem pořídila pouze podle publikovaných popisů či vyobrazení, ne tak detailní jako Skupiny 1 a 2.

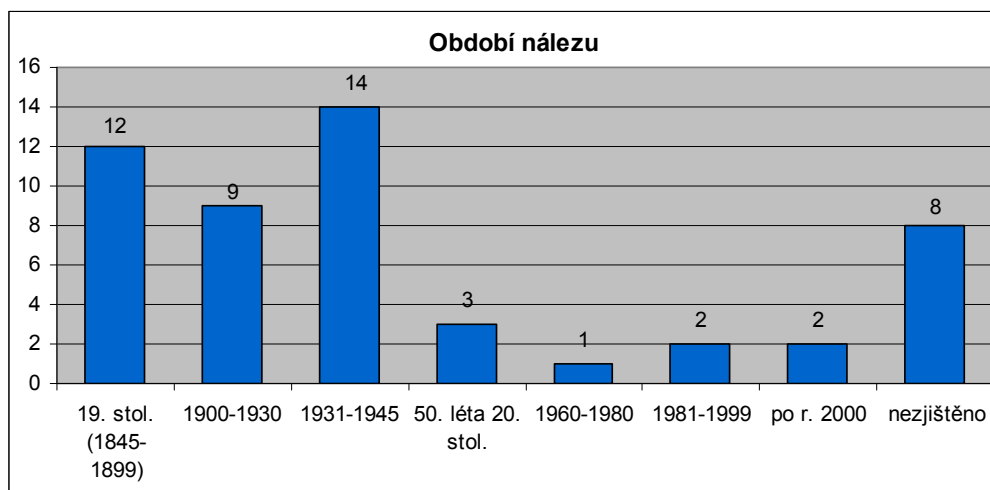
Skupina 4 – neznáme původní informace z terénu, terénní dokumentace většinou nebyla nálezcem pořizována. Většinou přesnou lokalizaci nálezu a nálezové okolnosti neznáme vůbec nebo jen velice obecně (maximálně např. pískovna II dolu Petr-Pavel; nález z roku 1934). Hrobový inventář s největší pravděpodobností není kompletní. Většinou známe jeho složení, ale ne přesné určení typu nebo tvaru artefaktu (pouze např. náramek, jehlice, amfora apod.). V několika případech však nemáme vůbec žádné informace o složení pohřební výbavy. Hrobové nálezy mi nebyly pro účely této práce ze sbírek zapůjčeny. Většinou neznáme jejich dnešní uložení, nedochovaly se v muzejních sbírkách nebo se nacházejí v nedostupných sbírkách. Hrobový inventář není nikde publikován a vyobrazen, tudíž jsem nemohla poříditi jeho popisnou ani kresebnou dokumentaci.

Graf 6. Procentuální zastoupení hrobů v jednotlivých skupinách.

Kritéria Skupiny 1 splňuje pouze pět z celkového počtu 51 hrobů. Tuto skupinu tvoří přibližně 10 % nálezů s nejvyšší výpovědní hodnotou. Do Skupiny 2, ve které máme podrobně zdokumentované artefakty, ale méně už toho víme o nálezových okolnostech,

řadíme 17 lokalit, což je 33 %. Nejpočetněji zastoupená Skupina 3 s podstatně nižší výpovědní hodnotou tvoří celkem 35 % hrobových nálezů. 11 hrobů (22%), které lze zařadit do Skupiny 4, známe pouze ze zmínky v literatuře a povětšinou máme jen kusé informace o složení hrobových výbav. Jejich výpovědní hodnota je velmi nízká (Graf 6).

Graf 7. Zastoupení nálezu hrobů v jednotlivých obdobích.

Drtivá většina dosud známých hrobů mohylové kultury ze severozápadních Čech byla odkryta do roku 1945. V tomto období jich bylo nejvíc prozkoumáno mezi lety 1931-1945, značná část dokonce již ve druhé polovině 19. století. Tomu odpovídá i úroveň prozkoumání hrobů, terénní dokumentace, nekompletnost hrobových výbav a dochování předmětů do dnešní doby. Následkem toho je výpovědní hodnota mnohých hrobů značně snížena. Zatímco v první polovině 20. století bylo objeveno 24 hrobů mohylové kultury, v jeho druhé polovině pouze šest. Nejnovější nálezy po roce 2000 jsou pouze dva. Všechny hroby ze Skupiny 1 byly zkoumány mezi roky 1970-2005 (Graf 7).

5. 2 Soupis hrobů střední doby bronzové v severozápadních Čechách

Struktura soupisu hrobů střední doby bronzové v severozápadních Čechách je shodná se strukturou Soupisu lokalit střední doby bronzové v severozápadních Čechách, která je uvedena v následující kapitole (6. Vyhodnocení lokalit). Hroby mohylové kultury v severozápadních Čechách jsou vyneseny na mapu v uvedeném měřítku (Mapa 3, v příloze). Čísla na Mapě 3 odpovídají pořadovým číslům hrobů v jejich soupisu.

Do soupisu hrobů střední doby bronzové nebyly zařazeny některé lokality datované v literatuře do tohoto období. Při osobní prohlídce těchto nálezů bylo zjištěno, že ze sledovaného období nepocházejí. Šlo většinou o hroby únětické či knovízské kultury. Jedná se o celky z Lovosic, okr. Litoměřice (*Plesl 1965, Böhm 1937*), Polerad, okr. Most (*Preidel 1934*), Všestud, okr. Chomutov (*Černá – Ondráčková 1996*), Blšan, okr. Louny (*Černá – Ondráčková 1996*), Nového Sedla, okr. Louny (*Černá – Ondráčková 1996*), Nechvalic, okr. Teplice (*Filip 1956; Budinský 1978*) a Staňkovic, okr. Louny (*Plesl 1965*).

1. Bečov, okr. Most (Obr. 32:8)

TYP: kostrový hrob; NÁL: bronzový nůž; LOK: katastr; OKOL: nález R. Weinzierla z roku 1891; DAT: B C2/D1; ULOŽ: M Teplice (K 9203, W 1000; př. č. 44-35/75); LIT: Weinzierl 1904, 28; Preidel 1934, 111, T. XXI:8; Budinský 1977, 62; Blažek – Smejtek 1993, 35, Taf. 1:2; Blažek – Gál 2001, 32; Jiráň 2002, 38, Taf. 10:98; Jiráň 2008, Obr. 66:2; SKUP: 2.

2. Bílenec, okr. Louny (bez vyobrazení)

TYP: mohylové pohřebiště; NÁL: zlomky keramických nádob, bronzové předměty; LOK: hradiště Vlčí hora, okolí Rudolfovy myslivny, úpatí Tobiášova vrchu; OKOL: výzkum J. E. Födische z roku 1866, průzkum A. Beneše z roku 1960 a revizní výzkum D. Kouteckého a A. Beneše z roku 1973; jedenáct mohyl?; DAT: B B1-C2/D1; ULOŽ: Obecní úřad Petrohrad (dochovaná část bývalé sbírky hraběte Černína, která byla částečně zničena požárem v roce 1915); LIT: Födisch 1868, 322-323; Blažek – Štauber 1993, 6-8, obr. 2:1-4; Sklenář 1993, 1-5; Blažek – Gál 2001, 20-21, 23; Holodňák 2006, 423; PRAM: Beneš 1960a; Koutecký – Beneš 1973; Koutecký 1976; POZN: původ bronzových předmětů dochovaných ve sbírce Obecního úřadu v Petrohradě je nejasný, z mohyl u Bílence zřejmě nepocházejí (Blažek – Štauber 1993); SKUP: 4.

3. Bílina, okr. Teplice (Obr. 32:1-7)

TYP: kostrový hrob; NÁL: dva bronzové náramky, jehlice, plechový kroužek, dvě bronzové závěsné růžice, zlomek náramku; LOK: neznámá poloha; OKOL: bez nálezových okolností; DAT: B B2-C2/D1; ULOŽ: M Teplice (př. č. 636/66); LIT: Plesl 1965, 476; Budinský 1978, 27; SKUP: 2.

4. Brloh, okr. Louny (bez vyobrazení)

TYP: hrob; NÁL: dva zlomky bronzového spirálového nápažníku; LOK: neznámá poloha; OKOL: bez nálezových okolností; DAT: B B1-C2/D1; ULOŽ: M České Budějovice - sbírka Ohrada (inv. č. 1769 a, b); LIT: Plesl 1965, 472; SKUP: 4.

5. Březno I, okr. Chomutov (Obr. 33:1-7)

TYP: kostrový hrob; NÁL: dvě bronzové jehlice, čtyři závěsky, náramek; LOK: trať V stupních, Z od obce, trasa budování železnice; PIAN: 149/P/1, ZM10 02-33-22; OKOL: záchranný výzkum Z. Smrže z roku 2000, hrob 1/2000; DAT: B B1; ULOŽ: M Chomutov (př. č. 221/00-1 až 8); LIT: Smrž 2003, 26; PRAM: Smrž 2000; týž 2001; SKUP: 1.

6. Březno II, okr. Chomutov (Obr. 33:8)

TYP: hrob; NÁL: bronzový náramek; LOK: předpolí Dolů Nástup Tušimice; OKOL: záchranný výzkum Z. Smrže z roku 2005, hrob 16/2005; DAT: B B1; ULOŽ: ÚAPP Most (př. č. 146/05); PRAM: Smrž 2005; týž 2006; SKUP: 1.

7. Dobroměřice, okr. Louny (Obr. 9-11)

TYP: kostrový hrob; NÁL: sedm keramických nádob, bronzová jehlice; LOK: Nová pískovna, V od obce, před železniční tratí Louny-Most; OKOL: výzkum D. Kouteckého z roku 1970, hrob č. 32/70; DAT: B C2/D1; ULOŽ: M Louny (př. č. 138/70); LIT: Koutecký 1973, 23-24; Koutecký a kol. 1980, 114; Franková 2009, v tisku; PRAM: Smrž 1975; SKUP: 1.

8. Dobříčany, okr. Louny (Obr. 34:1-4)

TYP: kostrový hrob; NÁL: keramické nádoby (džbánec, hrnec, šálek, cedník); LOK: parc. č. 871/3 (pole Albína Brauthängera); OKOL: výzkum z roku 1938; DAT: B C2/D1; ULOŽ: M Žatec (inv. č. 1938/1-18); LIT: Beneš 1959, 38; Plesl 1965, 488, 502; Holodňák 2006, 165, 422; SKUP: 2.

9. Droužkovice, okr. Chomutov (Obr. 35:1-6)

TYP: kostrový hrob; NÁL: dva bronzové náramky, fragmenty bronzových předmětů, keramická nádoba; LOK: poloha Monewitz; OKOL: výzkum A. H. Fassla z roku 1892; DAT: B B1; ULOŽ: M Teplice (př. č. 56-8 až 11/77); LIT: Budinský 1977, 105; Plesl 1965, 508, Obr. 10:1; SKUP: 2.

10. Hrdly, okr. Litoměřice (Obr. 36:3)

TYP: kostrový hrob; NÁL: bronzový meč; LOK: neznámá poloha; OKOL: při stavbě železnice v roce 1845; DAT: B B2-C1; ULOŽ: Sběrka Strahovského kláštera (inv. č. 16); LIT: Beneš 1959, 39, obr. 4:4; Novák 1975, 4, Taf. 1:5; Sklenář 1992, 73-74; SKUP: 3.

11. Chotějovice, okr. Teplice (Obr. 36:1-2)

TYP: hrob; NÁL: dvě keramické nádoby (amfora, mísa); LOK: důl A. Jirásek (JZ část dolu); OKOL: výzkum I. Pleinerové a K. Motykové-Šneidrové z roku 1953; DAT: B B2-C1; ULOŽ: AÚ AV (př. č. B 21/2001, i. č. AU 53); LIT: Pleinerová 1958, 62, 64-65, Obr. 2; Mašek 1960, 263; Plesl 1965, 470; Čtrnáct 1975, 182; Budinský 1978, 87; Koutecký a kol. 1980, 114-115; Budinský 2007, 72-73; PRAM: Hnízdová 1953; POZN: druhá nádoba (mísa) ve sbírce nezachovaná; SKUP: 3.

12. Klapý I, okr. Litoměřice (Obr. 37:1-2)

TYP: kostrový hrob; NÁL: dva bronzové náramky; LOK: Házmburk, J svah; OKOL: okolností kostrového hrobu pocházejí dva náramky, získáno v roce 1904, z pozůstalosti ředitele Halfara; DAT: B B2-C2/D1; ULOŽ: M Teplice (př. č. 13.118-119); LIT: Zápotocký 1963, 433-434, 440, pozn. č. 5; Plesl 1965, 508; Bouzek – Koutecký – Neustupný 1966, 63; Budinský 1985, 17; Blažek – Gál 2001, 37; PRAM: Hájek 1958; SKUP: 2.

13. Klapý II, okr. Litoměřice (bez vyobrazení)

TYP: kostrový hrob; NÁL: dva bronzové náramky; LOK: Nad farou v Klapém; OKOL: dar p. Šarhana z roku 1914; DAT: B B1-C2/D1; ULOŽ: M Litoměřice (inv. č. 204-206); LIT: Zápotocký 1963, 436; Blažek – Kotyza 1990, 16; SKUP: 4.

14. Kopisty, okr. Most (Obr. 37:3-11)

TYP: kostrový hrob; NÁL: dva bronzové náramky, dvě bronzové jehlice, osm terčovitých závěšků, kornoutkovitý závěsek, bronzový kroužek; LOK: ppč. 622; OKOL: nález hrobu z roku 1931; DAT: B B1; ULOŽ: M Most (P 26 a-f); LIT: Kučera 1931, 12, obr. 1:9-12,15,16; Preidel 1934, 126, Taf. XVI:2,4-14,17,25; Böhm 1937, 36; Plesl 1954, 229-230; Plesl 1965, 466, 501; POZN: druhý náramek ve sbírce nedochován, tři závěšky nedochovány; SKUP: 2.

15. Libochovice I, okr. Litoměřice (bez vyobrazení)

TYP: kostrový hrob; NÁL: keramická nádoba (džbáněk); LOK: Vrchlického ulice; OKOL: dar p. Zimmermanna z roku 1929; DAT: B B1-C2/D1; ULOŽ: M Litoměřice (inv. č. L 364); LIT: Blažek – Kotyza 1990, 26; SKUP: 4.

16. Libochovice II, okr. Litoměřice (bez vyobrazení)

TYP: kostrový hrob; NÁL: bronzový náramek, dvě bronzové jehlice; LOK: čp. 294; OKOL: dar stavitele Krupky před rokem 1939; DAT: B B1-C2/D1; ULOŽ: M Litoměřice (inv. č. L 344-346); LIT: Blažek – Kotyza 1990, 26; SKUP: 4.

17. Líš'any, okr. Louny (Obr. 38:1-11)

TYP: kostrový hrob; NÁL: bronzový nůž, čtyři bronzové náramky, jehlice, bronzový srdcovitý závěsek, hrnec, mísa, koflík a zlomky dalších nádob; LOK: Mandíkovo pole; OKOL: nález J. Felcmana z roku 1901; DAT: B C; ULOŽ: NM Praha (inv. č. 12.759-771); LIT: Felcman 1902-1903, 49-50, t. XVI; Prokop 1911, 24; Schránil 1926, 119, T. XXVI:9,13,21,25; Wilvoseder 1937, 167; Beneš 1959, 18, 40, obr. 26; Plesl 1965, 480-482, 506; Pleiner – Rybová 1978, Obr. 129:18; Blažek – Smejtek 1993, 42; Jiráň 2002, 15-16, Taf. 1:3; 38:B; Jiráň 2008, 83, Obr. 58:6; SKUP: 3.

18. Lounky, okr. Litoměřice (Obr. 38:12,13)

TYP: kostrový hrob; NÁL: dvě jehlice, tyčinkový náramek; LOK: na poli u Lounek; OKOL: nález E. Mixy před rokem 1889, dar F. Merunka; DAT: B B1; ULOŽ: NM Praha (inv. č. 13334-336); LIT: Smolík 1889, 316; Schránil 1921, 42-43, obr. 8:8; Beneš 1959, 12, 41, obr. 1:2-3; Plesl 1954, 229; Plesl 1965, 466; Pleiner – Rybová 1978, Obr. 129:3; SKUP: 3.

19. Louny, okr. Louny (bez vyobrazení)

TYP: žárový hrob; NÁL: čtyři náramky, zlatá spirálka, deset půlměsícovitých závěšků, keramická nádoba; LOK: na dvoře cukrovaru; OKOL: nález z roku 1868; DAT: B B1-C2/D1; ULOŽ: ?; LIT: Kučerova kartotéka v M Louny; SKUP: 4.

20. Lovosice I, okr. Litoměřice (Obr. 39:5,6)

TYP: dvojitý kostrový hrob U (kostrový dvojhrob); NÁL: amfora, střepey z misky a džbánku; LOK: Reiserova cihelna; OKOL: výzkum R. Weinzierla z roku 1894; DAT: B C; ULOŽ: M Teplice (př. č. 4-217, 218/81,1315); LIT: Weinzierl 1895a, 71, Abb. 21; Píč 1899, 194; Plesl 1965, 479, obr. 14:4; Budinský 1985, 40; POZN: amfora a část džbánku se nedochovala (př. č. 4z/81); SKUP: 2.

21. Lovosice II, okr. Litoměřice (Obr. 39:1-3)

TYP: kostrový hrob; NÁL: tři keramické nádoby; LOK: neznámá poloha; OKOL: nález z roku 1932; DAT: B C2/D1; ULOŽ: M Litoměřice (sbírka J-T 63); LIT: Plesl 1965, 485, obr. 14:1,3,5; Kotyza 1991, 7; POZN: původně hrob obsahoval čtyři keramické nádoby, nálezy se ve sbírce v plném rozsahu nezachovaly; SKUP: 3.

22. Lovosice III, okr. Litoměřice (Obr. 39:4)

TYP: kostrový hrob; NÁL: amfora a střep ze džbánu; LOK: Reiserova cihelna; OKOL: bez nálezových okolností, získáno R. Weinzierlem v roce 1883; DAT: B C; ULOŽ: M Teplice (př. č. 4-134, 145/81); LIT: Plesl 1965, 478-479, obr. 14:2; Budinský 1985, 39; SKUP: 2.

23. Malnice I, okr. Louny (Obr. 40,41)

TYP: mohylový hrob; NÁL: bronzový meč, bronzový náramek, sekera s lištami, bronzová jehlice, tři zlaté spirálky, amfora a dva koflíky, drátěná trubička, zlomky plechu; LOK: ppč. 360; OKOL: výzkum G. von Rühlinga z roku 1943, mohyla I; DAT: B B2-C; ULOŽ: M Žatec (inv. č. 2522/1-9); LIT: Plesl 1954, 232-237, obr. 3-7; Hrala 1955a, 8-11; Beneš 1959, 7, 33, 41, obr. 16:1-10; Plesl 1965, 467; Novák 1975, 8-9, Taf. 4:27; Pleiner – Rybová 1978, 444, Obr. 128:3, 129:27,30; Lehrberger a kol. 1997, 174, 180; Jiráň 2008, 83; POZN: ze tří zlatých spirálek zachovány pouze dvě; SKUP: 2.

24. Malnice II, okr. Louny (Obr. 42:1-6)

TYP: mohylový hrob; NÁL: amfora, koflík, bronzová šipka, zlomky bronzových spirálek a tyčinky; LOK: polní trať u cihelny, asi 625 m SV od kaple v Malnicích při V straně silnice Celnice – Malnice; kat. č. 360, 361/1, 361/2, 362; OKOL: výzkum G. von Rühlinga z roku 1944, mohyla č. II, kostra strávena; revizní průzkum A. Beneše a D. Kouteckého z roku 1975; DAT: B B2; ULOŽ: M Teplice (př. č. 810-10a, 10b/66, 339, 167-1 až 6/78); LIT: Hrala 1955a, 8-11; Beneš 1959, 41, obr. 9:7-8; Plesl 1965, 470, obr. 3; Beneš - Koutecký 1978, 51; Pleiner – Rybová 1978, Obr. 128:2; Budinský 1981, 31-32; POZN: amfora ve sbírce nezachována; SKUP: 2.

25. Měcholupy, okr. Louny (Obr. 42:7-8)

TYP: kostrový hrob; NÁL: keramická nádoba (mísa), zdobený střep; LOK: na dvoře rolníka p. Modla; OKOL: nález z roku 1934; DAT: B B2-C1; ULOŽ: M Žatec (inv. č. 1100, 1101); LIT: Plesl 1954, 237, obr. 2:2; Beneš 1959, 41, obr. 21:5; Plesl 1965, 506; Holodňák 2006, 237; SKUP: 2.

26. Nehasice, okr. Louny (bez vyobrazení)

TYP: kostrový hrob; NÁL: bronzová jehlice, bronzový kroužek, bronzový náramek; LOK: neznámá poloha; OKOL: dar pana z Kellersperků; DAT: B B2-C2/D1; ULOŽ: NM Praha (inv. č. 6832-6834 a-c); LIT: Plesl 1965, 509; SKUP: 3.

27. Nechvalice, okr. Teplice (bez vyobrazení)

TYP: žárový hrob; NÁL: část nádoby; LOK: pískovna II dolu Petr-Pavel; OKOL: nález z roku 1934; DAT: B B1-C2/D1; ULOŽ: M Teplice; LIT: Budinský 1978, 136; POZN: nádoba ve sbírce nezachována; SKUP: 4.

28. Obrnice, okr. Most (Obr. 43)

TYP: kostrový hrob; NÁL: bronzový meč, dvě jehlice, zlomek jehlice, dva bronzové náramky; LOK: cihelna Elhenický; OKOL: nález z roku 1901; DAT: B C2; ULOŽ: NM Praha (inv. č. 13382-13387); LIT: Felcman 1902, 21-25, obr. 3:1-5; Preidel 1934, 147, Abb. 15:1-5; Böhm 1937, 19-22; Maličský 1954, 254; Beneš 1959, 18, 36; Plesl 1965, 474, 509; Pleiner – Rybová 1978, 444; SKUP: 3.

29. Odolice, okr. Most (bez vyobrazení)

TYP: kostrový hrob; NÁL: bronzová jehlice, dva náramky, tři zlomky náramku, bronzový závěsek, dvě bronzové spirálky; LOK: neznámá poloha; OKOL: bez nálezových okolností;

DAT: B B1-C2/D1; ULOŽ:?:; LIT: Plesl 1965, 509; PRAM: NZ č. j. 332/38 (AÚ AV Praha); SKUP: 4.

30. Počedělice, okr. Louny (Obr. 44)

TYP: kostrový hrob; NÁL: keramické nádoby (džbáněk, koflík), zlomek dýky, vejčitý amulet z kaolinové hmoty, sedm bronzových šipek, nýtek, dva zlomky bronzových předmětů; LOK: Pískovna S za obcí, vlevo od silnice k Orasicím, ZM 12-12 Louny, 142 mm od V a 19 mm od S s. č.; OKOL: záchranný výzkum B. Štaubera z roku 1985; DAT: B B2-C; ULOŽ: M Louny (př. č. 11/84, 21/85); LIT: Štauber - Štauberová 1987, 149-150; Štauber 2002; SKUP: 1.

31. Pruněrov, okr. Chomutov (Obr. 45)

TYP: kostrový hrob; NÁL: bronzový nápažník, tři náramky; LOK: „Meissner Schacht“; OKOL: nález z roku 1933; DAT: B B1-C1; ULOŽ: M Chomutov (inv. č. 598-601); LIT: Plesl 1965, 474; PRAM: Muška 1975; SKUP: 2.

32. Račiněves, okr. Litoměřice (bez vyobrazení)

TYP: žárový hrob; NÁL:?:; LOK: neznámá poloha; OKOL: bez nálezových okolností; DAT: B B1-C2/D1; ULOŽ:?:; LIT: Böhm 1936, 17; Plesl 1965, 509; SKUP: 4.

33. Radovesice, okr. Litoměřice (Obr. 46:1)

TYP: kostrový hrob; NÁL: bronzový náramek; LOK: neznámá poloha; OKOL: bez nálezových okolností, získán v roce 1904, údajně z kostrového hrobu; DAT: mohylová kultura B C; ULOŽ: M Teplice (př. č. 149/80); LIT: Budinský 1985, 69; SKUP: 2.

34. Roudnice nad Labem, okr. Litoměřice (Obr. 46:2,3)

TYP: kostrový hrob; NÁL: jeden celý a fragment druhého plechového nápažníku s růžicemi; LOK: dvorek p. F. Francla, poloha „Stínadla“; OKOL: nález z roku 1883; DAT: B B1-C1; ULOŽ: M Roudnice nad Labem (inv. č. 243, 244); LIT: Šulc 1883, 427; Schráníl 1921, 85; Beneš 1959, 44; Plesl 1965, 471, obr. 2:1,2; SKUP: 3.

35. Rvenice, okr. Louny (bez vyobrazení)

TYP: žárový hrob; NÁL: keramická nádoba (amfora); LOK: štěrkovna, k. č. 205; OKOL: bez nálezových okolností; DAT: B B1-C2/D1; ULOŽ: M České Budějovice (inv. č. 893); LIT: Böhm 1937, 25; Plesl 1965, 489; Holodňák 2006, 277-278; SKUP: 4.

36. Selibice, okr. Louny (Obr. 46:4-6)

TYP: mohylový hrob; NÁL: zlomky keramických nádob; LOK: poloha „Ovčárna“; OKOL: bez nálezových okolností, z pláště mohyly, získáno v roce 1908 a 1909; DAT: B B2-C1; ULOŽ: M Teplice (př. č. 179-8/78); LIT: Budinský 1981, 41; Holodňák 2006, 288; SKUP: 2.

37. Slavětín, okr. Louny (Obr. 47:2-8)

TYP: žárový hrob; NÁL: dvě amfory, dvě zásobnicové nádoby, hrnec, tyčinkovitý náramek, bronzové šídlo; LOK: na farním dvoře; OKOL: dar H. J. Oplta; DAT: B C2/D1; ULOŽ: NM Praha (inv. č. 62824-834); LIT: Hájek 1947, 63-64, t. IV; Beneš 1959, 11, 44, obr. 23; Plesl 1965, 482, pozn. 232; Pleiner – Rybová 1978, 445, Obr. 128:7,9; SKUP: 3.

38. Smolnice, okr. Louny (Obr. 47:1)

TYP: žárový mohylový hrob; NÁL: část keramické nádoby (amfory); LOK: „Na pohlavíně“, parc. č. 942; OKOL: bez nálezových okolností; DAT: B C2/D1; ULOŽ?: LIT: Jelínek 1894, 20-24; Beneš 1959, 44, obr. 13:4; Plesl 1965, 490; SKUP: 3.

39. Soběsuky, okr. Chomutov (Obr. 48:1-3)

TYP: hrob; NÁL: bronzová sekera, dláto, jehlice; LOK: V od obce, na poli barona Stiebera von Stüberfeld; OKOL: nález před rokem 1872; DAT: B B1-C1; ULOŽ: NHM Vídeň (inv. č. 47354-47356); LIT: Michálek 1999, 65, Tab. 18:6-8; Holodňák 2006, 291-292, Obr. 148; SKUP: 3.

40. Solany, okr. Litoměřice (Obr. 48:4-8)

TYP: kostrový hrob; NÁL: bronzový meč, bronzová jehlice, tyčinkovitý bronzový náramek, bronzový plechový náramek, tři zlomky dvojic růžic; LOK: poloha „V neckách“, úpatí hory Kvítele; OKOL: bez nálezových okolností; DAT: B C2; ULOŽ: M Litoměřice (inv. č. T B 90-19490, T B 91-95, B 84-87, 89); LIT: Böhm 1937, 20, 22, obr. 4; Beneš 1959, 18, 36; Plesl 1965, 474; Zápotocký 1965, 304; Blažek – Kotyza 1995, 26; SKUP: 3.

41. Straškov, okr. Litoměřice (Obr. 49)

TYP: kostrový hrob; NÁL: tři keramické nádoby; LOK: dálnice D8; OKOL: výzkum M. Dobeše z roku 1999; DAT: B C2/D1; ULOŽ: ÚAPP Most (př. č. 58/99-4,7,8); LIT: Trefný – Dobeš 2008, 205-243; PRAM: Dobeš 1999b; SKUP: 1.

42. Toužetín, okr. Louny (Obr. 50:1)

TYP: kostrový hrob; NÁL: dvě keramické nádoby; LOK: neznámá poloha; OKOL: bez nálezových okolností; DAT: B B1; ULOŽ: M České Budějovice – sbírka Ohrada (inv. č. 649-650 nebo 1616); LIT: Böhm 1937, 25; Plesl 1954, 229, Obr. 1:1; SKUP: 3.

43. Trnovany, okr. Louny (Obr. 50:2-5)

TYP: hrob; NÁL: bronzová jehlice, tři bronzové náramky; LOK: neznámá poloha; OKOL: zakoupeno 25. 1. 1909 prostřednictvím Isidora Engela; DAT: B B2-C2/D1; ULOŽ: NHM Vídeň (inv. č. 45718-45720); LIT: Plesl 1965, 509; Michálek 1999, 67, Tab. 17:3-6; Holodňák 2006, 329, Obr. 183; SKUP: 3.

44. Třebívlice, okr. Litoměřice (Obr. 50:6-12)

TYP: kostrový hrob; NÁL: bronzový meč, sekeromlat s kotoučovitým týlem, dvě zlaté spirálky, bronzové nýty, jehlice, pět šipek, zlomky amfory, ŠI; LOK: vrch Šibeňák; OKOL: nález ze 70. let 19. stol.; DAT: B C; ULOŽ: M Litoměřice (inv. č. 112-118, 363-366); LIT: Böhm 1937, 19-21, obr. 3:1-9; Beneš 1959, 36; Plesl 1965, 476, 501; Schauer 1971, 105, 107; Novák 1975, 19, Taf. 11:74; Pleiner – Rybová 1978, 444; Stuchlík 1988, 282, 303, 305; Blažek – Kotyza 1995, 32; Blažek – Gál 2001, 29; SKUP: 3.

45. Tvršice, okr. Louny (Obr. 51:5-6)

TYP: kostrový hrob; NÁL: bronzová jehlice, keramická nádoba (džbáněk) a dva zlomky keramických nádob; LOK: Berndtův pozemek u „Červeného kříže“; OKOL: výzkum R. von Weinzierla z roku 1904, hrob č. V; DAT: B B1; ULOŽ: M Teplice (inv. č. 13.098, 13.099); LIT: Weinzierl 1905, 30-31; Plesl 1954, 229-230, obr. 1:7,8; Plesl 1965, 462, 464; Pleiner – Rybová 1978, 442; Budinský 1981, 55-56; Holodňák 2006, 342, 422, Obr. 193; POZN: zlomky keramických nádob ve sbírce nezachovány; SKUP: 2.

46. Velká Černoc, okr. Louny (Obr. 51:4)

TYP: mohylový hrob; NÁL: bronzový meč; LOK: křižovatka silnic Svojetín-Želeč a Velká Černoc-Želeč; OKOL: bez nálezových okolností; DAT: B C; ULOŽ: NHM Vídeň (př. č. 4143); LIT: Plesl 1965, 510; Michálek 1999, 69, Tab. 17:7; SKUP: 3.

47. Veltěže, okr. Louny (Obr. 51:1-2)

TYP: mohylový hrob; NÁL: zlomky dvou náramků, šest zlomků spirálového náramku, drobný kroužek, zlomek plechového náramku; LOK: neznámá poloha; OKOL: bez nálezových okolností; DAT: B B2-C1; ULOŽ: M Louny (inv. č. 348a, b - 352); LIT: Plesl 1965, 500; POZN: zlomky dvou náramků, šest zlomků spirálového náramku se ve sbírce nezachovaly; SKUP: 2.

48. Vlastislav I, okr. Litoměřice (bez vyobrazení)

TYP: kostrový mohylový hrob; NÁL: bronzová jehlice, dvě šipky, trubičky ze svinutého bronzového plechu, keramika; LOK: Hradiště; OKOL: výzkum Z. Váni z roku 1954, sonda I/54; DAT: B B1-C2/D1; ULOŽ: ?; LIT: Váňa 1956, 53-54; Plesl 1965, 500; Váňa 1968, 9-10, 27-28; SKUP: 4.

49. Vlastislav II, okr. Litoměřice (Obr. 51:3)

TYP: kostrový mohylový hrob; NÁL: bronzová sekerka; LOK: pod JV svahem hradiště, u domu čp. 46, 100 m vzdálená od mohyly objevené v roce 1954; OKOL: výzkum Z. Váni z roku 1958, sonda II/58; DAT: B B2-C2/D1; ULOŽ: ?; LIT: Váňa 1968, 10, 52, Obr. 36; SKUP: 3.

50. Zbrašín, okr. Louny (Obr. 52:1-5)

TYP: kostrový hrob; NÁL: keramická nádoba (amfora), dva bronzové náramky, bronzová jehlice, zlomek jehly; LOK: katastr č. 335; OKOL: bez nálezových okolností; DAT: B B1; ULOŽ: M České Budějovice - sbírka Ohrada (inv. č. 886-891/79); LIT: Plesl 1954, 227-229, obr. 1:2-6; Beneš 1959, 46, obr. 14:2-6; Plesl 1965, 462, 468; Pleiner – Rybová 1978, 442; SKUP: 3.

51. Želenice, okr. Most (Obr. 52:6-12)

TYP: kostrový hrob; NÁL: bronzové kroužky a terčovitě závěšky; LOK: neznámá poloha; OKOL: získal A. H. Fassl v roce 1911; DAT: B B1; ULOŽ: M Teplice (př. č. 38-8, 9/75); LIT: Karafiat 1918/1919, 28; Laube 1931, 16; Budinský 1977, 102; SKUP: 2.

5. 3 Popis hrobových inventářů

5. 3. 1 Skupina 1

Březno I, okr. Chomutov

1. Jehlice s dvojkuželovitou hlavicí s otvorem v krčku. Jehla má kruhový průřez. Jehlice velmi špatně dochovaná, rozpadlá na cca třináct zlomků. Délka 14 cm, max. šířka hlavice 1,1 cm, hmotnost 5 g, M Chomutov, př. č. 221/00-1 (Obr. 33:6).

2. Jehlice s dvojkuželovitou hlavicí. Jehla má kruhový průřez. Jehlice velmi špatně dochovaná, rozpadlá na cca šest zlomků. Zach. délka 15 cm, max. šířka hlavice 1,1 cm, hmotnost 4 g, M Chomutov, př. č. 221/00-5 (Obr. 33:7).

3. Bronzový tyčinkovitý spirálový náramek s dochovanými pěti závití. Tyčinka je plankonvexního průřezu. Náramek velmi špatně dochován, rozpadlý na cca šedesát osm větších a množství drobných zlomků. Průměr 6,4 cm, průřez tyčinky 0,4 x 0,2 cm, hmotnost 187 g, M Chomutov, př. č. 221/00-3,4 (Obr. 33:5).
4. Bronzový terčovitý závěsek, na rubu plochý, na líci s žebry a středovým trnem. Náznak roztepaní horní části do plošky (nezachovaná). Max. š. 2,5 cm, max. tl. 0,4 cm, hmotnost 3 g, M Chomutov, př. č. 221/00-2 (Obr. 33:1).
5. Bronzový terčovitý závěsek, na rubu plochý, na líci s žebry a středovým trnem. Max. š. 2,5 cm, max. tl. 0,4 cm, hmotnost 3 g, M Chomutov, př. č. 221/00-6 (Obr. 33:2).
6. Bronzový terčovitý závěsek, na rubu plochý, na líci s žebry a středovým trnem. Závěsek rozpadlý na čtyři větší a množství drobných zlomků. Max. š. 3,2 cm, max. tl. 0,4 cm, hmotnost 6 g, M Chomutov, př. č. 221/00-7 (Obr. 33:3).
7. Bronzový terčovitý závěsek, na rubu plochý, na líci s žebry a středovým trnem. Dochovaná cca 1/4. Max. dochov. š. 1,7 cm, max. tl. 0,5 cm, hmotnost 2 g, M Chomutov, př. č. 221/00-8 (Obr. 33:4).

Březno II, okr. Chomutov

1. Část bronzového spirálového náramku, zachován jeden závit. Tyčinka oválného průřezu. Průřez 0,7 x 0,6 cm, průměr náramku 8,4 cm, hmotnost 64 g, ÚAPP Most, př. č. 146/05 (Obr. 33:8).

Dobroměřice, okr. Louny

1. Amforovitá nádoba s vysokým válcovitým hrdlem, hrdlo mírně konické, nevýrazně odsazené od zaoblené výduti. Tělo zdobeno mělkými žlábkami, na plecích se dvěma výčnělky. Hladký místy leštěný hnědookrový vnější povrch, materiál jemný zrnitý, síla střepe 0,8 cm. Průměr okraje 15 cm, průměr podstavy 10,5 cm, průměr max. výduti 30,5 cm, výška 31,5 cm, M Louny, př. č. 138/70-2 (Obr. 9:2).
2. Okříin s ostrým lomem, hladký hnědošedý vnější povrch, spodní část jemně nepravidelně prstovaná. Materiál jemný zrnitý, síla střepe 0,9 cm. Průměr okraje 24 cm, průměr podstavy 10,5 cm, průměr max. výduti 29,5 cm, výška 21,5 cm, M Louny, př. č. 138/70-1 (Obr. 11:2).
3. Velká mísa s okrajem římsovitě vytaženým, se čtyřmi laloky na okraji. Páskové ouško pod okrajem. Tělo svisle rýhované, mírně odsazená podstava. Hladký sv. hnědý vnější povrch, materiál jemný zrnitý, síla střepe 0,8 cm. Průměr okraje 36 cm, průměr podstavy 9 cm, výška 9 - 11 cm, M Louny, př. č. 138/70-3 (Obr. 10:4).
4. Mělká mísa s malým ouškem pod okrajem, podstava mírně odsazená. Hladký místy leštěný hnědý vnější povrch, materiál jemný zrnitý, síla střepe 0,5 cm. Průměr okraje 23 cm, průměr podstavy 8,5 cm, výška 4 cm, M Louny, př. č. 138/70-5 (Obr. 10:3).
5. Vejčitý hrnec s nízkým hrdlem, se dvěma páskovými uchy vytaženými nad okraj. Tělo hustě svisle rýhované. Drsný neupravený hnědookrový vnější povrch, materiál hrubý zrnitý, síla střepe 0,9 cm. Průměr okraje 11,5 cm, průměr podstavy 7 cm, průměr max. výduti 16,5 cm, výška 17 cm, M Louny, př. č. 138/70-4 (Obr. 11:1).
6. Koflík válcovitého těla, s páskovým ouškem při okraji, podstava vyklenutá. Hladký, místy leštěný hnědošedý vnější povrch, materiál jemný zrnitý, síla střepe 0,5 cm. Průměr okraje 11 cm, průměr podstavy 4 cm, průměr max. výduti 11 cm, výška 7,5 cm, M Louny, př. č. 138/70-6 (Obr. 10:2).
7. Polokulovitý koflík s páskovým uchem při okraji, podstava vyklenutá. Drsný neupravený hnědošedý vnější povrch, materiál jemný zrnitý, síla střepe 0,4 cm. Průměr okraje 11 cm, průměr podstavy 2,5 cm, průměr max. výduti 11,5 cm, výška 4,5 cm, M Louny, př. č. 138/70-7 (Obr. 10:1).

8. Bronzová jehlice typu Hammer s vývalkovitou hlavicí, zátkovitě ukončenou. Jehla má kruhový průřez. Rozlomena na dvě části. Délka 20,9 cm, délka krčku s hlavicí 5,3 cm, hmotnost nezjištěna, M Louny, př. č. 138/70-8 (Obr. 9:1).

Pochedělice, okr. Louny

1. Džbáněk s prohnutým nálevkovitě rozevřeným hrdlem a rovně seříznutým okrajem, páskové ouško sahá z okraje na podhrdlí. Hrdlo odsazeno od výduti mělkou rýhou, pod ní probíhá řada vodorovných a šikmých rýžek. Hladký, místy leštěný šedohnědý vnější povrch, mat. jemný, síla střepu 0,4 cm. Průměr okraje 11 cm, průměr podstavy 7,2 cm, průměr max. výduti 10,5 cm, v. 13,9 cm, M Louny, př. č. 21/85 (Obr. 44:14).

2. Nálevkovitý koflík s rovně seříznutým okrajem, páskové ouško pod okrajem. Hladký šedohnědý vnější povrch, mat. jemný zrnitý, síla střepu 0,5 cm, průměr okraje 14,5 cm, průměr podstavy 7,1 cm, v. 7,2 cm, M Louny, př. č. 21/85 (Obr. 44:13).

3. Sedm bronzových šipek s tulejkou přecházející ve středové žebro. Tři z nich mají listovitý tvar, tři lze označit za typ se zpětnými křídélky a jedna je romboidního tvaru. Průřez tulejek je okrouhlý, vnitřní průměr tulejek 0,5 – 0,6 cm, d. tulejek 0,8 – 1,4 cm, s. stěny tulejek 0,1 cm. D. šipek 2,4 – 3,3 cm, max. š. 1,1 – 1,7 cm, hmotnost šipek 2 – 4 g, hmotnost souboru 20 g, M Louny, př. č. 21/85 (Obr. 44:1-7).

4. Odlomený hrot bronzové dýky se středovým žebrem, max. dl. 4,1 cm, max. š. 2,2 cm, hmotnost 6 g, M Louny, př. č. 21/85 (Obr. 44:8).

5. Zlomek bronzového kování se dvěma bočními hranami, max. dl. 1,8 cm, max. š. 1,7 cm, hmotnost 2 g, M Louny, př. č. 21/85 (Obr. 44:11).

6. Bronzový nýtek s okrouhlou hlavičkou, průměr hlavičky 0,7 cm, délka nýtku 0,6 cm, hmotnost 0,5 g, M Louny, př. č. 21/85 (Obr. 44:9).

7. Drobný zlomek bronzového předmětu, dl. 1,5 cm, hmotnost 0,5 g, M Louny, př. č. 21/85 (Obr. 44:10).

8. Vejčitý amulet bílé barvy z kaolinické hmoty, protkávaný černými žilkami, dl. 4,8 cm, max. š. 3,7 cm, hmotnost 80 g, M Louny, př. č. 21/85 (Obr. 44:12).

Straškov, okr. Litoměřice

1. Džbáněk s nálevkovitě rozevřeným hrdlem, páskové ucho sahá z okraje na podhrdlí. Hrdlo hladké leštěné, tělo až k podstavě svíse široce žlábkované. Hladký neupravený světle šedý vnější povrch, materiál jemný zrnitý, síla střepu 0,5 cm. Průměr okraje 10,5 cm, průměr podstavy 7,4 cm, průměr max. výduti 13 cm, výška 15,3 cm, ÚAPP Most, př. č. 58/99-4 (Obr. 49:1).

2. Nálevkovitá mísa s mírně ven vyhnutými stěnami a ouškem pod okrajem. Drsný neupravený hnědošedý vnější povrch, materiál hrubý zrnitý s kaménky, síla střepu 0,7 cm. Průměr okraje 27 cm, průměr podstavy 12 cm, výška 14,4 cm, ÚAPP Most, př. č. 58/99-7 (Obr. 49:3).

3. Nálevkovitá mísa s rovnými stěnami a ouškem pod okrajem (ouško částečně odlomeno). Hladký neupravený hnědošedý vnější povrch, materiál hrubý zrnitý s kaménky, síla střepu 0,7 cm. Průměr okraje 22,5 cm, průměr podstavy 8,8 cm, výška 12,5 cm, ÚAPP Most, př. č. 58/99-8 (Obr. 49:2).

5. 3. 2 Skupina 2

Bečov, okr. Most

1. Bronzový nůž s rámcovou rukojetí, oválná rukojeť zakončená kroužkem, podélné žebro na čepeli. Délka 14,85 cm, max. š. 2,5 cm, délka rukojeti 6,8 cm. Trojúhelníkový průřez čepele, max. tl. 0,55 cm, průměr kroužku 2,1 cm, hmotnost 56 g, M Teplice, př. č. W 1000 (Obr. 32:8).

Bílina, okr. Teplice

1. Bronzová jehlice s pečetítkovitou hlavicí, krček zdoben čtyřmi svazky obvodových rýžek. Jehlice rozlomena na dvě části. Jehla kruhového průřezu, délka 30,5 cm, průměr hlavice 1,35 cm, hmotnost 28 g, M Teplice, př. č. 4564 (Obr. 32:7).

2. Bronzový plochý náramek se třemi podélnými žebry na hřbetní straně a lopatkovitě rozšířenými konci (zachováno pouze jedno ukončení). Mezi žebry zachovaná část oválného průvrtu. Rozměry 5,85 cm x 4,45 cm, rozměry plechu 1 cm x 0,3 cm, hmotnost 22 g, M Teplice, př. č. 4565 (Obr. 32:4).

3. Bronzový tyčinkovitý náramek se zaoblenými konci. Na hřbetní straně zdobený skupinami rýžek. Průřez je okrouhlý. Rozměry 5,6 cm x 5,2 cm, průměr průřezu 0,5 cm, hmotnost 26 g, M Teplice, př. č. 4569 (Obr. 32:6).

4. Bronzový tyčinkovitý náramek se zaoblenými konci. Na hřbetní straně zdobený skupinami rýžek. Průřez je okrouhlý. Rozměry 6,4 cm x 4,8 cm, průměr průřezu 0,4 cm, hmotnost 24 g, M Teplice, př. č. 4570 (Obr. 32:5).

5. Bronzový plechový kroužek, zdobený řadou drobných vpichů po obvodu. Průměr 1,45 cm, hmotnost 2 g, M Teplice, př. č. 4567 (Obr. 32:3).

6. Bronzová plochá závěsná růžice. Průměr růžice 1,9 cm, hmotnost 4 g, M Teplice, př. č. 4568 (Obr. 32:2).

7. Bronzová plochá závěsná růžice. Zachovaná pouze růžice. Průměr růžice 1,5 cm, hmotnost 3 g, M Teplice, př. č. 4568 (Obr. 32:1).

Dobříčany, okr. Louny

1. Koflík s válcovitým až mírně nálevkovitým tělem a rovně seříznutým okrajem. Pod okrajem páskové ouško. Drsný neupravený místy hladký leštěný šedohnědý vnější povrch, mat. hrubý zrnitý, síla střepe 0,8 cm. Výška 10,5 cm, průměr okraje 9,5 cm, průměr podstavy 7,7 cm, M Žatec, př. č. 1938/2 (Obr. 34:3).

2. Džbánek s prohnutým hrdlem, odsazeným od kulovitého těla, s částečně odlomeným páskovým ouškem sahajícím z okraje na podhrdlí. Tělo je zdobeno svislým žlábkováním. Podstava nádoby se nezachovala. Hladký místy leštěný tm. hnědý vnější povrch, mat. jemný zrnitý, síla střepe 0,5 cm. Zach. výška 10 cm, rekonstruovaná výška 11,5 cm, průměr okraje 10 cm, průměr max. výduti 11,5 cm, M Žatec, př. č. 1938/3 (Obr. 34:2).

3. Hrnc s soudkovitého těla s páskovým uchem při okraji (ucho je odlomeno). Drsný neupravený sv. hnědý vnější povrch, mat. hrubý, síla střepe 0,7 cm. Výška 14,3 cm, průměr okraje 10,6 cm, průměr podstavy 7,9 cm, průměr max. výduti 11,9 cm, M Žatec, př. č. 1938/1 (Obr. 34:4).

4. Zlomek cedníku. Drsný neupravený šedohnědý vnější povrch, mat. hrubý, síla střepe 0,6 cm, M Žatec, př. č. 1938/6 (Obr. 34:1).

Droužkovice, okr. Chomutov

1. Drobná miska na duté nožce, prohnuté hrdlo hranou odsazeno od zaoblené výduti. Drobné páskové ouško na plecích. Hladký šedohnědý vnější povrch, materiál jemný, síla střepe 0,4 cm. Průměr okraje 8 cm, průměr max. výduti 8,7 cm, výška 8,1 cm, výška nožky 2,5 cm, průměr nožky 2-4 cm, M Teplice, př. č. 2241 (Obr. 35:6).

2. Bronzový masivní náramek s pečetítkovitě rozšířenými konci. Na hřbetní straně zdobený rytým ornamentem v podobě půloblouček mezi svazky rýh. Průřez je

plankonvexní. Rozměry 7,2 cm x 5,5 cm, průřez 1 cm x 0,85 cm, hmotnost 72 g, M Teplice, př. č. 2235 (Obr. 35:4).

3. Bronzový masivní náramek s pečetítkovitě rozšířenými konci. Na hřbetní straně zdobený rytým ornamentem v podobě půlobloučků mezi svazky rýh. Průřez je plankonvexní. Rozměry 7,4 cm x 5,5 cm, průřez 1 cm x 0,85 cm, hmotnost 72 g, M Teplice, př. č. 2236 (Obr. 35:5).

4. Fragment bronzového tyčinkovitého náramku, tyčinka kruhového průřezu je tordovaná. Průměr tyčinky 0,6 cm, dl. 6,8 cm, hmotnost 18 g, M Teplice, př. č. 2239 (Obr. 35:3).

5. Fragment bronzového růžicového prstenu, dochovaná část kroužku a jedna růžice. Kroužek je obdélného průřezu. Průměr růžice 1,9 cm, rozměry průřezu 0,4 x 0,1 cm, hmotnost 2 g, M Teplice, př. č. 2237 (Obr. 35:2).

6. Fragment bronzového růžicového prstenu, dochovaná jedna růžice. Průměr růžice 1,7 cm, hmotnost 1 g, M Teplice, př. č. 2237 (Obr. 35:1).

Klapý I, okr. Litoměřice

1. Bronzový tyčinkovitý náramek se zaoblenými konci. Na hřbetní straně zdobený skupinami rýžek. Průřez je plankonvexní. Rozměry 5,65 cm x 4,1 cm, průřez 0,5 x 0,3 cm, hmotnost 22 g, M Teplice, př. č. 13-118 (Obr. 37:1).

2. Bronzový tyčinkovitý náramek se zaoblenými konci. Na hřbetní straně zdobený skupinami rýžek. Průřez je plankonvexní. Rozměry 5,65 cm x 4,4 cm, průřez 0,5 x 0,35 cm, hmotnost 23 g, M Teplice, př. č. 13.119 (Obr. 37:2).

Kopisty, okr. Most

Původně hrob obsahoval dvě jehlice, dva náramky, osm terčovitých závěsků, bronzový kroužek a kornoutkovitý závěsek. Nálezy se v plném rozsahu ve sbírce nezachovaly.

1. Jehlice s pečetítkovitou hlavicí. Krček je zdoben pěticí vývalků, mezi nimi hvězdovitý vývalek, pod nimi zdobení obvodovými rýhami. Jehla má kruhový průřez. Dochovaná délka 9,8 cm, průměr hlavice 2,5 cm, hmotnost 54 g, M Most, př. č. 3575/90 (Obr. 37:11).

2. Jehlice s dvojkruželovitou oválnou hlavicí s otvorem v zesíleném krčku. Hlavice je ve spodní části zdobena řadou rýžek. Krček je zdobený obvodovými rýhami, jehla má čtvercový průřez a je zdobena po celé délce řadou vpichů ze všech čtyř stran. Dochovaná délka 10,9 cm, max. šířka hlavice 1,1 cm, hmotnost 8 g, M Most, př. č. 3577/90 (Obr. 37:10).

3. Bronzový terčovitý závěsek, na rubu plochý, na líci se dvěma žebry a středovým trnem. Horní část roztepaná do závěsné plošky a původně svinutá v ouško (nezachovaná). Rozměry 3 x 3,5 cm, hmotnost 4 g, M Most, př. č. 3616/90a (Obr. 37:5).

4. Bronzový terčovitý závěsek, na rubu plochý, na líci se dvěma žebry a středovým trnem. Horní část roztepaná do závěsné plošky (nezachovaná). Rozměry 2,9 x 3,1 cm, hmotnost 6 g, M Most, př. č. 3616/90b (Obr. 37:4).

5. Bronzový terčovitý závěsek, na rubu plochý, na líci se dvěma žebry a středovým trnem. Rozměry 2,8 x 2,8 cm, hmotnost 4 g, M Most, př. č. 3616/90c (Obr. 37:6).

6. Bronzový terčovitý závěsek, na rubu plochý, na líci se dvěma žebry a středovým trnem. Horní část roztepaná do závěsné plošky (nezachovaná). Rozměry 2,7 x 3,1 cm, hmotnost 4 g, M Most, př. č. 3616/90d (Obr. 37:3).

7. Bronzový terčovitý závěsek, na rubu plochý, na líci se dvěma žebry a středovým trnem. Rozměry 2 x 2,7 cm, hmotnost 1 g, M Most, př. č. 2633/90 (Obr. 37:7).

8. Bronzový tyčinkovitý náramek, ke koncům zeslabený. Na hřbetní straně zdobený skupinou rýžek. Průřez je okrouhlý. Rozměry 6,6 cm x 6,1 cm, průřez 0,75 x 1 cm, hmotnost 50 g, M Most, př. č. K 3631/90 (Obr. 37:9).

9. Bronzový kroužek kruhového průřezu. Průměr 4 cm, průměr průřezu 0,45 cm, hmotnost 12 g, M Most, př. č. 3632/90 (Obr. 37:8).

Lovosice I, okr. Litoměřice

Hrob původně obsahoval i část džbánku, který se ve sbírce nezachoval.

1. Amfora s vyšším válcovitým hrdlem a baňatým kulovitým tělem. Se dvěma uchy na plecích. Ostatní údaje nezjištěny, nádoba nezachována (Obr. 39:6).
2. Zlomek nálevkovité misky s mírně dovnitř zataženým okrajem. Hladký šedý vnější povrch, mat. jemný, síla střepe 0,7 cm, M Teplice, př. č. 1315 (Obr. 39:5).

Lovosice III, okr. Litoměřice

Hrob původně obsahoval i část džbánku, který se ve sbírce nezachoval.

1. Amfora s válcovitým hrdlem, výrazně odsazeným od zaoblené výduti. Na plecích se nacházejí dvě pásková ouška a na podhrdlí dva samostatné oválné výčnělky. Drsný neupravený šedohnědý vnější povrch, materiál jemný zrnitý, síla střepe 0,5 cm, průměr okraje 8,5 cm, průměr podstavy 5,6 cm, průměr max. výduti 13 cm, v. 14 cm, M Teplice, př. č. 6075 (Obr. 39:4).

Malnice I, okr. Louny

Hrob původně obsahoval tři zlaté spirálky a zlomky plechu. Nálezy se v plném rozsahu ve sbírce nezachovaly.

1. Čepel bronzového meče s destičkovitým týlem prostým obloukovitým a dvěma pevnými nýty. Čepel je se středovým žebrem. Délka 61 cm, š. týlu 3,8 cm, max. š. čepele 3,9 cm, průměr hlavice nýtů 1,4 cm, délka nýtů 2,6 cm, š. nýtů 1 cm, hmotnost 514 g, M Žatec, př. č. 2522/1 (Obr. 40:5).
2. Bronzová sekera s postranními lištami a štíhlým dlouhým tělem. Týlová část je nevýrazně vykrojená a obmotána spirálou z bronzového drátu trojúhelníkovitého průřezu. Na týlu do délky 5,5 cm zachované stopy dřeva. Délka 16,8 cm, š. týlu 1,8 cm, š. ostří 4,1 cm, max s. 1,2 cm, průměr spirály 2,4 cm, š. drátu 0,25 cm, s. drátu 0,1 cm, hmotnost 204 g, M Žatec, př. č. 2522/4 (Obr. 40:6).
3. Bronzová jehlice s hřebíkovitou hlavicí a otvorem v zesíleném krčku. Krček je nezdobený, jehla má čtvercový průřez a je nezdobená. Délka 23,1 cm, š. jehly 0,35 cm, průměr hlavice 1,6 cm, hmotnost 20 g, M Žatec, př. č. 2522/2 (Obr. 41:2).
4. Bronzový tyčinkovitý náramek, ke koncům zeslabený. Na hřbetní straně zdobený čtyřmi zachovanými svazky rýžek, mezi nimi řada drobných vpichů. Průřez je čtvercový. Rozměry 6,5 cm x 5,5 cm, průřez 0,45 x 0,45 cm, hmotnost 14 g, M Žatec, př. č. 2522/3 (Obr. 40:3).
5. Amfora kuželovitého hrdla a baňatého těla. Hrdlo hranou odsazeno od výduti. Na plecích se dvěma páskovými uchy. Pod hrdlem řada vodorovných oválných vrypů, která je na dvou místech přerušena samostatnými podlouhlými výčnělky. Na maximální výduti jsou pravidelně rozmístěny čtyři vypnuliny, podkovovitě orámované dvěma rýžkami. Hladký hnědý vnější povrch, materiál jemný, síla střepe 0,6 cm. Průměr okraje 12,9 cm, průměr podstavy 7,6 cm, průměr max. výduti 22 cm, výška 18,4 cm, M Žatec, př. č. 2522/7 (Obr. 41:4).
6. Polokulovitý koflík s hranou odsazeným nálevkovitým hrdlem a páskovým uchem sahajícím přes okraj, podstava nevytvořena (kulovitá). Koflík bez podstavy rovnoměrně nestojí, na spodku podstavy odřené stopy po umístění do „stojanu“?. Hladký tm. šedý vnější povrch, materiál jemný. Síla střepe 0,5 cm, průměr okraje 11,4 cm, výška 6,7 cm, M Žatec, př. č. 2522/8 (Obr. 41:3).
7. Polokulovitý koflík s hranou odsazeným mírně prohnutým nálevkovitým hrdlem a páskovým uchem nepřesahujícím okraj, podstava vyklenutá. Hladký hnědookrový vnější povrch, materiál jemný zrnitý. Síla střepe 0,5 cm, průměr okraje 10,7 cm, průměr podstavy 2 cm, výška 5 cm, M Žatec, př. č. 2522/9 (Obr. 41:1).

8. Dvě zlaté spirály z dvojitého drátu o třech vinutích. Průměry spirál 2 cm, 1,8 cm, hmotnost 2,7 g, 2,6 g, M Žatec, př. č. 2522/5 (Obr. 40:1,2).
9. Bronzová tyčinka kruhového průřezu omotaná drátem trojúhelníkovitého průřezu, mírně obloukovitě stočená. Délka 3,7 cm, š. 0,45 cm, průměr tyčinky 0,2 cm, š. drátu 0,25 cm, hmotnost 2 g, M Žatec, př. č. 2522/4 (Obr. 40:4).

Malnice II, okr. Louny

1. Amfóra s vyšším válcovitým mírně prohnutým hrdlem a baňatým tělem. Dvě protilehlá horizontálně postavená ucha na plecích. Pod hrdlem je umístěn dvojitý výčnělek. Hrdlo hladké, tělo drsné neupravené. Ostatní údaje nezjištěny, nádoba ve sbírce nezachována (Obr. 42:5).
2. Polokulovitý koflík s páskovým uchem při okraji. Hladký hnědooranžový vnější povrch, materiál jemný zrnitý, síla střepu 0,6 cm. Průměr okraje 12,5 cm, průměr podstavy 4,1 cm, výška 6 cm, M Teplice, př. č. 339 (Obr. 42:3).
3. Bronzová šipka s tulejkou přecházející ve středové žebro, se zpětnými křídélky, tulejka je příčně provrtaná. Průřez tulejky je okrouhlý, vnitřní průměr tulejky 0,4 cm, d. tulejky 0,9 cm, s. stěny tulejky 0,1 cm. D. šipky 2,2 cm, max. š. 1,8 cm, hmotnost 2 g, M Teplice, př. č. 167-1/78 (Obr. 42:6).
4. Bronzová spirálka z úzké tyčinky se třemi závity. Tyčinka je plankonvexního průřezu. Rozměry 2,2 x 1,1 cm, průřez tyčinky 0,2 x 0,1 cm, hmotnost 1 g, M Teplice, př. č. 167-2/78 (Obr. 42:2).
5. Zlomek drobné bronzové spirálky se dvěma závity. Tyčinka je plankonvexního průřezu. Rozměry 0,7 x 0,4 cm, průřez tyčinky 0,2 x 0,1 cm, hmotnost 0,5 g, M Teplice, př. č. 167-3/78 (Obr. 42:1).
6. Zlomek úzké bronzové tyčinky plankonvexního průřezu. Rozměry 3,3 x 2,5 cm, průřez tyčinky 0,3 x 0,1 cm, hmotnost 1 g, M Teplice, př. č. 167-4/78 (Obr. 42:4).

Měcholupy, okr. Louny

1. Hlubší mísa s mírně prohnutým hrdlem ostře odsazeným od kulovitého těla. Na podhrdlí výzdoba zavěšených šrafovaných trojúhelníků. Hladký hnědookrový vnější povrch, mat. jemný zrnitý, síla střepu 0,6 cm. Výška 13,8 cm, průměr okraje 17,6 cm, průměr podstavy 8,4 cm, průměr max. výduti 19,9 cm, M Žatec, př. č. 1100 (Obr. 42:8).
2. Zlomek výduti větší nádoby s výzdobou zavěšených trojúhelníků vyplněných vrypy. Drsný neupravený šedohnědý vnější povrch, mat. hrubý zrnitý, síla střepu 0,7 cm, rozměry 9,5 x 5 cm, M Žatec, př. č. 1101 (Obr. 42:7).

Pruněřov, okr. Chomutov

1. Bronzový spirálový nápažník tvořený třemi závity zakončený kolmo postavenými růžicemi. Tyčinka je trojúhelníkovitého průřezu, tyčinka růžic má kruhový průřez. Průměr 8,6 cm, trojúhelník. průřez 0,8 x 0,25 cm, průměr růžic 4,4 cm, hmotnost 142 g, M Chomutov, př. č. 598 (Obr. 45:4).
2. Bronzový tyčinkovitý náramek kruhového průřezu zakončený růžicemi (jedna z nich se nezachovala). Průměr 7,2 x 6 cm, průměr tyčinky 0,5 cm, průměr růžice 2,5 cm, hmotnost 34 g, M Chomutov, př. č. 599 (Obr. 45:1).
3. Bronzový plochý plechový náramek s pěti podélnými žebry a lalokovitým zakončením, na jednom laloku kruhový průvrt. Průměr 5,6 cm x 4,8 cm, š. 2,5 cm, tl. 0,3 cm, hmotnost 40 g, M Chomutov, př. č. 600 (Obr. 45:2).
4. Bronzový plochý plechový náramek s pěti podélnými žebry a lalokovitým zakončením, mezi prvním a druhým žebrem kruhový průvrt. Průměr 5,9 cm x 5 cm, š. 2,6 cm, tl. 0,3 cm, hmotnost 42 g, M Chomutov, př. č. 601 (Obr. 45:3).

Radovesice, okr. Litoměřice

1. Bronzový náramek z širokého tenkého plechu zakončený na obou stranách dvojicí protilehlých růžic (zachovala se pouze jedna). Hřbetní strana zdobena podélnými žeběrky a řadami rýžek uprostřed a při okrajích náramku. Rozměry 5,6 cm x 2,3 cm, rozměry plechu 2,4 cm x 0,1 cm, hmotnost 25 g, M Teplice, př. č. K 6656 (Obr. 46:1).

Selibice, okr. Louny

1. Zlomek hrdla a části těla mísy, hrdlo hranou odsazeno od výduti. Na podhrdlí a na výduti výzdobný motiv svazku tří svislých rýh lemovaný klikátkou. Hladký místy leštěný hnědý vnější povrch, mat. jemný, síla střepu 0,5 cm, M Teplice, př. č. 179-8/78 (Obr. 46:6).

2. Zlomek výduti menší nádoby s výzdobným motivem svazku čtyř svislých rýh lemovaných klikátkou. Hladký hnědošedý vnější povrch, mat. jemný, síla střepu 0,4 cm, M Teplice, př. č. 179-8/78 (Obr. 46:5).

3. Zlomek prohnutého hrdla s vyhnutým okrajem menší nádoby, na hrdle vodorovná oběžná rýha lemovaná klikátkou (povrch částečně odlomen). Hladký hnědý vnější povrch, mat. jemný, síla střepu 0,4 cm, M Teplice, př. č. 179-8/78 (Obr. 46:4).

Tvršice, okr. Louny

Hrob původně obsahoval i zlomky dvou keramických nádob, které se ve sbírce nezachovaly.

1. Džbánek s vysokým prohnutým hrdlem a vyhnutým okrajem, hrdlo odsazeno od nízké výduti. Páskové ucho sahá z poloviny hrdla do podhrdlí. Pod hrdlem dvě vodorovné oběžné řady vodorovných rýžek. Hladký leštěný sv. hnědý vnější povrch, mat. jemný, síla střepu 0,5 cm. Průměr okraje 8,4 cm, průměr podstavce 4,5 cm, průměr max. výduti 11 cm, výška 10 cm, M Teplice, př. č. 13098 (Obr. 51:6).

2. Bronzová jehlice s dvojkuželovitou oválnou hlavici s otvorem v zesíleném krčku, jehla je čtyřikrát zvlněná. Krček je zdobený obvodovými rýhami, jehla má čtvercový průřez a je zdobena po celé délce řadou vpichů ze všech čtyř stran. Délka 18,2 cm, max. šířka hlavice 1,2 cm, hmotnost 15 g, M Teplice, př. č. 13099 (Obr. 51:5).

Veltěže, okr. Louny

Hrob původně obsahoval zlomky dvou náramků, šest zlomků spirálového náramku, bronzový kroužek, zlomek plechového náramku. Nálezy se v plném rozsahu ve sbírce nezachovaly.

1. Část bronzového plochého plechového náramku s pěti podélnými žebry a zaobleným koncem. Zach. dl. 4,5 cm, š. 2,2 cm, tl. 0,2 cm, hmotnost 12 g, M Louny, př. č. 352 (Obr. 51:1).

2. Bronzový kroužek oválného průřezu. Vnější průměr 2,7 cm, vnitřní průměr 1,95 cm, š. 0,4 cm, hmotnost 2 g, M Louny, př. č. 351 (Obr. 51:2).

Želenice, okr. Most

1. Bronzový terčovitý závěsek, na rubu plochý, na líci se třemi žebry a středovým trnem. Horní část roztepaná do závěsné plošky a původně svinutá v ouško (nezachovaná). Rozměry 3,1 x 3,4 cm, hmotnost 6 g, M Teplice, př. č. 38-9/75 (Obr. 52:9).

2. Bronzový terčovitý závěsek, na rubu plochý, na líci se dvěma žebry a středovým trnem. Horní část roztepaná do závěsné plošky a původně svinutá v ouško (nezachovaná). Rozměry 2,7 x 3,4 cm, hmotnost 5 g, M Teplice, př. č. 38-9/75 (Obr. 52:11).

3. Bronzový terčovitý závěsek, na rubu plochý, na líci se dvěma žebry a středovým trnem. Horní část roztepaná do závěsné plošky a původně svinutá v ouško (nezachovaná). Rozměry 2,7 x 3,4 cm, hmotnost 5 g, M Teplice, př. č. 38-9/75 (Obr. 52:12).

4. Bronzový terčovitý závěsek, na rubu plochý, na lici se dvěma žebry a středovým trnem. Horní část roztepaná do závěsné plošky a původně svinutá v ouško (nezachovaná). Rozměry 2,9 x 3,2 cm, hmotnost 6 g, M Teplice, př. č. 38-9/75 (Obr. 52:10).
5. Bronzový kroužek oválného průřezu. Průměr 3,4 cm, průřez 0,4 x 0,25 cm, hmotnost 10 g, M Teplice, př. č. 38-8/75 (Obr. 52:8).
6. Bronzový kroužek oválného průřezu. Zachované cca 2/3. Průměr 3,5 cm, průřez 0,6 x 0,4 cm, hmotnost 6 g, M Teplice, př. č. 38-8/75 (Obr. 52:7).
7. Bronzový kroužek trojúhelníkovitého průřezu. Průměr 2 cm, průřez 0,2 x 0,2 cm, hmotnost 3 g, M Teplice, př. č. 38-8/75 (Obr. 52:6).

5. 3. 3 Skupina 3

Hrdly, okr. Litoměřice

1. Čepel bronzového meče s destičkovitým týlem zakulaceným až lichoběžníkovitým a čtyřmi nýty. Délka 41,7 cm, Ostatní údaje nezjištěny, hmotnost nezjištěna, předmět nedostupný, Sbírka Strahovského kláštera, př. č. 16 (Obr. 36:3).

Chotějovice, okr. Teplice

1. Amfora s nižším konickým hrdlem a vejčitým tělem, na podhrdlí jsou nasazena dvě protilehlá horizontálně postavená ucha. Hrdlo odsazeno od výduti. Na plecích mezi uchy na protilehlých stranách nádoby se nacházejí dva kulovité výčnělky. Pod hrdlem je nádoba zdobena motivem zavěšených několikanásobných trojúhelníků, uprostřed výduti dvěma svislými pásy protilehlých několikanásobných trojúhelníků, které se dotýkají svými vrcholy (motiv přesýpacích hodin). Vnější povrch hladký leštěný šedočerný, v. 25 cm. Ostatní údaje nezjištěny, nádoba nedostupná (Obr. 36:2).
2. Oble rozevřená mísa s nožkovitě odsazenou podstavou, okraj rovně seříznutý. Pod hrdlem zdobená vodorovnou oběžnou důlkovanou páskou, která je přerušena masivním horizontálně postaveným uchem (ucho patrně i na protilehlé straně, ale zde odlomeno). Hrdlo hladké, tělo drsné neupravené. Vnější povrch hnědošedý, vnitřní hladký tmavošedý. Ostatní údaje nezjištěny, nádoba nedochovaná (Obr. 36:1).

Líšťany, okr. Louny

1. Bronzový nůž s plnou litou rukojetí typu Brunn. Čepel je zesílená dvěma žebry po celé své délce, které přecházejí v zesílené okraje rukojeti. Délka 15,3 cm, š. čepele 1,9 cm, hmotnost nezjištěna, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 12770 (Obr. 38:11).
2. Bronzová jehlice s hlavicí svinutou v očko, jehla je nezdobená, kruhového průřezu. Délka 20,1 cm, průměr jehly 0,4 cm, hmotnost nezjištěna, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 12762 (Obr. 38:8).
3. Bronzový plochý náramek s pečetiřkovitě ukončenými konci. Vnitřní strana je plochá, vnější střežovitě hraněná. Hřbetní strana zdobená třemi svazky tečkovaných čar a křížícími se tečkovanými čarami. Rozměry 6,8 cm x 4,7 cm, max. š. 1,9 cm, hmotnost nezjištěna, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 12763 (Obr. 38:10).
4. Bronzový plochý náramek s pečetiřkovitě ukončenými konci. Vnitřní strana je plochá, vnější střežovitě hraněná. Hřbetní strana zdobená třemi svazky tečkovaných čar a křížícími se tečkovanými čarami. Rozměry 5,9 cm x 4,6 cm, max. š. 1,7 cm, hmotnost nezjištěna, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 12764 (nevyobrazeno).

5. Bronzový plochý náramek s lopatkovitě rozšířenými konci. Na hřbetní straně probíhají tři střežovitě hraněná, krátkými čárkami přesekávaná žebra. Rozměry 5,8 cm x 4,1 cm, max. š. 2,4 cm, hmotnost nezjištěna, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 12765 (Obr. 38:9).
6. Zlomek bronzového plochého náramku s lopatkovitě rozšířenými konci. Na hřbetní straně probíhají tři střežovitě hraněná, krátkými čárkami přesekávaná žebra. Zach. délka 5 cm, max. š. 2,4 cm, hmotnost nezjištěna, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 12766 (nevyobrazeno).
7. Bronzový srdcovitý závěsek, závěsné očko odlomeno. Délka 3,5 cm, hmotnost nezjištěna, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 12771 (Obr. 38:1).
8. Hrncík nízkého válcovitého hrdla a soudkovitého těla se dvěma uchy na podhrdlí. Pod hrdlem dvojice výčnělků. Tělo zdobeno střídáním svislých pásů protilehlých šrafovaných trojúhelníků a větévkovitých ornamentů. Vnější povrch hladký šedočerný, v. 15,3 cm, průměr okraje 14,2 cm, průměr podstavy 10,2 cm, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 12759 (Obr. 38:6).
9. Oble rozevřená mísa s nožkovitě odsazenou podstavou, s páskovým ouškem pod okrajem. Z okraje jsou vytaženy čtyři pravidelně rozmístěné dvojice lalokovitých výčnělků. Vnější povrch šedočerný, v. 8 cm, průměr okraje 20,7 cm, průměr podstavy 7 cm, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 12760 (Obr. 38:7).
10. Nálevkovitý koflík s velkým páskovým uchem pod okrajem. Vnější povrch šedočerný, v. 8,8 cm, průměr okraje 13,2 cm, průměr podstavy 7,7 cm, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 12761 (Obr. 38:5).
11. Část koflíkovité nádoby baňatého těla s drobným ouškem pod okrajem. Vnější povrch hlazený, šedohnědý. Zach. v. 5,2 cm, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 12768 (Obr. 38:2).
12. Část mísovité nádoby s odsazeným nálevkovitým hrdlem. Hrdlo hladké, tělo svisle žlábkované. Vnější povrch hnědočerný. Zach. v. 5,2 cm, d. 9,5 cm, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 12769 (Obr. 38:4).
13. Část nožky nádoby (mísy na nožce?), má podobu kužele s prohnutými stěnami. Vnější povrch temně hnědý až šedočerný. Zach. v. 3,3 cm, průměr základny 6,5 cm, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 12767 (Obr. 38:3).

Lounky, okr. Litoměřice

1. Bronzová jehlice s dvojkuželovitou svisle provrtanou hlavicí. Hlavice zdobená řadami svislých vpichů, krček kruhového průřezu je zdobený obvodovými rýhami. Jehla je pětkrát zvlněná, čtvercového průřezu a je zdobená po celé délce řadou vpichů ze všech čtyř stran. Délka 16,5 cm, max. šířka hlavice nezjištěna, hmotnost nezjištěna, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 13335 (Obr. 38:13).
2. Bronzová jehlice s dvojkuželovitou svisle provrtanou hlavicí. Hlavice zdobená řadami svislých vpichů, krček kruhového průřezu je zdobený obvodovými rýhami. Jehla je pětkrát zvlněná, čtvercového průřezu a je zdobená po celé délce řadou vpichů ze všech čtyř stran. Délka 15,6 cm, max. šířka hlavice nezjištěna, hmotnost nezjištěna, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 13336 (nevyobrazeno).
3. Bronzový tyčinkovitý náramek se zesílenými konci. Na vnitřní straně zdobený skupinami rýžek. Průřez je okrouhlý. Rozměry 7,1 cm x 6,2 cm, průměr průřezu nezjištěn, hmotnost nezjištěna, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 13334 (Obr. 38:12).

Lovosice II, okr. Litoměřice

Hrob obsahuje i čtvrtou keramickou nádobu, tento nález není publikován, nedokumentováno.

1. Amfora s vysokým válcovitým hrdlem, výrazně odsazeným od zaoblené výduti, se dvěma páskovými uchy na plecích. Hrdlo hladké, tělo hluboko svisle žlábkované. Ostatní údaje nezjištěny, nádoba nedostupná, M Litoměřice, sbírka J-T 63 (Obr. 39:2).

2. Hrncovitá nádoba s vyšším válcovitým, v horní části až mírně konickým hrdlem. Hrdlo ostře odsazeno od vejčité výduti. Na podhrdlí čtyři pravidelně rozmístěné výčnělky. Vnější povrch drsný neupravený. Ostatní údaje nezjištěny, nádoba nedostupná, M Litoměřice, sbírka J-T 63 (Obr. 39:3).

3. Miniaturní dvojkuželovitá nádobka se dvěma protilehlými páskovými uchy na maximální výduti. Vnější povrch drsný neupravený. Ostatní údaje nezjištěny, nádoba nedostupná, M Litoměřice, sbírka J-T 63 (Obr. 39:1).

Nehasice, okr. Louny

1. Bronzová jehlice s hlavicí svinutou v očko, jehla je nezdobená, kruhového průřezu. Délka 17,7 cm, hmotnost nezjištěna, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 6832 (nevyobrazeno).

2. Bronzový kroužek, průměr 2,3 cm, hmotnost nezjištěna, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 6833 (nevyobrazeno).

3. Bronzový plochý plechový náramek s pečetičkovitě ukončenými konci, je rozlomen na tři části. Vnitřní strana je plochá, vnější střežovitě hraněná. Náramek plankonvexního průřezu. Rozměry nezjištěny, hmotnost nezjištěna, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 6834 a-c (nevyobrazeno).

Obrnice, okr. Most

1. Bronzový meč s plným osmihranným jílcem, který je s čepelí spojen dvěma nýty. Ostatní nýty jsou naznačeny jen rytými soustřednými kruhy. Jílec je bohatě zdoben pásy oběžných rytých linií a soustřednými kruhy. Horní plocha hlavice je zdobena spojovanými růžicemi. Čepel je se středovým žebrem. Délka 57 cm, délka jílice 10,7 cm, hmotnost nezjištěna, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 13382 (Obr. 43:2).

2. Bronzová jehlice s vývalkovitou hlavicí, zátkovitě ukončenou. Jehla kruhového průřezu, délka 18,2 cm, délka krčku s hlavicí nezjištěna, hmotnost nezjištěna, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 13383 (Obr. 43:3).

3. Bronzová jehlice s hlavicí svinutou v očko, jehla je nezdobená, kruhového průřezu. Krček je obloukovitě prohnut. Délka 12,9 cm, hmotnost nezjištěna, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 13385 (Obr. 43:1).

4. Olámaná část terčovité hlavice bronzové jehlice. Krček je pod hlavicí ohnut v pravém úhlu, hlavice nezdobena. Rozměry hlavice 2,6 x 1,7 cm. Hmotnost nezjištěna, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 13384 (Obr. 43:5).

5. Část bronzového náramku (zachovala se asi 1/2) z širokého tenkého plechu zakončeného dvojicí protilehlých růžic (zachovala se pouze jedna). Hřbetní strana zdobena při okrajích podélnými žebírky a řadami rýžek. Rozměry 6,3 cm x 4,2 cm, rozměry plechu 2,2 cm x 0,1 cm, hmotnost nezjištěna, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 13386 (Obr. 43:4).

6. Dva zlomky plochého bronzového náramku zdobeného na hřbetní straně třemi střežovitě hraněnými, příčně čárkovanými žebry. Délka zlomků 2,3 cm a 1,5 cm, hmotnost nezjištěna, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 13387 (nevyobrazeno).

Roudnice nad Labem, okr. Litoměřice

1. Bronzový spirálový nápažník z širokého plechového pásku se středovým žebrem, tvořený třemi závity, zakončený růžicemi z drátu čtyřhranného průřezu. Délka 22,5 cm, průměr růžic 5,3 cm, š. plechu 4,1 cm, průměr 9,1 cm, hmotnost nezjištěna, M Roudnice n. Labem př. č. 244 (Obr. 46:2).
2. Bronzový spirálový nápažník z širokého plechového pásku se středovým žebrem, tvořený třemi závity, zakončený růžicí (druhá se nezachovala) z drátu čtyřhranného průřezu. Délka 17,5 cm, průměr růžice 5,5 cm, š. plechu 4,2 cm, průměr 9,1 cm, hmotnost nezjištěna, M Roudnice n. Labem, př. č. 243 (Obr. 46:3).

Slavětín, okr. Louny

1. Amforovitá nádoba s baňatým tělem a ostře odsazeným válcovitým, v horní části až mírně konickým hrdlem. Hrdlo hladké, tělo svisle žlábkované. Na podhrdlí tři výčnělky. Vnější povrch hladký hnědočerný. V. 33,4 cm, průměr okraje 22,6 cm, průměr podstavy 11 cm, max výduť 34 cm, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 62827 (Obr. 47:5).
2. Amforovitá nádoba s baňatým tělem a ostře odsazeným válcovitým, v horní části až mírně konickým hrdlem. Hrdlo hladké, tělo svisle žlábkované. Vnější povrch hladký hnědočerný. V. 25 cm, průměr okraje 17,5 cm, průměr podstavy 10 cm, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 62834 (Obr. 47:7).
3. Hrnc s baňatým tělem a ostře odsazeným prohnutým hrdlem, se dvěma protilehlými páskovými uchy sahajícími z okraje na podhrdlí. Na podhrdlí dva výčnělky. Hrdlo hladké, tělo drsné svisle prstované. Vnější povrch hnědočervený, v. 8,5 cm, průměr okraje 24,5 cm, průměr podstavy 11,5 cm, max. výduť 30 cm, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 62826 (Obr. 47:4).
4. Zásobnicová nádoba s vyšším válcovitým, v horní části až mírně konickým hrdlem, ostře odsazeným od výduti. Pod hrdlem se třemi masivními výčnělky. Hrdlo vyhlazené, tělo drsné svisle prstované. Vnější povrch hnědočerný až černý, v. 37,5 cm, průměr okraje 10 cm, průměr podstavy 11 cm, max. výduť 29 cm, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 62824 (Obr. 47:6).
5. Zásobnicová nádoba s vyšším nálevkovitým hrdlem a vyhnutým okrajem, hrdlo ostře odsazeno od výduti. Pod hrdlem se čtyřmi masivními výčnělky. Hrdlo vyhlazené, tělo drsné neupravené. Vnější povrch hnědočervený, v. 31,8 cm, průměr okraje 23,4 cm, průměr podstavy 10 cm, max. výduť 27,5 cm, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 62825 (Obr. 47:8).
6. Bronzový tyčinkovitý náramek se zaoblenými konci, rozměry 5,4 cm x 3,9 cm, hmotnost nezjištěna, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 62829 (Obr. 47:3).
7. Bronzové šídlo, délka 7,1 cm, hmotnost nezjištěna, NM Praha, zařazeno do digitální databáze archeolog. sbírky, inv. č. 62828 (Obr. 47:2).

Smolnice, okr. Louny

1. Část válcovitého hrdla a výduti amfory, na podhrdlí dochované páskové ouško. Podhrdlí zdobeno svazkem vodorovných oběžných rýh, pod nimi řada šikmých rýžek. Tělo pod uchem zdobeno svazkem svislých rýh lemovaných šikmými rýžkami a na výduti svazky šikmých rýh. Ostatní údaje nezjištěny, nádoba nedostupná, nezachovaná? (Obr. 47:1).

Soběsuky, okr. Chomutov

1. Bronzová sekera se srdčitým schůdkem a mírně vykrojeným týlem. Délka 13,8 cm, š. týlu 2 cm, š. ostří 3,8 cm, hmotnost nezjištěna, předmět nedostupný, NHM Vídeň, př. č. 47354 (Obr. 48:3).

2. Bronzová jehlice s pečatítkovitou hlavicí. V horní části hlavice profilovaná, na bocích se dvěma oběžnými žlábkami. Jehla je kruhového průřezu, délka 9,8 cm, průměr hlavice 1,2 cm, průměr jehly 0,35 cm, hmotnost nezjištěna, předmět nedostupný, NHM Vídeň, př. č. 47356 (Obr. 48:1).

3. Bronzové dlátko s tulejkou, délka 9,8 cm, průměr tulejky 2,1 cm, hmotnost nezjištěna, předmět nedostupný, NHM Vídeň, př. č. 47355 (Obr. 48:2).

Solany, okr. Litoměřice

1. Bronzový meč s plným osmihranným jílcem, který je s čepelí spojen dvěma nýty. Ostatní nýty jsou naznačeny jen rytými soustřednými kruhy. Jílec je bohatě zdoben pásy oběžných rytých linií a soustřednými kruhy. Horní plocha hlavice je zdobena soustřednými ovály, obloučky a řadou trojúhelníků. Čepel je se středovým žebrem. Ostatní údaje nezjištěny, hmotnost nezjištěna, předmět nedostupný, M Litoměřice (Obr. 48:6,6a).

2. Bronzová jehlice s hlavicí svinutou v očko, jehla je nezdobená, kruhového průřezu. Jehlice rozlomena na čtyři části. Ostatní údaje nezjištěny, hmotnost nezjištěna, předmět nedostupný, M Litoměřice (Obr. 48:8).

3. Bronzový náramek z širokého tenkého plechu (konce se nedochovaly). Hřbetní strana zdobena dvěma pásy podélných žebér a řadami rýžek mezi nimi a při okrajích. Ostatní údaje nezjištěny, hmotnost nezjištěna, předmět nedostupný, M Litoměřice (Obr. 48:5).

4. Tři zlomky protilehlých dvojic růžic ze zakončení bronzového náramku ze širokého tenkého plechu. Ostatní údaje nezjištěny, hmotnost nezjištěna, předměty nedostupné, M Litoměřice (Obr. 48:4).

5. Tři bronzové tyčinkovité náramky zdobené rytou výzdobou. Ostatní údaje nezjištěny, hmotnost nezjištěna, předměty nedostupné, M Litoměřice (Obr. 48:7).

Toužetín, okr. Louny

Hrob obsahuje i druhou keramickou nádobu (mísa), tento nálezn není publikován, nedokumentováno.

1. Amfora se soudkovitým tělem, nálevkovité hrdlo s vyhnutým rovně seříznutým okrajem ostře odsazeno od výduti. Pod hrdlem se dvěma páskovými uchy. Hladký leštěný šedohnědý vnější povrch, v. 8,3 cm, průměr okraje 8,5 cm, průměr podstavy 6,2 cm, M České Budějovice, inv. č. 1616 (Obr. 50:1).

Trnovany, okr. Louny

1. Bronzová jehlice s pečatítkovitou hlavicí, krček zdoben třemi svazky obvodových rýžek. Jehla kruhového průřezu, hrot odlomen. Zach. délka 19 cm, průměr hlavice 2,7 cm, průměr jehly 0,5 cm, hmotnost nezjištěna, předmět nedostupný, NHM Vídeň, př. č. 45718 (Obr. 50:5).

2. Bronzový tyčinkovitý náramek s rovně seříznutými konci. Na hřbetní straně zdobený skupinami rýžek. Tyčinka je kosočtvercového průřezu s rovnými konci. Rozměry 6,7 cm x 5,2 cm, š. tyčinky 0,6 cm, hmotnost nezjištěna, předmět nedostupný, NHM Vídeň, př. č. 45719a (Obr. 50:2).

3. Bronzový tyčinkovitý náramek s rovně seříznutými konci. Na hřbetní straně zdobený skupinami rýžek. Tyčinka je kosočtvercového průřezu s rovnými konci. Rozměry 6,75 cm x 5,1 cm, š. tyčinky 0,7 cm, hmotnost nezjištěna, předmět nedostupný, NHM Vídeň, př. č. 45719b (Obr. 50:3).

4. Bronzový tyčinkovitý náramek tordovaný, z ohnuté dvojité tyčinky se zaoblenými konci. Rozměry 5,9 cm x 5,2 cm, š. tyčinky 0,4 cm, hmotnost nezjištěna, předmět nedostupný, NHM Vídeň, př. č. 45720 (Obr. 50:4).

Třebívlice, okr. Litoměřice

1. Bronzový meč s jazykovitým řapem s okrajovými lištami. Řap je s čepelí spojen dvěma nýty. Čepel je se středovým žebrem. Délka 66,7 cm, š. záštity 5,2 cm, š. čepele 2,8 cm, hmotnost 452 g, předmět nedostupný, M Litoměřice, př. č. B 113 (Obr. 50:6,6a).
2. Sekeromlat s kotoučovitým týlem a rourkovitou tulejkou. Dlouhá štíhlý břit je mírně rozšířený, týlní část ukončená kotoučovitým týlem s trnem. Ostatní údaje nezjištěny, hmotnost nezjištěna, předmět nedostupný, M Litoměřice (Obr. 50:11).
3. Bronzová jehlice s vývalkovitou hlavicí, rozlomena na tři části. Jehla kruhového průřezu. Délka 20,5 cm. Ostatní údaje nezjištěny, hmotnost nezjištěna, předmět nedostupný, M Litoměřice (Obr. 50:12).
4. Soubor pěti bronzových šipek s tulejkou přecházející ve středové žebro. Většina z nich má romboidní tvar. Ostatní údaje nezjištěny, hmotnost nezjištěna, předměty nedostupné, M Litoměřice (Obr. 50:10).
5. Soubor pěti bronzových nýtů s roztepanou hlavičkou. Průměr hl. 1-1,2 cm, délka nýtků 0,5 cm. Ostatní údaje nezjištěny, hmotnost nezjištěna, předměty nedostupné, M Litoměřice (Obr. 50:9).
6. Dva svitky zlatého dvojitého drátu o šesti vinutích. Ostatní údaje nezjištěny, hmotnost nezjištěna, předměty nedostupné, M Litoměřice (Obr. 50:7,8).
7. Zlomek hrdla s částí výduti amfory, na podhrdlí stopy po odlomeném uchu. Pod hrdlem výzdoba horizontální rýhou, pod ní navazují svisle i šikmo svazky dvou rýh. Ostatní údaje nezjištěny, předmět nedostupný, M Litoměřice (nevyoobrazeno).

Velká Černoc, okr. Louny

1. Bronzový meč s jazykovitým řapem. Zachovaná pouze část řapu a čepele. Zachované dva otvory po nýtech. Čepel je se středovým žebrem. Zach. délka 18,5 cm, š. čepele 2,5 cm, s. čepele 0,8 cm, hmotnost nezjištěna, ostatní údaje nezjištěny, předmět nedostupný, NHM Vídeň, př. č. 4143 (Obr. 51:4).

Vlastislav II, okr. Litoměřice

1. Bronzová sekera s lalokovitým schůdkem, má vyklenutým břit, dlouhý plochý tyl, na konci vykrojený. Délka 11,8 cm, š. břitu 3,3 cm, hmotnost nezjištěna, předmět nedostupný, neznámé uložení (Obr. 51:3).

Zbrašín, okr. Louny

1. Amfora s baňatým tělem, nálevkovité hrdlo s vyhnutým okrajem ostře odsazeno od výduti. Na plecích zachované jedno páskové ucho, druhé odlomeno. Hladký leštěný šedookrový vnější povrch, v. 9,2 cm, průměr okraje 9,2, průměr podstavy 5,2 cm, M České Budějovice, inv. č. 890/79 (Obr. 52:5).
2. Bronzová jehlice s dvojkuželovitou hlavicí s otvorem v zesíleném krčku, rozlomena na dvě části. Zda byl krček nad otvorem zdoben nelze pro patinu zjistit, pod otvorem je krček zdobený obvodovými rýhami. Jehla má čtvercový průřez a je zdobena po celé délce řadou vpichů ze všech čtyř stran. Délka 9 cm a 4 cm, průměr hlavice 1,3 cm, hmotnost nezjištěna, M České Budějovice, inv. č. 887/79 (Obr. 52:3).
3. Bronzový spirálově vinutý náramek se zachovanými čtyřmi závity, jeden konec je odlomen, druhý je ven vyhnutý. Tyčinka je oválného průřezu. Průměr 5,5 cm, šířka 1,7 cm, hmotnost nezjištěna, M České Budějovice, inv. č. 889/79 (Obr. 52:1).
4. Bronzový tyčinkovitý náramek bez výzdoby, ke koncům zeslabený. Tyčinka je kruhového průřezu ke koncům, jeden konec odlomen. Rozměry 6 cm x 5,2 cm, hmotnost nezjištěna, M České Budějovice, inv. č. 886/79 (Obr. 52:2).
5. Zlomek jehly čtvercového průřezu, je zdobena po celé délce řadou vpichů ze všech čtyř stran. Délka nezjištěna, hmotnost nezjištěna, M České Budějovice, inv. č. 888/79 (Obr. 52:4).

5. 3. 4 Skupina 4

Bílenec, okr. Louny

Bronzové předměty, zlomky keramických nádob. Ostatní údaje nezjištěny, nepublikováno, předměty nedostupné, uložení neznáme.

Brloh, okr. Louny

Dva zlomky bronzového spirálového nápažníku. Ostatní údaje nezjištěny, nepublikováno, předměty neposkytnuty k dokumentaci, M České Budějovice.

Klapý II, okr. Litoměřice

Dva bronzové náramky. Ostatní údaje nezjištěny, nepublikováno, předměty neposkytnuty k dokumentaci, M Litoměřice.

Libochovice I, okr. Litoměřice

Keramická nádoba (džbáněk). Ostatní údaje nezjištěny, nepublikováno, předmět neposkytnut k dokumentaci, M Litoměřice.

Libochovice II, okr. Litoměřice

Bronzový náramek, dvě bronzové jehlice. Ostatní údaje nezjištěny, nepublikováno, předměty neposkytnuty k dokumentaci, M Litoměřice.

Louny, okr. Louny

Čtyři náramky, svitek zlatého drátu, deset závěsků, keramická nádoba. Ostatní údaje nezjištěny, nepublikováno, předměty nedostupné, uložení neznáme.

Nechvalice, okr. Teplice

Část keramické nádoby. Ostatní údaje nezjištěny, nepublikováno, předmět ve sbírce nedochován, M Teplice.

Odolice, okr. Most

Bronzová jehlice, dva náramky, tři zlomky náramku, bronzový závěsek, dvě bronzové spirálky. Ostatní údaje nezjištěny, nepublikováno, předměty nedostupné, uložení neznáme.

Račiněves, okr. Litoměřice

Složení hrobové výbavy neznáme. Ostatní údaje nezjištěny, nepublikováno, předměty nedostupné, uložení neznáme.

Rvenice, okr. Louny

Keramická nádoba (amfora). Ostatní údaje nezjištěny, nepublikováno, předměty neposkytnuty k dokumentaci, M České Budějovice.

Vlastislav I, okr. Litoměřice

Bronzová jehlice, dvě šipky, trubička ze svinutého bronzového plechu, keramika. Ostatní údaje nezjištěny, nepublikováno, předměty nedostupné, uložení neznáme.

5. 4 Analýza nálezového fondu

Z 51 hrobů pochází 220 artefaktů. Z celkového počtu jsou do analytického zpracování zařazeny pouze artefakty ze Skupin 1, 2 a 3. Složení inventáře hrobových souborů Skupiny 4 buďto vůbec neznáme (např. Račiněves) nebo známe jen základní určení druhu artefaktu (např. náramek, jehlice, keramická nádoba), což je pro typologické určení a chronologické zařazení předmětu nedostačující. Součástí analýzy nálezového fondu je tedy 182 artefaktů ze 40 hrobů. Nálezový fond obsahuje bronzové předměty, keramické nádoby a předměty z jiných materiálů. Nejpočetnější jsou bronzové předměty, kterých máme k dispozici 126 (69,23%). Součástí hrobových výbav bylo 51 keramických nádob nebo jejich fragmentů (28,03%), čtyři zlaté předměty a jeden amulet z kaolinické hmoty (2,74%). Analýza hrobového inventáře bude podstatná pro následné chronologické zařazení jednotlivých hrobů.

5. 4. 1 Bronzové předměty

Poměrně pestrý soubor bronzové industrie je tvořen 126 artefakty nebo jejich zlomky. Podle použití je lze rozdělit do čtyř základních tradičních kategorií, a to na šperky a součásti oděvu, zbraně, nářadí a ostatní bronzové předměty. Většinu bronzového hrobového inventáře tvoří kategorie šperků a součástí oděvů, která je zastoupena 79 předměty (62,67%). V mnohem menším míře se do hrobů vkládaly zbraně. Z této kategorie máme k dispozici 21 artefaktů (16,67%). Téměř shodně je zastoupena kategorie ostatních bronzových předmětů s 19 artefakty (15,07%). Nejmenším počtem předmětů je reprezentována kategorie nářadí, do které řadíme pouze sedm artefaktů (5,56%).

5. 4. 1. 1 Šperky a součásti oděvu

Šperky a součásti oděvu jsou nejpočetnější součástí hrobového inventáře. Do této kategorie řadíme jehlice, náramky a nápažníky, prsteny a závěsky.

5. 4. 1. 1. 1 Jehlice

Jehlice jsou druhým nejpočetnějším bronzovým artefaktem po náramcích a nápažnicích. Z patnácti severozápadočeských hrobových souborů pochází celkem 21 jehlic nebo jejich fragmentů, ze kterých můžeme vyčlenit osm typů.

Jehlice s dvojkuželovitou hlavicí s otvorem v krčku

Jehlice s dvojkuželovitou hlavicí s otvorem v krčku mají otvor v zesíleném krčku, který bývá u některých typů i jednostranně zduřelý. Jehla je většinou čtvercového průřezu, může být zvlněná nebo rovná. Krček bývá často zdoben obvodovými rýhami a jehla po celé délce řadou vpichů ze všech čtyř stran. Tento typ jehlic se vyskytuje ve starší fázi mohylové kultury (*Jilková 1958*, 342-343; *Beneš 1959*, 12-13; *Čujanová-Jilková 1964*, 31; *táž 1981*, 327; *Furmánek 1973*, 111; *Říhovský 1979*, 24). Ze severozápadních Čech pocházejí jehlice, které J. Říhovský řadí ke svému typu Leobersdorf (*Říhovský 1979*, 22-23, Taf. 3:34-43), z Kopist (Obr. 37:10), Tvršic (Obr. 51:5) a Zbrašina (Obr. 52:3). Dva exempláře z Března I jsou nezdobené (Obr. 33:6,7). Podobné jehlice datované do stupně B B1 najdeme např. v mohyle 65 z Plzně-Nové Hospody (*Čujanová-Jilková 1970*, Abb. 88:3), v mohyle 10 z Nové Huti (*Čtrnáct 1975*, Tab. 38:6) a v kostrových hrobech z Prahy-Bubenče (*Beneš 1959*, Obr. 1:8) nebo z Leobersdorfu a Großhöfleinu (*Willvonseder 1937*, Abb. 7:6; Taf. 25:1).

Jehlice s dvojkuželovitou svisle provrtanou hlavicí

Jehlice dosti podobné předcházejícímu typu, jen průvrt není veden krčkem, ale svisle napříč hlavicí. Vychází ještě z tvarů pozdně starobronzových a jejich výskyt se omezuje na stupeň B B1 (např. *Plesl 1965*, 466). Jedinými dvěma zástupci tohoto typu ve sledované oblasti jsou nálezy z Lounek (Obr. 38:13).

Jehlice s hřebíkovitou hlavicí a otvorem v krčku

Jehlice s plochou hřebíkovitou hlavicí mají otvor v zesíleném nebo jednostranně zduřelém krčku. Jehly bývají rovné nebo zvlněné a nejčastěji mají čtvercový průřez. Tento typ jehlic bývá nezdobený. Řadí se k typu Wetzleinsdorf, který se objevuje ve starší až střední fázi mohylové kultury (*Říhovský 1979*, 26-27, 29, Taf. 4:57). Jediný exemplář pochází z hrobu v Malnicích I (Obr. 41:2). Obdobné tvary jehlic lze uvést např. z mohyly 10 v Zeleném (*Čujanová-Jilková 1964*, Obr. 14:10,11), z mohyly 25 v Milínově (*Čujanová-Jilková 1970*, Abb. 50:12) nebo mohyly 9 v Boroticích (*Stuchlík 2006*, Obr. 53:1).

Jehlice s pečetítkovitou hlavicí

Pro jehlice s plochou pečetítkovitou hlavicí je typická lineární výzdoba krčku různým počtem svazků obvodových rýh, ale objeví se i pečetítkovité jehlice bez výzdoby. V závěru

svého vývoje se dosud rytá výzdoba krčku mění na vývalkovité zářezy. Vyskytují se od střední až mladší fáze mohylové kultury a přežívají až do počátku stupně B D (*Čujanová-Jílková 1964*, 33; *táž 1969*, 164; *Furmánek 1973*, 112; *Říhovský 1979*, 57-58, 62, Taf. 11:223-226; 12; *Chvojka 2009*, 86). Ze severozápadních Čech známe lineárně zdobené pečetítkovité jehlice z Bíliny (Obr. 32:7) a Trnovan (Obr. 50:5). Ze Soběsuk pochází jehlice bez výzdoby (Obr. 48:1). Analogické tvary jehlic datované převážně do mladšího stupně mohylové kultury najdeme např. v mohylových hrobech z Vrhavče (*Čujanová-Jílková 1977*, Obr. 2:16,17; 9:1), Hostů (*Beneš – Kytlicová 1991*, Abb. 12:1,2) nebo Všekar (*Čujanová-Jílková 1970*, Abb. 43:18,19; 45:28).

Jehlice s hlavicí svinutou v očko

Jehlice s hlavicí svinutou v očko jsou většinou nezdobené, s rovnou jehlou kruhového průřezu. Tento typ jehlice nepatří mezi chronologicky citlivé artefakty. Běžně se vyskytuje od starší doby bronzové do stupně H B (*Böhm 1937*, 21; *Jílková – Maličský 1954*, 255; *Beneš 1959*, 13; *Čujanová-Jílková 1964*, 33; *Furmánek 1973*, 112; *Říhovský 1979*, 143). Ze zpracovávaného souboru pocházejí čtyři exempláře jehlic s hlavicí svinutou v očko z Líšťan (Obr. 38:8), Nehasic (nevyobrazeno), Obrnic (Obr. 43:1) a Solan (Obr. 48:8). Analogie k nim nacházíme např. v mohylách z Nové Huti (*Čtrnáct 1975*, Tab. 39:7, 8), Meclova (*Čujanová-Jílková 1969*, Obr. 4:6), Hájku u Šťáhlav (*Jílková – Rybová – Šaldová 1959*, Obr. 2:7,10; 6:2f) a v kostrovém hrobě z Klentnice (*Furmánek 1973*, Obr. 31:16).

Jehlice s vývalkovitou hlavicí

Jehlice s vývalkovitou nebo vřetenovitou hlavicí, mnohdy nesprávně označované jako vroubkované, mají dlouhou příčně hustě žebrovanou hlavicí, která bývá cylindricky nebo zátkovitě ukončená. Takovéto jehlice řadíme k typu Hammer (*Říhovský 1979*, 64-65, Taf. 16:288-293). Nejstarší nálezy se objevují již v mladší fázi mohylové kultury, J. Böhm je řadí do svého horizontu Obrnice-Třebívlice (*Böhm 1937*, 21, 100, obr. 3:9; 41). Typičtější jsou však pro přechodný horizont Plzeň-Jíkalka (*Kytlicová 1964*, 518), přetrvávají do stupně B D a dále do mladší doby bronzové (*Beneš 1959*, 15; *Furmánek 1973*, 115; *Hrala 2002*, 499; *Fröhlich – Chvojka 2003*, 54). Ze severozápadních Čech tyto jehlice známe z hrobů v Dobroměřicích (Obr. 9:1), Obrnicích (Obr. 43:3) a Třebívlicích (Obr. 50:12). Podobné jehlice pocházejí např. z depotů v Čakově (*Beneš-Kytlicová 1991*, Abb. 10:D1), Varvažově a Zvíkově (*Kytlicová 1964*, Obr. 155:12; 162:A), z mohylových hrobů

v Chlumu (*Fröhlich – Chvojka 2003*, Obr. 6:2), Dýšíně (*Čujanová-Jílková 1970*, Abb. 81:7) nebo z kostrových hrobů ve Zbečně a Tachlovicích (*Beneš 1959*, Obr. 7:6; 31:2).

Jehlice s terčovitou hlavicí

Tento typ jehlic je typický svisle postavenou terčovitou hlavicí, ohnutou v pravém úhlu, která bývá zdobena rytými, především hvězdicovitými motivy. Chronologicky mladší typy těchto jehlic mají uprostřed terče umístěný trn. Terčovité jehlice se vyskytují od mladší fáze mohylové kultury a jejich vývoj pokračuje do počátku mladší doby bronzové (*Beneš 1959*, 15, 37; *Čujanová-Jílková 1964*, 34; *Kytlicová 1964*, 528; *Furmánek 1973*, 115; *Říhovský 1979*, 66-68, Taf. 16:296-297). Ze sledované oblasti máme k dispozici pouze jedinou odlomenou hlavicí terčovité jehlice, která není nikterak zdobená, z hrobu v Obrnicích (Obr. 43:5). Podobná jehlice s nezdobenou hlavicí pochází např. z mohyly 1 v Kamýku-Těšnicích (*Čujanová-Jílková 1970*, Abb. 9:12).

Ojedinělá bohatě profilovaná jehlice

Z hrobu v Kopistech pochází ojedinělá blíže nezařaditelná jehlice s pečetičkovitou hlavicí a pěticí vývalků na krčku, mezi nimi je umístěn hvězdicovitý vývalek (Obr. 37:11). K této jehlici nenacházíme žádné analogie. Nejpodobnější je jehlicím bohatě profilovaným, např. z depotu v Blučině (*Furmánek 1973*, Obr. 3:13,14).

5. 4. 1. 1. 2 Náramky a nápažníky

Náramky a nápažníky patří k nejčastějším bronzovým artefaktům. Součástí analýzy je 40 náramků a nápažníků nebo jejich zlomků, které pochází z 19 hrobů z celkového počtu 40 hrobových souborů. Můžeme tedy říci, že téměř do každého druhého hrobu byl přidán alespoň jeden náramek či nápažník určitého typu.

Tyčinkovité náramky

Tyčinkovité náramky bývají kruhového, rhombického (hraněné), trojúhelníkovitého, oválného, čoučkovitého nebo plankonvexního průřezu. V některých případech se tyčinka ke koncům zužuje, jindy je jednoduše zaoblena. Konce se někdy mohou dotýkat nebo i překrývat. Pro tyto náramky je typická výzdoba svazků svislých rýžek na hřbetní straně, rýžky po celé hřbetní straně, ale objeví se i zcela bez výzdoby. S tyčinkovitými náramky se setkáváme od starší fáze mohylové kultury a přetrvávají až do závěru střední doby

bronzové. Nejčastěji jsou však kladeny do období B B2 – B C1 (*Furmánek 1973*, 121; *Čujanová-Jílková 1964*, 35; *táž 1970*; *táž 1992*, 285; *Tisucká 2008*). V průběhu vývoje se hraněné náramky stávají samostatným typem, nezávislým na tyčinkovitých náramcích s kruhovým průřezem (*Beneš – Kytlicová 1991*, 89). Tyčinkovité náramky v severozápadních Čechách mají kruhový, oválný nebo plankonvexní průřez – Bílina (Obr. 32:5,6), Klapý I (Obr. 37:1,2), Kopisty (Obr. 37:9), Lounky (Obr. 38:12), Solany (Obr. 48:7). Tři náramky mají průřez rhombický - Trnovany (Obr. 50:2,3) a Malnice I (Obr. 40:3). Jsou zdobeny na hřbetní straně jedním, dvěma, čtyřmi a sedmi svazky svislých rýh, náramky ze Solan jsou zdobeny rýžkami po celém povrchu. Náramky ze Slavětína a Zbrašína zdobené nejsou (Obr. 47:3; 52:2). Tyčinkovité náramky jsou běžně součástí hrobových výbav ve všech oblastech rozšíření mohylové kultury. Podobné tvary najdeme např. na západočeských mohylových pohřebištích v Nové Huti (*Čujanová-Jílková 1970*, Abb. 31:11,12), Točnicku (*Čujanová-Jílková 1970*, Abb. 4:15,16), Nové Hospodě (*Čujanová-Jílková 1964*, Obr. 9:14,17), Hájku u Šťáhlav (*Jílková – Rybová – Šaldová 1959*, Obr. 2:5; 12:2; 13:3; 24:10). Na jihočeském mohylníku v Hostech (*Tisucká 2008*, Tab. XIV:2, 3, 6) jsou datovány do stupňů B B-C. Shodně jsou datovány i náramky z moravských kostrových hrobů v Křenovicích a Šatově (*Furmánek 1973*, Obr. 32:8; 44:28,29). Náramky s rhombickým průřezem, datované až na závěr mohylové kultury, pocházejí z depotu v Pasekách (*Beneš – Kytlicová 1991*, Abb. 9:4-7,10). Pro nezdobené tvary nacházíme analogii v mohyle 6 v Háji u Hořovic, kde je náramek datován do stupně B B1-2 (*Maličský 1952*, Obr. 144).

Tyčinkovité náramky s růžicemi na koncích

Z našeho území jde o poměrně ojedinělý tvar náramku z tyčinky kruhového průřezu, jehož konce jsou ukončené růžicí. Tento náramek je běžnější na území Slovenska, Maďarska, Durynska a Slezska. Na Moravě se objevil dnes již nezvěstný exemplář v depotu z Hulína (*Furmánek 1973*, 117) a také náramek v depotu z Blučiny 2 (*Salaš 2005*, Tab. 49:76). Nejde o tvar datovatelný do úzkého časového období, byl užíván od počátku střední až do mladší doby bronzové. Ze severozápadních Čech pochází jediný tyčinkovitý náramek s růžicemi na koncích z hrobu v Pruněřově (Obr. 45:1).

Tordované tyčinkovité náramky

Tento typ náramku není příliš chronologicky průkazný, objevuje se v průběhu trvání téměř celé mohylové kultury a pokračuje do mladší i pozdní doby bronzové (*Furmánek*

1973, 122). Z hrobů v severozápadních Čechách je doložen jeden celý exemplář z dvojitého drátu z Trnovan (Obr. 50:4) a část náramku z tordované tyčinky kruhového průřezu z Droužkovic (Obr. 35:3). Do stupně B C je datován tordovaný náramek z hrobu v Lotouši (*Plesl 1965*, Obr. 7:11), vyskytl se i v depotu z Hulína (*Furmánek 1973*, Obr. 27:8).

Masivní náramky s pečetítkovitě rozšířenými konci

Masivní náramky mívají zúžené a rovně seříznuté nebo pečetítkovitě rozšířené konce. Je pro ně charakteristická bohatá rytá výzdoba vnější strany, objevují se ornamenty v podobě šrafovaných trojúhelníků, skupiny svislých nebo šikmých rýh, půlobloučky a krokvice. Jsou typické pro nejstarší období mohylové kultury (*Willvonseder 1937*, 246; *Jilková 1958*, 343; *Čujanová-Jilková 1964*, 35; *táž 1970*; *Beneš – Kytlicová 1991*, 90; *Stuchlík 2006*, 208). Dva náramky tohoto typu zdobené půlobloučky a svazky svislých a šikmých rýh pocházejí z Droužkovic (Obr. 35:4,5). Podobné tvary datované do stupně B B1 najdeme např. v mohyle 9 na pohřebišti v Boroticích (*Stuchlík 2006*, Obr. 53:2,3), v žárovém hrobě v Pasohlávkách (*Furmánek 1973*, Obr. 40:5-7,11), v mohyle 65 v Nové Hospodě (*Čujanová-Jilková 1964*, Obr. 7:5,6), v mohyle 1 v Chodouni (*Čujanová-Jilková 1970*, Abb. 13:8,9; *Stolz – Matoušek 2006*, obr. 33) nebo v hrobě 2 z Wetzleinsdorfu (*Willvonseder 1937*, Abb. 7:7).

Ploché podélně žebrované náramky

Ploché žebrované náramky můžeme rozdělit na tvary se třemi a pěti podélnými hladkými žebry a třemi a pěti podélnými žebry, které jsou přesekávané drobnými rýžkami. Konce náramků bývají zaoblené nebo lalokovitě, lopatkovitě či vějířovitě ukončené. Nepodařilo se je začlenit do konkrétního časového úseku mohylové kultury. Objevují se od stupně B B a přežívají do mladší doby bronzové. Nejstarší jsou tvary se zaoblenými konci a od stupně B B2 se vyskytují náramky s lopatkovitým či vějířovitým ukončením (*Stuchlík 1990*, 527-528). Náramky se třemi hladkými žebry jsou kladeny do střední až mladší fáze mohylové kultury, zatímco náramky s pěti hladkými žebry do stupně B B2 (*Maličský 1952*, 274; *Jilková – Maličský 1954*, 255; *Beneš 1959*, 18, 36-37; *Čujanová-Jilková 1964*, 35). Ve zpracovávaném souboru máme k dispozici jeden náramek se třemi hladkými žebry a lopatkovitě rozšířenými konci z Bíliny (Obr. 32:4), dva náramky lalokovitě ukončené s pěti hladkými žebry z Prunéřova (Obr. 45:2,3), část náramku s pěti hladkými žebry a zaobleným koncem z Veltěží (Obr. 51:1) a dva náramky se třemi drobnými rýžkami

přesekávanými žebry a lopatkovitým ukončením z Líšťan (Obr. 38:9). Podobné tvary jako bílinský náramek se třemi hladkými žebry najdeme např. v mohyle 13 na pohřebišti v Točníku (Čujanová-Jilková 1970, Abb. 4:8,9), v mohylách 5 a 32 v Milínově (Čujanová-Jilková 1970, Abb. 48:11; 53:18,19) nebo v hrobovém kontextu v Lotouši, který je datován do stupně B C1 (Plesl 1965, Obr. 7:7). Analogie k náramkům s pěti hladkými žebry můžeme uvést např. z mohyly 16 a 20 v Hájků u Štáhlav (Jilková – Rybová – Šaldová 1959, Obr. 11:16; 16:1c,d), z mohyly 30 ve Štáhlavech (Čujanová-Jilková 1970, Abb. 112:1,2) nebo z mohyly 98 v Nové Hospodě, kde jsou datované do stupňů B B2 – B C1 (Jilková 1958, Obr. 5:7,8). Analogické exempláře ke dvěma náramkům z Líšťan pochází např. z hrobu v Minicích (Beneš 1959, Obr. 6:3) nebo z mohyly 30 v Zeleném (Čujanová-Jilková 1970, Abb. 99:19,20).

Ploché hraněné náramky s pečetítkovitými konci

Ploché náramky z tenkého plechu jsou střechovitě hraněné, mají pečetítkovitě rozšířené konce a bývají po celé hřbetní straně zdobené různými rytými ornamenty. Bývají řazeny spíše do středního až mladšího období mohylové kultury, jako např. náramky z mohyl v Malesicích (Čujanová-Jilková 1965, Obr. 10:23,24), Minicích a Velké Dobré (Beneš 1959, Obr. 6:2,4; 28:12,13). Ze severozápadních Čech známe tři nálezy těchto náramků, dva z Líšťan (Obr. 38:10) a jeden z Nehasic (nevyobrazeno).

Plechové náramky se dvěma růžicemi na koncích

Ploché plechové náramky se dvěma protilehlými růžicemi na koncích jsou vyrobeny z širokého tenkého plechu a zdobené na hřbetní straně drobnými podélnými žebérky po celé délce nebo skupinou přesekávaných žebérek uprostřed nebo na bocích náramku. Vyskytují se v mladší fázi mohylové kultury (Böhm 1937, 22; Beneš 1959, 18, 37; Čujanová-Jilková 1964, 35; táž 1977, 87). V severozápadních Čechách je tento typ náramku doložen ve třech hrobech. Téměř kompletní exemplář pochází z Radovesic (Obr. 46:1), další ve zlomcích z Obrnic (Obr. 43:4) a Solan (Obr. 48:4,5). Podobné tvary náramků najdeme např. v mohylových hrobech ve Zbečně (Beneš 1959, Obr. 7:5) a Malesicích (Čujanová-Jilková 1965, Obr. 10:22,25), v mohyle 12 v Točníku, mohyle 25 ve Kbelu a mohyle 1 ve Všekarech (Čujanová-Jilková 1970, Abb. 5:1; 15:15; 43:27,28) nebo v hrobě z Eggendorfu (Willvonseder 1937, Taf. 49:9). Všechny celky jsou shodně datované do stupně B C.

Spirálové náramky

Bronzové spirálové náramky jsou vyrobeny z jednoduché tyčinky s různým počtem závitů. Tento typ náramku se vyskytuje ve starší fázi mohylové kultury (*Beneš 1959*, 16; *Plesl 1965*, 468; *Čujanová-Jilková 1970*). Ze severozápadních Čech jsou doloženy tři spirálové náramky z Března I (Obr. 33:5), část náramku z Března II (Obr. 33:8) a Zbrašina (Obr. 52:1). Analogické tvary datované převážně do stupně B B1 pocházejí např. z Třebovle (*Beneš 1959*, Obr. 14:7), z mohyly 3 ve Vrhavči (*Čujanová-Jilková 1977*, Obr. 5:2) nebo z mohyly 1 v Chodouni (*Čujanová-Jilková 1970*, Abb. 12:11,13; *Stolz – Matoušek 2006*, obr. 33).

Plechové spirálové nápažníky s růžicemi na koncích

Spirálové nápažníky jsou zhotoveny z úzkého plechu trojbokého průřezu se středovým žebrem, na koncích jsou opatřeny kolmo postavenými růžicemi. Mívají jen několik závitů, čímž se odlišují od spirálových nápažníků mladší doby bronzové. Setkáváme se s nimi v průběhu starší a střední fáze mohylové kultury (*Willvonseder 1937*, 122; *Beneš 1959*, 36; *Kytlicová 1964*, 530; *Furmánek 1973*, 117). Jediným severozápadočeským zástupcem tohoto typu nápažníku je nález z Pruněrova (Obr. 45:4). Podobné tvary známe z kostrového hrobu ve Slaném (*Plesl 1965*, Obr. 6:8,9), z depotu v Mušově (*Stuchlík 1981*, Obr. 2:7,10), z ojedinělých nálezů v Močeradech (*Čujanová-Jilková 1970*, Abb. 78:13,14), Hodonicích (*Furmánek 1973*, Obr. 5:6) a Maiersdorfu (*Willvonseder 1937*, Taf. 48:1).

Plechové spirálové nápažníky z širokého plechu s růžicemi na koncích

Tyto spirálové nápažníky jsou na rozdíl od předchozího typu vyrobeny z širokého plechu se středovým žebrem. Na koncích jsou shodně opatřené kolmo postavenými růžicemi a mají různý počet vinutí. Jejich výskyt je podobně jako u předešlých kladen do stupně B B (*Beneš 1959*, 36; *Plesl 1965*, 472). Dva exempláře pocházejí z hrobu v Roudnici nad Labem (Obr. 46:2,3). Na jiných lokalitách se objevily např. v kostrových hrobech z Prahy-Bráníka (*Beneš 1959*, Obr. 17:1-4) a Regelsbrunnu (*Willvonseder 1937*, Taf. 23:4,5), datovaných do stupně B B1-2. Vyskytují se i v západočeské oblasti, např. v mohylových hrobech z Točnicku a Plzně-Černic (*Čujanová-Jilková 1970*, Abb. 5:3,4; 21:9-11).

5. 4. 1. 1. 3 Prsteny

Za prsteny považujeme jednoduché širší či užší plechové kroužky nebo drátěné spirály. Nejčastější je však forma kroužků z ploché, hraněné nebo kruhové tyčinky, která na

koncích vybíhá ve dvě protilehlé růžice. Tento typ je typický pro kostrové hroby, ale ve zlomcích se objeví i v hrobech žárových. Nemuselo vždy jít pouze o ozdobu rukou, nosily se i jako ozdoba prstů na nohách (Čujanová-Jilková 1964, 36). Ze severozápadních Čech pocházejí pouze dva zlomky prstenů s protilehlými růžicemi z Droužkovic (Obr. 35:1,2). Tyto prsteny se vyskytují v širokém časovém rozmezí, nejčastěji bývají datovány do mladšího období střední doby bronzové (Čujanová-Jilková 1969, *táž* 1970). Prsteny jsou běžně součástí hrobových inventářů mnoha mohylových pohřebišť. Pochází např. z mohyly 1 ve Vrhavči (Čujanová-Jilková 1977, Obr. 2:12-15), mohyly 4a v Kbelu (Čujanová-Jilková 1970, Abb17:16), mohyly 1 v Meclově (Čujanová-Jilková 1969, Obr. 4:4), z hrobů v Lotouši (Plesl 1965, Obr. 7:4,8,9) a Winklarnu (Willvonseder 1937, Taf. 38:3).

5. 4. 1. 1. 4 Závěšky

Závěšky tvoří tvarově bohatou skupinu drobných součástí oděvu. Ve střední době bronzové byly zcela běžným šperkem zastoupeným ve všech archeologických kulturách. Rozeznáváme závěšky srdcovité, kolečkovité, terčovitě, kornoutkovité nebo závěsné růžice. Většinou byly nošeny jako součást náhrdelníků navlečené na šňůře, ale vyskytly se jistě i samostatně (Furmánek 1982, 315, 325). Závěšky ovšem nebyly pouhými ozdobami a šperky, plnily nejspíše také úlohu symbolicko-magickou, sloužily jako amulety (Salaš 2005, 113). Ze zpracovávané oblasti pocházejí závěšky terčovitě, srdcovité a závěsné růžice.

Terčovitě závěšky

Terčovitě závěšky jsou předměty kruhového tvaru s plochou rubovou stranou, lícová strana je plasticky členěna nejčastěji dvěma nebo třemi soustřednými žebérky se středovým trnem. Horní část je roztepaná do závěsné plošky. Objevují se zejména ve starší fázi mohylové kultury (Beneš 1959, 19; Čujanová-Jilková 1964, 39; Plesl 1965, 468; Furmánek 1973, 125). V pozměněné formě znovu vystupují v horizontu Plzeň-Jíkalka, kdy jsou hustěji žebrované. Jde o tzv. formu uherskou (Kytlicová 1964, 520). Závěšky datované do B B1 pocházejí např. z mohyl 65 a 70 v Plzni-Nové Hospodě (Čujanová-Jilková 1958, Obr. 7:5a-ch; 12:4a-f), z mohyly 32 v Milínově (Čujanová-Jilková 1970, Abb. 53:1-5), z kostrového hrobu v Nejdku nebo ze žárového hrobu v Pasohlávkách (Furmánek 1973, Obr. 38:1-13; 40:12-16). V severozápadních Čechách máme k dispozici celkem třináct

terčovitých závěšků ze tří lokalit – Března I, Kopist a Želenic (Obr. 33:1-4; 37:3-7; 52:9-12).

Srdcovité závěšky

Rozlišujeme několik forem srdcovitých závěšků. Ze severozápadních Čech pochází pouze jeden zástupce tohoto tvaru, a to forma s jednoduchou rovnou střední příčkou z Líšťan (Obr. 38:1). Většina obdobných nálezů je kladena do střední až mladší fáze mohylové kultury (*Jílková – Maličský 1954*, 254-255; *Čujanová-Jílková 1964*, 37; *Furmánek 1973*, 126; *Stuchlík 1990*, 528). Původ těchto závěšků je v Karpatské kotlině, kde se vyskytují v hojném množství (*Furmánek 1980*, 20-30). Méně často se s nimi setkáváme na Moravě, ale i z této oblasti známe analogické závěšky datované do stupňů B B2 – C1, např. z kostrových hrobů v Divákách (*Stuchlík 1990*, Obr. 2:2) a Šatově (*Furmánek 1973*, Obr. 44:4). Ze západočeských mohylových pohřebišť pochází několik exemplářů např. z mohyl 27 a 30 ve Štáhlavech (*Čujanová-Jílková 1970*, Abb. 114:18; 112:15-18), z jihozápadního okraje středních Čech z mohyly 6 v Háji u Hořovic (*Jílková – Maličský 1954*, Obr. 4:2,3; *Stolz – Matoušek 2006*, obr. 35).

Závěsné růžice

Závěsné růžice jsou nálezy konkrétně nezařaditelné do určitého časového úseku. Jedinými dvěma zástupci v našem souboru jsou růžice z hrobu v Bílině (Obr. 32:1,2). Do stupně B B2 datuje K. Willvonseder nález z hrobu ve Winklarnu (*Willvonseder 1937*, Taf. 34:6). Obdobné exempláře pocházejí např. z mohyly 98 v Plzni-Nové Hospodě (*Čujanová-Jílková 1964*, Obr. 9:3), z mohyly 30 v Hájkůvce u Štáhlav (*Jílková – Rybová – Šaldová 1959*, Obr. 25:14) nebo z mohyly 1 ve Vrhavči (*Čujanová-Jílková 1977*, Obr. 3:2).

5. 4. 1. 2 Zbraně

Zbraně jsou druhou nejpočetnější kategorií bronzového hrobového inventáře. Do této skupiny můžeme zařadit meče, sekeromlat, dýku a šipky.

5. 4. 1. 2. 1 Meče

Ze zpracovávané oblasti máme k dispozici téměř všechny typy mečů vyskytující se ve střední době bronzové jakožto zcela nový druh zbraně. Jde o poměrně rozsáhlý soubor šesti exemplářů ze šesti hrobů.

Meče s destičkovitým týlem

Meče s destičkovitým týlem mají lichoběžníkovitý, zaoblený nebo rovný tyl se dvěma, čtyřmi nebo šesti nýty. Tento nejstarší typ meče se objevuje ve stupni B B2 (*Plesl 1954*, 237; *týž 1965*, 467; *Beneš 1959*, 7; *Furmánek 1973*, 105; *Novák 1975*, 5-6, 9-10). Ze severozápadních Čech pocházejí dva meče s destičkovitým týlem. První je meč se zakulaceným až lichoběžníkovitým týlem a čtyřmi nýty z Hrdel (Obr. 36:3). Analogické příklady můžeme uvést z kostrového hrobu v Zeleném u Přeštic (*Böhm 1937*, Obr. 2:5), z mohyly 1 v Kolovči (*Čujanová-Jilková 1970*, Abb. 12:9), z mohyly 13 ve Velké Dobré (*Beneš 1959*, Obr. 28:8), z kostrového hrobu v Klentnici (*Furmánek 1973*, Obr. 30:5) nebo ojedinělý nález z Fussachu (*Willvonseder 1937*, Taf. 50:2). Všechny celky jsou datovány do B B1-2. Druhým exemplářem je meč s obloukovitým týlem a dvěma nýty z Malnice I (Obr. 40:5). Podobný tvar nacházíme především na západočeských mohylových pohřebištích. Pochází např. z mohyl 21 v Sedlci, 48 ve Štáhlavech a 12 v Točnicku (*Čujanová-Jilková 1970*, Abb. 5:5; 60:17; 111:19).

Meče s jazykovitým řapem

Ze severozápadních Čech jsou doloženy dva nálezy mečů s jazykovitým řapem a dvěma otvory po nýtech z Třebívlic (Obr. 50:6,6a) a Velké Černoci (Obr. 51:4). Oba jsou řazeny k typu Sprockhoff Ib (*Sprockhoff 1931*) nebo k typu Asenkofen podle třídění P. Schauera (*Schauer 1971*, 105-107). Tento typ meče je rozšířen v Bavorsku, Rakousku, Čechách, na Moravě, Slovensku a v horní Itálii. Je datován do mladší fáze mohylové kultury (*Böhm 1937*, 20; *Beneš 1959*, 10, 37; *Čujanová-Jilková 1964*, 45; *táž 1970*; *Schauer 1971*, 106; *Furmánek 1973*, 104; *Novák 1975*, 19; *Stuchlík 1988*, 303). Do stupně B C jsou kladeny i meče z hrobů v Praze-Hloubětíně a Houšťce (*Beneš 1959*, Obr. 32:1; 33:1), z mohyly 39 v Sedlci (*Čujanová-Jilková 1970*, Abb. 57:10) nebo ojedinělé nálezy z Křenovic a Kobeřic (*Furmánek 1973*, Obr. 33:15,16).

Meče s plným jílcem

Meče s plným osmihranným jílcem jsou honosné zbraně s jílcem bohatě zdobeným rytými ornamenty. Jsou typickými zástupci mladomohylového stupně B C (*Böhm 1937*, 20; *Beneš 1959*, 9; *Čujanová-Jilková 1964*, 45; *táž 1970*; *táž 1977*, 89; *Stuchlík 1988*, 303). Rozšiřují se z horního Podunají do Jutska, Šlesvicka-Holštýnska, východní hranici jejich rozšíření tvoří tok Vltavy a dál na východ se dostávají jen výjimečně (*Hrala 2002*, 500). Z Čech známe šest mečů s plným jílcem a dva z nich pocházejí ze severozápadní oblasti.

Jsou to exempláře z bohatých kostrových hrobů Obrnice (Obr. 43:2) a Solany (Obr. 48:6,6a). Další analogické tvary najdeme v kostrovém hrobě z Tachlovic (*Beneš 1959*, Obr. 31:9) a v mohyle 4 z Vrhavče (*Čujanová-Jílková 1977*, Obr. 8:15). Ojedinelé nálezy mečů s plným jílcem pocházejí z jihočeských Smilovic (*Beneš 1958*) a Chvalšovic (*Hrala 2002*, Obr. 1-3).

5. 4. 1. 2. 2 Sekeromlaty s kotoučovitým týlem

Sekeromlaty s kotoučovitým týlem se vyznačují dlouhým štíhlým zakřiveným břitem se svislým ostřím, otvorem protaženým v trubkovitou tulejku a plochým kotoučovitým týlem, který bývá zakončen dlouhým trnem. Ve starší literatuře se setkáme s označením sekeromlaty uherského typu (*Böhm 1937*) nebo s terčovitým čepcem (*Beneš 1959*). Řadí se ke skupině B2 podle S. Stuchlíka (*Stuchlík 1988*, 295-296) nebo ke skupině s plochým kotoučovitým týlem a dlouhým trnem podle třídění J. Říhovského (*Říhovský 1992*, 50-51, Taf. 7:51-54). Za oblast jejich rozšíření jsou považovány Čechy, Morava, Slovensko, Rakousko, střední Německo, Polsko, Maďarsko a Ukrajina (*Říhovský 1992*, 51). Chronologické zařazení těchto zbraní je poměrně jednotné a přesné, jejich výskyt se omezuje na mladší stupeň mohylové kultury (*Beneš 1959*, 6; *Stuchlík 1988*, 303; *Říhovský 1992*, 51; *Salaš 2005*, 73). Jediný zástupce tohoto typu v severozápadočeské oblasti je součástí celku z Třebívlic (Obr. 50:11). Analogické exempláře datované do stupně B C pocházejí např. z kostrových hrobů v Tachlovicích (*Beneš 1959*, Obr. 31:4) a Zeleném u Přeštic (*Böhm 1937*, Obr. 2:3), z depotu z Hradiska u Kroměříže (*Stuchlík 1988*, Obr. 12; *Salaš 2005*, Tab. 184:7,10; 185:8,9) nebo můžeme zmínit ojedinelý nález z Hainburgu (*Willvonseder 1937*, Taf. 53:3).

5. 4. 1. 2. 3 Dýky

Mezi bronzovými dýkami střední doby bronzové rozlišujeme typy s plným jílcem, které přežívají ze staršího období, a dýky s oválným, rovným, hrotitým nebo lichoběžníkovitým týlem. Jsou opatřené dvěma až čtyřmi nýty a většina z nich má středové žebro. Z našeho souboru pochází pouze odlomený hrot dýky s otupenou špicí a středovým žebrem z kostrového hrobu v Počedělicích (Obr. 44:8). Z tohoto zlomku nelze určit, z jakého typu dýky přesně pochází. Mohlo jít o dýku s jakkoliv tvarovaným týlem s různým počtem nýtů. Takové nálezy známe např. ze západočeských mohyl v Hájku u Štáhlav (*Jílková – Rybová – Šaldová 1959*, Obr. 13:1b; 23:3; 41:8); Plzně-Nové Hospody (*Jílková 1958*, Obr. 11:4);

Meclova, Sedlce nebo Žákavy (*Čujanová-Jílková 1970*, Abb. 14:1; 57:5; 67:15). Dýky se vyskytují po celou střední dobu bronzovou. Většina z nich pochází ze střední až mladší fáze mohylové kultury, objeví se ale i ve starších celcích (např. Milínov: *Čujanová-Jílková 1970*, Abb. 53-55), stejně jako v horizontu Plzeň-Jíkalka (*Čujanová-Jílková 1964*, 45; *táž 1977*, 89; *Furmánek 1973*, 105-106; *Salaš 2005*, 63; *Stuchlík 2006*, 211).

5. 4. 1. 2. 4 Šípky

Drobné bronzové hroty šípů s tulejkou většinou nelze samostatně přesněji datovat. Vyskytují se od počátku střední doby bronzové a pokračují téměř v nezměněné podobě až do období popelnicových polí (*Stuchlík 1990*, 528; *týž 2006*, 211; *Salaš 2005*, 72; *Chvojka 2006*, 104). Nejpočetnější soubor ze sledované oblasti, sedm šipek, pochází z hrobu v Počedelicích (Obr. 44:1-7). Pět šipek bylo součástí výbavy hrobu v Třebívlicích (Obr. 50:10), jedna šipka se zachovala v celku z Malnice II (Obr. 42:6). Hroty šípů s tulejkou najdeme na množství mohylových pohřebišť jako např. v mohyle 11 z Nové Huti (*Čtrnáct 1975*, tab. 42:3a-e), v mohyle 20 z Hájků u Štáhlav (*Jílková – Rybová – Šaldová 1959*, Obr. 16:9,10) nebo v mohyle 4 z Vrhavče (*Čujanová-Jílková 1977*, Obr. 8:18-22). Do stupně B C jsou datovány hroby obsahující hroty šípů z Kobeřic (*Furmánek 1973*, Obr. 33:3,5,9,10), Prahy-Hloubětína a Houšťky (*Beneš 1959*, Obr. 32:5; 33:2-7).

5. 4. 1. 3 Nářadí

Nářadí bylo do hrobů v severozápadních Čechách vkládáno jen v malé míře. Do této kategorie bronzového hrobového inventáře můžeme zařadit pouze sedm předmětů, a to sekery, nože, dláto a šídlo.

5. 4. 1. 3. 1 Sekery

Ze zpracovávané oblasti máme k dispozici tři bronzové sekery, které patří ke třem samostatným typům.

Sekery s postranními lištami

Sekery s postranními lištami jsou rozšířené téměř po celé Evropě již ve starší době bronzové, ale častěji se objevují až od starší fáze mohylové kultury (*Furmánek 1973*, 100; *Říhovský 1992*, 80; *Salaš 2005*, 31; *Stuchlík 2006*, 213). Někteří autoři vidí jejich výskyt i

ve stupni B B2 (např. *Beneš 1959*, 5, 36; *Čujanová – Jílková 1981*, 313). Sekery středobronzové se od těch ze starší doby bronzové odlišují především širším tělem a rovným nebo jen nepatrně zakulaceným týlem s protažením lišt až k ostří (např. *Čujanová – Jílková 1964*, 41). Jediný exemplář tohoto typu sekery máme zachycen v celku z Malnice I. Je to sekera se štíhlým dlouhým tělem, týlová část je nevýrazně vykrojená a obmotána spirálou z bronzového drátu (Obr. 40:6). Na týlu do délky 5,5 cm jsou zachované stopy dřeva, neboť drát v těchto místech sloužil k upevnění dřevěného topůrka. Sekera z Malnice I se řadí ke skupině II podle třídění J. Říhovského (*Říhovský 1992*, 79-80, Taf. 13:160-164). Analogické nálezy, datované do stupně B B1-2, pocházejí např. z mohyly 48 v Hájku u Štáhlav (*Jílková – Rybová – Šaldová 1959*, Obr. 41:2), mohyly 9 v Sedlci (*Čujanová – Jílková 1970*, Abb. 60:3), mohyly 15 v Boroticích (*Stuchlík 2006*, Obr. 88:10) nebo jako ojedinělý nález z Pernau (*Willvonseder 1937*, Taf. 55:8).

Sekery se srdčítým schůdkem

Na sekerách se srdčítým schůdkem se okrajové lišty sbíhají k sobě a ve středu se spojují v srdcovitý zašpičatělý schůdek. Vyskytují se od starší fáze mohylové kultury (*Čujanová – Jílková 1964*, 42; *Říhovský 1992*, 122-123; *Salaš 2005*, 32). Nejstarší sekery se schůdkem jsou v některých celcích obsaženy společně se sekerami s postranními lištami (např. *Čujanová – Jílková 1970*, Abb. 46:B; 75:B). Sekeru se srdčítým schůdkem řazenou do skupiny IV (*Říhovský 1992*, 118-123, Taf. 20:304-307) máme zachycenou v celku ze Soběsuk (Obr. 48:3). Tento typ seker je rozšířen na území Bavorska, Čech, Moravy, Rakouska, jižního Slovenska a severozápadního Maďarska (*Říhovský 1992*, 123). Z množství publikovaných nálezů tohoto typu uvedme tvary podobné naší sekeře např. z mohyl v Poběžovicích a Plzni-Černicích (*Čujanová – Jílková 1970*, Abb. 1:6; 21:3), z depotu v Hulíně (*Furmánek 1973*, Obr. 21:1; *Salaš 2005*, Tab. 16:1) nebo z hrobu 1 v Gmundenu (*Willvonseder 1937*, Abb. 8:1).

Sekery s lalokovitým schůdkem

Sekery podobné předešlému typu, které se od nich liší tzv. lalokovitým schůdkem se štěrbinovým zářezem. Můžeme se setkat i s označení sekery se spojenými laloky (*Furmánek 1973*, 100). Objevují se již od starší fáze mohylové kultury, kdy se vyvíjejí ze seker se srdčítým schůdkem a dále tvoří jejich mladší formy (*Kytlicová 1964*, 548; *Říhovský 1992*, 129; *Salaš 2005*, 33). Ve svém výskytu pokračují až do závěru mohylové kultury, kdy jsou jejich nejmladší formy součástí horizontu Plzeň-Jíkalka. V tomto stupni

končí jejich vývoj, protože v pozdějších obdobích se v Čechách již nevyskytují (*Kytlicová 1964*, 549; *Říhovský 1992*, 141; *Chvojka 2009*, 97). V severozápadních Čechách máme pouze jeden exemplář sekery s lalokovitým schůdkem z Vlastislavi II (Obr. 51:3), který podle J. Říhovského náleží skupině IX seker se schůdkem (*Říhovský 1992*, 129-141, Taf. 21-27). Oblastí rozšíření tohoto typu je území středodunajské, českofalcké a karpatské mohylové kultury (*Říhovský 1992*, 141). Najdeme je např. v západočeských mohylových hrobech ve Vsi Touškově a Milínově (*Čujanová – Jilková 1970*, Abb. 26:5, 6; 52:4) nebo v depotech přechodného horizontu B C2/D1 z Českých Zlatníků a Zvíkova (*Kytlicová 1964*, Obr. 162:A, B).

5. 4. 1. 3. 2 Nože

Ze severozápadočeských hrobových souborů pocházejí dva nože dvou samostatných typů.

Nože s plnou rukojetí

Nože s plnou rukojetí typu Brunn (*Říhovský 1972*, 10-11, Taf. 1:1) mají pravoúhlou rukojeť zdobenou dlouhými zářezy uprostřed nebo na okrajích a její zakončení je rovné nebo zaoblené. Čepel má většinou zesílenou horní část. Jejich výskyt je omezen na mladší fázi mohylové kultury (*Beneš 1959*, 37; *Čujanová – Jilková 1964*, 44; *Říhovský 1972*, 10; *Jiráň 2002*, 16). Za oblast rozšíření se považují jižní a jihozápadní Čechy, Horní Falce a Dolní Rakousko (*Říhovský 1972*, 11). Ze severozápadních Čech je nůž typu Brunn součástí celku z Líšťan (Obr. 38:11). Další nálezy můžeme uvést např. z mohylového pohřebiště v Nových Dvorech (*Píč 1900*, Tab. 9:11), z mohyly 18 v Žákavě-Svárci (*Čujanová – Jilková 1964*, Obr. 8:4) a z mohyly 22 v Ostřeticích (*Čujanová – Jilková 1970*, Abb. 11:6).

Nože s rámcovou rukojetí

Nože s rámcovou rukojetí mají dlouhou oválnou prolamovanou rukojeť, většinou zakončenou kroužkem. Čepel bývá krátká a poměrně široká s obloukovým hřbetem a rovným břitem. Tyto nože se řadí k typu Egelsheim podle třídění J. Říhovského (*Říhovský 1972*, 41-42, Taf. 13:136-140) a k variantě B uvedeného typu podle L. Jiráň (*Jiráň 2002*, 37-40, Taf. 10:98-108; 32). Vyskytují se v pozdní fázi mohylové kultury (*Říhovský 1972*, 42; *Jiráň 2002*, 39). Jejich rozšíření zaznamenáváme na poměrně rozsáhlém území Evropy. Jejich původ je kladen do Horní Falce a západních Čech, odkud se šíří do jižního

Bavorska, severních a středních Čech, středního Německa, Pomořanska, na Moravu, Horního a Dolního Rakouska až do Karpatské kotliny (Říhovský 1972, 42). Ze zpracovávané oblasti pochází nůž s rámcovou rukojetí z Bečova (Obr. 32:8). Na jiných lokalitách tento typ najdeme např. v mohylových hrobech z Kamýku-Těšnic, Nové Huti (Čujanová – Jílková 1970, Abb. 9:14, 37:5), Nových Dvorů (Píč 1900, Tab. 9:12) a z ojedinělých nálezů ve Mcelích a Staré Boleslavi (Beneš 1959, Obr. 4:9,10).

5. 4. 1. 3. 3 Dláta

Jediným zástupcem tohoto náradí v severozápadních Čechách je dláto s tulejí z hrobu v Soběsukách (Obr. 48:2), které se řadí do skupiny 1 dlátek s tulejí podle J. Říhovského (Říhovský 1992, 267-271). Dláta jsou chronologicky blíže nedatovatelná, vyskytují se od starší až do pozdní doby bronzové (Říhovský 1992, 270; Fröhlich – Chvojka 2003, 55; Salaš 2005, 47; Chvojka 2009, 99). Z jiných lokalit je můžeme zmínit např. z mohyly v Chlumu (Fröhlich – Chvojka 2003, Obr. 6:3), z depotů v Českých Zlatníkách (Kytlicová 1964, Obr. 162:B) a Hulíně (Furmánek 1973, Obr. 20:3,6,9; Salaš 2005, Tab. 16:8,10).

5. 4. 1. 3. 4 Šídla

Za šídla považujeme štíhlé dvojhroté víceúčelové tvary se zploštělým týlem, který byl zasazován do dřevěné nebo kostěné rukojeti. Takový předmět pochází ze žárového hrobu ve Slavětíně (Obr. 47:2). Určit konkrétní časové zařazení těchto předmětů je celkem nemožné. Do stupně B B2 jsou datována dvě šídla z kostrového hrobu v Šatově (Furmánek 1973, Obr. 44:26,27).

5. 4. 1. 4 Ostatní bronzové předměty

Do této kategorie řadíme buďto neidentifikovatelné zlomky, nebo předměty s nejasnou příslušností k některé z předcházejících skupin. Náleží sem celkem 19 artefaktů z devíti lokalit, a to nýty, kroužky, spirálky, tyčinky a neurčitelné zlomky.

5. 4. 1. 4. 1 Nýty

Nýty nejsou samostatným artefaktem. Jsou součástí jiných předmětů a sloužily k upevnění dřevěné části k bronzovému předmětu, např. u mečů, kopí, dýk, seker, nožů,

srpů apod. Pět nýtů pochází z kostrového hrobu v Třebívlicích (Obr. 50:9), jediný nýtek z hrobu v Počedelicích (Obr. 44:9) byl pravděpodobně součástí kompletně nedochované dýky, která je v tomto celku obsažena. Podobné nálezy pocházejí např. z mohyly 8 v Boroticích (*Stuchlík 2006*, Obr. 48:1), z mohyly 48 v Hájku u Štřáhlav (*Jilková – Rybová – Šaldová 1959*, Obr. 41:5) nebo z mohyl 1 v Chocenicích a Žákavě (*Čujanová-Jilková 1970*, Abb. 3:12-14; 69:8,9).

5. 4. 1. 4. 2 Kroužky

Jednoduché nezdobené bronzové kroužky různých průměrů a průřezů nejsou vhodné pro přesnější datování. Jejich funkce není dosud přesně známá, zčásti zřejmě šlo o součásti oděvu (*Chvojka 2009*, 95). V severozápadních Čechách takové kroužky pocházejí ze Želenic (Obr. 52:6-8), Kopist (Obr. 37:8), Nehasic a Veltěží (Obr. 51:2). Z ostatních oblastí můžeme uvést podobné nálezy z mohylových hrobů v Malesicích (*Čujanová-Jilková 1965*, Obr. 10:9,11) nebo Boroticích (*Stuchlík 2006*, Obr. 116:3).

5. 4. 1. 4. 3 Spirálky a tyčinky

V případě vinutých spirálek nebo jednoduchých tyčinek různých průřezů nešlo o finální výrobek, ale o polotovary jiných výrobků. Tyčinky se stáčely do spirálek, které pak byly součástí např. náhrdelníků. Pro datování jsou zcela nevhodné, protože se používaly po celou dobu bronzovou (*Stuchlík 2006*, 213). V hrobovém souboru Malnice II je obsažena bronzová spirálka z úzké tyčinky, část drobné trubičkovité spirálky a jednoduchá tyčinka (Obr. 42:1,2,4). Analogické příklady bronzových spirálek můžeme uvést z mohyly 1 v Meclově (*Čujanová-Jilková 1970*, Abb. 14:4-8), z mohyly 15 v Boroticích (*Stuchlík 2006*, Obr. 88:5,6,8) a z mohyl v Hájku u Štřáhlav (*Jilková – Rybová – Šaldová 1959*, Obr. 6:A; 11:7; 26:24). Bronzová tyčinka kruhového průřezu omotaná drátem trojúhelníkovitého průřezu, mírně obloukovitě stočená je součástí inventáře hrobu Malnice I (Obr. 40:4). Zcela shodný nález známe z mohyly 15 v Boroticích (*Stuchlík 2006*, Obr. 88:3).

Z Bíliny pochází blíže neurčitelný plechový kroužek (Obr. 32:3) a z Počedelic zlomek kování a neidentifikovatelný zlomek bronzového předmětu (Obr. 44:10,11).

5. 4. 2 Keramické nádoby

Analýze keramických nádob střední doby bronzové se podrobněji věnujeme při rozboru movitých nálezů ze sídliště v Dobroměřicích. Na tomto místě provedeme pouze přehled keramických tvarů obsažených v hrobech. Soubor keramiky zahrnuje 51 nádob nebo jejich částí či zlomků. Nejpočetněji jsou zastoupeny amfory se třinácti exempláři a mísy s dvanácti zástupci. Dále soubor obsahuje džbánky, šálky, hrnce, zásobnicové nádoby, okřín, cedník, jednu miniaturní nádobku a tři tvarově neurčené zlomky.

5. 4. 2. 1 Amfory

Ve zpracovávaném souboru máme k dispozici třináct amfor či amforovitých nádob, z toho jedenáct celých tvarů a dva zlomky. Z hrobu ve Zbrašíně pochází amfora s baňatým tělem, prohnutým hrdlem a vyhnutým okrajem s jedním zachovaným páskovým uchem na plecích (Obr. 52:5). Tvarově podobná je i amforka z Toužetína se dvěma uchy (Obr. 50:1). Na obou těchto nádobách najdeme ještě pozdně starobronzové prvky (baňaté spodky a mírně prohnutá hrdla), což vede k dataci těchto tvarů do staršího období střední doby bronzové. Odlišným typem jsou dvě amfory s horizontálně postavenými uchy z Chotějovic a Malnice II. První zástupce je amfora s nižším konickým hrdlem a vejčitým tělem, pod hrdlem i na výduti zdobena rytou výzdobou (Obr. 36:2). Amfora z Malnice II má vyšší válcovité mírně prohnuté hrdlo a baňaté tělo s dvojitými výčnělky pod hrdlem (Obr. 42:5). Amfory s horizontálními uchy bývají datovány do stupně B B2-C1 (*Chvojka – Michálek 2003*, 104; *Stuchlík 2006*, 194). Podobné tvary shodně datované uvedme např. z mohyly 8 v Nové Huti (*Čtrnáct 1975*, tab. 39:6), z mohyl 15 a 21 v Boroticích (*Stuchlík 2006*, Obr. 91:6; 98:4), z mohyly 7 ve Svárči (*Čujanová-Jílková 1964*, Obr. 12:2), z Běchovic (*Beneš 1959*, Obr. 11:2) nebo ze sídlištního kontextu v Křižanovicích (*Stuchlík 1971*, Obr. 1:22). Z hrobu v Malnicích I pochází amfora s kuželovitým hrdlem a baňatým tělem, s podkovovitě orámovanými vypnuliny na maximální výduti (Obr. 41:4). Obdobné amfory se vyskytují v období B B2 – C1, jako např. analogické tvary z mohyly 46 v Plzni-Nové Hospodě (*Jílková 1958*, Obr. 8:11), z mohyly 30 v Zeleném (*Čujanová-Jílková 1970*, Abb. 99:18) nebo z hrobu 5 v Kronstorfu (*Willvonseder 1937*, Taf. 44:7). Amfory z lokalit Lovosice I a Lovosice III mají vyšší válcovitá hrdla, baňatá těla a dvě pásková ucha na plecích (Obr. 39:4,6). Takové tvary jsou datovány do mladšího období mohylové kultury (*Plesl 1965*, 479). Obdobné amfory najdeme např. v mohyle 10 ze Žákavy (*Čujanová-Jílková 1970*, Abb. 64:9), také jako ojedinělý nález ze Stillfriedu (*Willvonseder 1937*, Taf.

8:1). Samostatným typem jsou amfory se svislým žlábkováním povrchu těla, jaké známe z hrobů v Lovosicích II (Obr. 39:2), Slavětíně (Obr. 47:5,7) a Dobroměřicích (Obr. 9:2). Amfora z Lovosic II má vysoké válcovité hrdlo, dvě pásková ucha na plecích a tělo hluboko svisle žlábkované, zatímco amforovitá nádoba z Dobroměřic s vysokým válcovitým hrdlem, má tělo mělce žlábkované a dva výčnělky na podhrdlí. Dvě amforovité nádoby ze Slavětína mají baňatá žlábkovaná těla a válcovitá hrdla. Amfory se svislým žlábkováním jsou obecně kladeny do závěrečné fáze mohylové kultury (*Böhm 1937*, 26; *Beneš 1959*, 25, 37; *Plesl 1965*, 482, 484; *Čujanová-Jílková 1977*, 97, 109; *táž 1995*, 19). Analogické a shodně datované nádoby uvedme např. z žárových hrobů v Praze-Libni a Praze-Troji (*Beneš 1959*, Obr. 12:1; 36:2), z hrobů v Praze-Bubenči (*Čujanová-Jílková 1995*, Obr. 163:C), Brandýse, Houšťce a Cvrčovicích (*Plesl 1965*, Obr. 12:2,6; 16:1). Z hrobu ve Smolnicích se zachovala pouze část válcovitého hrdla a výduti amfory s rytou výzdobou na podhrdlí a na výduti (Obr. 47:1). A. Beneš tento tvar datuje do přechodného horizontu B C2/D1 (*Beneš 1959*). Z Třebivlic pochází zlomek hrdla s částí výduti amfory (nevyobrazeno).

5. 4. 2. 2 Mísy

Druhým nejčastějším keramickým tvarem vkládaným do severozápadočeských mohylových hrobů jsou mísy, které se objevily ve značné tvarové variabilitě v počtu dvanácti celých tvarů nebo jejich částí. Z hrobu v Chotějovicích pochází oble rozevřená mísa s nožkovitě odsazenou podstavou, pod hrdlem zdobená vodorovnou oběžnou důlkovanou páskou, která je přerušena masivním horizontálně postaveným uchem (Obr. 46:1). Mísa je datována do stupně B B2 (*Pleinerová 1958*). Do stejného období řadíme i hlubší mísu s mírně prohnutým hrdlem, pod kterým je zdobena řadou zavěšených šrafovaných trojúhelníků z Měcholup (Obr. 42:8). Výzdobný motiv zavěšených šrafovaných trojúhelníků na mísách či amforách je kladen do starší až střední fáze mohylové kultury (*Jílková 1958*, 344). Oble rozevřená mísa s páskovým ouškem pod okrajem a čtyřmi pravidelně rozmístěnými dvojicemi lalokovitých výčnělků na okraji byla přidána do hrobu z Líšťan (Obr. 38:7). Mísy s uchem a laloky na okrajích bývají řazeny do mladší fáze mohylové kultury (např. *Jílková – Maličský 1954*, 253). Shodně jsou datované analogické tvary z mohyl v Boroticích (*Stuchlík 2006*, Obr. 154:5,9), Zeleném (*Čujanová-Jílková 1964*, Obr. 10:13), Malesicích (*Čujanová-Jílková 1965*, Obr. 9:9) nebo Hájku u Štáhlav (*Jílková – Rybová – Šaldová 1959*, Obr. 41:7). Následujícím typem jsou mísy

svisle žlábkované. Celý tvar s vodorovným vytaženým okrajem se čtyřmi laloky pochází z celku v Dobroměřicích (Obr. 10:4), v Líšťanech se zachovala pouze část hlubší mísy s odsazeným nálevkovitým hrdlem a žlábkovaným tělem (Obr. 38:4). Svislé žlábkování nádob je obecně považováno za prvek závěrečného období mohylové kultury. V případě mísy z Líšťan, která náleží do celku datovaného do stupně B C, je zde žlábkování zachyceno ještě ve starobylém prostředí (*Plesl 1965*, 480). Z hrobu v Dobroměřicích pochází ještě jedna malá mělká mistička s drobným ouškem pod okrajem (Obr. 10:3). Tento typ mísy není v hrobech příliš častý a nenacházíme pro něj vhodné analogie. Samostatným typem jsou nálevkovité mísy. Dvě takové s ouškem pod okrajem najdeme v hrobovém souboru ze Straškova (Obr. 49:2,3). Nálevkovité mísy s uchem pod okrajem jsou představitelem mladší až pozdní fáze mohylové kultury (např. *Plesl 1965*, 480; *Jilková – Soukupová 1977*, 248; *Trefný – Dobeš 2008*). Obdobně datované tvary pocházejí např. z keramických depotů v Poděbradech (*Beneš 1959*, Obr. 19:5,6), Maisbirbaumu (*Willvonseder 1937*, Taf. 17:1) nebo z hrobu 1 ve Štichově (*Jilková – Soukupová 1977*, Obr. 4:2). Typickým keramickým tvarem mohylové kultury jsou mísy na nožce. Jediný celý exemplář tohoto typu nádoby je součástí celku z Droužkovic. Jde o drobnou misku na duté nožce s páskovým ouškem na plecích (Obr. 35:6). Tento typ nelze samostatně chronologicky zařadit. V Líšťanech se dochovala pouze část nožky (Obr. 38:3). Podobnou miniaturní mističku na nožce najdeme v sídlištním kontextu z Prahy-Hloubětína nebo v hrobě z Dolan (*Beneš 1959*, Obr. 11:6; 24:6). Misky na nožce jsou typické zejména pro českofalckou mohylovou kulturu (např. Nová Huť, Dýšina, Žákava: *Čujanová-Jilková 1970*, Abb. 27:7-10; 34:13; 65:1,3,5,11; 81:5,9-10).

5. 4. 2. 3 Džbánky

Málo početnou keramickou skupinu představují džbánky, které zastupují pouze čtyři exempláře. Součástí celku z Tvršic je džbánek s vysokým prohnutým hrdlem a páskovým uchem sahajícím z poloviny hrdla na podhrdlí (Obr. 51:6). Tento typ řadíme do starší fáze mohylové kultury, neboť posazení ucha na již mohylovém tvaru nádoby, ukazuje na starší vlivy z předcházejícího období kultury únětické. Obdobné džbánky s uchem naspodu hrdla, datované do stupně B B1, najdeme např. v mohylách 5 z Podražnic (*Čujanová-Jilková 1981*, Obr. 5:16) a 31 z Mladé Boleslavi-Čejetiček (*Plesl 1965*, Obr. 2:5). Z Počedelic pochází džbánek s prohnutým nálevkovitě rozevřeným hrdlem a páskovým uchem, které sahá z okraje na podhrdlí. Na podhrdlí probíhá řada vodorovných rýžek (Obr.

44:14). Analogické tvary bývají většinou datovány do stupně B B, jako např. džbánky z mohyl 44 a 53 v Hájku u Štáhlav (*Jilková – Rybová – Šaldová 1959*, Obr. 34:a1; 45:8), mohyl 15 a 21 v Boroticích (*Stuchlík 2006*, Obr. 98:3; 154:4) nebo sídliště v Mistelbachu (*Willvonseder 1937*, Taf. 3:1,2,4,5). Do stupně B C je řazen podobný džbánek z keramického depotu v Brodu nad Dyjí (*Palátová – Salaš 2002*, Tab. 1A:6). Do závěrečné fáze mohylové kultury datujeme dva džbánky se svislým žlábkováním těla. První nález ze Straškova má nízké nálevkovitě rozevřené hrdlo, páskové ucho sahá z okraje na podhrdlí, tělo je až k podstavě svisle široce hluboce žlábkované (Obr. 49:1). Druhý zástupce z Dobříčan je neúplně zachovaný džbánek s prohnutým hrdlem a svisle žlábkovaným kulovitým tělem (Obr. 34:2). Shodně datované exempláře uveďme např. z hrobu v Přerově (*Beneš 1959*, Obr. 10:8), keramického depotu ve Věteřově II (*Palátová – Salaš 2002*, Tab. 21:1, 2) nebo ze sídlištního kontextu v Humnech (*Plesl 1965*, Obr. 17:1,2).

5. 4. 2. 4 Koflíky

Ze zpracovávaného souboru pochází devět koflíků, ze kterých můžeme vyčlenit čtyři tvarové typy. Prvním typem jsou nálevkovité koflíky, zastoupené dvěma exempláři z Líšťan a Počedělic (Obr. 38:5; 44:13). Obdobné tvary jsou většinou datovány do střední až mladší fáze mohylové kultury (B B2 – C), jako např. nálevkovité koflíky z mohylových hrobů v Malesicích (*Čujanová – Jilková 1965*, Obr. 9:5) a Meclově (*Čujanová – Jilková 1969*, Obr. 2:2), z keramických depotů ve Starých Hvězdlicích a Želešicích (*Palátová – Salaš 2002*, Tab. 14A:4; 23:6, 7) nebo ze sídlištního kontextu v Hippersdorfu (*Willvonseder 1937*, Taf. 7:3). Druhým typem jsou koflíky polokulovité, které máme doložené ve dvou celcích. Z Dobroměřic pochází polokulovitý koflík s vyklenutou podstavou (Obr. 10:1), zatímco koflík z Malnice II má podstavu rovnou (Obr. 42:3). Tento tvar se vyskytuje v mladší až pozdní fázi mohylové kultury, i když není vázán pouze na toto období. Za blízké analogie můžeme považovat např. koflíky z keramických depotů v Poděbradech (*Beneš 1959*, Obr. 21:1,2) a Brodu nad Dyjí (*Palátová – Salaš 2002*, Tab. 1A:1,2,5) nebo z mohyl ve Svárči u Žákavy (*Čujanová – Jilková 1964*, Obr. 12:20), Nové Huti (*Čtrnáct 1975*, tab. 42:8) a Červeném Hrádku (*Čujanová – Jilková 1970*, Abb. 41:4). Obdobným typem jsou koflíky polokulovité s odsazeným prohnutým hrdlem, které se objevují především v mladším stupni mohylové kultury. Dva takové jsou součástí celku z Malnice I (Obr. 41:1,3). Analogické tvary k našim koflíkům, datované převážně do

stupně B C, najdeme např. z mohyl v Milínově (*Čujanová – Jilková 1970*, Abb. 49:19; 50:9; 51:14), Boroticích (*Stuchlík 2006*, Obr. 154:2), Zeleném (*Čujanová – Jilková 1964*, Obr. 14:19) a z keramických depotů v Lednici, Věteřově I (*Palátová – Salaš 2002*, Tab. 4:2-4; 20:2,4) nebo Maisbirbaumu (*Willvonseder 1937*, Taf. 20:4). Posledním typem jsou koflíky s válcovitým tělem z Dobroměřic (Obr. 10:2) a Dobříčan (Obr. 34:3). Oba pocházejí z celků datovaných do závěrečné fáze mohylové kultury. Tento tvar připomíná nález z mohyly v Zeleném (*Čujanová – Jilková 1964*, Obr. 19:5).

5. 4. 2. 5 Okříny

Dvojkonické nádoby (tzv. okříny) se vyskytují až od závěrečné fáze mohylové kultury a poté hlavně v následujícím období popelnicových polí, za jejichž charakteristický znak se považují. Otázka jejich geneze ovšem zatím nebyla vyřešena (*Bouzek 1958*, 368; *Plesl 1965*, 494; *týž 1974*, 354; *Wiegandová 1973*, 261; *Jiráň 2008*, 106). Okřín je doložen pouze v hrobovém souboru z Dobroměřic (Obr. 11:2). Obdobné tvary datované do přechodného mohylovo-milavečského období najdeme např. v mohylách 11 a 12 ve Vrhavči (*Čujanová-Jilková 1977*, Obr. 12:6; 13:1). Na Moravě jsou okříny součástí inventářů mohyl z Velkých Hostěrádek nebo Chválkovic (*Chleborád 1939*, Obr. 12:3; 14:4).

5. 4. 2. 6 Hrnce

Hrnce nejsou příliš často součástí hrobových výbav. Ze severozápadočeských mohylových hrobů máme přesto doloženo pět těchto nádob. Čtyři z nich pocházejí z celků datovaných do závěrečné fáze mohylové kultury. Pouze hrnec z Líšťan je typologicky starší. Je to tvar s nízkým válcovitým hrdlem a soudkovitým tělem se dvěma uchy na podhrdlí. Tělo je zdobeno bohatou rytou výzdobou (Obr. 38:6). Dva navzájem podobné hrnce pocházejí z Dobroměřic a Slavětína. První z nich má vejčité svisle rýhované tělo s nízkým hrdlem a dvěma páskovými uchy vytaženými nad okraj (Obr. 11:1). Hrnec ze Slavětína má vyšší prohnuté hrdlo, svisle prstované tělo a dvě pásková ucha sahající z okraje na podhrdlí (Obr. 47:4). Tyto tvary připomínají nálezy ze sídlištního kontextu z Hostouně (*Beneš 1959*, 39, obr. 22:7,9). Součástí celku v Lovosicích II je bezuchá hrncovitá nádoba s vyšším válcovitým mírně konickým hrdlem a čtyřmi výčnělky

na podhrdlí (Obr. 39:3). Pouze částečně se dochoval hrnec soudkovitého těla s jedním páskovým uchem při okraji z Dobříčan (Obr. 34:4).

5. 4. 2. 7 Zásobnicové nádoby

Zásobnicové nádoby nebývají běžně vkládány do hrobů jako součást výbavy. Jedinými dvěma severozápadočeskými zástupci tohoto typu nádob jsou zásobnice ze Slavětína. První exemplář má vyšší válcovité hrdlo, které je hladké, tělo je svisle prstované a pod hrdlem jsou umístěny tři masivní výčnělky (Obr. 47:6). Druhá zásobnicová nádoba má vyšší nálevkovité hrdlo a vyhnutý okraj, pod hrdlem jsou čtyři masivní výčnělky. Hrdlo je vyhlazené a tělo drsné neupravené (Obr. 47:8).

5. 4. 2. 8 Cedníky

Cedníky nejsou příliš vhodné k přesnějšímu chronologickému zařazení, setkáme se s nimi po celou dobu bronzovou. Jediný zlomek této nádoby pochází z hrobu v Dobříčanech (Obr. 34:1), který je podle ostatních nálezů datován do pozdní fáze mohylové kultury.

5. 4. 2. 9 Miniaturní nádobka

Blíže tvarově nezařaditelná je miniaturní dvojkuželovitá nádobka se dvěma protilehlými páskovými uchy na maximální výdutí z Lovosic II (Obr. 39:1). Tento tvar připomíná nález ze žárového hrobu 1 ve Vrhavči, který má však výše položená ucha (Čujanová-Jilková 1977, Obr. 8:8).

5. 4. 3 Předměty z jiných materiálů

Do této kategorie řadíme předměty ze zlata a kaolinické hmoty.

5. 4. 3. 1 Předměty ze zlata

Zlaté předměty se v různých podobách vyskytují od eneolitu po časnou dobu laténskou (Lehrberger a kol. 1997). Předmětů vyráběných ze zlata ve střední době bronzové známe několik druhů - jednoduché zlaté kroužky, spirálky z jednoduchého nebo dvojitého drátu,

úzké i široké plátky zlaté fólie nebo plasticky zdobené terče z tenkého zlatého plechu. Ze severozápadočeských hrobů pochází celkem šest zlatých spirálek z dvojitého drátu o třech a šesti vinutích z Malnice I (Obr. 40:1,2), Třebívlic (Obr. 50:7,8) a Loun (nevyobrazeno). Zlaté spirálky mohylové kultury jsou většinou datovány do stupně B C a vyskytují se převážně v bohatých mužských kostrových hrobech (*Čujanová-Jílková 1975*, 125; *Stuchlík 2006*, 215). Nejrozšířenější jsou v západočeské oblasti, kde jsou součástí hned několika hrobových inventářů, např. mohyly 3 z Chocenic, mohyly 12 z Točnicku, mohyly 20 ze Kbelu (*Čujanová-Jílková 1970*, Abb. 3:18; 5:2; 15:8) nebo mohyly 39 ze Sedlce (*Čujanová-Jílková 1965*, Obr. 2:2-9; 3:3, 4; 4:13-18).

5. 4. 3. 2 Předmět z kaolinické hmoty

Zcela ojedinělý předmět, pro který nemáme žádné analogie, je vejčitý amulet bílé barvy opracovaný z kaolinické hmoty (Obr. 44:12). Byl přidán do hrobu v Počedělicích jako součást výbavy zemřelého. Podle polohy nálezů byl předmět spolu s dalšími uložen pravděpodobně ve váčku a nebožtík jej měl v levé ruce. Mohli bychom se domnívat, že šlo o symboliku vejce, známou z mnohem mladších období (*Štauber 2002*, 248).

5. 5 Chronologické zařazení

Na základě provedené analýzy nálezového fondu hrobových souborů je možné určit jejich chronologické zařazení. Do konkrétních Reineckeho stupňů se podařilo začlenit všech 40 celků ze skupin 1, 2 a 3, jejichž hrobové inventáře byly podrobeny analýze. Hroby jsou zařazeny do sedmi chronologických etap v rámci trvání mohylové kultury – starší stupeň (B B1), střední stupeň (B B2-C1), starší až střední stupeň (B B1-C1), střední až mladší stupeň (B B2 – C), mladší stupeň (B C), pozdní stupeň (B C2/D1) a střední až pozdní stupeň (B B2-C2/D1). 11 hrobů ze Skupiny 4 bylo možné zařadit pouze obecně do období trvání celé střední doby bronzové (B B1 - C2/D1).

5. 5. 1 Starší stupeň mohylové kultury (B B1)

Největší počet hrobů v severozápadních Čechách pochází ze staršího stupně mohylové kultury. Jde o devět nálezů – Březno I, Březno II, Droužkovice, Kopisty, Lounky, Toužetín, Tvršice, Zbrašín a Želenice.

K nejstarším souborům patří celky z Toužetína (Obr. 50:1), Tvršic (Obr. 51:5,6) a Zbrašína (Obr. 52:1-5). Součástí výbavy všech tří hrobů jsou keramické nádoby staromohylového vzezření, na kterých současně najdeme prvky starobronzové (baňaté spodky a mírně prohnutá hrdla). Celek z Tvršic kromě nádoby obsahuje i jehlici s dvojkuželovitou hlavicí a otvorem v zesíleném krčku, která je jednoznačně řazena do stupně B B1 (*Jilková 1958*, 342-343; *Beneš 1959*, 12-13; *Čujanová-Jilková 1964*, 31; *táž 1981*, 327; *Furmánek 1973*, 111; *Říhovský 1979*, 24). Tento typ jehlice se objevil i v celku ze Zbrašína, který navíc obsahoval spirálový a nezdobený tyčinkový bronzový náramek. Výskyt spirálových náramků je omezen na starší stupeň mohylové kultury (*Beneš 1959*, 16; *Plesl 1965*, 468; *Čujanová-Jilková 1970*), tyčinkovité náramky přežívají i do mladších etap, avšak nezdobené formy jsou často obsaženy v souborech ze staršího či středního stupně, jako např. v mohyle z Háje u Hořovic (*Maličský 1952*, Obr. 144). Podobnou kombinaci dvou jehlic s dvojkuželovitou hlavicí a otvorem v krčku a spirálového náramku najdeme v celku z Března I (Obr. 33:1-7). Kromě těchto artefaktů obsahoval ještě čtyři terčovité závěsky, jejichž výskyt je také kladen zejména do staršího stupně mohylové kultury (*Beneš 1959*, 19; *Čujanová-Jilková 1964*, 39; *Plesl 1965*, 468; *Furmánek 1973*, 125). Pouze část spirálového náramku byla součástí výbavy hrobu z Března II (Obr. 33:8). Do staršího stupně můžeme zařadit i hrob z Lounek (Obr. 38:12,13), jeho součástí jsou dvě jehlice s dvojkuželovitou svisle provrtanou hlavicí a tyčinkovitý náramek. Tento typ jehlic, který vychází z pozdně starobronzových forem, nepřežívá stupeň B B1 (*Plesl 1965*, 466). Inventář hrobu z Kopist (Obr. 37:3-11) nám také poskytuje oporu pro dataci celku do stupně B B1. Obsahuje jehlici s dvojkuželovitou hlavicí a otvorem v krčku, tyčinkovitý náramek zdobený jedním svazkem rýžek, pět terčovitých závěsků, bronzový kroužek a ojedinělou bohatě profilovanou jehlicí, ke které však nemáme dosud žádné analogie a nemůžeme jí tedy samostatně chronologicky zařadit. Tato jehlice ovšem s největší pravděpodobností nebyla součástí původního celku, byla k němu zřejmě omylem následně přiřazena v muzejní sbírce. Pouze podle přítomnosti čtyř terčovitých závěsků, které byly společně se třemi bronzovými kroužky jedinou dochovanou součástí výbavy hrobu ze Želenic (Obr. 52:6-12), řadíme tento celek také do staršího stupně mohylové kultury. Důležitými artefakty pro dataci hrobu z Droužkovic (Obr. 35) jsou především dva masivní náramky s pečetiřkovitě rozšířenými konci, které jsou typické pro stupeň B B1 (*Willvonseder 1937*, 246; *Jilková 1958*, 343; *Čujanová-Jilková 1964*, 35; *Beneš – Kytlicová 1991*, 90; *Stuchlík 2006*, 208). Součástí inventáře hrobu je také zlomek tordovaného tyčinkovitého náramku, zlomky dvou prstenů s protilehlými růžicemi a

drobná miska na nožce. Tyto předměty však nejsou příliš chronologicky vyhraněné, vyskytují se v širším časovém rozmezí.

5. 5. 2 Střední stupeň mohylové kultury (B B2-C1)

Do středního stupně mohylové kultury řadíme šest celků - Hrdly, Chotějovice, Malnice II, Měcholupy, Selibice a Veltěže.

Celek obsahující nejstarší meč s destičkovitým týlem je hrob z Hrdel (Obr. 36:3). Zde je tento předmět jedinou dochovanou součástí inventáře, nicméně právě díky tomuto nálezu ho můžeme jednoznačně zařadit do středního stupně mohylové kultury (*Plesl 1954*, 237; *tyž 1965*, 467; *Beneš 1959*, 7; *Furmánek 1973*, 105; *Novák 1975*, 5-6, 9-10). Do stejného období náleží i hrob z Malnice II, který obsahuje amforu, polokulovitý koflík, bronzovou šipku s tulejí a zlomky bronzových spirálek a tyčinky (Obr. 42:1-6). Celek je datován zejména podle amfory s horizontálními uchy, které bývají řazeny do stupně B B2-C1 (*Chvojka – Michálek 2003*, 104; *Stuchlík 2006*, 194). S polokulovitým koflíkem se můžeme setkat ještě v pozdní fázi mohylové kultury a bronzová šipka, spirálky i tyčinka také nepřispějí k přesnějšímu zařazení. Amforu s horizontálními uchy obsahuje také soubor z Chotějovic (Obr. 36:1,2). Společně s ní byla součástí inventáře také mísa zdobená vodorovnou oběžnou důlkovanou páskou pod hrdlem, která je přerušena masivním horizontálně postaveným uchem. Oba tyto tvary jsou datovány do středního stupně (*Pleinerová 1958*, 65). Do tohoto období řadíme i mísu z Měcholup s řadou zavěšených šrafovaných trojúhelníků pod hrdlem, která je kromě zlomku další keramické nádoby jedinou dochovanou součástí inventáře tohoto hrobu (Obr. 42:7,8). Nádoby s výzdobným motivem zavěšených šrafovaných trojúhelníků bývají kladeny do střední fáze mohylové kultury (*Jílková 1958*, 344). Hrob z Veltěží (Obr. 51:1,2) obsahuje bronzový kroužek, který však není vhodný k přesnějšímu datování, a část plochého podélně žebrovaného náramku s pěti hladkými žebry a zaobleným koncem. Tento typ nálezu je řazen do stupně B B2-C1 (*Maličský 1952*, 274; *Jílková – Maličský 1954*, 255; *Beneš 1959*, 18, 36-37; *Čujanová-Jílková 1964*, 35). Do středního stupně mohylové kultury můžeme zařadit i celek ze Selibic, který obsahuje zlomky mísy a dalších keramických nádob (Obr. 46:4-6).

5. 5. 3 Starší a střední stupeň mohylové kultury (B B1–C1)

Tři hroby – Pruněrov, Roudnice nad Labem a Soběsuky – nelze datovat podrobněji než do průběhu těchto dvou stupňů.

Hrobový soubor z Prunéřova obsahuje pouze bronzové náramky: plechový spirálový nárameník s růžicemi na koncích, dva ploché podélně žebrované lalokovitě ukončené náramky s pěti hladkými žebry a poměrně ojedinělý tyčinkovitý náramek s růžicemi na koncích (Obr. 45). S plechovými spirálovými nárameníky se setkáváme již v průběhu starší a také ve střední fázi mohylové kultury (*Willvonseder 1937*, 122; *Beneš 1959*, 36; *Kytlicová 1964*, 530; *Furmánek 1973*, 117). Dataci tohoto celku do stupňů B B1-C1 neodporují ani náramky s pěti hladkými žebry, které se řadí do střední fáze mohylové kultury (viz výše). Tyčinkovitý náramek s růžicemi na koncích nám neposkytne přílišnou datovací oporu, vyskytuje se ve střední i mladší době bronzové. Z hrobu v Roudnici nad Labem se zachovaly pouze dva plechové spirálové nárameníky z širokého plechu s růžicemi na koncích (Obr. 46:2,3), jejichž výskyt se omezuje na stupeň B B1-2 (*Beneš 1959*, 36; *Plesl 1965*, 472). Součástí hrobového inventáře ze Soběsuk je bronzová sekera se srdčítým schůdkem, jehlice s pečetítkovitou hlavicí a dláto s tulejí (Obr. 48:1-3). Sekery se srdčítým schůdkem se objevují především ve starším stupni mohylové kultury (*Čujanová – Jílková 1964*, 42; *Říhovský 1992*, 122-123; *Salaš 2005*, 32), zatímco s nejstaršími jehlicemi s pečetítkovitou hlavicí se setkáme až ve stupni B B2-C1 (*Čujanová-Jílková 1964*, 33; *táž 1969*, 164; *Furmánek 1973*, 112; *Říhovský 1979*, 57-58, 62; *Chvojka 2009*, 86). Dlátko s tulejí chronologické zařazení nijak neupřesní, neboť se vyskytuje téměř po celou dobu bronzovou. Nezbyvá než zařadit tento celek do staršího až středního stupně.

5. 5. 4 Střední až mladší stupeň mohylové kultury (B B2–C)

Do středního až mladšího stupně mohylové kultury řadíme pouze dva hroby – Malnice I a Počedělice - které se nepodařilo přesněji zařadit do konkrétního úseku střední doby bronzové.

Jednoznačně nejbohatší hrob z této etapy je hrob Malnice I (Obr. 40,41). Je zajímavý i tím, že jsou do jednoho celku uloženy starší tvary bronzů společně s mladšími keramickými nádobami a zlatými spirálkami. Není proto vyloučeno, že jde o dva celky uložené pod jednou mohylou. Toto však v současné době již nemůžeme bezpečně prokázat. Meč s destičkovitým týlem a dvěma nýty, který je řazen do stupně B B2-C1 (*Plesl 1954*, 237; *tž 1965*, 467; *Beneš 1959*, 7; *Furmánek 1973*, 105; *Novák 1975*, 5-6, 9-10), je jedním z hlavních datovacích vodítek celého souboru. Společně s mečem se zde objevila i sekera s postranními lištami, spojovaná se stupněm B B1 (*Furmánek 1973*, 100; *Říhovský 1992*, 80; *Salaš 2005*, 31; *Stuchlík 2006*, 213), avšak není vyloučen její přesah do

stupně následujícího (např. *Beneš 1959*, 5, 36; *Čujanová – Jílková 1981*, 313). Jehlice s hřebíkovitou hlavicí a otvorem v krčku je také často datována spíše do starší fáze mohylové kultury, nicméně ji najdeme i v celcích středního stupně (*Říhovský 1979*, 26-27, 29). Tyčinkovitý náramek se běžně vyskytuje ve stupních B B2 – C1, i když není vázán pouze na toto období (*Furmánek 1973*, 121; *Čujanová-Jílková 1964*, 35; *táž 1970*; *táž 1992*, 285; *Tisucká 2008*). Do hrobu byly původně přidány i tři zlaté spirálky (dochovaly se jen dvě), které většinou bývají součástí bohatých mužských hrobů mladší fáze mohylové kultury (*Čujanová-Jílková 1975*, 125; *Stuchlík 2006*, 215). Amfora s podkovovitě orámovanými vypnulínami je tvarem, který se objevuje ve stupni B B2 - C1 (*Plesl 1954*, 233; *týž 1965*, 467; *Willvonseder 1937*, Taf. 44:7). Se dvěma polokulovitými koflíky s odsazeným prohnutým hrdlem se setkáváme spíše v mladším stupni mohylové kultury. Příklady uveďme z mohyl v Milínově (*Čujanová – Jílková 1970*, Abb. 49:19; 50:9; 51:14) a Boroticích (*Stuchlík 2006*, Obr. 154:2) a z keramických depotů v Lednici, Věteřově I (*Palátová – Salaš 2002*, Tab. 4:2-4; 20:2, 4) nebo Maisbirbaumu (*Willvonseder 1937*, Taf. 20:4). Malnický celek ukazuje, že bronzové předměty náleží s největší pravděpodobností do středního stupně (B B2 – C1), zatímco keramika do stupně středního až mladšího (B B2-C). Do této etapy můžeme zařadit i hrob z Pochedělic (Obr. 44), především na základě keramických nádob. Nálevkovitý koflík bývá řazen do rozmezí stupňů B B2 – C, jako např. koflíky z hrobů v Malesicích (*Čujanová – Jílková 1965*, Obr. 9:5) a Meclově (*Čujanová – Jílková 1969*, Obr. 2:2) nebo z keramických depotů ve Starých Hvězdlicích a Želešicích (*Palátová – Salaš 2002*, Tab. 14A:4; 23:6, 7). Stejně tak i džbánek s nálevkovitě rozevřeným hrdlem a páskovým uchem sahajícím z okraje na podhrdlí je tvarem vyskytujícím se převážně ve střední až mladší fázi mohylové kultury, což dokládají nálezy z mohyl 15 a 21 v Boroticích (*Stuchlík 2006*, Obr. 98:3; 154:4), ze sídliště v Mistelbachu (*Willvonseder 1937*, Taf. 3:1,2,4,5) nebo z keramického depotu v Brodu nad Dyjí (*Palátová – Salaš 2002*, Tab. 1A:6). Soubor obsahuje také zlomek hrotu dýky, podle kterého sice nejsme schopni určit konkrétní typ tohoto artefaktu, nicméně velké množství dýk se středovým žebrem je řazeno právě do tohoto období. Ostatní nálezy – skupina sedmi šipek s tulejkou a vejčitý amulet z kaolinické hmoty - již neposkytují oporu pro přesnější datování.

5. 5. 5 Mladší stupeň mohylové kultury (B C)

Ve stupni B C se v severozápadních Čechách objevily bohaté hroby s meči – Obrnice, Solany, Třebívlice a Velká Černoc. Do této etapy dále řadíme hroby Líšťany, Lovosice I, Lovosice III a Radovesice.

Inventář bohatého hrobu z Obrnic (Obr. 43) je složen z bronzového meče s plným jílcem, jehlic s vývalkovitou hlavicí, s hlavicí svinutou v očko a s terčovitou hlavicí, plechového náramku se dvěma protilehlými dvojicemi růžic na koncích a dvou zlomků plochého náramku se třemi žebry. Hrob je spolehlivě datován do mladšího stupně mohylové kultury zejména díky meči s plným jílcem, který je typickým zástupcem tohoto období (*Böhm 1937, 20; Beneš 1959, 9; Čujanová-Jilková 1964, 45; táž 1970; táž 1977, 89; Stuchlík 1988, 303*). Nejstarší jehlice s vývalkovitou hlavicí, které jsou častější až v horizontu Plzeň-Jíkalka, najdeme již ve stupni B C (*Böhm 1937, 21, 100, obr. 3:9; 41; Kytlicová 1964, 518*). Totéž můžeme říci o jehlicích s terčovitou hlavicí, které se objevují od mladší fáze mohylové kultury, ale jejich vývoj pokračuje do počátku mladší doby bronzové (*Beneš 1959, 15, 37; Čujanová-Jilková 1964, 34; Kytlicová 1964, 528; Furmánek 1973, 115; Říhovský 1979, 66-68, Taf. 16:296-297*). Jehlice s hlavicí svinutou v očko, která se vyskytuje v širokém časovém rozmezí, nemůže být v dataci celku příliš nápomocná. Výskyt plechových náramků se dvěma růžicemi je omezen na stupeň B C (*Böhm 1937, 22; Beneš 1959, 18, 37; Čujanová-Jilková 1964, 35; táž 1977, 87*). Nápadně podobné je složení hrobového inventáře ze Solan (Obr. 48:4-8), který také obsahuje meč stejného typu, jehlici s hlavicí svinutou v očko a plechový náramek se dvěma protilehlými dvojicemi růžic. Kromě těchto artefaktů byly navíc přítomna i trojice bronzových tyčinkovitých náramků, jejichž výskyt v mladším stupni mohylové kultury rozhodně není ojedinělý (*Furmánek 1973, 121; Čujanová-Jilková 1964, 35; táž 1970; táž 1992, 285; Tisucká 2008*). Do tohoto období jednoznačně řadíme i bohatý soubor z Třebívlic (Obr. 50:6-12), pro jehož dataci je podstatný meč s jazykovitým řapem a sekeromlat s kotoučovitým týlem. Oba tyto artefakty jsou charakteristické pro mladomohylový stupeň (*Böhm 1937, 20; Beneš 1959, 6, 10, 37; Čujanová-Jilková 1964, 45; táž 1970; Schauer 1971, 106; Furmánek 1973, 104; Novák 1975, 19; Stuchlík 1988, 303; Říhovský 1992, 51; Salaš 2005, 73*). Součástí hrobového inventáře je také jehlice s vývalkovitou hlavicí, o jejímž datování jsme se zmínili výše. Přítomnost dvou spirálek ze zlatého drátu v tomto celku může nasvědčovat jeho zařazení do mladšího stupně, neboť jejich nejčastější výskyt je v bohatých mužských kostrových hrobech a dalších kontextech stupně B C (*Čujanová-Jilková 1975, 125; Stuchlík 2006, 215*). Zbylé předměty hrobového inventáře – soubor pěti šipek s tulejkou, pět bronzových

nýtů a zlomek hrdla a těla amfory - nejsou zařaditelné do konkrétní fáze, tudíž ke chronologickému určení celku příliš nepřispívají. Jediným dochovaným nálezem z inventáře hrobu z Velké Černoce je meč s jazykovitým řapem (Obr. 51:4), díky němuž celek také klademe do mladšího stupně mohylové kultury. Zajímavý je inventář hrobu z Líšťan (Obr. 38:1-11), ve kterém je vůdčím datovacím artefaktem nůž typu Brunn, jednoznačně řazený pouze do stupně B C (*Jiráň 2002*, 16). Do tohoto stupně bývá převážně datována i mísa se čtyřmi dvojicemi laloků na okraji a ouškem pod okrajem (např. *Jilková – Maličský 1954*, 253; *Stuchlík 2006*, Obr. 154:5,9). Zařazení celku do mladší fáze nebrání ani přítomnost nálevkovitého koflíku, dvou plochých hraněných náramků a srdcovitého závěsku, které se objevují zejména ve středním a mladším stupni (*Jilková – Maličský 1954*, 254-255; *Čujanová-Jilková 1964*, 37; *Furmánek 1973*, 126; *Stuchlík 1990*, 528). Součástí hrobové výbavy jsou také dva ploché náramky se třemi přesekávanými žebry a jehlice s hlavicí svinutou v očko. Tyto šperky jsou průběžným tvarem, vyskytujícím se v celé střední době bronzové (*Böhm 1937*, 21; *Jilková – Maličský 1954*, 255; *Beneš 1959*, 13; *Čujanová-Jilková 1964*, 33; *Furmánek 1973*, 112; *Říhovský 1979*, 143). Žlábkování těla na mísovité nádobě jakožto výzdobný prvek typický spíše pro následující pozdní stupeň je zde zachycen již ve starobylejším prostředí (*Plesl 1965*, 480). Z výbavy hrobu v Radovesicích se dochoval pouze plechový náramek se dvěma protilehlými růžicemi na koncích (Obr. 46:1), který řadí tento celek do stupně B C (*Böhm 1937*, 22; *Beneš 1959*, 18, 37; *Čujanová-Jilková 1964*, 35; *táž 1977*, 87). Do tohoto období můžeme zařadit také hroby z Lovosic I a Lovosic III, obsahující amfory s vyššími válcovitými hrdly, baňatými těly a dvěma páskovými uchy na plecích (Obr. 39:4-6).

5. 5. 6 Pozdní stupeň mohylové kultury (B C2/D1)

Do závěrečného stupně mohylové kultury řadíme sedm hrobů – Bečov, Dobroměřice, Dobříčany, Lovosice II, Slavětín, Smolnice a Straškov.

Pouze nůž s rámcovou rukojetí typu Egelsheim tvoří výbavu hrobu z Bečova (Obr. 32:8). I přesto tento jediný artefakt spolehlivě datuje celek do závěrečné fáze mohylové kultury (*Říhovský 1972*, 42; *Jiráň 2002*, 39). Do této etapy můžeme zařadit také hrob ze Slavětína (Obr. 47:2-8), zejména podle přítomnosti dvou amforovitých nádob se žlábkovaným tělem. Výzdoba svislým žlábkováním je pro pozdní stupeň mohylové kultury charakteristická (*Böhm 1937*, 26; *Beneš 1959*, 25, 37; *Plesl 1965*, 482, 484; *Čujanová-Jilková 1977*, 97, 109; *Čujanová-Jilková 1995*, 19). Žlábkovanou amforu obsahuje také hrob z Lovosic II

(Obr. 39:1-3). Společně s ní je součástí výbavy také hrncovitá a miniaturní dvojchá nádoba, které však nejsou chronologicky citlivé. Výzdoba žlábkováním se objevila i na džbánku z Dobříčan, kromě něj hrob obsahoval také koflík s válcovitými tělem, hrnec soudkovitého těla s páskovým uchem při okraji a zlomek cedníku (Obr. 34). Džbánek se svisle žlábkovaným tělem je také součástí hrobového inventáře celku ze Straškova (Obr. 49). Podstatné pro chronologické určení je i přítomnost dvou nálevkovitých mis s uchem pod okrajem, které se vyskytují v mladším a pozdním stupni mohylové kultury (*Plesl 1965*, 480; *Jilková – Soukupová 1977*, 248; *Trefný – Dobeš 2008*). Závěrečné fázi můžeme přisoudit také hrob ze Smolnice, obsahující pouze část válcovitého hrdla a výduti amfory s rytou výzdobou (Obr. 47:1). Do této etapy náleží také hrob z Dobroměřic (Obr. 9-11), jehož inventář je analyzován při rozboru movitých nálezů z této lokality (kap. 4. 5. 6).

5. 5. 7 Střední až pozdní stupeň mohylové kultury (B B2-C2/D1)

Inventář hrobů z Bíliny, Klapého I, Nehasic, Trnovan a Vlastislavi II neposkytl oporu pro přesnější datování, proto tyto celky klademe do širšího rozmezí uvedených stupňů.

Součástí hrobu z Bíliny (Obr. 32:1-7) je jehlice s pečetítkovitou hlavicí, dva tyčinkovité náramky a plochý podélně žebrovaný náramek se třemi hladkými žebry. Tento typ náramku se nejčastěji vyskytuje ve středním až mladším stupni (*Maličský 1952*, 274; *Jilková – Maličský 1954*, 255; *Beneš 1959*, 18, 36-37; *Čujanová-Jilková 1964*, 35). Jehlice s pečetítkovitou hlavicí se objevují od střední až mladší fáze mohylové kultury a přežívají až do počátku stupně B D (*Čujanová-Jilková 1964*, 33; *táž 1969*, 164; *Furmánek 1973*, 112; *Říhovský 1979*, 57-58, 62; *Chvojka 2009*, 86). Stejně tak i existence tyčinkovitých náramků je rozšířena až do závěru mohylové kultury (*Furmánek 1973*, 121; *Čujanová-Jilková 1964*, 35; *táž 1970*; *táž 1992*, 285; *Tisucká 2008*). Hrob obsahoval i bronzový plechový kroužek a dvě závěsné růžice, které však nejsou pro chronologické zařazení celku příliš určující. Kombinaci pečetítkovité jehlice a tří tyčinkovitých náramků máme doloženou i ve výbavě hrobu z Trnovan (Obr. 50:2-5). Pouze dva tyčinkovité náramky se zachovaly z hrobového inventáře z Klapého I (Obr. 37:1,2). Pro datování hrobu z Nehasic (nevyobrazeno) je podstatná přítomnost plochého hraněného bronzového náramku, který se nejčastěji objevuje v celcích datovaných do stupně B B2 – C (Malesice: *Čujanová-Jilková 1965*, Obr. 10:23,24; Minice a Velká Dobrá: *Beneš 1959*, Obr. 6:2,4; 28:12,13). Zbylou součástí inventáře tvoří pouze bronzový kroužek a jehlice s hlavicí stočenou v očko, která však není příliš chronologicky citlivá. Jak už jsme se zmiňovali výše, setkáme se s ní po

celou střední dobu bronzovou. Jediným předmětem z výbavy hrobu ve Vlastislavi II je sekera s lalokovým schůdkem (Obr. 51:3). Výskyt těchto exemplářů není příliš omezen, objevují se téměř od počátku mohylové kultury a pokračují až do horizontu Plzeň-Jíkalka (Kytlicová 1964, 548, 549; Říhovský 1992, 129, 141; Salaš 2005, 33).

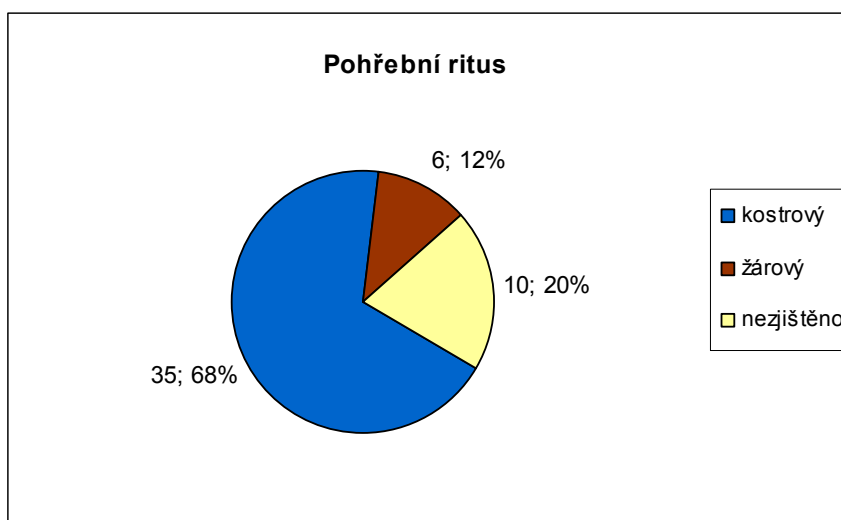
5. 6 Vyhodnocení hrobů

Pro mohylové kultury střední doby bronzové jsou typická mohylová pohřebiště. Pohřbívání pod mohylami převažuje v západních a jižních Čechách. Ploché hroby jsou zde zjišťovány pouze v menšině. Opačná situace platí pro střední a také severozápadní Čechy (viz níže). V těchto regionech dominují ploché hroby a budování mohylových náspů tu není tak obvyklé. Je však třeba brát v potaz, že i zde mohly být pohřby původně uloženy pod mohylou, avšak v zemědělsky kultivované krajině byla jistě většina náspů zničena (Beneš 1959, 5-6; týž 1978, 385; Plesl 1965, 500-502; týž 1978, 442).

Po celé období trvání mohylových kultur byl ve všech regionech praktikován jak kostrový, tak i žárový způsob pohřbívání. V západních a jižních Čechách výrazně převládá žárový ritus, zatímco ve středočeské a severozápadočeské oblasti dominuje inhumace. Celkově je však převažující formou pohřbívání kremace. U kostrových pohřbů bylo tělo uloženo v natažené poloze na zádech s nataženými nebo mírně pokrčenými nohama. Ruce ležely podél těla nebo byly složeny na hrudi (Plesl 1965, 500; Čujanová-Jilková 1977; Tisucká 2008).

V severozápadních Čechách je v současné době známo 51 hrobů mohylové kultury na 44 lokalitách. Ve většině případů se jedná o hroby kostrové (68%), pouze u šesti hrobů byl zjištěn žárový ritus. V deseti případech se způsob pohřebního ritu nepodařilo zjistit (Graf 8). Buďto nebyl patrný již v době nálezů hrobu, nebo tato informace není v publikacích uvedena a tudíž je dnes již nezjistitelná. V případě šesti žárových hrobů jsou tři z nich vybaveny pouze jednou keramickou nádobou, dva jsou bohatší s větším množstvím milodarů a u jednoho (Račiněves) složení výbavy neznáme.

Z konstrukčního hlediska jde z převážné části o hroby ploché, mohyl je doloženo pouze devět. Velké množství mohylových náspů však mohlo v průběhu doby zaniknout díky intenzivní hospodářské činnosti, tudíž případná původní nadzemní úprava dnes již plochých hrobů nemusí být v terénu zachytitelná. Z devíti mohylových hrobů jsou tři hroby kostrové, jeden žárový a u pěti se způsob pohřebního ritu nepodařilo zjistit.

Graf 8. Zastoupení jednotlivých způsobů pohřebního ritu.

Většina hrobů mohylové kultury v severozápadních Čechách se nenacházela v blízkosti známých sídelních areálů. Jen devět hrobů bylo situováno na katastrálních územích, na kterých se nachází také rovinné otevřené sídliště, hroby však nebyly umístěny v jejich bezprostřední blízkosti. Na k. ú. Bílenec a Vlastislav s nálezy hrobů najdeme také výšinná sídliště.

Při hodnocení vybavenosti hrobů si musíme uvědomit, že nikdy nepracujeme s kompletní původní podobou hrobového inventáře. Složení inventáře hrobu z Račiněvsí neznáme, tento soubor tedy není do hodnocení vybavenosti vůbec zahrnut. O mohylách v Bílenci víme pouze obecně, že obsahovaly bronzové předměty a keramické nádoby. V hrobě z Nechvalic byla obsažena část keramické nádoby, avšak neznáme její typ. Tyto dva hroby jsme zařadili pouze do rozčlenění na hlavní Skupiny A a B (viz níže), do podrobnějšího vyhodnocení také nejsou začleněny. Celkově tedy hodnotíme vybavenost 48 hrobů, tyto tři celky do ní zahrnuty nejsou.

Výbavu hrobů budeme hodnotit zvlášť u Skupiny 1 a u Skupin 2-4 (kapitola 5. 1). Důvodem je, že pouze u hrobů ze Skupiny 1 známe kompletní složení hrobového inventáře. Složení výbavy hrobů Skupin 2-4, jak ho známe dnes, je s největší pravděpodobností neúplné. U většiny z těchto hrobů se dá předpokládat, že původně obsahovaly ještě další předměty, které jsou v současnosti již nezjistitelné.

Z hlediska bohatosti výbavy můžeme hroby rozčlenit do dvou hlavních skupin (Skupina A a Skupina B), šesti podskupin (A1, A2, A3; B1, B2, B3) a sedmi kombinací podskupin (A1+2, A1+3, A2+3, A1+2+3; B1+2, B1+3, B1+2+3).

Skupina A - hroby obsahující pouze keramické nádoby.

Podskupina A1 – hroby obsahující pouze amforu nebo amforu s dalšími typy nádob.

Podskupina A2 – hroby obsahující pouze mísu nebo mísu s dalšími typy nádob.

Podskupina A3 – hroby obsahující pouze džbáněk nebo džbáněk s dalšími typy nádob.

Kombinace A1+2 – hroby obsahující amforu a mísu.

Kombinace A1+3 – hroby obsahující amforu a džbáněk.

Kombinace A2+3 – hroby obsahující mísu a džbáněk.

Kombinace A1+2+3 – hroby obsahující amforu, mísu i džbáněk.

Skupina B – hroby obsahující pouze kovy nebo kovy a keramické nádoby. (Všechny podskupiny i kombinace mohou kromě kovů obsahovat i keramiku nebo předměty z jiných materiálů).

Podskupina B1 - hroby obsahující pouze šperky a součásti oděvu.

Podskupina B2 - hroby obsahující pouze nářadí.

Podskupina B3 - hroby obsahující pouze zbraně.

Kombinace B1+2 – hroby obsahující šperky, součásti oděvu a nářadí.

Kombinace B1+3 – hroby obsahující šperky, součásti oděvu a zbraně.

Kombinace B1+2+3 – hroby obsahující šperky, součásti oděvu, nářadí i zbraně.

Skupina 1

Do Skupiny 1 řadíme pouze pět hrobů – Březno I, Březno II, Dobroměřice, Počedělice a Straškov. Z těchto hrobových souborů spadá do Skupiny A jen hrob ze Straškova, konkrétně do Kombinace A2+3. Součástí jeho výbavy jsou dvě mísy a džbáněk. Zbylé hroby náleží do Skupiny B. Do Podskupiny B1 můžeme zařadit hroby z Března I, Března II a Dobroměřic. Hrob z Března I obsahoval dvě jehlice, náramek a čtyři terčovitě závěsky. Součástí inventáře hrobu z Března II byl jeden náramek a hrobu z Dobroměřic jedna jehlice a sedm keramických nádob. Hrob z Počedělic patří k Podskupině B3, neboť obsahuje dýku, šipky, dvě keramické nádoby, nýtek, zlomky bronzových předmětů a amulet z kaolinické hmoty (Tab. 4).

Skupiny 2 - 4

Zbylé hroby, které hodnotíme odděleně, patří do Skupin 2-4. Jedenáct z nich náleží do Skupiny A. K Podskupině A1 můžeme přiřadit tři hroby – Lovosice II, Rvenice a Smolnice

- které obsahovaly pouze amforu. V případě hrobu z Lovosic II k ní byl vložen i hrnec a další dvě nádoby. Do Podskupiny A2 spadají nálezy z Měcholup a Selibic obsahující mísy. Hroby z Dobříčan a Libochovic I řadíme do Podskupiny A3, pro niž je charakteristická přítomnost džbánku. Jediný džbánek tvořil výbavu hrobu z Libochovic I, zatímco hrob z Dobříčan kromě něj obsahoval i hrnec, šálek a cedník. Ve dvou případech – Chotějovice a Toužetín – se vyskytla kombinace samostatné amfory a mísy v jednom hrobě (A1+2). Pouze z hrobu v Lovosicích III máme zachycenu kombinaci amfory a džbánku (A1+3). Ke Kombinaci A1+2+3 můžeme přiřadit hrob z Lovosic I, ve kterém byla amfora, mísa a džbánek jedinou součástí výbavy.

Do Skupiny B řadíme 32 hrobových souborů. Největší počet hrobů této Skupiny, celkem 19, náleží do Podskupiny B1. Osm hrobů – Brloh, Droužkovice, Klapý I, Klapý II, Pruněrov, Radovesice a Roudnice nad Labem a Veltěže – obsahovalo pouze náramky nebo nápažníky, některé z nich společně s dalšími předměty (keramická nádoba, prsteny, kroužek). Výbavu hrobů z Dobroměřic a Tvršic tvořila jehlice společně s keramickými nádobami. Náramky a jehlice se objevily v souborech z Bíliny, Libochovic II, Lounek, Nehasic, Trnovan a Zbrašína. Hrob z Loun obsahoval čtyři náramky a deset závěsků. Všechny tři typy šperků a součástí oděvu – jehlice, náramek a závěsek – se společně objevily v hrobech z Kopist a Odolic. Do Podskupiny B2 patří hrob z Bečova, jehož jediným inventářem je bronzový nůž a také hrob z Vlastislavi II, ze kterého pochází sekera. K Podskupině B3 můžeme přiřadit hrob z Malnice II, jehož výbava je tvořena šipkou, dvěma bronzovými spirálkami, tyčinkou a dvěma keramickými nádobami. Do této podskupiny patří také hroby z Hrdel a Velké Černoci, ve kterých je obsažen pouze meč. Kombinaci B1+2 reprezentují hroby Líšňany, Slavětín a Soběsuky. Součástí hrobu z Líšňan je bronzový nůž, jehlice, čtyři náramky, závěsek a šest keramických nádob. Hrob ze Slavětína obsahoval kromě náramku a šídla i pět keramických nádob. Z hrobového souboru v Soběsukách pochází jehlice, sekera a dláto. Kombinace šperků a zbraní je doložena ve čtyřech případech – Obrnice, Solany, Třebívlice a Vlastislav I. Součástí výbavy hrobu z Obrnic je meč, tři bronzové jehlice a dva náramky. Hrob ze Solan obsahuje meč, bronzovou jehlici, čtyři bronzové náramky a jejich části. Z hrobu v Třebívlicích pochází meč, sekeromlat, bronzová jehlice, šipky, nýty, dvě zlaté spirálky a část keramické nádoby. Jehlice, dvě šipky a plechové trubičky tvoří výbavu hrobu z Vlastislavi I. Jediným zástupcem Kombinace B1+2+3 je hrob z Malnice I, jehož inventář tvoří meč, sekera, jehlice, náramek, tyčinku, tři keramické nádoby a tři zlaté spirálky (Tab. 4).

V hrobovém souboru z Třebívlic se objevil meč společně se sekeromlatem. Společný výskyt těchto dvou prestižních odznaků postavení v jednom hrobě není příliš častý. Přesto můžeme tyto nálezy uvést např. z kostrových hrobů v Tachlovicích (*Beneš 1959*, Obr. 31) nebo v Zeleném u Přeštic (*Böhm 1937*, Obr. 2). Stejně tak se nesetkáváme příliš často s přítomností sekery v celku s mečem, jak je tomu v hrobě z Malnice I. Ale i tyto případy jsou známy, např. z mohyl v Kolovči a ve Kbelu (*Čujanová-Jilková 1970*, Abb. 12:B; 17:A) nebo z hrobu v Praze-Hloubětíně (*Beneš 1959*, Obr. 32).

Převážná část z celkového počtu 50 hodnocených hrobů (74%, 37 hrobů) obsahovala alespoň jeden bronzový předmět (Skupina B). Jen 13 hrobů (26%) bylo vybaveno pouze keramickými nádobami (Skupina A). Zajímavé je také zjištění, že 46% všech hrobů zařazených do hodnocení spadá do Podskupiny B1 a obsahují tedy pouze šperky a součásti oděvu. Za nejbohatší hrob by mohl být považován soubor z Malnice I, u kterého byla zjištěna Kombinace B1+2+3 a obsahoval šperky a součásti oděvu, náradí i zbraně, navíc také tři keramické nádoby a tři zlaté spirálky. K bohatším hrobům se řadí také celky z Kombinace B1+2 a B1+3 – Obrnice, Solany, Třebívlice, Vlastislav I, Líšťany, Slavětín a Soběsuky.

Nezaznamenáváme žádné rozdíly v bohatosti výbavy v jednotlivých chronologických obdobích, až na stupeň B C. Hroby bohaté s bojovníckou výbavou – Obrnice, Třebívlice, Solany a také Velká Černoc - se vyskytují v mladším stupni mohylové kultury. Bohatě vybavený hrob z Malnice I je řazen do stupně B B2-C a hrob s mečem z Hrdel do stupně B B2-C1. Fenomén výskytu bohatých kostrových hrobů s bojovou výbavou ve stupni B C je typický pro severozápadní, střední (Praha-Hloubětín, Tachlovice, Houšťka) a také západní Čechy (Vrhavěč). Z jihočeské oblasti nejsou takové hroby známy.

Ukázalo se, že špatný stav výzkumu a dochování hrobových výbav, u kterých si nejsme jisti jejich kompletností, bohužel neumožňuje úvahy o výpovědi hrobových nálezů o postavení zemřelých a celkovém charakteru společnosti. V některých hrobech nacházíme předměty spojované s elitou. Vyšší společenské postavení bychom mohli přisoudit zemřelým, kteří byli pohřbeni s bohatou výbavou – mečem, sekeromlatem, sekerou. Zajímavá je otázka, kde a jakým způsobem byla většina lidí pohřbívána? Máme totiž zachyceno pouze minimální množství soliterních hrobů, ale žádná rozsáhlejší pohřebiště. Celkově by si ovšem tato problematika zasloužila komplexní zpracování v kontextu celé střední doby bronzové v samostatné diplomové práci.

Ze severozápadních Čech pochází relativně malé množství hrobových souborů. V současné době je známo pouze 51 hrobů na 44 lokalitách. Tato čísla můžeme srovnávat např. s jihočeskou oblastí, kde na více méně shodném počtu 47 lokalit bylo zjištěno téměř trojnásobné množství 149 hrobů střední doby bronzové (*Tisucká 2008, 20-22*). Tyto velké rozdíly v množství dosud zjištěných hrobů mohou být jedním z pádných argumentů pro oddělování českofalcké a středodunajské mohylové kultury v Čechách.

HROB	SKUP	KER	ŠPERKY			NÁŘADÍ			ZBRANĚ				Ostatní bronzové předměty	Předměty z jiných materiálů
			jehlice	náramek,nápažník	závěsek	sekera	nůž	dláto,šídlo	meč	sekeromlat	dýka	šipka		
Bečov	B2						1							
Bílenec	B	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
Bílina	B1		1	3									plech.kroužek, 2 závěsné růžice	
Brloh	B1			1										
Březno I	B1		2	1	4									
Březno II	B1			1										
Dobroměřice	B1	7	1											
Dobříčany	A3	džbáněk+3												
Droužkovice	B1	1		3									2 prsteny	
Hrdly	B3								1					
Chotějovice	A1+2	amfora,mísa												
Klapý I	B1			2										
Klapý II	B1			2										
Kopisty	B1		2	2	9								kroužek	
Libochovice I	A3	džbáněk												
Libochovice II	B1		2	1										
Líšřany	B1+2	6	1	4	1		1							
Lounky	B1		2	1										
Louny	B1	1		4	10									zlatá spirálka
Lovosice I	A1+2+3	amfora,mísa, džbáněk												
Lovosice II	A1	amfora+3												
Lovosice III	A1+3	amfora,džbáněk												
Malnice I	B1+2+3	3	1	1		1			1				tyčinka,zl.plechu 2 spirálky, tyčinka	3 zlaté spirálky
Malnice II	B3	2									1			
Měcholupy	A2	mísa+1												

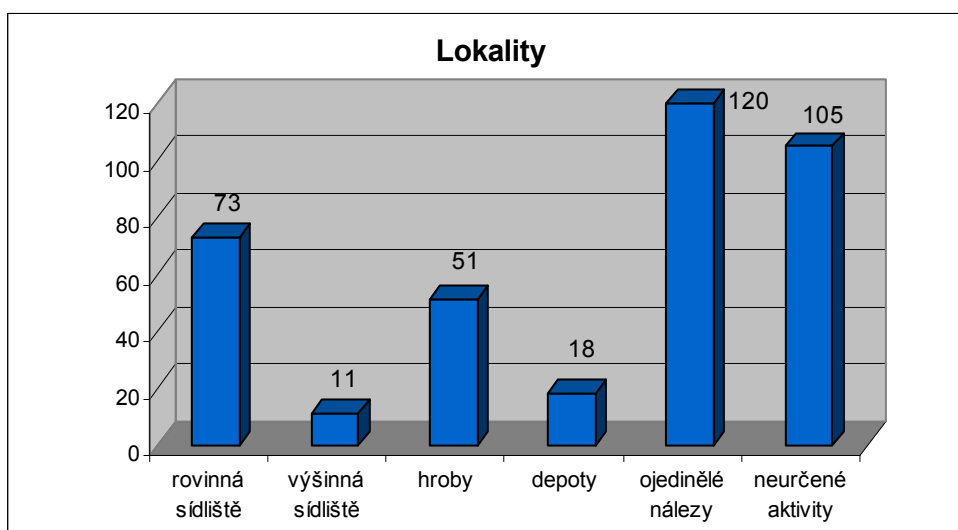
Tab. 4. Hroby střední doby bronzové v severozápadních Čechách se zařazením do skupin podle bohatosti výbavy.

HROB	SKUP	KER	ŠPERKY			NÁŘADÍ			ZBRANĚ				Ostatní bronzové předměty	Předměty z jiných materiálů
			jehlice	náramek,nápažník	závěsek	seker	nůž	dláto,šídlo	meč	sekeromlat	dýka	šipka		
Nechvalice	A	1												
Obrnice	B1+3		3	2					1					
Odolice	B1		1	3	1								2 spirálky	
Počedělice	B3	2									1	7	nýt,kování,zlomek bronz. předmětu	amulet z kaolin.hmoty
Prunéfov	B1			4										
Račiněves	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
Radovesice	B1			1										
Roudnice n. L.	B1			2										
Rvenice	A1	amfora												
Selibice	A2	mísa+2												
Slavětín	B1+2	5		1				1						
Smolnice	A1	amfora												
Soběsuky	B1+2		1			1		1						
Solany	B1+3		1	4					1				3 zl.dvojic růžic	
Straškov	A2+3	mísy,džbánek												
Toužetín	A1+2	amfora,mísa												
Trnovany	B1		1	3										
Třebívlice	B1+3	1	1						1	1		5	5 nýtů	2 zlaté spirálky
Tvršice	B1	1	1											
Velká Černoc	B3								1					
Veltěže	B1			4									kroužek	
Vlastislav I	B1+3	zlomky	1									2	plech.trubičky	
Vlastislav II	B2					1								
Zbrašín	B1	1	1+zl	2										
Želenice	B1				4								3 kroužky	

Tab. 4. Hroby střední doby bronzové v severozápadních Čechách se zařazením do skupin podle bohatosti výbavy.

6. Vyhodnocení lokalit

Ve výše definované oblasti severozápadních Čech v současné době evidujeme 379 lokalit mohylové kultury střední doby bronzové na 188 katastrálních územích. Z tohoto počtu jednoznačně převažuje 120 ojedinelých nálezů, které tvoří necelou třetinu všech lokalit. Významný je také počet 105 tzv. neurčených aktivit. Ze severozápadních Čech dále evidujeme 73 rovinných sídlišť, 51 hrobů, 18 depotů a 11 sídlišť výšinných (Graf 9). Osídlení se koncentruje zejména v okolí dvou hlavních toků regionu – ve středním a dolním Poohří a Pobělí (Mapa 2). Výraznější osídlení zaznamenáváme také v povodí menších toků – Blšanky, Liboce, Lesky, Chomutovky, Hasiny a Smolnického potoka. V Polabí je osídlení řidší a pravý břeh řeky překračuje jen výjimečně. Labe tak tvoří východní hranici osídlení mohylovou kulturou. Severní hranice osídlení respektuje úpatí Krušných hor, na západě dosahuje k Doupovským horám. V jižním směru osídlení plynule navazuje na středočeskou oikumenu středodunajské mohylové kultury.

Graf 9. Zastoupení jednotlivých typů lokalit v severozápadních Čechách.

Kompletní soupis lokalit střední doby bronzové v severozápadních Čechách je uveden v příloze. Všechny lokality mohylové kultury jsou vyneseny na mapu v uvedeném měřítku (Mapa 2, v příloze), hroby (Mapa 3), rovinná a výšinná sídliště (Mapa 4). Čísla na Mapě 2 a 4 odpovídají pořadovým číslům v seznamech lokalit a sídlišť (Příloha II). Čísla na Mapě 3 odpovídají pořadovým číslům hrobů v jejich soupisu (kap. 5. 2).

Soupis lokalit střední doby bronzové v severozápadních Čechách obsahuje všechna známá naleziště definované oblasti ze střední doby bronzové (mohylové kultury), chronologicky od stupně B B1 až po přechodný horizont B C2/D1. Chybně datovaná a sporná naleziště nejsou v katalogu uvedena. Soupis byl vypracován na základě dostupné literatury a pramenů (Bulletin záchranného oddělení, Výzkumy v Čechách, nálezné zprávy a hlášení uložené především v archivu ÚAPPSZČ Most, v.v.i.). Nejsou v něm zahrnuty nezveřejněné muzejní sbírkové předměty a nedostupné nálezy v případných soukromých sbírkách. Stav katalogu je platný k počátku roku 2011.

Jednotlivé lokality jsou řazeny v abecedním pořádku dle příslušného katastrálního území. Každá lokalita je definována pořadovým číslem a charakterizována následujícími údaji:

Název lokality – název příslušného katastrálního území. Všechny lokality jsou označeny římskou číslicí, představující číslo lokality v rámci jednoho katastrálního území. Toto označení je použito i v případě jedné lokality na daném katastrálním území. V případě většího množství lokalit na daném katastru jsou řazeny podle charakteru (nejprve hroby, dále sídliště-rovinná, výšinná, depoty, ojedinělé nálezy a neurčené aktivity). V soupisu je použito územní členění na okresy.

TYP (Typ lokality)

- rovinné sídliště- sídlištní aktivita v běžné (nestrategické) poloze, reprezentovaná většinou sídlištními objekty.

- výšinné sídliště- sídlištní aktivita ve výrazné, strategické poloze (převážně na vrcholcích kopců nebo ostrožnách) s převýšením větším než 20–30 m nad okolní terén, od něhož je sídliště přirozeně chráněno minimálně ze tří stran. Není u nich archeologicky doloženo umělé opevnění, na rozdíl od hradišť, která jsou uměle stabilně opevněna (*Smrč 1991*, 63).

-hrob- kategorie dále členěna na hrob kostrový, žárový, v několika málo případech šlo o více hrobů na jedné lokalitě (pohřebiště), u některých hrobů se pohřební ritus nepodařilo zjistit (neurčeno).

-depot- hromadný nález záměrně uložených bronzových předmětů nebo keramických nádob, není pozůstatkem pohřební nebo sídelní aktivity. Do této kategorie řadíme i monodeposita - záměrně uložené jednotlivé předměty - ta však nejsou v severozápadních Čechách spolehlivě doložena.

-ojedinělý nález- jeden předmět (popř. více předmětů na jedné lokalitě bez vzájemné souvislosti), většinou bronzový předmět či keramická nádoba. Ojedinělé nálezy jsou bez jakéhokoliv nálezového kontextu, nebo se o něm nezachovaly informace.

-neurčená aktivita - především soubory zlomků či částí keramických nádob získaných převážně sběrem. Není jasné, z jakého archeologického kontextu pocházejí.

NÁL (Nálezy) – přehled nalezených movitých nálezů na dané lokalitě. Nálezy nejsou nově určeny, je uvedeno jen původní určení převzaté z publikací a zpráv. Samostatně jsem určila pouze nálezy z hrobů ze skupin 1-3. Informace o nálezech z hrobů ze skupiny 4 jsou opět pouze převzaté.

LOK (Lokalizace) - co nejpřesnější určení polohy nálezu, název místní polohy (trať), číslo parcely a další zjištěné údaje. U některých nalezišť se lokalizaci nepodařilo zjistit (neznámá poloha).

OKOL (Okolnosti nálezu) – zjištěné okolnosti vedoucí k nálezu, archeologický výzkum, povrchový sběr, dar. U některých nalezišť se okolnosti nálezu nepodařilo zjistit (bez nálezových okolností).

DAT (Datace) – pokud bylo možné z publikací zjistit, jsou lokality (rovinná a výšinná sídliště, depoty, ojedinělé nálezy, neurčené aktivity a hroby ze skupiny 4) datovány dle Reineckova periodizačního systému. Rozlišovány jsou stupně resp. horizonty B B1, B B2, B C, B C2/D1. Datace jsou převzaté z publikací a zpráv. Hroby ze skupiny 1-3 jsem časově zařadila na základě analýzy nálezového fondu.

ULOŽ (Uložení) – současné místo uložení nálezů z jednotlivých lokalit. Je uvedena zkratka příslušného muzea či instituce (viz Seznam použitých zkratek), v závorce identifikační číslo nálezu (inv. č., př. č.). U některých lokalit se nepodařilo zjistit uložení nálezů (nálezy se nedochovaly, jsou ztraceny apod.).

LIT (Literatura) – odkazy na publikace, které se lokality týkají. Seznam literatury je uveden v závěru práce.

PRAM (Prameny) – u některých lokalit jsou uvedené nepublikované nálezové zprávy a hlášení (viz seznam literatury).

POZN (Poznámka) – pouze u některých lokalit, doplňující a ostatní informace k nálezu.

SKUP (Skupina) – pouze u lokalit s hroby. Skupiny 1-4, klasifikují úroveň výpovědní hodnoty pramenů.

U rovinných a výšinných sídlišť, depotů, ojedinělých nálezů a neurčených aktivit nebyla provedena analýza nálezového fondu, moderní určení nálezů a jeho časové zařazení. Tato práce neaspirovala na vyhodnocení nálezů z těchto lokalit. Analýza nálezového fondu z ostatních lokalit nebyla úkolem této práce, nebyla provedena také z důvodu veliké časové náročnosti a případného získání množství dat, jehož zpracování by přesáhlo rámec jediné diplomové práce. Toto vyhodnocení se tak stává tématem pro budoucí studium.

6. 1 Hroby

O hrobech mohylové kultury pojednává samostatná kapitola (5.). Zde pouze shrneme některé údaje a provedeme zejména sídelně geografickou analýzu.

Ve studované oblasti v současné době registrujeme 51 hrobů mohylové kultury na 44 lokalitách. V severozápadních Čechách ve střední době bronzové byl praktikován jak kostrový, tak i žárový pohřební rítus. Převládajícím způsobem pohřbívání byla inhumace (68%). Pohřbívání pod mohylovými náspy je zachyceno pouze v menšině, dominují především ploché hroby.

Největší množství hrobů pochází z Poohří. Celkem devět z nich leželo na pravém břehu Ohře, sedm na levobřeží ve vzdálenosti do 2,5 km od řeky. V Pobělí je známo šest hrobů převážně na levém břehu Bíliny, v Polabí se nachází pouze pět celků (Mapa 3). Pokud bychom hodnotili rozmístění hrobů v uměle vytvořených oblastech – okresech, nejvíce jich je zjištěno v okresech Louny (21 hrobů) a Litoměřice (17 hrobů). V ostatních okresech se jich našlo mnohem méně. Shodný počet pěti hrobů je zachycen v okresech Most a Chomutov. Pouze tři celky pocházejí z okresu Teplice a v okrese Ústí nad Labem nebyl objeven žádný hrob mohylové kultury. Tento stav by mohl odrážet intenzitu výzkumné činnosti v jednotlivých okresech, ale především je způsoben velkou koncentrací hrobů v okolí řek Ohře a Labe, které protékají zejména okresy Louny a Litoměřice (Mapa 3).

Hroby mohylové kultury byly situovány v polohách s průměrnou nadmořskou výškou 241 m. Nejnižší byly hroby Hrdly (153 m n. m), Lounky (155 m n. m) a Libochovice I-II (160 m n. m). Na nejvyšší poloze ležely mohylové hroby u Bílence na Vlčí hoře v nadmořské výšce 435 m. Přibližná polovina hrobů s mohylovými náspy, kterých je celkem devět, se nacházela výše, než je uvedená průměrná nadmořská výška. Ostatní ležely v nadmořské výšce do 215 m. Můžeme tedy konstatovat, že polovina pohřbů pod mohylami byla umístěna na dominantních vyvýšeninách, zatímco druhá část z nich naopak situována v nižších polohách.

6. 2 Rovinná sídliště

V severozápadních Čechách bylo zjištěno 73 rovinných sídlišť mohylové kultury na 50 katastrálních územích. Nej hustěji je osídleno Poohří, kde se nachází celkem 27 rovinných sídlišť, 16 z nich na pravém a 11 na levém břehu Ohře. Poměrně hustě jsou sídliště rozmístěna také v Pobělí, kde jich najdeme celkem 16 po obou březích Bíliny. Patrný je

rozdíl v hustotě osídlení těchto dvou oblastí a Polabím, kde se nachází pouze osm rovinných sídlišť, z nichž sedm leží na labském levobřeží. Zbýlá sídliště jsou samostatně rozmístěna u menších toků (Mapa 4). V rámci uměle vytvořených hranic okresů známe nejvíce rovinných sídlišť z Lounska a Teplicka (shodný počet 20), naopak pouze tři sídliště se nacházejí v okrese Ústí nad Labem (Mapa 4).

Pokud jde o velikost sídlišť, můžeme je označit za malá. Ve mnoha případech jsou rozpoznána pouze na základě jediného sídlištního objektu nebo identifikovaná na základě nálezů ze sídlištní vrstvy. Výskyt kulturních vrstev na rovinných sídlištech ovšem není příliš četný. Středobronzové sídlištní vrstvy byly rozpoznány pouze na třech lokalitách. Na menším množství sídlišť bylo zjištěno dva až pět sídlištních objektů. Výjimkou jsou sídliště Hostěnice I s osmi objekty a Dobroměřice II s 12 sídlištními objekty a dvěma půdorysy staveb. V Prosmykách III bylo odkryto dokonce 17 objektů, avšak s nevýrazným keramickým materiálem.

Problematika metody výzkumů středobronzových rovinných sídlišť je obtížně postižitelná. Většinou se jedná o starší výzkumy, které nebyly řádně publikované. V některých případech není znám ani způsob nalezení a nálezové okolnosti nebo se k výzkumu nedochovala žádná dokumentace. Některé informace bychom mohli zjistit alespoň z výzkumů, ke kterým byla vypracována nálezová zpráva. Získání těchto údajů ovšem nebylo úkolem této práce a může se tak stát jedním z předmětů dalšího studia.

Při hodnocení rozmístění rovinných sídlišť v oblasti severozápadních Čech z hlediska geologického podloží můžeme konstatovat, že pouze 15 z nich (20,5 %) bylo situováno na zemědělsky nejpříhodnějším podloží - spraši (Tab. 5). Toto zjištění ovšem ovlivňuje skutečnost, že podíl spraši vůči ostatním druhům podloží je na sledovaném území přibližně pětinový. Většina těchto sídlišť se nachází v okrese Litoměřice v povodí Labe a Ohře, jen dvě sídliště na spraších jsou na Lounsku. Ostatní sídliště nejčastěji leží na štěrkopískovém, jílovitém či písčitém podloží nebo na hlinitopísčitých sedimentech.

PODLOŽÍ	Počet lokalit	%
Spraš	15	20,5
Ostatní	58	79,5
Σ	73	100

Tab. 5. Poloha rovinných sídlišť vzhledem ke sprašovému podloží.

Pokud hodnotíme vzdálenosti rovinných sídlišť k nejbližšímu vodnímu toku, musíme si uvědomit, že ve všech případech nepracujeme s původní podobou vodního zdroje, tak jak

ho známe dnes. Množství z nich měnilo tok, některé menší toky mohly zaniknout úplně. Vzdálenosti jsou měřeny od dnešního stavu vodních toků, použity byly Mapy okresů ČR 1:100 000, vydané v roce 1998. Průměrná dnešní vzdálenost sídlišť mohylové kultury od nejbližšího vodního zdroje je 394 m. Až na výjimky leží všechny lokality ve vzdálenosti do 500 m od vodního toku. Nejbližše se sídliště nachází ve vzdálenosti 150 m od zdroje vody, naproti tomu pět lokalit je položeno až 1500 m od vodního toku. Tento údaj však nepochybně neodpovídá původní skutečnosti, neboť sídliště mohla ležet blíže dnes již neexistujícím tokům. Největší počet sídlišť se soustředil kolem toků II. řádu (Ohře, Bílina, Modla), téměř shodné množství lokalit se nacházelo u toků III. řádu (např. Lužický potok, Chomutovka, Luční potok, Hasina). Několik lokalit leželo i v blízkosti toků IV. řádu (např. Lomský potok, Loučenský potok, Hačka) a také u toku I. řádu (Labe). Jediné sídliště bylo umístěno u vodního toku V. řádu.

Průměrná nadmořská výška rovinných sídlišť v severozápadních Čechách se pohybuje kolem 222 m. V nejvyšší nadmořské výšce leží sídliště Žichov I (362 m), naopak nejnižší jsou položena sídliště Trmice I (144 m n. m.) a Prosmyky I-III (147 m n. m.).

6.3 Výšinná sídliště

Ze sledované oblasti pochází 11 výšinných sídlišť na deseti katastrálních územích. V Poohrří se nachází čtyři a v Pobělí dvě výšinná sídliště. V Polabí nebylo žádné výšinné sídliště zjištěno, což může být ovšem způsobeno pouze stavem výzkumu. Ostatní lokality leží jednotlivě mimo tyto tři hlavní regiony (Mapa 4). Zajímavé je zjištění, že většina výšinných sídlišť byla situována na okraji, na periferii oikumeny.

Výšinná sídliště mohylové kultury v severozápadních Čechách se vyznačují malým množstvím sídlištních objektů (maximálně čtyřmi), někdy byla identifikována na základě nálezů z kulturních vrstev nebo povrchových sběrů. Většina z nich byla archeologicky prozkoumána. Bylo ovšem vždy odkryto pouze několik sídlištních jam, či zjištěna kulturní vrstva ze střední doby bronzové. Na některých výšinných polohách proběhly pouze povrchové sběry, archeologické výzkumy zde nebyly prováděny vůbec. Rozsáhlejší výzkum provedl V. Kruta na vrchu Rubíně (Pšov I). Zaměřil se především na zjištění stratigrafie valu, vedle kterého položil i několik sond (Kruta 1970).

O vnitřním uspořádání a zástavbě areálu výšinných sídlišť toho tedy mnoho nevíme. Stejně tak nemůžeme prokázat jejich opevněný charakter (Smrž 1991, 69). Případné umělé opevnění většinou nebylo na výšinných lokalitách zjištěno vůbec, a pokud ano, nebyla ani

určitá stavební fáze fortifikace spolehlivě přisouzena mohylové kultuře. Pouze na uvedeném Rubíně u Podbořan se v průřezu valem podařilo zachytit několik zlomků keramických nádob střední doby bronzové. Tento výzkum ovšem není doposud řádně zpracován.

Z hlediska vazby na geologické podloží lze říci, že nejčastěji leží na jílech, píscích nebo pískovcích. Několik z nich bylo umístěno také na šterkopískovém podloží a hlinito-kamenitých sedimentech.

Průměrná dnešní vzdálenost výšinných sídlišť od nejbližšího vodního toku činí 516 m. Do 500 m od zdroje vody leží pouze šest lokalit. Nejbližše vodnímu zdroji se nacházela sídliště Hradec I a Vlastislav III (150 m), naopak z výšinného sídliště Domoušice I a Most II je to k nejbližšímu vodnímu toku 1000 m. Více než polovina výšinných sídlišť je situována u toků II. řádu (Ohře, Bílina, Modla), několik z nich také u toků III. řádu (Hasina, Hutná, Donínský potok). Pouze jedna výšinná lokalita leží u toků IV. a V. řádu.

Průměrná nadmořská výška výšinných sídlišť dosahuje 414 m. Na nejvyšší poloze je situováno sídliště Černovice I (593 m n. m.). Nejnižším výšinným sídlištěm jsou Levousy I, které leží v nadmořské výšce pouhých 246 m. Tato poloha je dokonce o něco nižší než polohy některých rovinných sídlišť, avšak vzhledem k okolnímu terénu zde hradiště „Na šancích“ tvoří nejvyšší dominantu. Nadmořská výška hraje roli pouze z globálního pohledu a poloha lokality je dána zejména morfologií terénu v konkrétní oblasti, resp. převýšením (*Smrž 1994, 362*).

6. 4 Depoty

Jako depoty jsou tradičně, ovšem ne zcela správně, označovány záměrně uložené hromadné nálezy předmětů, zejména bronzových artefaktů a keramických nádob, které jsou tímto deponováním vyřazeny z oběhu a používání. Hromadné nálezy jsou takové, u kterých se prokazatelně nejedná o součást hrobové výbavy nebo pozůstatky nálezů ze sídlištního kontextu. Do této kategorie bývají řazeny i jednotlivé kusy předmětů (tzv. „depot jednoho předmětu“, monodepositum), u kterých se podaří prokázat jejich záměrné uložení, což je ovšem velice problematické (*Salaš 2005, 13-14*). Pokud nebyl jednotlivý předmět záměrně deponován, ale např. ztracen, jedná se již o ojedinělý nález (*Palátová – Salaš 2002; Salaš 2005; Chvojka 2009*).

V severozápadních Čechách registrujeme 18 lokalit s hromadnými nálezy, které jsou poměrně rovnoměrně rozmístěné téměř po celé oblasti osídlené mohylovou kulturou.

Velká část z nich se vyskytuje na periférii tehdejšího osídlení. Pět depotů bylo zjištěno v Poohří, dva byly umístěny v Polabí a také v Pobělí. Zbylé hromadné nálezy byly zjištěny mimo tyto oblasti (Mapa 2). Tři bronzové sekery se srdčítým schůdkem ze Saběnic II z depotu pravděpodobně nepocházejí (*Blažek – Hansen 1997*), proto nejsou do vyhodnocení nálezů zahrnuty.

Podle současného stavu poznání jsou dvě třetiny depotů uloženy samostatně v neosídleném prostoru a nejsou tedy vázány k žádným sídelním či pohřebním areálům. Pouze šest hromadných nálezů se našlo v blízkosti rovinných či výšinných sídlišť nebo hrobů. Depoty byly uloženy v průměrné nadmořské výšce 288 m. V nejnižší poloze se našel depot z Velkých Žernosek I (139 m n. m.), naopak nejvýše, kolem 700 m n. m., byl uložen depot na Hradišťanském vrchu (Mukov I). U 64 % z nich je doložena vazba na geomorfologicky výrazné polohy a nápadné vyvýšené krajinné prvky. Buď se nacházejí přímo na vrcholcích kopců, návrších a vyvýšeninách, na úpatích vrchů nebo v jejich blízkosti. U těchto depotů snad můžeme předpokládat jejich cílené uložení k účelně zvolenému orientačnímu bodu v terénu. U čtyř hromadných nálezů neznáme bližší lokalizaci v rámci katastru a tudíž ani přesnou polohu jejich uložení. V blízkosti některých z těchto lokalit se však také nacházejí výraznější terénní útvary, tudíž i depoty zde uložené mohou mít vazbu k určitému dominantnímu bodu v krajině.

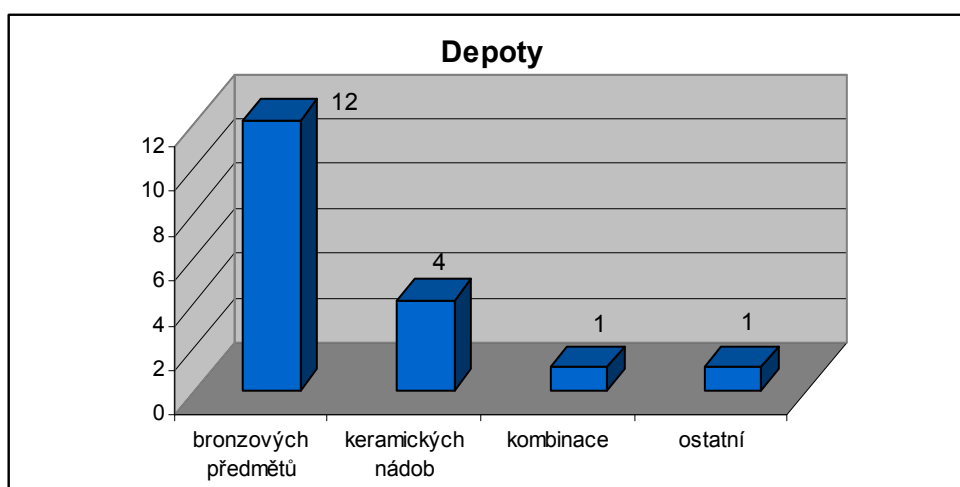
Dvě třetiny depotů mohylové kultury v severozápadních Čechách tvoří soubory bronzových předmětů. Depoty keramických nádob jsou registrovány pouze čtyři. V jednom případě byl zjištěn kombinovaný depot keramické nádoby a bronzových předmětů. Mezi ostatní hromadné nálezy řadíme jediný doložený soubor vybavení kovolitce ze sledované oblasti (Graf 10).

Nejhojnějším druhem artefaktu, zastoupeným v depotech bronzových předmětů, je sekera. Nejméně jedna se vyskytla v sedmi depotech z dvanácti. Poměrně rozsáhlý soubor čtrnácti bronzových seker pochází ze Železné I, tři sekery obsahoval depot z Mukova I. V dalších hromadných nálezech byly sekery uloženy společně s jinými bronzovými předměty. Např. v souboru z Lužice I se kromě jedné sekery objevilo i šest jehlic, šest náramků, šídlo a hrot kopí. Depot z Klapého III obsahoval pět seker a dva náramky a hromadný nále z Českých Zlatníků I sekeru a dlátka. Ze severozápadních Čech dále pocházejí i dva hromadné nálezy bronzové suroviny – žeber - z Litoměřic II a Židovic I. Tyto nálezy se ve větší míře objevují zejména v jižních a západních Čechách, v severozápadočeském regionu je to spíše anomálie. Evidujeme také depot tří sekeromlatů

křtěnovského typu z Libochovic V. Šperkové garnitury zastupuje pouze bohatý soubor dvanácti spirálovitých náramků, dvou jehlic a sedmi náramků z Loun IV.

Nejvýznamnějším souborem ze čtyř hromadných nálezů keramických nádob ze sledované oblasti je depot z Poplzí I, uložený na výšinné poloze „Viničky“. Jde o sklad 50-65 nádob, především koflíků, které byly naskládány do sebe do několika sloupků. Celý soubor je datován do přechodného horizontu B C2/D1 (*Zápotocký 1988*). Kromě tohoto depotu jmenujme také hromadný nález patnácti keramických nádob ze Strupčic I. Čtyři keramické nádoby byly součástí celku z Velkých Žernosek I a tři nádoby obsahoval depot z Blšan I. Součástí kombinovaného depotu z Komořan I bylo pět bronzových seker vložených do keramické nádoby. Unikátní je „kovolitecký“ soubor uložený cca 350 m od řeky Ohře v Rybňanech I. Obsahoval odlévací formy, dyzny, tyglík a zlomky bronzového srpu.

Na počátek střední doby bronzové, do horizontu Koszider-Lochham (B B1), řadíme depot tří bronzových sekeromlatů křtěnovského typu z Libochovic V. Náleží sem také depot seker a náramků z Klapého III, stejně jako depot z Lužice I obsahující sekery, jehlice a náramky. Do tohoto horizontu jsou datované i dva depoty bronzových žeber z Litoměřic II a Židovic I. Do horizontu depotů Plzeň-Jíkalka (B C2/D1) můžeme zařadit čtyři depoty ze severozápadních Čech. Dva z nich – Poplze I a Strupčice I – jsou hromadné nálezy keramických nádob, depot z Českých Zlatníků I obsahoval bronzovou sekeru a dlátko s tulejí. Do závěru střední doby bronzové je kladen i soubor kovolitce z Rybňan I. Ostatní depoty, o kterých máme pouze převzaté informace o nálezech a dataci z publikací, se nepodařilo do konkrétních horizontů začlenit.

Graf 10. Zastoupení jednotlivých typů depotů v severozápadních Čechách.

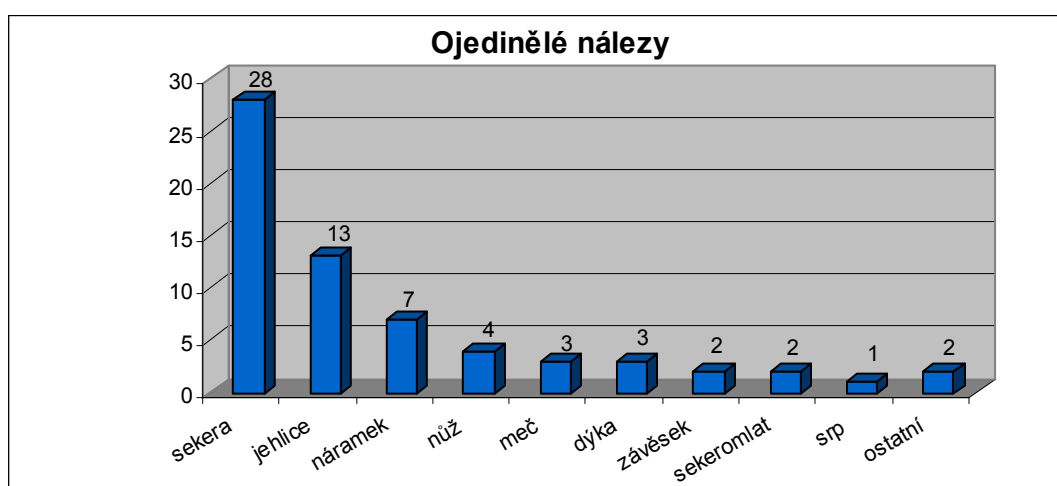
6. 5 Ojedinělé nálezy

Ojedinělé nálezy tvoří nejpočetnější skupinu lokalit mohylové kultury ze severozápadních Čech. Celkem jich bylo zjištěno 120 na 85 katastrálních územích. Jsou rovnoměrně rozmístěny po celém tehdy osídleném regionu, evidujeme je ze všech hlavních oblastí Poohří, Polabí i Pobělí (Mapa 2).

Na rozdíl od depotů, předmětů záměrně uložených do země, jsou ojedinělé nálezy často artefakty s největší pravděpodobností ztracené nebo odhozené. Takové předměty nemají žádný nálezový kontext, nebo nálezové okolnosti neznáme, protože nebyly zaznamenány nebo se tato informace nezachovala.

Některé z nich mohly být stejně tak původně součástí výbavy narušeného hrobu nebo pozůstatek depotu. Nápadné je to např. u mečů, dýk, seker apod. Příkladem může být ojedinělý nález meče a sekery z Prosmyk IV, kde mohlo jít pravděpodobně o hrob. Prokázat tuto skutečnost je však dnes již velice obtížné či spíše nemožné.

Z celkového počtu 120 ojedinělých nálezů 65 z nich představovaly bronzové předměty a v 53 případech se jednalo o nálezy keramických nádob. Z Libčevsi IV a Větrušic II pocházejí unikátní zlaté náramky. Mezi ojedinělými nálezy bronzových předmětů jednoznačně převládají sekery, které tvoří 43 % všech bronzových artefaktů. 20% zastoupení mezi ojedinělými nálezy mají jehlice a náramky se objevily v 10% případů. Jako ojedinělé nálezy se vyskytly také bronzové nože, meče, dýky, sekeromlaty, závěsky a srp. Přesné počty jednotlivých předmětů ukazuje Graf 11.

Graf 11. Bronzové předměty zastoupené v ojedinělých nálezech ze severozápadních Čech.

6. 6 Neurčené aktivity

Za neurčené aktivity považujeme především soubory zlomků či částí keramických nádob získaných převážně sběrem, u kterých není jasné, z jakého archeologického kontextu pocházejí. Mnohé z neurčených nalezišť mohou být pozůstatky rovinných sídlišť, což však není při současném stavu poznání jednoduché prokázat.

Z regionu severozápadních Čech evidujeme 105 dokladů neurčených aktivit na 75 katastrálních územích. Vyskytují se v celé oblasti osídlení mohylovou kulturou (Mapa 2). Tyto lokality byly zjištěny převážně pomocí povrchových sběrů. Tímto způsobem byly v naprosté většině případů získány pouze zlomky keramických nádob. Do kategorie neurčených aktivit je řazeno i několik celých keramických nádob a bronzových předmětů, u nichž nejsou známy původní nálezové okolnosti, byly získány do muzejních sbírek bez jakékoliv bližších informací. Nemůžeme tedy spolehlivě určit, zda šlo o ojedinělý nález nebo zda se do muzea dostal jen jeden předmět z rozsáhlejšího souboru.

Nálezová základna mohylové kultury střední doby bronzové v severozápadních Čechách není tak rozsáhlá jako v ostatních oblastech jejího rozšíření. Současný stav poznání na sledovaném území bohužel nedosahuje takové úrovně jako ve středočeském, pražském, západočeském nebo jihočeském regionu. Nálezy ze středočeské a pražské oblasti se od těch severozápadočeských příliš neliší. Tvoří společně jeden celek, kde i osídlení severozápadních Čech plynule navazuje na středočeskou oikumenu. Rozdíly v charakteru a hustotě nálezů zaznamenáváme mezi oblastí středodunajskou (střední a severozápadní Čechy) a českofalckou (západní a jižní Čechy).

Ze západočeského a jihočeského regionu jsou známá rozsáhlá mohylová pohřebiště, zatímco v severozápadních, stejně jako ve středních Čechách, se objevují převážně jednotlivé hroby. Výjimkou je několik zjištěných mohylníků z těchto oblastí, např. Bílenc a Velká Dobrá. Pohřebiště v jižních a západních Čechách tvoří většinu ze zjištěných lokalit. V severozápadních Čechách je tomu právě naopak. Zde evidujeme 73 rovinných sídlišť, ale jen 51 hrobů. Ve sledované oblasti převládá kostrový pohřební ritus, kremace se objevuje pouze v menšině. Shodná situace panuje i ve středních Čechách. Pro jihočeský a západočeský region však platí převaha žárového ritu. Stejně tak zde dominují hroby s mohylovými náspy, zatímco v severozápadních a středních Čechách převládají hroby ploché. Severozápadní Čechy jsou výjimečné výskytem bohatých kostrových hrobů s bojovou výbavou ve stupni B C (Obrnice, Solany, Třebívlice). Tento typ hrobů se

objevuje také ve středočeském regionu (Houšťka, Tachlovice, Praha-Hloubětín), z jiných oblastí však není znám.

Sídliště jsou zjištěna ve větším počtu z oblasti středodunajské mohylové kultury než z oblasti českofalcké mohylové kultury. Ze severozápadních Čech můžeme uvést 73 zjištěných rovinných sídlišť, velké množství sídlištních nálezů pochází také ze středočeské oikumeny. Pro obě oblasti platí podobná situace – minimální množství sídlišť bylo plošně zkoumáno, jde většinou o nálezy jednotlivých jam, není zachycena celková podoba sídelních areálů. V západních Čechách je v současné době registrováno asi 60 sídlišť, v jižních Čechách kolem 50. Velká část z nich byla zjištěna pouze na základě povrchových sběrů, jen některá byla systematicky prozkoumána (např. Meclov-Břeží, Radčice). Ze všech oblastí rozšíření mohylové kultury v Čechách není známo mnoho dokladů obytných staveb. Ve sledovaném regionu je těch, které můžeme jednoznačně přisoudit střední době bronzové, asi nejméně. Jediné relikty staveb pochází z Konobřž II, kde byla odkryta částečně zahloubená stavba, v Kadani I byla zjištěna část žlabu stavby sloupové konstrukce. Příslušností dvou částečně zachovaných půdorysů staveb sloupové konstrukce z Dobroměřic II k mohylové kultuře si nejsme zcela jisti. Více pozůstatků půdorysů nadzemních staveb sloupové konstrukce najdeme v západních Čechách – Vochov, Meclov-Břeží a také v jižních Čechách – Radčice, Vodňany.

Ze sledovaného území pochází poměrně rozsáhlá kolekce depotů bronzů (celkem 14). Výskyt těchto depotů je znám i z ostatních oblastí, větší množství jich bylo zjištěno především v jižních a západních Čechách. V severozápadních Čechách evidujeme čtyři depoty keramických nádob, což je poměrně vysoký počet. Ve středních Čechách byly keramické depoty objeveny v Horních Počaplech a Praze 9-Běchovicích. Ze západních Čech uveďme jediný depot keramiky z Lelova a ze severní periferie jižních Čech z Vacíkova nebo Veselíčka u Milevska.

7. Závěr

Cílem předkládané práce bylo především přispět k hlubšímu poznání období střední doby bronzové v severozápadních Čech. Za tímto účelem byl vytvořen soupis všech nalezišť mohylové kultury ze sledovaného regionu, které jsou také mapově lokalizovány. Celkový počet 379 severozápadočeských lokalit na 188 katastrálních územích byl podroben sádelně geografické analýze, na základě které jsme si učinili představu o celkovém osídlení oblasti severozápadních Čech.

Zvláštní pozornost byla věnována hrobům mohylové kultury. Byl vytvořen soupis 51 v současnosti známých hrobových souborů, které byly dále zpracovány a analyzovány. Dostupné hrobové nálezy byly popsány a kresebně, případně i fotograficky zdokumentovány. Zdaleka největší prostor byl věnován typologicko-chronologické analýze nálezového fondu, a to jak bronzových a keramických artefaktů tak i nálezů z ostatních materiálů. Následně byly všechny hrobové celky chronologicky zařazeny do celkem sedmi časových horizontů. Ve sledovaném regionu byla zjištěna převaha hrobů ze staršího stupně mohylové kultury. Při hodnocení vybavenosti hrobů jsme narazili na problematiku kompletního zachování a původní podoby hrobového inventáře, který s největší pravděpodobností nemáme v některých případech k dispozici. Tento fakt byl zohledněn při kritice pramenné základny. V severozápadních Čechách byly zjištěny bohaté hrobové soubory s bojovníckou výbavou, které pocházejí ze stupně B C.

Podstatná část práce byla zaměřena na zpracování sídlištního areálu středodunajské mohylové kultury v Dobroměřicích. Sídliště je tvořeno dvanácti objekty a dvěma půdorysy staveb, zajímavá je přítomnost jednoho hrobu v sídlištním areálu. Cílem bylo především analyzovat sídlištní nálezový fond a následně celý areál chronologicky zařadit. Existenci sídliště datujeme od středního po závěrečný stupeň střední doby bronzové. Představený sídlištní materiál je jedním z mála kompletně analyzovaných souborů sídlištních nálezů tohoto období. Z hlediska kulturního zařazení se jedná o keramický celek středodunajské mohylové kultury s menším českofalckým zásahem. Tento zásah je doložen na keramickém materiálu, na kterém lze v menší míře pozorovat i prvky českofalcké mohylové kultury, zejména bohatou rytou výzdobu.

Severozápadní Čechy se nacházejí na periférii osídlení středodunajské mohylové kultury, tvoří nejzápadnější oblast jejího rozšíření. Toto rozšíření zaujímá území středních Čech,

jižní a střední Moravy, Dolního Rakouska, jihozápadního Slovenska a západního Maďarska.

Osídlení mohylové kultury v severozápadních Čechách je nejvýraznější zejména ve středním a dolním Poohří a Pobělí, nejvíce se koncentruje kolem dvou hlavních toků regionu. Výrazněji osídlená jsou i povodí menších toků – Blšanky, Liboce, Lesky, Chomutovky, Hasiny a Smolnického potoka. Mnohonásobně řidší je osídlení v Polabí, kde se výrazněji projevuje pouze na Lovosicku a Litoměřicku. Pravý břeh Labe je překročen jen ve výjimečných případech, a to pouze na území okresu Litoměřice. Na Ústecku je osídleno jen labské levobřeží a Pobělí. Labe tak tvoří východní hranici osídlení, které za jeho pravý břeh už dále nepokračuje. Ze severu je osídlení ohraničeno úpatím Krušných hor, na západě dosahuje k Doupovským horám. V jižním směru plynule navazuje na středočeskou oikumenu středodunajské mohylové kultury.

Rovinných sídlišť, kterých v současné době na sledovaném území evidujeme 73, máme k dispozici relativně dostatečné množství. Z velké části jde ovšem pouze o nálezy jednotlivých sídlištních jam, díky kterým rozpoznáme existenci sídliště, o jeho celkové podobě si však představu učinit nedokážeme. Rovinná sídliště byla zakládána v polohách s průměrnou nadmořskou výškou 222 m a s dnešní průměrnou vzdáleností 394 m od nejbližšího vodního zdroje. Sídliště jsou malá, většina z nich je charakterizována pouze jedním sídlištním objektem. Na několika z nich bylo zjištěno dva až pět sídlištních objektů. Největšími sídlišti jsou Prosmyky III se 17 objekty a Dobroměřice II se 12 sídlištními objekty a dvěma půdorysy staveb. Dochovaných pozůstatků obytných staveb ze severozápadočeských sídlišť je velmi málo a proto o jejich konkrétní podobě za současného stavu poznání bohužel nemůžeme říci nic bližšího. Jedním z mála dokladů jsou dva půdorysy sloupové konstrukce z Dobroměřic II, ze kterých se zachovaly pouze fragmenty obvodových řad sloupových jam. Zcela chybí stopy po vnitřní stavební konstrukci, podlahách nebo otopném zařízení. V Kadani I byla odkryta část žlabu stavby sloupové konstrukce a jedna sloupová jáma, v Konobřích II částečně zahloubená stavba. Žádné objekty, kterým bychom mohli přisoudit výrobní nebo hospodářskou funkci, na sídlištích nebyly rozpoznány. Naopak bylo zjištěno několik objektů „kultovního“ charakteru. Ze sídlištních objektů v Prosmykách I, II a Dobroměřicích II pochází nálezy plastických hliněných volutovitých předmětů a mazanicových omítek s plastickým vzorem.

V severozápadních Čechách je zjištěno 11 výšinných sídlišť mohylové kultury. Nacházejí se v polohách s průměrnou nadmořskou výškou 414 m a s dnešní průměrnou vzdáleností 516 m od nejbližšího vodního zdroje. Většina z nich byla vybudována na okraji

sídelní oikumeny. Výšinná sídliště jsou identifikována pouze na základě jednotlivých sídlištních objektů, nálezů z kulturních vrstev nebo povrchových sběrů. Nemáme tedy podrobnější informace o zástavbě a vnitřním uspořádání jejich areálů. Umělé opevnění se na žádném z výšinných sídlišť nepodařilo spolehlivě prokázat.

Zásadním pramenem pro poznání mohylové kultury v severozápadních Čechách jsou hroby. V naprosté většině případů jde o jednotlivé hroby, o pohřebišti můžeme hovořit pouze v případě Bílence. Zjištěn byl jak kostrový, tak i žárový pohřební ritus. Převažující formou pohřbívání byla inhumace. Z konstrukčního hlediska dominují ploché kostrové hroby, i když doloženo je i menší množství hrobů s mohylovými náspy. Hroby mohylové kultury byly situovány v polohách s průměrnou nadmořskou výškou 241 m a většina z nich se nenacházela v blízkosti známých sídelních areálů. Hroby byly vybaveny keramickými nádobami, bronzovými předměty nebo bronzovými předměty společně s keramikou. Součástí hrobových výbav byly v několika případech i zlaté spirálky. Výbavu hrobů tvořily keramické nádoby (nejčastěji amfory, mísy, džbánky), šperky a součásti oděvů (jehlice, náramky, nápažníky, prsteny, závěsky), zbraně (meče, sekeromlaty, dýky, šipky) i nářadí (nože, sekery, dláta, šídla). V mladším stupni mohylové kultury se v severozápadních Čechách objevují bohaté hroby s bojovnickou výbavou, např. Obrnice, Třebívlice, Solany.

V severozápadních Čechách máme doložen výskyt 18 depotů. Dvě třetiny z nich tvoří hromadné nálezy bronzových předmětů, zbylé depoty jsou keramické. V jednom případě byl zjištěn kombinovaný depot keramické nádoby a bronzových předmětů a unikátní „kovolitecký“ soubor. Nejčastějším nálezem v depotech bronzových předmětů byla sekera. Jejich součástí byly také sekeromlaty křtěnovského typu, žebra a šperkové garnitury (náramky a jehlice). Depoty jsou ve většině případů situované na periferii tehdejšího osídlení a bývají uloženy samostatně v neosídleném prostoru. U většiny z nich je doložena vazba na geomorfologicky výrazné polohy a nápadné vyvýšené krajinné prvky.

Nejhorněji jsou zastoupeny lokality s ojedinělými nálezy, kterých ve sledované oblasti registrujeme 120. Jedním z důvodů této nápadné převahy může být fakt, že do této kategorie lokalit řadíme všechny nálezy bez nálezového kontextu, ale i ty, u kterých nálezové okolnosti neznáme, protože např. nebyly zaznamenány. U některých z nálezů bychom mohli spíše předpokládat, že byly původně součástí hrobu nebo depotu, což je dnes již těžké prokázat. Jako ojedinělé nálezy se objevily keramické nádoby i bronzové předměty (nejčastěji sekery, jehlice a náramky).

Přestože severozápadní Čechy v období střední doby bronzové tvořily geograficky uzavřený celek, docházelo zde jistě ke kontaktům s okolními oblastmi. Příkladem mohou

být výzdobné prvky českofalcké mohylové kultury (zejména bohatá rytá výzdoba), které se objevily na nádobách středodunajského keramického souboru. Tento zásah máme doložen na sídlištním materiálu z Dobroměřic. Kontakty probíhaly i se vzdálenějšími oblastmi. Původ mečů s plným osmihranným jílcem, které byly součástí hrobů v Obrnicích a Solanech, se předpokládá v horním Podunají nebo severním Německu a Dánsku.

Jedním z cílů diplomové práce bylo shrnout dosud známé poznatky o období mohylové kultury střední doby bronzové v severozápadních Čechách. Zjistili jsme, že pramenná základna, na které bychom měli stavět naše poznání o celkové podobě rovinných i výšinných sídlišť je v současné době velmi chudá a k tomuto účelu nedostatečná. V budoucnu bude proto nezbytné ji obohatit získáním nových lokalit a informací díky moderně provedeným archeologickým výzkumům. Předkládaná práce přinesla první souhrnné zpracování sídliště středodunajské mohylové kultury ze severozápadních Čech. I přesto, že jsme získali relativně rozsáhlý soubor sídlištního materiálu, musíme bohužel konstatovat, že ani toto naleziště výraznějším způsobem nerozšířilo naše poznatky o celkové podobě středobronzových sídlištních areálů a obytných staveb. Zatím jde o jediné dosud známé takto rozsáhlé sídliště svého druhu v tomto regionu. Nezbyvá než vyslovit přání, aby tomu tak nezůstalo na příliš dlouhou dobu.

8. Seznam použitých zkratek

AÚ AV Praha – Archeologický ústav AV ČR v Praze; inv. č. – inventární číslo; J – jižní, jižně; JV – jihovýchodní, jihovýchodně; JZ – jihozápadní, jihozápadně; k. č. – katastr číslo; M České Budějovice – Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích; M Duchcov – Muzeum města Duchcova; M Chomutov – Oblastní muzeum v Chomutově; M Litoměřice – Oblastní muzeum v Litoměřicích; M Louny – Oblastní muzeum v Lounech; M Most – Oblastní muzeum v Mostě; M Plzeň – Západočeské muzeum v Plzni; M Poděbrady – Polabské muzeum v Poděbradech; M Roudnice nad Labem – Podřipské muzeum v Roudnici nad Labem; M Teplice – Regionální muzeum v Teplicích; M Ústí nad Labem – Muzeum města Ústí nad Labem; NHM Vídeň – Naturhistorisches Museum Wien; M Žatec – Regionální muzeum K. A. Polánka v Žatci; NM Praha – Národní muzeum v Praze; p. č. – parcela číslo; př. č. – přírůstkové číslo; S – severní, severně; SV – severovýchodní, severovýchodně; SZ – severozápadní, severozápadně; ÚAPP Most – Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech v Mostě; V – východní, východně; Z – západní, západně; ? – není známo.

č – část; dno s č st – dno s částí stěny; hr – hrdlo; mat. – materiál; Obj. – objekt; okr – okraj; okr s č hr – okraj s částí hrdla; podhr – podhrdlí; pods – podstava; př. č. – přírůstkové číslo; rozhr – rozhraní; s. – síla; s. s. – síla střepu; st – stěna; š. – šířka; těl – tělo; v. – výška nádoby; výd – výduť; zach. v. – zachovaná výška nádoby; Ø – průměr

9. Seznam použité literatury a pramenů

- Anonym 1973*: Pšov, okr. Louny. In: Výzkumy v Čechách 1970, 128-129.
- Anonym 1975a*: Levousy, okr. Litoměřice. In: Výzkumy v Čechách 1973, 208.
- Anonym 1975b*: Lovosice, okr. Litoměřice. In: Výzkumy v Čechách 1973, 217.
- Anonym 1975c*: Sulejovice, okr. Litoměřice. In: Výzkumy v Čechách 1973, 231.
- Balatka, B. – Sládek, J. 1975*: Geomorfologický vývoj dolního Poohří. Rozpravy ČSAV, řada matematicko – přírodovědecká 85, Praha.
- Bašta, J. – Baštová, D. 1989*: Nová staromohylová sídliště v západních Čechách, Archeologické rozhledy 41, 258-281.
- Beneš, A. 1957*: Mohylová kultura doby bronzové ve středních Čechách. Nepublikovaná diplomová práce, Prehistorický ústav FF UK, Praha.
- Beneš, A. 1958*: Das Bronzeschwert aus Smilovice in Südböhmen. In: Epitymbion Roman Haken, Pragae, 50-54, Taf. XV.
- Beneš, A. 1959*: K problémům mohylové kultury doby bronzové ve středních Čechách, Sborník Národního muzea, řada A - Historie 13/1- 2, 1-96.
- Beneš, A. 1961*: Příspěvek k mohylové kultuře ve středních Čechách, Památky archeologické 52, 357-361.
- Beneš, A. 1965a*: Netunice - příklad sídliště mohylové kultury na Plzeňsku, Archeologické studijní materiály 2, 61-66.
- Beneš, A. 1965b*: Želénky, okr. Teplice. In: Bulletin záchranného oddělení AÚ ČSAV 1964, 50, 114.
- Beneš, A. 1972*: Ke stavu poznání mohylové kultury v jižních Čechách. In: Archeologické studijní materiály 10/1. Vývoj archeologie v Čechách a na Moravě 1919-1968, 88-92.
- Beneš, A. 1978*: Českofalcká mohylová kultura doby bronzové v jižních Čechách. In: Pleiner, R. – Rybová, A. (red.): Pravěké dějiny Čech, 385-389, Praha.
- Beneš, A. 1980*: Mohylová kultura doby bronzové. In: D. Koutecký a kol., Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 1953 – 1972, Archeologické studijní materiály 13/1, 23-30.
- Beneš, A. 1981*: Plasticky zdobená a malovaná mazanice mohylové kultury z Kutné Hory, Praehistorica 8, Varia Archaeologica 2, 97-104.
- Beneš, A. – Koutecký, D. 1978*: Malnice, okr. Louny. In: Výzkumy v Čechách 1975, 51.
- Beneš, A. – Kytlicová, O. 1991*: Der Depotfund aus Temešvár – Die Entwicklung des südböhmischen Armrings am Ausgang der Mittelbronzezeit – Hromadný nález z Temešváru – Vývoj jihočeského náramku na sklonku střední doby bronzové, Památky archeologické 82, 48-93.
- Beneš, A. – Vencl, S. 1969*: Sídliště starší a střední doby bronzové v Běchovicích, Archeologické rozhledy 21, 460-484.
- Bém, M. 2005*: Pravěké stavby na lokalitě Horní lán v Olomouci-Slavoníně, Archeologické centrum Olomouc, Ročenka 2004, 126-172.
- Bém, M. 2008*: Nadzemní stavby středodunajské mohylové kultury na lokalitě Olomouc-Řepčín 1, Ročenka 2007, Archeologické centrum Olomouc, 106-140.
- Blažek J. 2000*: Bronzové předměty ze Solan. In: Čech, P. – Dobeš, M. (eds.) 2000: Sborník Miroslavu Buchvaldkovi, 27-31.
- Blažek J. - Ernée, M. – Smejtek, L. 1998*: Die bronzezeitlichen Gußformen in Nordwestböhmen. Most.
- Blažek, J. – Gál, L. 2001*: Bronzový věk v Podkrušnohoří. Katalog výstavy. Příspěvky k pravěku a rané době dějinné severozápadních Čech 10. Most.
- Blažek, J. – Hansen, S. 1997*: Die Hortfunde von Saběnice in Nordwest-Böhmen. Beiträge zur Ur- und Frühgeschichte Nordwestböhmens 4. Most.

- Blažek, J. – Smejtek, M. 1993: Die bronzemesser in Nordwestböhmen. Beiträge zur Ur- und Frühgeschichte Nordwestböhmens 1. Praha*
- Blažek, J. – Štauber, B. 1993: Archeologické sbírky v Petrohradě, okr. Louny. Zprávy České archeologické společnosti, Supplément 17, 6-13.*
- Bouzek, J. 1958: Etážovité nádoby v Čechách, Archeologické rozhledy 10, 345-408.*
- Bouzek, J. 1966: The Aegean and Central Europe. An introduction to the study of cultural interrelations 1600-1300 B. C., Památky archeologické 57, 242-276.*
- Bouzek, J. 1969: Nové pozdně mohylové hroby z Modřan u Prahy, Archeologické rozhledy 21, 485-490.*
- Bouzek, J. 2004: Evropský kontext rané a střední doby bronzové v jižních Čechách, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 17, 65-70.*
- Bouzek, J. – Koutecký, D. 1964: Knovízské zásobní jámy, Archeologické rozhledy 16, 28-43.*
- Bouzek, J. – Koutecký, D. 1980: Mohylové a knovízské kostrové „pohřby“ ze severozápadních Čech, Památky archeologické 71, 360-432.*
- Bouzek, J. – Sklenář, K. 1987: Jáma mohylové kultury v Horních Počaplech, Archeologické rozhledy 39, 23-39.*
- Bouzek, J. - Koutecký, D. - Neustupný, E. 1966: The Knovíz settlement of North-West Bohemia, Fontes archaeologici Pragenses 10, Praha.*
- Böhm, J. 1936: Spätbronzezeitliche Scheibenkopfnadel aus Böhmen, Germania 20, 9-18.*
- Böhm, J. 1937: Základy hallstattské periody v Čechách, Obzor prehistorický 10, 1-246.*
- Brnič, Ž. 1997: Lišany, okr. Louny. In: Výzkumy v Čechách 1993-1995, 138.*
- Bubeník, J. 1968: Libčeves, okr. Louny. In: Bulletin záchranného oddělení AÚ ČSAV 1967, 22.*
- Bubeník, J. 1973: Kadaň, okr. Chomutov. In: Výzkumy v Čechách 1970, 45-46.*
- Bubeník, J. 1975: Vysoké Třebušice, okr. Louny. In: Výzkumy v Čechách 1973, 182.*
- Bubeník, J. 1977: Most, okr. Most. In: Výzkumy v Čechách 1974, 124-125.*
- Budinský, P. 1966: Příspěvky k pravěku severozápadních Čech. Výzkumy a objevy teplického muzea v letech 1947-1965, Teplice.*
- Budinský, P. 1977: Příspěvky k pravěku Podkrušnohoří ve sbírce teplického muzea. Archeologické výzkumy Krajského muzea v Teplicích, sv. 5, Teplice.*
- Budinský, P. (ed.). 1983: Archeologické výzkumy v severních Čechách v roce 1981, svazek 10, Teplice.*
- Cvrková, M. 1975: Pravěké osídlení ve Stadicích (Řehlovicích), okr. Ústí n/L, Zprávy a studie Krajského muzea v Teplicích, sv. 11, 1-5.*
- Cvrková, M. 1977: Stadice, okr. Ústí nad Labem. In: Výzkumy v Čechách 1974, 202.*
- Cvrková, M. 1978: Stadice, okr. Ústí nad Labem. In: Výzkumy v Čechách 1975, 83.*
- Cvrková, M. – Koutecký, D. 2011: Únětické (mohylové) sídliště v Ústí n. L. – Trmicích, Archeologie ve středních Čechách 15, v tisku.*
- Černá, E. 1987: Čejkovice, okr. Chomutov. In: Výzkumy v Čechách 1984-85, 28.*
- Čtrnáct, V. 1954: Mohylová chata a sídelní mohylové objekty v Plzeňsku, Památky archeologické 45, 335-355.*
- Čtrnáct, V. 1973: Zásypová keramika ze středobronzových mohyl na Plzeňsku. In: Výzkumy v Čechách 1970, 184-211.*
- Čtrnáct, V. 1975: Mohylové pohřebiště nad Novou Hutí u Dýšiny (okr. Plzeň-sever) a jeho vztahy k Středodunají a k mohylovému území Bavorska. In: Výzkumy v Čechách 1971, 178-201.*
- Čujanová-Jílková, E. 1958: Nejstarší a nejmladší horizont západočeské mohylové keramiky na pohřebišti v Plzni-Nové Hospodě, Památky archeologické 49, 312-347.*
- Čujanová-Jílková, E. 1961: Kostrové pohřby ze střední doby bronzové v mohylách na Plzeňsku, Památky archeologické 52, 195-200.*

- Čujanová-Jílková, E. 1964: Východní skupina českofalcké mohylové kultury, Památky archeologické 55, 1-81.
- Čujanová-Jílková, E. 1965: Nově objevené nálezy z mohylového pohřebiště v Malesicích-Kyjově, Archeologické studijní materiály 2, 67-72.
- Čujanová-Jílková, E. 1969: Nové poznatky výzkumů českofalckých mohyl, Archeologické rozhledy 21, 149-167, 277-8.
- Čujanová-Jílková, E. 1970: Mittelbronzezeitliche Hügelgräberfelder in Westböhmen (Západočeská mohylová pohřebiště střední doby bronzové), Archeologické studijní materiály 8, Praha.
- Čujanová-Jílková, E. 1971: Žárové hroby na sídlišťích z rozhraní starší a střední doby bronzové v českobavorské oblasti, Archeologické rozhledy 23, 683-699.
- Čujanová-Jílková, E. 1973: Příspěvek k chronologii mohylových sídlišť střední doby bronzové, Archeologické rozhledy 25, 500-526.
- Čujanová-Jílková, E. 1975: Zlaté předměty v hrobech Českofalcké mohylové kultury, Památky archeologické 66, 74-132.
- Čujanová-Jílková, E. 1977: Mohylové pohřebiště ve Vrhavči a horizont nálezů středodunajské mohylové keramiky v západních Čechách, Památky archeologické 68, 74-116.
- Čujanová-Jílková, E. 1978: Českofalcká mohylová kultura v západních Čechách. In: Pleiner, R. – Rybová, A. (red.): Pravěké dějiny Čech, 380-385, Praha.
- Čujanová-Jílková, E. 1981: Kulturní vztahy západních Čech k sousedním oblastem na počátku střední doby bronzové, Památky archeologické 72, 300-339.
- Čujanová-Jílková, E. 1992: Die westböhmisches Hügelgräberkultur auf den Gräberfeldern bei Podražnice (Bez. Domažlice) – Západočeská mohylová kultura na pohřebištích u Podražnice (okr. Domažlice), Památky archeologické 83, 248-287.
- Čujanová-Jílková, E. 1995: Ein Beitrag zur Datierung der Funde vom Typ Vrhavč in Westböhmen – Příspěvek k datování nálezů typu Vrhavč v západních Čechách, Památky archeologické 86/2, 5-20.
- Čujanová-Jílková, E. 1988: Příspěvek ke vztahu rovinných a výšinných sídlišť v období vzniku mohylové kultury, Sborník Západočeského muzea v Plzni, Historie 14, 52-54.
- Čujanová-Jílková, E. – Soukupová, D. 1977: Mohyla se středobronzovým a časně laténským hrobem ze Štichova (okr. Domažlice), Archeologické rozhledy 29, 241-252.
- Demek, J. (ed.) a kol. 1987: Zeměpisný lexikon ČSR. Hory a nížiny. Praha.
- Dobeš, M. 1992: Archeologická sbírka bývalého muzea v Podbořanech. Zprávy České archeologické společnosti – Supplément 15. Praha.
- Dobeš, M. 1995a: Dolánky, okr. Louny. In: Výzkumy v Čechách 1990-1992, 65.
- Dobeš, M. 1995b: Hrdlovka, okr. Teplice. In: Výzkumy v Čechách 1990-1992, 98.
- Dobeš, M. 1995c: Široké Třebčice, okr. Chomutov. In: Výzkumy v Čechách 1990-1992, 345-346.
- Dobeš, M. 1997a: Brozany, okr. Litoměřice. In: Výzkumy v Čechách 1993-95, 15.
- Dobeš, M. 1997b: Hrdlovka, okr. Teplice. In: Výzkumy v Čechách 1993-1995, 72.
- Dobeš, M. 1997c: Hrdlovka, okr. Teplice. In: Výzkumy v Čechách 1993-1995, 73.
- Dobeš, M. 1997d: Vidovle, okr. Louny. In: Výzkumy v Čechách 1993-1995, 316.
- Dobeš, M. 1998: Keblice, okr. Litoměřice. In: Výzkumy v Čechách 1996-1997, 70.
- Dobová-Andrllová, M. 1965: K pozdně mohylové kultuře na Plzeňsku, Archeologické studijní materiály 2, 73-77.
- Dubský, B. 1951: Sídliště mohylového lidu střední doby bronzové na Vodňansku, Archeologické rozhledy 3, 304-306, 381, 387.
- Eisner, J. 1923: Jihočeské mohyly, Památky archeologické 33, 193-231.
- Elznic, A. – Zelenka, O. 1979: Geologické a mineralogické vycházky. Západní část Severočeského kraje. Teplice.

- Ernée, M. – Smejtek, L. 2004:* Dvě sídlištní jámy mohylové kultury střední doby bronzové v Praze 9 – Miškovicích, *Archeologie ve středních Čechách* 8, 261-285.
- Felcman, J. 1902:* Nález obrnický, *Památky archeologické* 19, 21-25, obr. 3:1-5.
- Felcman, J. 1902-1903:* Kostrový hrob v Lešťanech, *Památky archeologické* 20, 49-50, t. XVI.
- Filip, J. 1948:* *Pravěk Československo*, Praha.
- Filip, J. 1966:* *Enzyklopädisches Handbuch zur Ur-und Frühgeschichte Europas I*, Praha.
- Filip, J. 1969:* *Enzyklopädisches Handbuch zur Ur-und Frühgeschichte Europas II*, Praha.
- Fojtík, P. 2003:* Dvě neregistrovaná keramická depozita střední doby bronzové z Prostějovska, *Pravěk Nová řada* 13, 163-175.
- Födisch, J. A. 1868:* Pohřebiště blízce Petršpurka v Žatecku, *Památky archeologické* 7, 322-323.
- Franková, D. 2009:* Hrob mohylové kultury v Dobroměřicích, okr. Louny, *Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách za rok 2008*, v tisku.
- Fridrich, J. 1975:* Bečov, okr. Most. In: *Výzkumy v Čechách 1971*, 8.
- Fridrichová, M. 1982:* Sídlištní nálezy střední doby bronzové z Prahy-Bubenče, *Archaeologica Pragensia* 3, 17-29.
- Fröhlich, J. 1969:* Dolánky, okr. Louny. In: *Bulletin záchranného oddělení AÚ ČSAV 1968*, 28.
- Fröhlich, J. – Chvojka, O. 2003:* Knovízská výšinná lokalita a mohylové pohřebiště na Chlumu u Sepekova, *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 16, 43-60.
- Fröhlich, J. – Chvojka, O. – Jiřík, J. 2004:* Mladomohylové sídliště v průmyslové zóně Písek - sever, *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 17, 83-101.
- Fröhlich, J. – Chvojka, O. – Jiřík, J. 2008:* Třetí sídelní areál mohylové kultury střední doby bronzové v průmyslové zóně Písek – Sever, *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 21, 115-128.
- Fröhlich, J. – Chvojka, O. – Jiřík, J. – Michálek, J. – Perkman, M. 2005:* Nové nálezy bronzových předmětů z doby bronzové v jižních Čechách, *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 18, 5-20.
- Fröhlich, J. – Michálek, J. 1967:* Nové archeologické nálezy na Písecku v letech 1958-1965, *Bulletin záchranného oddělení 4/1966*, 51-73.
- Furmánek, V. 1973:* Bronzová industrie středodunajské mohylové kultury na Moravě, *Slovenská archeológia* 21, 25-145.
- Furmánek, V. 1982:* Bronzové závěsky doby bronzové ze Slovenska, *Slovenská archeológia* 30, 315-346.
- Geisler, M. – Peška, J. 1990:* Sídliště únětické a středodunajské mohylové kultury z Holubic, *Archeologické rozhledy* 42, 510-522.
- Hájek, L. 1947:* Nová skupina mohylové kultury doby bronzové v Čechách, *Historica Slovaca* 5, 63-74.
- Hájek, L. 1947-48:* Sekery křtěnovského typu v Čechách a na Moravě, *Památky archeologické* 43, 96-101.
- Hájek, L. 1954:* Jižní Čechy ve starší době bronzové, *Památky archeologické* 45, 115-192.
- Holodňák, P. 1989:* Soběsuky, okr. Chomutov. In: *Výzkumy v Čechách 1986-1987*, 182.
- Holodňák, P. 1998:* Žatec, okr. Louny. In: *Výzkumy v Čechách 1996-1997*, 253.
- Holodňák, P. 2006:* Labyrintem žateckého pravěku, Ústí nad Labem.
- Holodňáková, R. 1992:* Žatec, okr. Louny. In: *Výzkumy v Čechách 1988-1989*, 173-174.
- Hrala, J. 1955a:* Mohyly z doby bronzové v Malnicích, *Ústecké kapitoly vlastivědné 1955*, 8-11.
- Hrala, J. 1955b:* Archeologický výzkum v Prosmykách, *Ústecké kapitoly vlastivědné*, 91, Ústí nad Labem.

- Hrala, J. 1978:* Prosmyky u Lovosic. Výzkum polykulturního naleziště před Českou branou (1. část), *Archeologické rozhledy* 30, 42-66, 116-119.
- Hrala, J. 2002:* Bronzový meč z Pošumaví. Mladomohylové meče s plným jílcem v Čechách– Ein Bronzeschwert aus dem Böhmerwaldgebiet. Junghügelgräberzeitliche Vollgriffschwerter in Böhmen, *Archeologické rozhledy* 54, 495-501.
- Hrala, J. – Šumberová, R. – Vávra, M. 2000:* Velim. A Bronze Age fortified site in Bohemia. Praha.
- Hraše, J. K. 1906-1908:* Kostrový hrob bylanského typu u Budyně, *Památky archeologické* 22, 303-305.
- Hrubý, V. 1958:* Kultovní objekty lidstva středodunajské kultury mohylové na Moravě, *Památky archeologické* 49, 40-57.
- Chvojka, O. 2004:* Jihovýchodní vlivy v jižních Čechách ve střední a mladší době bronzové. In: Kazdová, E. – Měřinský, Z. – Šabatová, K. (eds.), *K počtě Vladimíru Podborskému*. Brno, 327-340.
- Chvojka, O. 2009:* Jižní Čechy v mladší a pozdní době bronzové, *Dissertationes Archaeologicae Brunenses/Pragensesque* 6, Brno.
- Chvojka, O. – Michálek, J. 2003:* Sídliště ze střední doby bronzové u Radčic, *Památky archeologické* 94, 83-160.
- Chvojka, O. – Michálek, J. 2004:* Sídlištní areály I-IV ze střední doby bronzové u Radčic - Vodňan, okres Strakonice, *Archeologické výzkumy v jižních Čechách, Supplementum* 2, České Budějovice - Strakonice.
- Jančák, M. 1969:* Hořenice, okr. Chomutov. In: *Bulletin záchranného oddělení AÚ ČSAV* 1968, 36.
- Jilková, E. 1955:* Příspěvek k problematice počátku mohylové kultury, *Archeologické rozhledy* 7, 165-172, 179, 189-190.
- Jilková, E. 1957:* Výzkum mohylového pohřebiště v Plzni – Nové Hospodě v r. 1955, *Archeologické rozhledy* 9, 31-32, 49-57.
- Jilková, E. – Maličský, J. 1954:* Mohylové pohřebiště v Háji u Hořovic, *Památky archeologické* 45, 241-259.
- Jilková, E. – Rybová, A. – Šaldová, V. 1959:* Mohylové pohřebiště na Hájků u Štáhlav, *Památky archeologické* 50/1, 54-119.
- Jiráň, L. 2002:* Die Messer in Böhmen. *Prähistorische Bronzefunde* VII/5. Stuttgart.
- Jiráň, L. (ed.) 2008:* Archeologie pravěkých Čech 5. Doba bronzová. Praha.
- Jiřík, J. – Rytíř, L. 2004:* Revizní výzkum narušené mohyly ze střední doby bronzové v Dražiči, okr. Písek, *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 17, 103-120.
- Karafiát, K. 1912:* Tätigkeits-Bericht der Museums-Gesellschaft in Teplitz-Schönau für das Verwaltungsjahr 1911/1912, *Tätigkeits Bericht Teplitz*, 3-34.
- Karafiát, K. 1919:* Tätigkeits-Bericht für das Verwaltungsjahr 1918/1919, *Tätigkeits Bericht Teplitz*, 3-35.
- Kol. aut. 1966:* Geologický atlas ČSSR. Praha.
- Kotyza, O. 1991:* Lovosice. Archeologické nálezy z katastrálního území města Lovosic ve sbírkách Okresního vlastivědného muzea v Litoměřicích, Litoměřice. Nepublikovaný rukopis.
- Koutecký, D. 1963:* Pravěké osídlení na katastru bývalého města Ervěnic, Mostecko-Litvínovsko, *Regionální studie* 2, 3-4.
- Koutecký, D. 1964:* Vikletice, okr. Chomutov. In: *Bulletin záchranného oddělení AÚ ČSAV* 1963, 46.
- Koutecký, D. 1965a:* Veltěže, okr. Louny. In: *Bulletin záchranného oddělení AÚ ČSAV* 1964, 47.
- Koutecký, D. 1965b:* Vikletice, okr. Chomutov. In: *Bulletin záchranného oddělení AÚ ČSAV* 1964, 47, 109.

- Koutecký, D. 1965c:* Vysoké Třebošice, okr. Louny. In: Bulletin záchranného oddělení AÚ ČSAV 1964, 49.
- Koutecký, D. 1967:* Veltěže, okr. Louny. In: Bulletin záchranného oddělení AÚ ČSAV 1966, 26
- Koutecký, D. 1968a:* Černovice, okr. Chomutov. In: Bulletin záchranného oddělení AÚ ČSAV 1967, 9.
- Koutecký, D. 1968b:* Veltěže, okr. Louny. In: Bulletin záchranného oddělení AÚ ČSAV 1967, 37.
- Koutecký, D. 1969a:* Nové nálezy v severozápadních Čechách, Archeologické rozhledy 21, 7-30, 136-142.
- Koutecký, D. 1969b:* Pravěk Mostecka. Nové archeologické nálezy na Mostecku. Mostecko-Litvínovsko. Regionální studie V.
- Koutecký, D. 1969c:* Kadaň, okr. Chomutov. In: Bulletin záchranného oddělení AÚ ČSAV 1968, 52-54.
- Koutecký, D. 1969d:* Nové nálezy v severozápadních Čechách, Archeologické rozhledy 21, 7-30, 136-142.
- Koutecký, D. 1972:* Dobroměřice, okr. Louny. In: Výzkumy v Čechách 1969, 28-29.
- Koutecký, D. 1973:* Dobroměřice, okr. Louny. In: Výzkumy v Čechách 1970, 23-24.
- Koutecký, D. 1975:* Slatinice, okr. Most. In: Výzkumy v Čechách 1973, 152.
- Koutecký, D. 1984:* Velebudice, okr. Most. In: Výzkumy v Čechách 1980-1981, 130.
- Koutecký, D. 1987a:* Jenišův Újezd, okr. Teplice. In: Výzkumy v Čechách 1984-1985, 70.
- Koutecký, D. 1987b:* Liptice, okr. Teplice. Výzkumy 1984-1985, 111-112.
- Koutecký, D. 1995a:* Konobrže, okr. Most. In: Výzkumy v Čechách 1990-1992, 139-140.
- Koutecký, D. 1995b:* Lipenec, okr. Louny. In: Výzkumy v Čechách 1990-1992, 183.
- Koutecký, D. 2006a:* Mlado až pozdně halštatské sídliště a chata z doby římské v Dobroměřicích u Loun, Ústecký kraj, Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 1998-2002, 27-52.
- Koutecký, D. 2006b:* Bylanské pohřebiště a sídliště v Dobroměřicích, o. Louny. In: Sedláček, R. – Sigl, J. – Vencl, S. (eds.), Vita Archaeologica. Sborník Víta Vokolka. Hradec Králové – Pardubice, 129-143.
- Koutecký, D. – Bubeník, J. 1975:* Hradec, okr. Chomutov. In: Výzkumy v Čechách 1972, 56-57.
- Koutecký, D. – Gabriel, F. 1977:* Žalany, okr. Teplice. In: Výzkumy v Čechách 1974, 260.
- Koutecký, D. – Smrž, Z. 1975a:* Dobroměřice, okr. Louny. In: Výzkumy v Čechách 1971, 28-29.
- Koutecký, D. – Smrž, Z. 1975b:* Hradec, okr. Chomutov. In: Výzkumy v Čechách 1973, 46-47.
- Kruta, V. 1965:* Lipenec, okr. Louny. In: Bulletin záchranného oddělení AÚ ČSAV 1964, 25.
- Kruta, V. 1970:* Depot bronzů z Lužnice a sídliště z Tušimic (okr. Chomutov), Archeologické rozhledy 22, 6-23.
- Kučera, V. 1931:* Archeologická zpráva z Mostecka za rok 1931, Věstník Spolku podkrušnohorského muzea v Mostě, roč. 3, 12-14, obr. 1.
- Kytlicová, O. 1956:* Mohylové sídliště v Kněževsi, Archeologické rozhledy 8, 777-782.
- Kytlicová, O. 1964:* K časovému zařazení depotů horizontu Plzeň-Jíkalka, Archeologické rozhledy 16, 516-556, 562-563.
- Laube, G. 1931:* Aus den Spuren unserer Vorsahren, Mitteilungen der Museums gesellschaft Bilin, Bilin.
- Lehečková, E. 1977:* Krbice, okr. Chomutov. In: Výzkumy v Čechách 1974, 129.
- Lehrberger, G. a kol. 1997:* Das prähistorische Gold in Bayern, Böhmen und Mähren: herkunft – Technologie – Funde. Band I, II. Památky archeologické – Supplementum 7.

- Maličský, J.* 1952: Mohyly v Háji u Hořovic, *Archeologické rozhledy* 4, 256, 262-263, 273-275.
- Marešová, K.* 1965: Keramické depoty doby bronzové v ČSSR a Rakousku, *Sborník prací Filozofické fakulty Brněnské univerzity* E 10, 117-133.
- Mašek, N.* 1960: Pět let výzkumů expozitury v Mostě, *Archeologické rozhledy* 12, 248, 255, 257-273.
- Menšík, P.* 2008: Mohylová pohřebiště na Táborsku, *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 21, 33-58.
- Mertz, A.* 1878: Pohřebiště u Dobroměřic blíž Loun, *Památky archeologické* 11, 91 – 92.
- Mihal, J.* 2010: Sídlištní nálezy z přechodu střední a mladší doby bronzové na Kroměřížsku, *Zprávy České archeologické společnosti. Suppl.* 77, Praha.
- Michálek, J.* 1983: Záchranný výzkum ve Vodňanech, okres Strakonice (část 1 – výzkum v roce 1979), *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 1, 29-53.
- Michálek, J.* 1986: Záchranný výzkum ve Vodňanech, okres Strakonice (část 2 – pokračování výzkumu v roce 1981), *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 3, 17-73.
- Michálek, J.* 1999: Archeologické nálezy za středních a severozápadních Čech ve sbírce Naturhistorisches Museum ve Vídni, Most.
- Mikyška a kol.* 1969: Geobotanická mapa ČSSR, Praha.
- Militký, J.* 1992: Sídliště mohylové kultury ve Spáňově, *Sborník Západočeského muzea v Plzni, Historie* 8, 21-27.
- Militký, J. – Zavřel, P.* 1993: Nálezy mohylové kultury střední doby bronzové v okolí Českých Budějovic, *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 8, 7-19.
- Moucha, V. – Trnka, V.* 1959: Středobronzový sídlištní objekt z Tuchlovic, *Archeologické rozhledy* 11, 617-637.
- Muška, J.* 1977: Stradonice, okr. Louny. In: *Výzkumy v Čechách 1974*, 207.
- Muška, J. – Braun, P.* 1975: Moravěves, ok. Most. In: *Výzkumy v Čechách 1974*, 123.
- Muška, J. – Braun, P.* 1977: Saběnice, ok. Most. In: *Výzkumy v Čechách 1974*, 193.
- Neuhäuslová, Z. a kol.* 1998: Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky, Praha.
- Neustupný, E.* 1964: Bílenec, okr. Louny. In: *Bulletin záchranného oddělení AÚ ČSAV* 1963, 8.
- Neustupný, Z.* 1964: Tušimice, okr. Chomutov. In: *Bulletin záchranného oddělení AÚ ČSAV* 1963, 44.
- Neustupný, Z.* 1965: Tušimice, okr. Chomutov. In: *Bulletin záchranného oddělení AÚ ČSAV* 1964, 45.
- Neustupný, E.* 1966a: Most, okr. Most. In: *Bulletin záchranného oddělení AÚ ČSAV* 1965, 22.
- Neustupný, E.* 1966b: Patokryje, okr. Most. In: *Bulletin záchranného oddělení AÚ ČSAV* 1965, 26.
- Neustupný, E.* 1967: Bečov, okr. Most. In: *Bulletin záchranného oddělení AÚ ČSAV* 1966, 7.
- Němeček, J. – Tomášek, M.* 1983: Geografie půd ČSR. Praha.
- Novák, P.* 1975: Die Schwerter in der Tschechoslowakei I, *Prähistorische Bronzefunde* IV/4. München.
- Palátová, H. – Salaš, M.* 2002: Depoty keramických nádob doby bronzové na Moravě a v sousedních zemích, *Pravěk - Supplementum* 9, Brno.
- Parma, D. – Kos, P.* 2003: Keramický depot z Olbramovic, *Pravěk Nová řada*, 143-162.
- Paulík, J.* 1962: Mazanica s plastickou výzdobou v době bronzovej na Slovensku, *Študijné zvesti* 10, 27-57.
- Piffll, A.* 1949: Barevné omítky z Jiříkovic u Brna, *Archeologické rozhledy* 1, 161-163, 207-208.
- Píč, J. L.* 1899: Starožitnosti země české, I. díl, Čechy předhistorické, sv. I., Praha.

- Píč, J. L. 1900: Starožitnosti země České I/2. Pokolení kamenných mohyl. Praha.*
- Pleiner, R. – Rybová, A. (red.) 1978: Pravěké dějiny Čech. Praha.*
- Pleinerová, I. 1958: Poznámky k časovému zařazení dvou nových nálezů středodunajské mohylové kultury, PA 49, 58-66.*
- Pleinerová, I. 1964: Březno, okr. Louny. In: Bulletin záchranného oddělení AÚ ČSAV 1963, 11, 54.*
- Pleinerová, I. 1965: Březno, okr. Louny. In: Bulletin záchranného oddělení AÚ ČSAV 1964, 8, 52-56.*
- Pleinerová, I. 1966a: Březno, okr. Louny. In: Bulletin záchranného oddělení AÚ ČSAV 1965, 9, 43-47.*
- Pleinerová, I. 1966b: Únětická kultura v oblasti Krušných hor, Památky archeologické 57/2, 339 – 458.*
- Pleinerová, I. 1967: Březno, okr. Louny. In: Bulletin záchranného oddělení AÚ ČSAV 1966, 8, 29-31.*
- Pleinerová, I. 1972: Březno, okr. Louny. In: Výzkumy v Čechách 1969, 22.*
- Pleinerová, I. 1973: Březno, okr. Louny. In: Výzkumy v Čechách 1970, 15-16.*
- Pleinerová, I. 1981: Březno, okr. Louny. In: Výzkumy v Čechách 1976-77, 15-16.*
- Plesl, E. 1954: K osídlení severozápadních Čech ve střední době bronzové, Památky archeologické 45, 225-240.*
- Plesl, E. 1961: Lužická kultura v severozápadních Čechách, Praha.*
- Plesl, E. 1965: Otázky středobronzového osídlení severozápadních Čech, Památky archeologické 56/2, 457-512.*
- Plesl, E. 1974: K otázce podílu středobronzového mohylového období na vzniku kultur popelnicových polí, Památky archeologické 65, 342-364.*
- Plesl, E. 1978: Mohylová kultura doby bronzové ve středních a severozápadních Čechách. In: Pleiner, R. – Rybová, A. (red.): Pravěké dějiny Čech, 440-446, Praha.*
- Podborský, V. 1960: Hrob středodunajské mohylové kultury v Těšeticích, Archeologické rozhledy 12, 627-630.*
- Podborský, V. 1964a: Sídlištní nálezy z neolitu a doby bronzové v poloze „Vinohrady“ u Těšetic, Sborník prací Filozofické fakulty Brněnské univerzity 13, E 9, 19-45.*
- Podborský, V. 1964b: Kulturní jáma z konce střední doby bronzové u Křepic, Sborník prací Filozofické fakulty Brněnské univerzity 8, 187-189.*
- Pochmanová, K. 2004: Bílenec, okr. Louny. In: Výzkumy v Čechách 2002, 15.*
- Preidel, H. 1925: Bronzebarren aus der Umgebung von Leitmeritz, Sudeta I, 196 ad.*
- Preidel, H. 1934: Die vorgeschichtlichen Funde und Denkmäler des politischen Bezirkes Brüx. Brüx.*
- Preidel, H. 1935: Die Vorgeschichte. Heimatkunde des Bezirkes Komotau. I. Band. Geschichte . 4. Heft. Komotau.*
- Preidel, H. 1950: Die vor- und frühgeschichtliche Besiedlung Böhmens und Mährens. Die Deutschen in Böhmen und Mähren. München-Grägelting, 9-48.*
- Rada, I. 1982a: Mory, okr. Louny. In: Výzkumy v Čechách 1978-1979, 76.*
- Rada, I. 1982b: Široké Třebčice, okr. Chomutov. In: Výzkumy v Čechách 1978-1979, 129.*
- Rada, I. 1983: Archeologické výzkumy v severních Čechách v roce 1981, sv. 10, 39.*
- Rada, I. 1984: Kněžice, okr. Louny. In: Výzkumy v Čechách 1980-1981, 49.*
- Rada, I. 1985a: Kněžice, okr. Louny. In: Výzkumy v Čechách 1982-1983, 60.*
- Rada, I. 1985b: Pětipsy, okr. Chomutov. In: Výzkumy v Čechách 1982-1983, 124.*
- Rada, I. 1985c: Podlesice, okr. Chomutov. In: Výzkumy v Čechách 1982-1983, 131.*
- Rada, I. 1985d: Široké Třebčice, okr. Chomutov. In: Výzkumy v Čechách 1982-1983, 176-177.*
- Rada, I. 1985e: Veliká Ves, okr. Chomutov. In: Výzkumy v Čechách 1982-1983, 193-194.*

- Rada, I. 1985f:* Vysoké Třebošice, okr. Chomutov. In: *Výzkumy v Čechách 1982-1983*, 204.
- Rada, I. 1987:* Podbořany, okr. Louny. In: *Výzkumy v Čechách 1984-1985*, 150.
- Rada, I. 1989:* Podbořany, okr. Louny. In: *Výzkumy v Čechách 1986-1987*, 133.
- Rada, I. – Braun, P. 1977:* Razice, okr. Teplice. In: *Výzkumy v Čechách 1974*, 191.
- Rusó, A. 2001:* Hrobčice, okr. Teplice. In: *Výzkumy v Čechách 1999*, 66.
- Říhovský, J. 1972:* Die Messer in Mähren und dem Ostalpengebiet, *Prähistorische Bronzefunde VII/1*, München.
- Říhovský, J. 1979:* Die Nadeln in Mähren und im Ostalpengebiet, *Prähistorische Bronzefunde VIII/5*, München.
- Říhovský, J. 1992:* Die Äxte, Beile, Meißel und Hämmer in Mähren, *Prähistorische Bronzefunde IX*, Stuttgart.
- Sakař, V. 1955:* Drobné nálezy na Mostecku, *Archeologické rozhledy 7*, 244.
- Salaš, M. 2005:* Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku I, II, Brno.
- Sedláčková, H. 1984:* Soubor keramiky mohylové kultury z bývalé Invalidovny sklárny v Poděbradech, *Muzeum a současnost 7*, 133-149.
- Schauer, P. 1971:* Die Schwerter in Süddeutschland, Österreich und der Schweiz. *Prähistorische Bronzefunde IV/2*. München.
- Schránil, J. 1921:* Studie o vzniku kultury bronzové v Čechách, Praha.
- Sklenář, K. 1969:* K výzkumu mohylového pohřebiště u Poběžovic, *Archeologické rozhledy 21*, 235-238.
- Sklenář, K. 1974:* Sídliště z mladší doby bronzové v Horních Počaplech, *Archeologické rozhledy 26*, 113-119.
- Sklenář, K. 1992:* Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870. Prehistorie a protohistorie. Praha.
- Sklenář, K. 1993:* Sbírka hraběte Eugena Černína z Chudenic na zámku v Petrohradě u Podbořan. *Zprávy České archeologické společnosti, Supplément 17*, 1-5.
- Sklenář K. a kol. 1992:* Archeologický slovník 2. Praha.
- Sklenář K. a kol. 1998:* Archeologický slovník 3. Praha.
- Sklenář, K. – Sklenářová, Z. – Slabina, M. 2002:* Encyklopedie pravěku v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha.
- Smolík, J. 1889:* Zprávy a drobnosti, *Památky archeologické 14*, 316-318.
- Smrž, Z. 1977a:* Bečov, okr. Most. In: *Výzkumy v Čechách 1974*, 9.
- Smrž, Z. 1977b:* Nové poznatky o pravěkém a časně historickém osídlení vrchu Hradiště u Černovic, *Památky, příroda, život*, roč. 9, č. 1, 19-26.
- Smrž, Z. 1977c:* Keramický sklad knovízské kultury z Droužkovic, *Archeologické rozhledy 29*, 137-143.
- Smrž, Z. 1982a:* Petrohrad, okr. Louny. In: *Výzkumy v Čechách 1978-79*, 89.
- Smrž, Z. 1982b:* Úhošťany, okr. Chomutov. In: *Výzkumy v Čechách 1978-1979*, 140-141.
- Smrž, Z. 1984:* Úhošťany, okr. Chomutov. In: *Výzkumy v Čechách 1980-1981*, 128.
- Smrž, Z. 1987:* Hradec, okr. Chomutov. In: *Výzkumy v Čechách 1984-85*, 57.
- Smrž, Z. 1989:* Droužkovice, okr. Chomutov. In: *Výzkumy v Čechách 1986-87*, 41.
- Smrž, Z. 1991:* Výšinné lokality mladší doby kamenné až raného středověku v severozápadních Čechách, *Archeologické rozhledy 43*, 63-89.
- Smrž, Z. 1994:* Vývoj osídlení v mikroregionu Lužického potoka na Kadaňsku (severozápadní Čechy) – část I, *Archeologické rozhledy 46*, 345-393.
- Smrž, Z. 2003:* Březno, okr. Chomutov. In: *Výzkumy v Čechách 2001*, 26.
- Smrž, Z. – Bubeník, J. 1981:* Černovice, okr. Chomutov. In: *Výzkumy v Čechách 1976-77*, 21.

- Smrž, Z. – Zápotocký, M. 1980:* Sídliště KNP v Dobroměřicích, okr. Louny, Archeologické rozhledy 32, 481-490.
- Snítily, P. 2008:* Sídlištní jáma mohylové kultury střední doby bronzové z Květnice, okr. Praha-východ, Archeologie ve středních Čechách 12/1, 175-181.
- Sprockhoff, E. 1931:* Die germanischen Griffzungenschwerter. Berlin-Leipzig.
- Spurný, V. 1954:* Pohled do osídlení Hradiska u Kroměříže ve střední době bronzové, Památky archeologické 45, 357-377.
- Spurný, V. 1959:* K otázce stavebních jam na sídlištích doby bronzové, Archeologické rozhledy 21, 334-353.
- Spurný, V. 1968:* Hromadný nález keramiky ze střední doby bronzové v Hulíně, Archeologické rozhledy 20, 245-247.
- Spurný, V. 1972:* Sídliště starší a střední doby bronzové v Bezměrově u Kroměříže, Památky archeologické 63, 180-248.
- Stocký, A. 1928:* Čechy v době bronzové, Praha
- Stolz, D. – Matoušek, V. 2006:* Berounsko a Hořovicko v pravěku a raném středověku, Hořovice.
- Stuchlík, S. 1971:* Příspěvek k poznání počátku mohylové kultury na Moravě, Archeologické rozhledy 23, 140-146.
- Stuchlík, S. 1981:* Depot středodunajské mohylové kultury z Mušova, Archeologické rozhledy 33, 361-370.
- Stuchlík, S. 1988:* Bronzové sekeromlaty na Moravě, Památky archeologické 79, 269-328.
- Stuchlík, S. 1990a:* Die bisheringen Ergebnisse der Erforschung des Hügelgräberfeldes in Borotice – Dosavadní výsledky výzkumu mohylníku v Boroticích, Archeologické rozhledy 42, 159-169, 227-228.
- Stuchlík, S. 1990b:* Hroby středodunajské mohylové kultury z Divák, Archeologické rozhledy 42, 523-531, 603.
- Stuchlík, S. 2006:* Borotice. Mohylové pohřebiště z doby bronzové. Brno.
- Stuchlík, S. – Kolbinger, D. 1993:* K rozšíření středodunajské mohylové kultury na střední Moravě, Pravěk Nová řada 3, 143-159.
- Stuchlík, S. – Šmíd, M. 1997:* Nálezy mohylové kultury ze Smržic, Pravěk Nová řada 7, 245-254.
- Svoboda, J. a kol. 1964:* Regionální geologie ČSSR, I. 2. Český masív. Praha.
- Svoboda, J. a kol. 1983:* Encyklopedický slovník geologických věd, sv. 2, N – Ž, 77. Praha.
- Sýkorová, J. 2002:* Obydli v mladší a pozdní době bronzové v českých zemích. In: Čech, P. – Smrž, Z. (eds.), Sborník Drahomíru Kouckému, Most, 257-264.
- Šabatová, K. 2004:* Doklad kultu nebo výrobního zařízení? Ke střední době bronzové na sídlišti v Přáslavicích, okr. Olomouc. In: Kazdová, E. – Měřinský, Z. – Šabatová, K. (eds.), K počtě Vladimíru Podborskému, Brno, 307-315.
- Šaldová, V. 1958:* Sklad mohylové keramiky v Lelově u Stoda, Archeologické rozhledy 10, 183-184, 196, 201-202.
- Šaldová, V. 1975a:* Mohylová pohřebiště na Stříbrsku, Výzkumy v Čechách 1971, 202-213.
- Šaldová, V. 1975b:* Eneolitická výšinná sídliště a mohylová pohřebiště na Přešticku, Výzkumy v Čechách 1971, 214-226.
- Šmíd, M. 1997:* Dům a dva kostrové hroby ze střední doby bronzové ve Slavoníně u Olomouce, Pravěk Nová řada 7, 255-270.
- Štauber, B. 2002:* Hrob mohylové kultury v pískovně v Počedělicích, okr. Louny. In: Čech, P. – Smrž, Z. (eds.), Sborník Drahomíru Kouckému, Most, 247-249.
- Štauber, B. – Štauberová, J. 1987:* Počedělice, okr. Louny. In: Výzkumy v Čechách 1984-1985, 149-150.

- Šulc, V. 1883*: Nálezy v Roudnici a okolí, Památky archeologické 12, 427-428.
- Šumberová, R. 2004*: Sídliště mohylové a lužické kultury v Čáslavi-Na Skále, okr. Kutná Hora. In: Popelníková pole a doba halštatská. Příspěvky z VIII. konference, Archeologické výzkumy v jižních Čechách – Supplementum 1, 535-540.
- Tisucká, M. 2008*: Příspěvky ke střední době bronzové v jižních Čechách, Zprávy České archeologické společnosti, Supplément 70, Praha.
- Tobisch, A. 1930*: Ein bronzezeitlicher Depotfund in Schelesen, Sudeta 6, 72.
- Tomášek, M. 1995*: Atlas půd České Republiky. Praha.
- Trefný, M. 2007*: Kyškovice, okr. Litoměřice. In: Výzkumy v Čechách 2004, 115.
- Trefný, M. – Dobeš, M. 2008*: Pohřebiště ze střední až mladší doby bronzové ve Straškově, okr. Litoměřice, Archeologie ve středních Čechách 12/1, 205-243.
- Trňáčková, Z. 1954*: Objekty středodunajské mohylové kultury v Přítlukách na Moravě, Archeologické rozhledy 6, 746 – 751.
- Váňa, Z. 1956*: Výzkum Vlastislavi v roce 1954, Archeologické rozhledy 8, 53-58.
- Váňa, Z. 1968*: Vlastislav. Výsledky výzkumu slovanského hradiště v letech 1953-55 a 1957-60, Památky archeologické 59, 5-192.
- Vencl, S. 1989*: Žichov, o. Měrunice, okr. Teplice. Výzkumy 1986-1987, 223.
- Vencl, S. – Zadák, J. 2010*: Keramický depot mohylové kultury střední doby bronzové z Prahy 9 – Běchovic, Archeologické rozhledy 62, 211-258.
- Vlček, V. (ed.) a kol. 1984*: Zeměpisný lexikon ČSR. Vodní toky a nádrže. Praha.
- Vokolek, V. 2004*: Katalog staré sbírky. Oddělení prehistorie a protohistorie Národního muzea, Fontes Archaeologici Pragenses 30, Praha.
- Waldhauser, J. 1975*: Radovesice, okr. Litoměřice. In: Výzkumy v Čechách 1972, 154.
- Weinzierl, R. 1899*: Die im Teplitzer Museum vertretenen urgeschichtlichen Fundorte, Tätigkeits Bericht Teplitz, 15-33.
- Weinzierl, R. 1905*: Tätigkeitsbericht des prähistorischen Inspektorates für die deutschen Landes teile in Böhmen zu Teplitz für das Jahr 1894, Mitteilungen de Anthropologischen Gesellschaft in Wien 35, 29-31
- Wiegandová, L. 1973*: Sídlištní nález ze střední doby bronzové z Habrovan, Archeologické rozhledy 25, 254-264, 367-368.
- Willvonseder, K. 1937*: Die mittlere Bronzezeit in Österreich, Wien.
- Zápotocký, M. 1963*: Pravěké nálezy z vrchu Házmburku u Klapého, Archeologické rozhledy 15, 432-446.
- Zápotocký, M. 1965*: Slovanské osídlení na Litoměřicku, Památky archeologické 56, 205-391.
- Zápotocký, M. 1969*: K významu Labe jako spojovací a dopravní cesty, Památky archeologické 60, 277-366.
- Zápotocký, M. 1988*: Pravěká výšinná sídliště a hradiště na Litoměřicku (1. část), Archeologické rozhledy 40, 121-154.

Prameny

- Beneš, A. 1960a*: Bílenec, okr. Louny. Vlčí hora. Hlášení č. j. 457/60. Archiv ÚAPPSZČ Most.
- Beneš, A. 1960b*: Přezetice, okr. Chomutov. Hlášení č. j. 246/60. Archiv ÚAPPSZČ Most.
- Beneš, A. 1961*: Prahly, okr. Chomutov. Na pískách. Hlášení č. j. 65/61. Archiv ÚAPPSZČ Most.
- Beneš, A. 1967*: Čeradice, okr. Louny. Pole „Nad Větrušicemi“. NZ č. j. 311/67, 6319/67. Archiv ÚAPPSZČ Most.
- Beneš, A. 1971*: Hořenice, okr. Chomutov. NZ č. j. 367/71. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Blažek, J. – Franková, D. – Hlavová, J. – Sušická, V. 2007: Lovosice (bývalé k. ú. Prosmyky), okr. Litoměřice. Přivaděč k průmyslové zóně. NZ č. j. 1118/07. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Braun, P. 1973: Bečov, okr. Most. NZ č. j. 1036/73. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Braun, P. 1974: Bečov, okr. Most. Písečný vrch. Hlášení č. j. 71/74. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Bubeník, J. 1965: Hradec, okr. Chomutov. Hlášení 250/65. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Bubeník, J. 1968: Dobroměřice, okr. Louny. Pískovna JZD. NZ č. j. 797/68. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Bubeník, J. 1973: Hradec, okr. Chomutov. NZ 1449/73. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Bubeník, J. 1974: Vysoké Třebušice, okr. Louny. NZ č. j. 156/74. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Bubeník, J. – Kruta, V. 1970: Kadaň, okr. Chomutov. Jezerka. NZ č. j. 429/70. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Bubeník, J. – Kruta, V. 1971: Kadaň, okr. Chomutov. Jezerka. NZ č. j. 929/71. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Bubeník, J. – Lehečková, E. 1974: Široké Třebčice, okr. Chomutov. NZ č. j. 876/74. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Cvrková, M. 1986: Trmice, okr. Ústí nad Labem. NZ č. j. 6/86. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Černá, E. 1984: Čejkovice, okr. Chomutov. Za potokem. Hlášení č. j. 933/84. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Černá, E. 1985: Jenišův Újezd, okr. Teplice. Hlášení č. j. 509/85. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Dobeš, M. 1982: Sedčice, okr. Louny. Hlášení č. j. 484/82. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Dobeš, J. 1991a: Dobřčice, okr. Most. NZ č. j. 1027/91. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Dobeš, M. 1991b: Chrástřany, okr. Louny. NZ č. j. 1034/91. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Dobeš, M. 1991c: Kaštice, okr. Louny. NZ č. j. 1043/91. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Dobeš, M. 1991d: Pětipsy, okr. Chomutov. NZ č. j. 1036/91. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Dobeš, M. 1991e: Podlesice, okr. Chomutov. NZ č. j. 1071/91. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Dobeš, J. 1992: Hrdlovka, okr. Teplice. Nový Dvůr. Hlášení č. j. 592/92. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Dobeš, J. 1994a: Hrdlovka, okr. Teplice. Důl Alexander. Hlášení č. j. 559/94. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Dobeš, J. 1994b: Hrdlovka, okr. Teplice. Důl Alexander. Hlášení č. j. 929/94. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Dobeš, J. 1995: Brozany, okr. Litoměřice. Dálnice D8. Hlášení č. j. 1051/95. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Dobeš, M. 1997: Vidovle, okr. Louny. NZ č. j. 404/97. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Dobeš, M. 1998: Keblice, okr. Litoměřice. NZ č. j. 599/98. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Dobeš, J. 1999a: Brozany, okr. Litoměřice. Dálnice D8. Hlášení č. j. 62/99. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Dobeš, J. 1999b: Straškov, okr. Litoměřice. Dálnice D8. Hlášení č. j. 367/99. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Franková, D. – Půlpán, M. 2009: Lovosice-Prosmyky, okr. Litoměřice. NZ č. j. 917/09. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Fridrich, J. - Rada, I. 1982: Bečov, okr. Most. Písečný vrch. Hlášení č. j. 829/82. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Hájek, L. 1958: Klapý, okr. Litoměřice. NZ č. j. 4989/58.

Hnízdová, I. 1953: Chotějovice, okr. Teplice. Důl A. Jirásek. NZ č. j. 93/53. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Holodňák, P. 1987: Soběsuky, okr. Chomutov. Hlášení č. j. 146/87. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Káčerik, A. 2009: Hostěnice, okr. Litoměřice. NZ č. j. 909/09. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Koutecký, D. 1962: Chraberce, okr. Louny. NZ č. j. 65/62. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Koutecký, D. 1963: Most, okr. Most. Široký vrch. NZ č. j. 681/63. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Koutecký, D. 1964: Liptice, okr. Teplice. Hlášení č. j. 947/84. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Koutecký, D. 1966a: Radonice, okr. Louny. Stará pískovna. NZ č. j. 430/66. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Koutecký, D. 1966b: Vikletice, okr. Chomutov. NZ 1339/66. AÚ AV Praha

Koutecký, D. 1967a: Černovice, okr. Chomutov. NZ č. j. 4651/67. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Koutecký, D. 1967b: Most, okr. Most. Podžatecká ul. NZ č. j. 195/67. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Koutecký, D. 1968: Vysoké Třebušice, okr. Louny. NZ č. j. 698/68. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Koutecký, D. 1969a: Louny, okr. Louny. NZ č. j. 680/69. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Koutecký, D. 1969b: Vikletice, okr. Chomutov. NZ č. j. 601/69. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Koutecký, D. 1972a: Černovice, okr. Chomutov. NZ č. j. 449/72. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Koutecký, D. 1972b: Hradec u Kadaně, okr. Chomutov. Na pokladě. Hlášení č. j. 536/72, 804/72, 947/72, 1037/72. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Koutecký, D. 1973: Most, okr. Most. Široký vrch. NZ č. j. 362/73. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Koutecký, D. 1974: Veltěže, okr. Louny. Pískovna u hřbitova. NZ č. j. 20/74, 31/74. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Koutecký, D. 1976: Bílenec, okr. Louny. Vlčí hora. NZ č. j. 363/76. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Koutecký, D. 1979: Konobříž, okr. Most. Důl Ležáky. NZ č. j. 87/79. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Koutecký, D. 1981: Velebudice, okr. Most. Hlášení č. j. 225/81. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Koutecký, D. 1984: Liptice, okr. Teplice. Hlášení č. j. 947/84. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Koutecký, D. 1992: Konobříž, okr. Most. U bunkru. Hlášení č. j. 398, 486, 533, 687/92. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Koutecký, D. 1999: Roztyly, okr. Chomutov. Hlášení č. j. 415/99. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Koutecký, D – Beneš, A. 1973: Bílenec, okr. Louny. Vlčí hora. NZ č. j. 565/73. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Koutecký, D. – Bubeník, J. 1973: Břežanky, okr. Teplice. Hlášení č. j. 1280/73. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Koutecký, D. – Smrž, Z. 1975: Dobroměřice, okr. Louny. Nová pískovna. NZ č. j. 964/75. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Kruta, V. 1964: Lipenec, okr. Louny. NZ č. j. 6791/64. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Kruta, V. 1967a: Lužice, okr. Most. NZ č. j. 175/67. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Kruta, V. 1967b: Tušimice, okr. Chomutov. Porcelanitová kupa. NZ č. j. 649/67. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Kruta, V. 1970: Pšov, okr. Louny. Vrch Rubín. Hlášení č. j. 474, 513, 662/70. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Mašek, N. 1955: Březno, okr. Louny. NZ č. j. 61/55. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Muška, J. 1974: Moravěves, okr. Most. NZ č. j. 237/74. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Muška, J. 1975: Pruněrov, okr. Chomutov. Meisnerova šachta. NZ č. j. 194/75. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Muška, J. 1976a: Cítoliby, okr. Chomutov. Hlášení č. j. 341/76. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Muška, J. 1976b: Kamenná Voda, okr. Most. Hlášení č. j. 687/76. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Muška, J. 1976c: Malnice, okr. Louny. Hlášení č. j. 347/76. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Muška, J. 1976d: Mradice, okr. Louny. Hlášení č. j. 368/76. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Muška, J. 1978: Moravěves, okr. Most. NZ č. j. 140/78. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Neustupný, E. 1963a: Bílenec, okr. Louny. Vlčí hora. Hlášení č. j. 4125/63. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Neustupný, E. 1963b: Bílenec, okr. Louny. Vlčí hora. Hlášení č. j. 445/63. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Neustupný, E. 1964a: Lužice, okr. Most. NZ č. j. 6932/64. AÚ Praha.

Neustupný, E. 1964b: Želénky, okr. Teplice. Zprávy o výzkumu č. j. 6218/64, 6931/64. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Neustupný, E. 1965a: Domoušice, okr. Louny. Na rovinách. Hlášení č. j. 647/65. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Neustupný, E. 1965b: Most, okr. Most. Široký vrch. Hlášení č. j. 2439/65. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Neustupný, E. 1966a: Louny, okr. Louny. Starý cukrovar. NZ č. j. 390/66. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Neustupný, E. 1966b: Radonice, okr. Louny. Stará pískovna. NZ č. j. 380/66. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Neustupný, E. 1970: Želénky, okr. Teplice. Důl Julius Fučík, „U trianglu“. NZ č. j. 306/70. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Neustupný, E. 1977: Milžany, okr. Chomutov. Důl Merkur II. NZ č. j. 173/77. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Rada, I. 1973a: Bílina, okr. Teplice. Pískovna OSSS. NZ č. j. 46/73. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Rada, I. 1973b: Nechranice, okr. Chomutov. U staré trati. NZ č. j. 1315/73. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Rada, I. 1973c: Patokryje, okr. Most. Prašnice. NZ č. j. 607/73. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Rada, I. 1973d: Patokryje, okr. Most. Prašnice. NZ č. j. 833/73. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Rada, I. 1973e: Vršany, okr. Most. Pískovna. NZ č. j. 208/73. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Rada, I. 1974: Razice, okr. Teplice. Hlášení č. j. 816/74. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Rada, I. 1979a: Mory, okr. Louny. NZ č. j. 299/79. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Rada, I. 1979b: Široké Třebčice, okr. Chomutov. Hlášení č. j. 179/79. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Rada, I. 1981: Pětipsy, okr. Chomutov. Hlášení č. j. 284/81. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Rada, I. 1982a: Bečov, okr. Most. Písečný vrch. Hlášení č. j. 823/82. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Rada, I. 1982b: Pětipsy, okr. Chomutov. Hlášení č. j. 362/82. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Rada, I. 1982c: Podlesice, okr. Chomutov. NZ č. j. 751/82. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Rada, I. 1983: Bečov, okr. Most. Písečný vrch. Hlášení č. j. 506/83. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Rada, I. 1985a: Kaštice, okr. Louny. Hlášení č. j. 262/85. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Rada, I. 1985b: Pětipsy, okr. Chomutov. Hlášení č. j. 404/85. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Rada, I. 1986: Chrástany, okr. Louny. Hlášení č. j. 335/86. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Rada, I. – Vencl, S. 1986: Žichov, okr. Teplice. Hlášení č. j. 800/86. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Sakař, V. 1954: Ervěnice, okr. Chomutov. Důl Jan Šverma. NZ č. j. 1/54. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Smrž, Z. 1954: Minice, okr. Louny. NZ č. j. 51/54. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Smrž, Z. 1972: Dobroměřice, okr. Louny. Nová pískovna. NZ č. j. 818/72. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Smrž, Z. 1973: Hradec u Kadaně, okr. Chomutov. Na pokladě. Hlášení č. j. 1183/73, 1211/73. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Smrž, Z. 1974a: Bečov, okr. Most. Písečný vrch. Hlášení č. j. 747/74. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Smrž, Z. 1974b: Dobroměřice, okr. Louny. Nová pískovna. NZ č. j. 36/74. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Smrž, Z. 1975: Dobroměřice, okr. Louny. Nová pískovna. NZ č. j. 964/75. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Smrž, Z. 1976: Černovice, okr. Chomutov. Vrch Hradiště. Hlášení č. j. 626/76. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Smrž, Z. 1977a: Dobroměřice, okr. Louny. Nová pískovna. NZ č. j. 274/77. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Smrž, Z. 1977b: Pětipsy, okr. Chomutov. Hlášení č. j. 346/77. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Smrž, Z. 1978: Petrohrad, okr. Louny. NZ č. j. 490/78. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Smrž, Z. 1982a: Černovice, okr. Chomutov. Vrch Hradiště. NZ č. j. 401/82. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Smrž, Z. 1982b: Úhošťany, okr. Chomutov. Vrch Úhošť. NZ č. j. 613/82. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Smrž, Z. 1984a: Hradec u Kadaně, okr. Chomutov. Hlášení č. j. 350/84. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Smrž, Z. 1984b: Prahly, okr. Chomutov. Na pískách. NZ č. j. 252/84. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Smrž, Z. 1991: Droužkovice, okr. Chomutov. Střelnice. NZ č. j. 414/91. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Smrž, Z. 1993: Konobřez, okr. Most. Důl Ležáky. Hlášení č. j. 889/93. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Smrž, Z. 1994: Lišany, okr. Louny. NZ č. j. 219/94. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Smrž, Z. 1995: Vilémov, okr. Chomutov. Hlášení č. j. 683/95. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Smrž, Z. 2000: Březno, okr. Chomutov. NZ č. j. 490/2000, 494/2000. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Smrž, Z. 2001: Březno, okr. Chomutov. NZ č. j. 119/01. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Smrž, Z. 2005: Březno, okr. Chomutov. Hlášení č. j. 814/05. Archiv ÚAPPSZČ Most.

Smrž, Z. 2006: Březno, okr. Chomutov. Hlášení č. j. 57/06. Archiv ÚAPPSZČ Most.

10. Seznam příloh

Příloha I.

Soupis lokalit střední doby bronzové v severozápadních Čechách.

Příloha II.

Plán 1. Dobroměřice, okr. Louny. Celkový plán ploch výzkumu z let 1969-1972 s vyznačením objektů mohylové kultury.

Plán 2. Dobroměřice, okr. Louny. Celkový plán plochy výzkumu z r. 1972 s vyznačením objektů a půdorysů staveb mohylové kultury.

Mapa 1. Dobroměřice, okr. Louny. Lokalizace ploch výzkumu z let 1969-1972. Výřez z mapového listu 12-12-03 (M 1: 10 000).

Mapa 2. Lokality střední doby bronzové v severozápadních Čechách.

Seznam lokalit střední doby bronzové v severozápadních Čechách.

Mapa 3. Hroby střední doby bronzové v severozápadních Čechách.

Mapa 4. Rovinná a výšinná sídliště střední doby bronzové v severozápadních Čechách.

Seznam rovinných a výšinných sídlišť střední doby bronzové v severozápadních Čechách.

Příloha III.

Kresebná dokumentace nálezů a terénní dokumentace sídliště v Dobroměřicích (Obr. 1-31).

Příloha IV.

Kresebná dokumentace hrobových inventářů (Obr. 32-52).